

~~#3939~~

F-138

Complete

(8)

सं. १५८६ [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

सं. १३५२ [illegible]

श्या॰
१

ॐ श्रीगणेशाय नमः ॐ नमः परदेवता
यै ॐ देवीदानवदैत्यदर्पनिवहात्युन्मूल
यंतीं शिवाम् ब्रह्मानन्दमहेशमौलि
मणिभिः संसेविताङ्घ्रिद्वयाम् नत्वाश्री
गुरुपादपद्मयुगलं मोदामृतप्लावितः पू
र्णानन्दगिरिर्मनोतिविरलां श्यामार
हस्याभिधाम् स्वतंत्रं वीरतंत्रं च तंत्रफे
त्कारिणी तथा कालिकाकुलसर्वस्व
कालीतंत्रं च यामलम् कुलचूडामणिं
चैव कुमारीतंत्रमेव च कुलार्णवं तथा
कालीकुलभैरवतंत्रकम् कालिकाकु
लसद्भावं तथा चोत्तरतंत्रकम् गुरुणां
च मतं नानासाधकानां तथा मतम्
शुद्धबुद्धिस्वभावार्थं वक्ष्यामि मोदका
रिणीम् तदुक्तं स्वतंत्रे क्रोधीशं बिन्दु
युक्तं कान्ते त्रिमूर्त्यग्निसमायुतम् त्रिलि
खित्वा परतो देवि कूँकारद्वयमेव च मा
याद्वयं समालिख्य त्रिसंवर्णसमन्वयु
क्तं कालिके समवर्णेन पूर्ववत्पर
मेश्वरि स्वाहान्तेयं महाविद्या द्वाविंश

सहशापरा अनया सदृशी विद्या नास्तिज्ञा
नेत मामके कुमारीतन्त्रेऽपि भैरव उवाच
अतिगुह्यतरं देवि तत्त्वानात्मकं सनातनम्
अतीव चरहोगोप्यं च कथितं ते वशाकाते
अतीव च प्रियासीति कथयामि तव प्रिये
रूपाणि च बहूनि असंख्यानि प्रकृतेः सन्ति भावि
नि तेषां मध्ये महेशानि कालीरूपं मनोह
रम् विशेषतः कलियुगे नराणां भुक्तिमु
क्तिदम् तस्मात्तु पातकाश्चैव ब्रह्मविष्णु
शिवादयः चन्द्रः सूर्यश्च वरुणः कुबेरो
ऽग्निस्तथापरः दुर्वासाश्च वशिष्ठश्च दत्तात्रे
यो बृहस्पतिः बहुनात्र किमिहोक्तेन सर्वे
देव उपासकाः कालिकायाः प्रसादेन भु
क्तिमुक्तिः करे स्थिता तस्या मन्त्र प्रवक्ष्या
मि यतो रत्नेषु गत्रयम् ककारं वह्निसंयु
क्तं रतिबिन्दुसमन्वितम् त्रिगुणं च ततः
कूर्चयुग्मं लज्जायुगं तथा दक्षिणे कालि
के चेति पूर्वबीजानि वेष्टयेत् वह्निजाया
वधिः प्रोक्तः कालिकाया मनुर्मतः नस
सिद्धाद्यपेक्षास्ति नारीमित्रादिदूषणम्

पृपा·
२·
२

श्रुतिरपि अथैदेनां ब्रह्मरंध्रे ब्रह्मस्वरूपि
णीमाप्नोति सुभगां त्रिगुणां शुक्लां कामरेके
न्दिराबिन्दुमेलनरूपा एतत्त्रिगुणितामादौ
तदनु कूर्च्चद्वयं कूर्च्चबीजञ्च ओमसहस्व
रबिन्दुमेलनरूपम् तदेव द्विरुच्चार्य्य भुव
नेशद्वयम् भुवनात्मओमसज्वलनेन्दिराश्रु·
समेलनरूपा तदुक्तं दक्षिणाकालिके
तवाभिमुखता तदनु बीजसप्तकमुच्चा
र्य्य रूपद्वयं तु जायासमुच्चारेत् मत्वा शिवम·
यो भवेत् सर्वसिद्धीश्वरो भवेत् गतिस्त
स्यास्ति नान्यस्य मत्तो नारीश्वरः सत्यं सर्वे
श्वर इति भैरव उवाच नात्र चिन्ता विशुद्धि
र्व्वा नारिमित्रादिदूषणम् न वात्र यासवा
ऽल्पसमयासमयादिकम् देवैर्देवत्व·
विषये सिद्धैः खेचरसिद्धये पन्नगैरात्मसे
वे मैथुनिभिश्च मुमुक्षुभिः कामिभिर्द्धि·
र्मिष्ठार्थिलिप्सुभिः सेवितां पराम् नचि·
तसमयवाऽल्पकायक्लेशकारं नच यत्र
यच्चिन्तयेन्मन्त्री सर्वसिद्धिसमृद्धिदाम् तस्य
हस्तस्थैवास्ति सर्वसिद्धिर्न संशयः गद्य

पद्यमयीवाणीसभायांतस्यजायते तस्य
दर्शनमात्रेणवादिनोनिष्प्रभागताः राज्ञा
नोःपिचदासत्वंभजंतेकिंपरेजनाः वह्नेः
शैत्यंजलस्तंभंगतिस्तंभंविवस्वतः दिवा
रात्रिव्यत्ययंचैववशीकर्तुंक्षमोभवेत् सर्व
स्यैवजनस्यैववल्लभःकीर्तिवर्द्धनः स्वते
वभजंतेदेवगणास्तंतुलेभंगैरैः वंद्यस्त्र
र्व्यसमोभूत्वावसेत्कल्पायुतंदिवि नः
नस्यतुलेभंकिंचिद्द्वयःस्मरेद्घोरदक्षि-
णाम् । अथास्याःसपर्याविधिर्लि-
ख्यते ॐब्राह्मेमुहूर्तेउत्थायबद्धपद्मा
सनःशिरःस्थायोस्तुविशुद्धवर्णसह-
स्रदलकमलकर्णिकास्थशशांकेनश
रदिंदुसुन्दरचन्द्रमण्डलांतर्गतंहंसपी
ठेनिजगुरुंध्यायेत् यथा शुद्धस्फटिक
संकाशंशुद्धक्षौमविराजितम् गंधानु
लेपनंशांतंवराभयकरांबुजम् मन्द
स्मितंनिजगुरुंकारुण्येनावलोकनम्
वामोरुशक्तिसंयुक्तंशुक्लाभरणभूषि
तम् स्वशास्त्रादर्शहस्तेनयुक्तंचारुकले

वरम वामेथ तोत्पलाद्याः स्मरक्तकायाः स्म
शोभनम् परानन्दरसोल्लासलोचनहृदयपं
कजम् इति ध्यात्वादिव्याभिषेकेन गुरूणां
संप्रदायानुगतकृतनामपूर्वकं मानसो।
ह्पचारैराराध्य ऐं ह्रीं श्रीं ह्सक्षफ्रें ह्सक्ष
मलवरयूं ह्सक्षफें श्री अमुकानन्दनाथा
य श्री अमुकादेव्या श्री गुरुपादुकां पूजया
मि इति गुरुपादुकां नत्वा जपसमर्पणं कृ
त्वा प्रणमेत् यथा अज्ञानतिमिरान्धस्य ज्ञा
नांजनशलाकया चक्षुरुन्मीलितं येन
तस्मै श्री गुरवे नमः ॥
अथ सारदाटीकाकार श्री राघवभट्टम
तेन शक्तिविषयेऽस्यक्रमेवेति निश्चित
वचनं तु यदर्शनात् तद्यथा श्वेतांबरय
रोगौरं श्वेताभरणभूषितम् अपि च रक्त
माल्यांबरधरं रक्तकंपद्मविलसत्करम् इति
त्रसमीचीनं श्वेतवर्णगुरोर्ध्यानान्तरं
भवति शाक्तविषये तत्तथादर्शनात्
यथा ज्ञानार्णवे ब्रह्मरन्ध्रे सहस्रारेक
र्णिकायां वलोगुरुः तस्मात् संप्रदायानुग

गमागुरोर्ध्यानं कुर्य्यादिति शेषः अथ गुरो
राज्ञां गृहीत्वा मूलाधारपद्मकर्णिकास्था
त्रिकोणान्तर्गतस्वयंभूलिङ्गवेष्टिनी प्रसु
प्तभुजगाकारा सार्द्धत्रिवलया विद्युत्पु
ञ्जप्रभा नीवारशूकतन्वी कुलकुण्डलिनी
इष्टदेवतास्वरूपा कुकारेणाहंस इति मन्त्रा
नावधेवनदहनयोगात् सचैतन्या विद्या
यब्रह्मवर्त्मना परमशिवे नीत्वा तयोः सा
मावेशं प्रविष्टा चन्द्रमण्डले कुलगुरुन्
ध्यायेत् तदुक्तं कालिकासूत्रे मूला
धारस्थे हृद्धि त्रिकोणान्ते जसां निधिम्
तस्याग्निशिखामानीय त्रयः ऊर्द्ध्वमवस्थि
ताम् नीलतोयदमध्यस्थतडिल्लेखेव
भास्वराम् नीवारशूकतन्वी वत्पीता
भास्करोपमाम् तस्याः शिखाया मध्ये च
परमोर्द्ध ह्यवस्थिताम् स ब्रह्मा स हरिः
शानः स शिवः परमस्वराट् स एव विष्णुः
स प्राणः स कालाग्निः स चन्द्रमाः इति कु
लकुण्डलिनीं ध्यात्वा सर्वपापैः प्रमुच्य
ते स महापातकेभ्यश्च मुक्तो भवति स

प्रण. २. ४

वेत्ति हि कुलाभैरवो भवतीति ॥
अथ कुलगुरून् यथा कुलचूडामणौ मः
लादिवल्लरस्यांते गुणं ध्यात्वा गुरुं स्मरेत
प्रह्लादानन्दनाथाख्यं खेवशिष्टानन्दनाथ
कं क्रोधानन्दसंखोनन्दौध्याननानंदततः
पं बोधानंदनं तत्रैव ध्यायेत कुलसु-
खोपरि महारसरसोल्लासमदयाघूर्ण
लोचनाः कुलालिंगनसंभिन्नापूर्णिता
शेषमानसाः कुलशिष्टैः परिवृताः श्रोणि
तःकरणाश्रिताः वराभययुताः सर्वकु-
लंतत्वार्थवादिनः एवं कुलगुरून्ध्यात्वा वि
सृज्य कुलमाल्यकं कुलस्थानेषु मानी
स्नानार्थं तीर्थमाश्रयेत शाक्तं कुलगुरु
वत् यत्स्तं कुलसंखावहम् रहस्यम
मृतं प्रोक्तं गोमांसपञ्चशाकटे कुलनाथ
परमस्यैव शाक्ताः परसेविनः तेषां शि
ष्याच यागस्य अभिचाराय कल्पते तस्मा
त् सर्वप्रयत्नेन कुलीनं गुरुमाश्रयेत्
कुलीनः सर्वविद्यानामधिकारीति गीय
ते दीक्षागुरुः सएवात्मा सर्वमंत्रस्य नाय

रः अयमञ्जकृतो प्रकाशमानां प्रथमे प्रा
णायामे प्रतिप्रयाणे ऽथ मत्तायमानाम्
अंतःपद्मासने संचरंतीमानन्दरूपाम
बलां प्रपद्ये इति अहं देवी न चान्योऽस्मि
ब्रह्मैवाहं न शोकभाक् सच्चिदानन्दरू
पोऽहमात्मानमिति भावयेत् प्रातःकृ
समवश्यमेव नित्यं करणीयं प्रातःकृ
त्यमकृत्वा तयोर्देवीभक्तितोऽर्चयेत्
तस्य पूजा च विफला शौचहीना यथा
क्रिया ॥ अथ नद्यादौ गत्वा
कालिकारूपं सर्वं विभाव्य स्ववर्णे जन
नात्मकं कुलगर्भमनामातर्जनीषु
धृत्वा आचम्य मूलं स्मरन् मलापक
र्षकं कृत्वा आचम्य ॐ अद्येत्यादि कुल
देवताप्रीतिकामोऽमुत्र स्नानमहं करि
ष्ये इति संकल्प्य जले त्रिकोणचक्रं कृ
त्वा सूर्यमंडलात् कुशमुद्रया तीर्थ
मावाह्य मूलान्ते ॐ आत्मतत्त्वाय स्वा
हा विद्यातत्त्वाय स्वाहा ॐ शिवतत्त्वा
य स्वाहा इति त्रिराचामेत् अथवा ॐ

पृपा. १० ५

ह्रीं ह्रां ह्रः इत्यनेन त्रिराचम्यात्मानं त्रिः
संप्रोक्ष्य मूलेन मृत्तिकया अंगलेपनं
कृत्वा मूलं पठन् कुंभमुद्रया स्वमूर्द्ध्नि
त्रिर्जलमभिषिच्याञ्जलीभिः श्रवणा
दीनि सप्तच्छिद्राणि संवृत्य त्रिर्निमज्जे
त ततः क्रं कुमारीतन्त्रे वेदाद्यं च तथा
मायास्वाहेत्याचामनमतं नीलतंत्रेऽ
पि सतः कुशानपि संगृह्य स्नात्वा जला
न्तिकं ततः मलापकर्षकं कृत्वा मंत्र
स्नानं समाचरेत् विद्यया त्रिर्निमज्ज्यैव
आचामेत् पश्चात्पुनः कुलचूडामणौ
कृत्स्नरक्षेद्धरिं नीलाविद्यया समं मृत्ति
यः तत्र यः कुलशिष्यश्च संततं परा
मृशान् दिवसश्चीमथ्यार्द्धचणतालभू
तसंभवाम आचांतः कुलधर्मेण सद
र्मः कुलपुत्रकः कुलपात्रे सहृद्बोच
सतिलं सजलं ततः गृहीत्वा कुलदेव
स्य प्रीतये स्नानमाचरेत् कृतसंकल्प
पवादौ कुलचक्रे जले प्रसेत् जलस्था
नात् समानीय कुलमुद्रां कुशेन च कु

लतीर्थानि तत्रैव समावाह्य शिवात्मकं
तत्तोयं च त्रिधा पीत्वा त्रिधा च प्रोक्षणं मनोः
अथांकुशमुद्रा यथा ज्ञानार्णवे दक्षमु
ष्टिं विधायाथ तर्जनीं कुंचयेत्प्रिये अंकु
शाख्या महामुद्रा त्रैलोक्याकर्षणे क्षमा
तीर्थावाहनमंत्रो यथा श्रीक्रमसंहिता
याम् गंगे च यमुने चैव गोदावरि सर
स्वति नर्मदे सिन्धु कावेरि जलेऽस्मिन्
सन्निधिं कुरु अथ स्वतंत्रेऽपि मूलपठ
नमूर्द्धार्णतोयं मुद्रया कुंभसंज्ञया दि
क्षाकारत्रयं देवि श्रावामेतत्साधकाग्र·
णीः आत्मविद्याशिवैस्तत्वैस्ततोया
गहृदं विशेत् कुंभमुद्रा यथा ज्ञानार्ण
वे दक्षांगुष्ठं परांगुष्ठे क्षिप्त्वा हस्तद्वयेन
तु सावकाशं चैव मुष्टिं कुंभमुद्रां विदु
र्बुधाः सप्तच्छिद्राणि संरुध्य ततो मन्त्र
त्रियास्सुधीः आत्मविद्याशिवैस्तत्वैश्रा·
वामेतत्साधकाग्रणीः वह्निजायां ततो
दत्वा शुद्धेन पयसा प्रिये ओं मानधनिव
जिनि महाप्रतिपारे रक्ष रक्ष हूं फट् स्वा·

प्रपा.
र.
६

ह्रा इति शिखाबन्धनम् मूलेन तिलकं कृ-
त्वा पूर्ववदाचम्य वैदिकीं सन्ध्यां कुर्य्यात
तदुक्तं कुमारीकल्पे प्रणवपूर्वमुद्धृत्य
मान्तां ते च ध्वनीति च वज्रिणीतिपदं श्लोके
महाप्रतिष्ठारे तथा ह्रदन्त्रं यं हूं फट् स्वाहा
इति च तदनन्तरं अनेनैव च मन्त्रेण रक्षां कु-
र्य्याद्विचक्षणः रक्षामिति शिखाबन्धन
रूपेणैव स्याच्चले ग्रन्थिबन्धनरूपेन वा कु-
र्य्यादित्यर्थः सारदाटीकायां च उक्तेनै-
व विधानेन कृत्वा स्नानं च तान्त्रिकम् वै-
दिकीं तान्त्रिकीं सन्ध्यां कृत्वा तर्पमचरित
तान्त्रिकीं सन्ध्यां यथा तदुक्तं तत्रैव प्रन
णवस्य विन्यस्य षडङ्गमपि मन्त्रवित् वा
मद्धस्ते जलं गृह्य गलितोदकबिन्दुभिः
सप्तधा प्रोक्षणं कृत्वा मूर्द्धि मन्त्रमनु
स्मरन् अवशिष्टोदकं दक्षहस्ते संगृह्य
बुद्धिमान् इडया कृष्णदेहान्तः क्षालित
पापसंचयं कृष्णवर्णं तदुदकं दक्षनासा
विवेचयेत् दक्षहस्ते च तन्मन्त्री पापरूप
विचिन्त्य च पुरतो वज्रपाषाणे प्रक्षिपेद्

स्त्रं मन्त्रतः अमन्त्रापि षडंगन्यासं समाच
र्य वामहस्ते जलं ततः गृहीत्वा दक्षिणे
चैव संपुटकारयेत्ततः शिववायुजलपृ
थ्वीवह्निबीजैस्त्रिधापुनः अभिमंत्र्य च
मूलेन सप्तधा तत्र अंगुष्ठया निक्षिपेज्ज
लं मूर्ध्नि शेषं दक्षिणे विधायच शरीरं ततः
स्थितं पापं क्षालयेत्साधकाग्रणीः ।
अथ प्रयोगः पूर्ववदाचम्य षडङ्गन्यासं
कृत्वा वामहस्ते जलं निधाय दक्षहस्ते
नाच्छाद्य हं यं वं लं रं इति त्रिरभिमंत्र्य मू
लपुष्करनगलितोदकबिन्दुभिः तत्वमु
द्रया मूर्ध्नि सप्तधा अभ्युक्षणं कृत्वा शेषं
जलं दक्षहस्ते समादाय तेजोरूपं ध्यात्वा
इडया कृष्णदेहान्तः पापं प्रक्षाल्य कृष्णव
र्णं तज्जलं पापरूपं ध्यात्वा पिङ्गलया विरि
च्य पुरः कल्पितवज्रशिलायां फडिति प्रक्षि
पेत् इति तान्त्रिकी संध्या ततः हस्तौ प्रक्षा
ल्याचम्य जले यंत्रं ध्यात्वा सावरणां देव
तामावाह्य पेशाने ऐं श्रीं अमुकानन्दना
थ भैरव तर्पयामि इति देवतीर्थेन त्रिः स

पृपा· १· ७

कुह्वागुह्वादकेनं संतर्प्य वह्नौ परमगुरुं
नैऋत्यां परापरगुरुं वायव्यां परमेष्ठिगुरुं
सर्वैवतं संतर्प्य मध्ये श्रीगुरुदेवताः
तृप्यंतामिति यथाशक्तितः संतर्प्य प
कैकांजलिना परिवारान् संतर्पयेत् अ
शक्तश्चेत् मूलमंत्रेण सायुध सपरि
वार सवाहन महाकालसहितः श्रीद
क्षिणकालिकामाता तृप्यतामिति त्रिः
संतथावाऽष्टानां भैरवाणां सकलैका
कविधिना स्वपित्रादीनपि संतर्प्य उर्वी
द्वतरक्तपुष्पादिनार्घ्यं कृत्वा ह्रीं हंसः मा
र्त्तंडभैरवाय प्रकाशशक्तिसहिताय इद
मर्घ्यं स्वाहा इति सूर्यायत्रिरर्घ्यं संप्रस्था
यदत्वा सूर्यमंडले देवीं ध्यात्वा उर्वीद्रत
बिल्वपत्रजवापुष्पादिनार्घ्यं कृत्वा देवी
गायत्रीमंत्रेण महाकालसहितायै श्री
दक्षिणकालिकायै इदमर्घ्यं स्वाहा इत्य
र्घ्यं दत्त्वा गायत्रीं यथाशक्तितः प्रजप्य दे
व्यै समर्पयेत् ततःक्रम तर्पणोद्दिष्टं गु
जीततृप्यंतां महाकालभैरवः पिता मू

ल्लोतेन तर्पयामीति स्वाहान्तं तर्पणमतः प
र्वविधं तर्पणं नेत कृत्वा पापहरो भवेत् कु
लचूडामणौ च भैरवाय च देवाय भैरवेण
चकरेण भैरवाख्यप्रदानं पश्चमंत्रमुद्रा
ख्यपूर्वंतः द्वारदानं गृहीत्वा ततो लि
गानुरूपतः भैरवी भैरवात्मानं भावये
द्यदृशाघतः श्राद्धे विवाहदाने वस्त्रा
नैर्नागपत्रपूजने एवं चिंतापरो देवः प्रसीद
ति न संशयः अमच एवमेवविधानेन
यथाशक्तिच तर्पयेत् मार्त्तंडभैरवाय·
ति त्रिरर्घ्यं कल्पयेत्ततः कुलचूडामणौ
च कुलमूर्ध्याय देवाय त्रिरर्घ्यं च प्रक
ल्प्य च देवीपितन्त्रपींश्चेव तर्पयेत् कु
लवारिणा नन्दिकेश्वरसंहितायां च
यावन्न दीयते चार्घ्यं भास्कराय निवेद
नम् तावन्न पूजयेद्विष्णुं शंकरं वा सु
रेश्वरीम् दिनेशाय च चातिष्ठन्वारि·
णाञ्जलित्रयम् अष्टोत्तरशतावृत्त्या
गायत्रीं प्रजपेत् सुधीः कालिकायेप
देशात्क्वाविस्मरेत्तदनंतरम् श्मशान·

पुपा.
१.
८

8

वास्मिंश्चैरु. नंतार्थीमहीतितत्तेनावदेत् तन्ना
म्नोरेपदंश्रोत्रपञ्चोदयात्पठेदिति अस्याः
प्रभावमात्रेण महापातककोटयः सद्यः प्र
लयमायान्ति साधकस्य चनान्यथा रावण
स्य वधाद्वैव रामचन्द्रो विमोचितः गुरुदा
राकर्षणाच्चैव देवश्चन्द्रो विमोचितः मातुः
वधात्परशुरामो मोचितोऽस्याः प्रसादतः
सुरापानाच्च श्रीकृष्णोऽटनात्रेयस्तथैव च
एवमेषा महाविद्या गोमध्याच्चैव हन्ति
महापातकयुक्तोऽपि यो जपेद्दशधा यदि
सर्वसत्त्वमहादेवि मुक्तो भवति तत्क्षण
त् अथ कुलवृक्षमणीच उत्पाद्य कुल
वृक्षे द्वेपरिपायकुलेन तत् तिलकं कु
लक्षं पंचकृत्वाचम्य कुलेश्वरः स्वतंत्रेऽपि
मातार्थेरकवस्त्रेण भोगार्थी क्षेत्रवास
सा मारणे कुलवस्त्रं च वशे परकं सदा स्त्र
ही उच्चाटे व्याघ्रचर्माणि दृढ त्वक् स
भकर्माणि परिधाय ततो मन्त्री यागभू
मिमध्ये विशेत् तदन्तरे च ततश्च सा
धकश्रेष्ठो हृदि मंत्रपरामृशात् अवहि

मौनसोपोषीयागभूमिमथो विशेत् ज
लं एवं कारे कृत्वा गत्वाहारिमद्रेष्ठरि हा
लये हृल्लपादौ वव स्त्रमाणेन वर्त्मना या
गस्थानानि यथा फेत्कारिणीमत एक
लिंगे श्मशाने वा शून्यागारे चतुष्पथे ।
तत्रस्थसा यथेष्टो गीविद्यात्रिभुवनेश्व
रीम् पंचकोशांतरे यत्र न लिंगान्तरं
मीहते नदेकलिंगमाख्यातं तत्र सिद्धि
रुत्तमा श्मशानमालांते च नदीतीरे
विल्वमूले श्मशाने शून्यवेश्मनि एक
लिंगे पर्वते वा देवागारे चतुष्पथे शिव
स्योपरि भुवने च जले वा कंटकएपिते स
ग्रामभूमौ यानौ वा स्थले वा विजने वने
यत्र ऊवस्थले स्मिन् यत्र वा स्यात् मनोल
ये उच्चटपर्वते वापि निर्जले वा चतुष्प
थे देवागारे देवभूमौ विल्वमूले नदीत
टे स्वगृहे निर्जनारामे तथा चाश्वत्थसं
निधौ श्रेष्ठे तेषामेकतमं स्थानमाश्रि
सयत्नतः ॐ वज्रोदके हूं फट् स्वाहा अ
नेन जलं सप्तधानानीयासनम् भूतोप

समुपविश्य ॐ ह्रीं विष्णुहृत्सर्वपापानि मम पा
शेषविकल्पमपनय हुं फट् स्वाहा इति पा
त्रग्रहाल्य स्पृष्ट्वा द्विराचामेत तदुक्तं क्रमा
दीकल्पे ॐ वज्रोदके हुं फट् स्वाहा मंत्रेण
मंत्रवित् जलमानीयमध्येनत्वासनं शो
धयेत्ततः प्रणवं सर्वं बहूमललन्तावीजं त·
थैवच ततो विष्णुर्हृते सर्वपापानि शम
येदथ अशेषांते विकल्पस्यात अपनेय
ति ततः परम् कूर्चबीजं भवेन्मंत्रपादप्र
क्षालने प्रिये अथवासत्रिकोणभूवृत्त·
भूविंबविलिख्याधारशक्तयेनमः इति
संपूज्य तदुपरि अस्त्रमंत्रेण शोधितं सा
धारपात्रं निधाय नमः इति संपूज्य अंकु
शमुद्रया सूर्यमण्डलात्तीर्थमावाह्य
ॐ इति गंधपुष्पं दत्वा धेनुमुद्रां प्रदर्श्य ॐ
इति दशधाजप्त्वा तज्जलेन गृहद्वारमभ्य
क्ष्य द्वारदेवताः प्रपूजयेत् तदुक्तं तंत्रांत
रे ततः आचमनं कृत्वा सामान्यार्घ्यं प्रक
ल्पयेत् त्रिकोणवृत्तभूविंबमण्डलं रच
येत्तस्योः आधारशक्तिं संपूज्य तत्रा।

यांश्चविनिक्षिपेत् अस्त्रमंत्रेणसंशोध्यहृ
न्मंत्रेणप्रपूरयेत् निक्षिपेत्तीर्थमावाह्य
ंगयादीन्प्रणवेनतु दर्शयेद्धेनुमुद्रांवै
सामान्यार्घ्यमिदंस्मृतम् सामान्यार्घ्येण
देवेशिपूजयेद्द्वारपार्श्वयोः यन्मुद्रा
यथा अस्त्रेणाभिमुखंविक्षिप्ताकनिष्ठाना
मिकापुनः तथाचतर्जनीमध्यायेन
मुद्रामनप्रदर्शनाद्वारदेवतायथा गणेश
क्षेत्रपालंचवटुकंयोगिनींतथा ऊर्द्ध्ववा
मेवदक्षेच अधश्चैवप्रकीर्त्तितम् अथ
पूजा द्वारोर्द्ध्वंगंगणेशंवामेक्षांक्षेत्रप
लंदक्षिणेवांवटुकंअधःयांयोगिनींप
वंतत्रैवगंगंगांयंयमुनांश्रीलक्ष्मींपं
सरस्वतींचपंवंचतत्द्वारेसंपुटवामा
गंसंकोचेनपूजामंत्रपातगत्वानैऋ
त्यांब्रह्मणेनमः वास्तुपुरुषायनमः
इतिगंधपुष्पाभ्यांसंपूज्यादत्तसिद्धार्थ
तिलान्नाराचमुद्रया ॐसर्वविघ्नानुत्
सारयहुंफट्स्वाहा ॐपवित्रवज्रभूमेः
हुंहुंफट्स्वाहा अनेनभूमिमभिमंत्रये

प्र·पा·
२·
१·
10

त् ततोऽस्त्रमंत्रेण भूमिशोधनमस्थितानां सर्वा·
न्विघ्नांस्तांस्तान्समुत्सारयेत्ततः सिद्धार्थैस्ति·
समंमिश्रैः प्रोक्ष्य मार्ज्जनमनेन विशोधन अ
मन्त्रापि भूतापसर्पणं कुर्य्यात् मन्त्रेणाने
न साधकः यस्मिन् कृते स्थले भूता दूरं
यांति सर्वाश्चैते स्थितेषु सर्वभूतेषु नैव
यं मंतुला यथा विलपति सदालब्धनव
गृह्णंति देवताः तस्माद्यत्नेन कर्त्तव्यं भूता
नामपसर्पणम् कुमारीतंत्रेऽपि प्रणवं
पूर्वमुद्धृत्य सर्वविघ्नांस्ततः परम् उत्सा
रयततोऽस्त्रं फट् स्वाहा च तदनंतरम् अ
नेनैव च मंत्रेण विघ्नांस्तु त्सारयेत्सुधीः
प्रणवं पूर्वमुद्धृत्य रक्ष रक्ष तदनंतरम् अस्त्रं
फट् स्वाहेति मंत्रेण भूमिं च परिशोधये
त् ततः पवित्रवज्राद्यो प्रणवं पूर्वमुद्ध
रेत् वज्रहृदयं तत्तत्रैव फट् स्वाहा तद
नंतरम् अनेनैव विधानेन कुर्य्याद्भू
मिभिमंत्रणं अथासनानि यथा तत्र
कं मत्स्यमृत्के मृदुत्तुङ्कमासीनस्याम
पुकोमलेषु वा विस्तारेषु समाश्रिस

साधयेत्सिद्धिमुत्तमाम् श्रद्धांकषन्मा
मतोगर्भमतमाऊस्मण्डतुथाः कूडेप
नयेन्नेह्रीं नमतमचूडकविडः निकृत
चूडकोवालोह्रीनोपनयनः १ सान्
योमतः पचमेवर्षितमेवकोमलविडः
स्वतेऽपि कंवलेलोहितेवापिकु
लेवामात्रवर्मणि सन्नासीव्रलवा
गीचविशेनकुलस्यचर्मणि मनस्य
सूकेऽपि कुलमाऽठीपचर्मश्वचूडकं
वलंतथा पीतवस्त्रंचशुक्लंवासामना
यप्रकल्पयेत् शुक्लमालातंवे व्याघ्रा
जिनंसर्वसिद्धौज्ञानसिद्धौमृगाजिनं
वस्त्रासनंरोगहं वैत्रंजयश्रीतिवर्द्धनम्
कौषेयंपुष्टिदंप्रोक्तंकंवलंसर्वसिद्धि
दम् शुक्लंवायदिवारक्तंविशेषाद्रक्त
कंवलम् मडकोमलास्त्रीणांसग्राभे
पतितंह्रियम् जंतमापादितंवापिम
ग्नंवापिवरासनम् गर्भच्युतंवानारी॰
णांश्च्युवायोनिजांत्वचम् सर्वसिद्धि
प्रदंचैवसर्वभोगसमृद्धिदम् त्वंवक्रा

पुपा॰
२॰
११

यौवनस्थां नाकुर्य्याद्धीरवरासनम् श्म-
शानकाष्ठघटितं तत्पीठं वायज्ञदारुजम् न
दीक्षितो विशेज्ज्ञात्वा कृष्णसाराजिने गृही
उदासीनवनासीनस्नातकब्रह्मचारिणः
कुशाजिनांबरेणाथ चतुरस्रं समन्ततः
एकहस्तं द्विहस्तं वा चतुरङ्गुलमुच्छ्रितम्
विशुद्धेश्वासने कुर्य्यात्संस्कारेण पूजनं बु-
धः इति अत्र मृतासनमवश्यमेवप्रसवा
यश्रवणात् कालीतन्त्रे मृतासनं विनादे-
वियो जपेत्कालिकां नरः तावत्काले
नारकी स्याद्यावदाहूतसंप्लवम् यत्त
स्वतन्त्रादौ केवलाद्यासनमुक्तम् तन्त्र
स्वतन्त्रासनम् किं तु मृतकमुक्तमिति बो-
ध्यम् मृताभावे विष्टरमिति तदुक्तम्
मृताभावे विष्टरं च शावरूपं प्रकल्पयेत्
अथ भूमौ त्रिकोणमण्डलं कृत्वा तत्रा-
धारशक्त्यादिभ्यो नमः इति सम्पूज्य तदु-
परि विहितासनमारोप्य कृताञ्जलिः प-
ठेत् तदुक्तम् मेरुपृष्ठ ऋषिः प्रोक्तः सु-
तलं छन्द ईरितम् कूर्म्मो देवतादिविश्वा

सनायप्रकल्पयेत् विनियोगस्तकं वेतः
षद्भेहृत्वासमंततः पृथ्वित्वयाधृतालोका
देवित्वंविष्णुनाधृता तंचधारयमांनित्यं
पवित्रंकुरुचासनम् इतिपठित्वातदेवेपि
कुशांस्तत्रैवदापयेत् मायावीजमसुच्चा
र्य्यश्चाधारशक्तिमुच्चरेत् कमलासनमा
लिख्येत् नमोन्तंप्रपूजयेत् कुमारीकल्पे
पि आःकारांतसुरेखेविचवज्ररेखेविततःपर
हूंफट्स्वाहेतिकुर्य्यात् मण्डलंवशगास
ने वीरासनेनोपविशेत् संपूज्यासनमेव
च अथासनेनोपरिकुशत्रयदद्याद्दीश्चाधा
रशक्तयेकमलासनायनमः इतिसंपू
ज्य आः सुरेखेविवज्ररेखेविहूंफट्स्वाहा इति
मंत्रेणतत्रमण्डलिकांकृत्वातदुपरिवी
रासनेउपविश्यविजयांस्वीकुर्य्यात् त
दंकेभाववद्गुरुमात्मा विनादेतकमास्वा
द्य होमयुक्तोमहेश्वरः नपूजामसकुर्य्या
न्नध्यानंनचचिंतनम् तस्माद्गुरुत्काचपी
त्वाचपूजयेत्परमेश्वरी विजयाकल्पे
पि संविदासवयोर्मध्येसंविदेकगरीय

कृपा.
२.
१२

श्री संवित्प्रयोगमन्त्रेनेह पूजादौ साधकोत्त
मैः कर्तव्याचमनं पूजाकरणी याम निन्दि
तैः अमृतापि आनन्देन विना प्रयोगे न च तत्
ष्यन्ति देवताः तस्मात् पूजादौ विजया स्वी·
कार्या कार्यैः साधनस्थतन्त्री व्याख्याणि·
न्तविद्या वैष्णवाः शूद्रा च श्वेतरक्त कृष्णपी·
तप्रसूनभेदाः तासां शुद्धि विजयाकल्पा
नुसारेणलिख्यते संविदे ब्रह्मसंभूते ब्र·
ह्मपुत्रि सदानघे भैरवाणां च तृप्त्यर्थं पवि
त्राभव सर्वदा ॐ ब्रह्माण्यै नमः स्वाहा सा
धयेत् परं ततः इमं नेनाभिमन्त्रणम् सि
द्धिमूलि प्रिये देवि हीनबोधप्रबोधिनि रा
जप्रजावशाकारि शत्रुकण्ठत्रिशूलिनि पं
तविद्यायै नमः स्वाहा शोधयेत् परं ततः
अज्ञानेन्धनदीमाग्निज्वालाग्निज्ञानरूपि·
णि आनन्दस्याहुतिं प्रीतिं सम्यग्ज्ञानं प्र
यच्छमे ह्रीं वैष्णव्यै नमः स्वाहा शूद्रां सं
शोधयेत् ततः नमस्यामि नमस्यामि योग
मार्गप्रबोधिनि त्रैलोक्यविजये मातः स
माधिफलदा भव ह्रीं शूद्रायै नमः स्वाहा

ॐ अमृते अमृतोद्भवे अमृतवर्षिणि य
द्ंततः अमृतमाकर्षय ह्रं नु सिद्धिं देहि त
तः परम अमुकंमेततो ब्रूयात् वशमान
यततः परम् छिन्नान्तोयमन्त्रः प्रोक्तस्तत
ह्वानं वशायते उत्तरं तच्च मूलमन्त्रत
तोऽर्हदि तस्योपरि निर्योजयेत् आकाद्ह
नाद्हिस्रां चयेत् ब्रूयान्नीततः परम दिव
न्यस्त्रोटिकाभिश्च तालत्रयपुरःसरः दि
ग्बन्धनं तथा पाणिघातैर्विघ्नान्विद्या
नयेत सम्यग्यातर्पयेद्धलत्स्वमूलंज
पेन्मन्त्रम् गुरुपदेशसद्भावेन तथा संके
तमुद्रया त्रिधेवतर्पयेन्नश्रीसाधकः
सिद्धिमान्नरः एवंवदवदयदेवं ब्रूयात्वा
गवादिनिततः परम् ममजिह्वाग्रेस्थि
राभवसर्वपदंततः सर्वरशांकरीस्वा
हेतिं मन्त्रेणाजन्कयान्नृदे संकेतमुद्रा
यातस्वमुद्रयाऽस्यार्घ्यः ॥
अथसाधकः वामकर्णाग्रेऽमुकानन्द
नाथ श्रीभैरवगुरुपादुकाभ्यो नमः
दक्षिणकर्णाग्रे गंगणपतिं मध्ये उपदे

श्रा·
२·
१२
13

वतां नमस्कृत्य सामामोदकेन पूजनस्थाना
दिकं सम्भृत्य सर्वं दक्षिणे गंधपुष्पादिकं वा
मे सर्गं पात्रं जलं देवतायाः पश्चिमे कुलदे
वतायाः स्थापनीयमतत्पात्रं च देवतावामे
धारयेत् तदूर्ध्वं कुलवृक्षमणौ कुलामृ
तं ततोऽथ त्वात तदर्घ्यं यथाशक्ति कुलामृ
तं ततो वटुकागुरुपूजाक्रमेण च आत्मशुद्धि
पीठशुद्धिं प्राणायामं न्यासादि भैरव कृत्वाचार्य
ततो विधानं कुर्यात् कुलविचेष्टितं दीक्षि
ताभिः कुलीनाभिर्युवतीभिः कुलाङ्गनाभिः
देवतागुरुभक्ताभिर्भावितं यागभूमिपु
नानाविधानि पुष्पाणि गन्धानि विविधा
नि च कर्पूरजातीधूपादिवासितं पटवा·
सितं ताम्बूलं देयमन्यं च धूपदीपादिकं च य
त् सर्वालंकारभूषाभिभूषितः कौलिके
श्वरः मूलमन्त्रं जपन्तोयैः प्रोक्षितं स्था
पयेत्ततः सर्वं स्वदक्षिणे स्थापयेद्वामे चार्घ्यं
निवेदयेत् पश्चिमे देवतायाश्च कुलद्रव्या
णि धारयेत् पश्चिमे पूर्वे समर्घ्यः कालिका
पुराणेऽपि मदिरां पूजनोद्यादस्य पात्रं च

वामतः कल्याणिवेपि आत्मस्थानमनुस्थ
देहशुद्धिस्तु पंचमी यावन्नकुरुते देविता
वदेवार्चनं कृतः मातृकान्यादेहशुद्धिस्तु प्राण
यामादिभिः प्रिये षडंगानि न्यसेन्मंत्री आ
त्मशुद्धिरितीरिता गृहीत्वा मातृकावर्णं
मूलमंत्राक्षराणि तु क्रमोत्क्रमाद्द्विरा
वृत्तिर्मंत्रशुद्धिरितीरिता पूजाद्रव्यादि
संप्रोक्ष्य मूलाख्याभ्यं विधानतः धेनुमुद्रां
दर्शयेद्द्रव्यशुद्धिरितीरिता पीठे देवीं प्र
तिष्ठाप्य सकलीकृत्य मंत्रवित् मूलमंत्रे
णदीमात्मात्माभिमायोदकेन च त्रिवारं·
प्रोक्षयेत्स्थानदेहशुद्धिरितीरिता पंच
शुद्धिं विधायेत्थं पश्चाद्यजनमाचरेत्
अन्यत्रापि पंचशुद्धिविहीनेन यत्कृ·
तं न च तत्कृते पंचशुद्धिर्विना पूजाभि
भिचाराय कल्पते आत्मशुद्धिः स्थान·
शुद्धिं मंत्रस्य शोधनं तथा द्रव्यशुद्धिर्दे·
हशुद्धिः पंचशुद्धिरितीरिता अथ कुमा
रीकल्पे षण्णविष्ठानेषण्णस्वप्रणवं पू
र्वमुद्धरेत् ततोभिषेकेति पंचदशानामी·

प्रया॰
र॰
१४
14

तिततःपरम् सेकेतिचपटं प्राक्षां हुं फट्
स्वाहा ततःपरम् अनेनमन्त्रेणादेव्याः पूज्या
धिष्ठानमेवच प्रणवं पूजकेनाश्रतथा ग
जां हृतेपिच शान्तायसम्यग्रक्षार्थं सवह्ला
यतनस्थेऽ पुष्पं पुष्पमहापुष्पं सहपुष्प
पुष्पं संभवे पुष्पचयावकीर्णे हुं फट् स्वा
हेति ततःपरम् विशोद्ध पुष्पमनेनजल
पूर्ववद्वाहरेत ओं शान्ताभिषेक ओं शान्ताभि
षेक हुं फट् स्वाहेति मन्त्रेण पुष्पमधिष्ठा
यओं पूजकेनराजाहृते शान्तायसम्य
क्संरक्षाय इति पुष्पमभिमन्त्र्य पूजाद्र
व्यादिकं मूलान्ते फडिन्द्रनेनाभ्युक्ष्य येनु
मुद्रया अमृतीकृत्य वामपार्श्वे न्यात त्रय
फडिति मूलेनाकृत्वा तर्जनीमध्यमाङ्गु
ष्ठैः ह्रैं तालत्रयं दत्वा तर्जन्यङ्गुष्ठाभ्यां
छोटिकाभिर्दशदिग्बन्धनं कुर्यात् दि
हृस्वादिध्यान् विघ्नानुत्सार्य्य ह्रमिति
चतुर्दिक्षु वह्निप्राकारं ध्यात्वा मूलमन्त्रे
ण हृदये हृं संसार्य प्राणायामं कुर्यात्
यथा मूलाधारे मनः संयोज्य हृदि प्राणायु

ष्ठेन दक्षिणनासापुटं धृत्वा मूलमंत्रं प्रण
वं वा षोडशवारं जपन् वामेन वायुमापू
र्य कनिष्ठानामिकाभ्यां वामनासापुटमपि
विधृत्य तत एव चतुःषष्टिवारं जपन् वायु
कुंभयित्वा पुनर्मूलं द्वात्रिंशद्वारं जपन्
दक्षिणेन वायुं रेचयेत् एवं क्रमोत्क्र
मेण प्राणायामत्रये कृते एकः प्राणा
यामः इति वारत्रयं कुर्यात् तदुक्तं स्व
तंत्रे पाणिर्लिप्तजानुकरास्फोटसमुद्भावि
तवर्णकैः तालत्रयमथो स्यात् मण
वं सुप्रसादं च जपेच्चन्द्रनेत्रवासैर्वा
सैर्वेदाधिकैः प्रिये मात्राभिः प्रणवं ज
प्त्वा पूरकुंभकरेचकैः प्राणायामस्ततः
कृत्वा भूतशुद्धिं ततश्चरेत् अन्यत्रापि
मनोजीवात्मनः शुद्धिः प्राणायामेन
जायते कालोत्तरेपि प्राणायामत्रयं
कुर्यान्मूलेन प्रणवेन वा नासाग्रेपि
कनिष्ठानामिकांगुष्ठैर्यन्नासापुटधा
रणं प्राणायामः स विज्ञेयस्तर्जनीम
ध्यमे विना अथ गौतमीये भूतशुद्धिं

पुपा· लिपिमांसविनाघल्लप्रपूजयेत् विपरीते
२· फलंदद्यादभक्त्यापूजनं यथा ततोभूत
१५ शुद्धिंकुर्य्यात् तद्यथा मूलाधारपद्मात्कु
लकुण्डलिनींप्रसुप्तभुजगाकारांसार्द्ध
त्रिवलयांस्वयंभूलिंगवेष्टिनीं विचिंत्य त
तनीयंमीतड़ित्पुंजप्रभांहंसइतिमंत्रे·
णपृथिव्यासहस्वाधिष्ठानंसमानीय
तत्रस्थजलेपृथिवींविलीनांविचिंत्यत।
स्माज्जलेनसहमणिपूरस्थवह्नौतज्जलं
विलीनंविचिंत्यतस्मान्मणिपूरात् व
ह्निनासहअनाहतमानीय तत्रस्थवा·
यौवह्निंलीनंध्यात्वा तस्मादनाहताज्जी
वात्मनासहविशुद्धस्थाकाशेवायुंली
नंकृत्वातस्मादाकाशेनसह आज्ञाच
क्रस्थमनस्याकाशंलीनंविचिंत्यम
नोनादेलीनंविधायययवर्णोभ्वनिंसम·
र्पयेत् ततःसहस्रदलकमलकर्णिका
स्थचंद्रमंडलमध्यत्रिकोणान्तर्गतवि
श्वरूपपरमशिवेकुण्डलिनींजीवा
त्मानंचनिष्कलरूपतांविभाव्यप्राणा

ध्यामविधिनायमिति वायुवीजं धूम्रवर्णं
षोडशवारं जपन् पापपुरुषेण सह शरी-
रं संशोषयामिति वह्निवीजं रक्तवर्णं
चतुःषष्टिवारं जपन् तं संदहयमिति
वरुणवीजं शुक्लवर्णं द्वात्रिंशद्वारं ज-
पन् तद्भवामृतहृत्स्थानिछ्यांप शरीरंउ-
त्पाद्य लमिति पृथ्वीवीजेन पीतव-
र्णं ध्यायेन् शरीरं स्वरूपीकृतमेवाहमि-
ति मंत्रेण कुलकुण्डलिनीममृतलीला-
पंचभूतजीवात्मानं च ब्रह्मपथेन स्व-
स्वस्थाने नियोजयेत् तदा देवीरूपमा-
त्मानं ध्यात्वा हृदि हंसं निधाय जीवं न्य-
सेत् यथा श्रां ह्रीं क्रीं हंसः श्रीदक्षिण-
कालिकायाः प्राणा इह प्राणाः श्रां ह्रीं
क्रीं हंसः अमुष्या जीव इह स्थितः श्रां
ह्रीं क्रीं हंसः अमुष्याः सर्वेन्द्रियाणि श्रां
ह्रीं क्रीं हंसः अमुष्या वाङ्मनश्चक्षुः श्रो-
त्रघ्राणप्राणा इहागत्य सुखं चिरं तिष्ठ-
न्तु स्वाहा इति जीवं न्यसेत् ततोऽंकसं ते वे
संहारक्रमयोगेन पंचतत्वं समुद्धरेत

पूप. १. १९

16

शोषयेत् ह्रूं लवान्तःक्षुत्वा कायगतं सलिलाप्ल
वैः ततो मांसं प्रकुर्वीत फेत्कारीतंत्रे द्वि
ते अन्यत्रापि देवीरूपं ततो ध्यायेद्दृश्यमान
मानकमले हृदये ततो जीवं प्रविश्य स्वपा
शादिअन्तरेणान्त प्राणमंत्रेणामुकेन ततः
अमुष्याः पदं ततः प्राणा इति पदं पश्चादिह
प्राणाः पदं ततः सर्वेन्द्रियाण्यमुष्या ते वा
मनो नयनं ततः श्रोत्रघ्राणपदात् प्राणा
इहागत्य सुखं चिरं तिष्ठन्तु वह्निजायांततः
प्राणमंत्रोऽयमीरितः प्रकारान्तरे च ज्ञा
नार्णवे विपरीतं प्राणमंत्रं विलिखेत् पाश
पूर्वकं प्राणप्रतिष्ठामंत्रोऽयं सर्वकर्मा
णि साधयेत् अमुष्या इति पदानि बोद्ध
व्यानि इति शिवप्रदायिकाः अमुष्याः स्था
ने षष्ठ्यन्तं नाम प्रयोक्तव्यं ततुकं नाराय
णीये अमुकपदं यद्रूपं यत्र मंत्रे दृष्टप
ते साध्याभिधानं तद्रूपं तत्र स्थाने नियो
जयेत् कुमारीकल्पेऽपि भूतशुद्धिविधा
यिन्यं देवीरूपमात्मानं चिंतयेत् ॐ ह्रां ह्रीं क्रों फ
ट् स्वाहा अनेन कायवाक्चित्तशोधनं

कृत्वा रक्तं हूं फट् स्वाहा अनेन हृदि हस्तं द
त्वाऽऽत्मरक्षां विधाय स्ववामे ललितां गुरुदे
वतां नवयौवनगर्वितां विधाय भूतशुद्धिं
प्राणायामान् कारयित्वा यथोक्तमातृके
न् तत्र कं तैरेव प्रणवं पूर्वं चैव स्वाहाद्यं विशे
षणमेव च हूं फट् स्वाहा मन्त्रः प्रोक्तः का
यवाक्कवित्वशोधने रक्तं हूं फट् ततः स्वा
हा मन्त्रः स्यादात्मरक्षणे ततः षोडशवर्षी
यां ताशिमानीय मन्त्रवित् युवतीं वामदे
शतां सर्वेशाचारुहासिनीं सदाकामा
भिलषितां सिन्दूरांकितभालिकां साय
के प्रेमसंपन्नां वामे संस्थापयेद्बुधः त
स्याश्च भूतशुद्ध्यादीन् कृत्वा तु मातृकां
न्यसेत् प्राणायामं मातृकां च कारयित्वा
यथाविधि अथ ऋष्यादिन्यासं कुर्यात्
यथा कृतांजलिः भैरवऋषिरनुष्टुप्छ
न्दः श्रीदक्षिणकालिकादेवता क्रीं बी
जं हूं शक्तिः क्रीं कीलकं रक्षार्थकाममो
क्षरूपार्थं च तत्त्वसिद्धिपूर्वकं दिव्यज्ञा
नं तत्कवित्वपाण्डित्यसिद्ध्यर्थे विनियोगः

श्या॰
२॰ ७
17

इत्यभिलष्यपुष्पेणानामयावान्यसेत् यथा
शिरसि भैरवऋषये नमः मुखे उष्णिक्छन्द
से नमः हृदि श्रीदक्षिणकालिकायै न
मः गुह्ये ह्रीं बीजाय नमः पादयोः हूं श
क्तये नमः सर्वांगे क्रीं कीलकाय नमः
तदुक्तम् भैरवोऽस्य ऋषिः प्रोक्तः उष्णि
क्छन्द उदाहृतं देवता कालिका प्रोक्ता
लज्जा बीजं तु कीलकम् शक्तिस्तु कूर्चबी
जं स्यादनिरुद्धसरस्वती कवित्वार्थे विनि
योगः एवमृष्यादिकल्पना कवित्वार्थे वि
नियोगः इत्युपलक्षणम् यद्यस्याभिल
षितं तदर्थे विनियोगः इत्यर्थः तत्र विविध
श्रवणात् तदुक्तं कालीक्रमे कीलकं
वाग्बीजं तु चतुर्वर्गार्थसिद्धये उत्कलक्र
ममते भैरवोऽस्य ऋषिः प्रोक्तः उष्णिक्छ
न्द उदीरितम् दक्षिणा कालिका देवी
चतुर्वर्गफलप्रदा अथ तंत्रांतरे ऋषिं
मे मूर्ध्निदेशे छन्दस्तु मुखपंकजे देवतां
हृदये चैव बीजं तु गुह्यदेशके शक्तिस्तु
पादयोश्चैव सर्वांगे कीलकं न्यसेत् मो

न सिध्येदभिषिक्तो ऽपरिज्ञानान्न मंत्रफ
लभाग्भवेत् नैव सिध्यन्ति मंत्राणां वि
नियोगमजानताम् ॥
अथ करांगन्यासो ॐ ह्रां अंगुष्ठाभ्यां न
मः इत्यंगुष्ठयोः ॐ ह्रीं तर्जनीभ्यां स्वाहा
इति तर्जन्योः ॐ ह्रूं मध्यमाभ्यां वषट्
इति मध्यमयोः ॐ ह्रैं अनामिकाभ्यां
हुं इत्यनामिकयोः ॐ ह्रौं कनिष्ठा
भ्यां वौषट् इति कनिष्ठयोः ॐ ह्रः कर
तलपृष्ठाभ्यां नमः इति करतलपृष्ठ
योः इति करन्यासः अथवा सर्वत्र नम
स्कारांतेन करन्यासः ततः ॐ ह्रां हृद
याय नमः इति हृदि तर्जनीमध्यमाना
मिकाभिः स्पृशेत् ॐ ह्रीं शिरसे स्वाहा इ
ति शिरसि तर्जनीमध्यमाभ्यां ॐ ह्रूं
शिखायै वषट् इति शिखायां मुष्टिक
नाधोमुखांगुष्ठेन ॐ ह्रैं नेत्रत्रयाय वौ
षट् इति नेत्रत्रये तर्जनीमध्यमानामि
काभिः ॐ ह्रः करतलपृष्ठाभ्यां फट् इ
ति करतलपृष्ठयोः ततः ॐ ह्रः अस्त्रा

श्या॰
२॰ यफट् इत्यनेन तर्जनीमध्यमाभ्यां मूर्द्धि
१८ ऊर्द्धोर्द्धं तालत्रयं दत्वा छोटिकाभिर्दशदि
ग्बन्धनं कुर्य्यात् तदुक्तं कालीतन्त्रे अंग
न्यासकरन्यासौ यथावदभिधीयते ष
ड्दीर्घभाजा बीजेन प्रणवाद्येन कल्पयेत्
हृदयाय नमः प्रोक्तं शिरसे वह्निवल्लभा
शिखायां वषडित्युक्तं कवचाय हुमीरितं
नेत्रत्रयाय वौषट्स्यात् अस्त्राय फट् प्रकीर्ति
तम् बीजमन्त्राय बीजेन लघुपारिभाषिकं
तन्त्रान्तरे स्वरस्यात् रुद्रतन्त्रेपि प्रणवं वाग्भ
बीजं च षड्दीर्घस्वरभाषितम् कुर्य्यात्
षडंगविन्यासं मूलखण्डत्रयेण वा अथ
प्रकारः आद्यसप्तबीजेन हृदयम् द्वि
तीयखण्डषडक्षरेण शीर्षम् तृतीयख
ण्डेनवाक्षरेण शिखा पुनराद्येन क
वचं द्वितीयेन नेत्रत्रयं तृतीयखण्डेना
स्त्र इत्यंगन्यासं कुर्य्यात् भैरवतन्त्रेपि
षडंगानि न्यसेन्मन्त्री त्रिः सकृद्वा यथाक्रमं
अथ वर्णन्यासं कुर्य्यात् अं आं इं ईं उं ऊं ऋं
ॠं लृं लॄं नमो हृदि एं ऐं ओं औं अं अः कं

खं गं घं नमो दक्षभुजे ङं चं छं जं झं ञं टं
ठं डं ढं नमो वामभुजे णं तं थं दं धं नं पं फं
बं भं नमो दक्षजङ्घायां मं यं रं लं वं शं षं सं हं
लं नमो वामजङ्घायां न्यसेत् तदुक्तं का
लीतन्त्रे एवं यथाविधिं कृत्वा वर्णन्यास
माचरेत् अआइईउऊऋॠऌॡवै
हृदये न्यसेत् एऐओऔ ततः अं अः क
खगघङ न्यस्ततः उक्ताच्च दक्षिणभुजे
न्यसेत् साधकसत्तमः ङं चं छं जं झं
टठडढ तथा पुनः इति वामभुजे न्यस
णतथदधनः स्मरेत् पनपफबभ दक्षि
णे जङ्घके न्यसेत् मयरलवशषसह
ल वामजङ्घके नित्यं लिखितवर्णस्व
रूपात् विन्दुरहितवर्णन्यासः विन्दुमा
मतेन सविन्दुरेव न्यासः प्रमाणं तदुक्तं
कवचे लिपिन्यासः ऋषिर्ब्रह्मा भवेच्छ
न्दो गायत्री मातृका पुनः देवतास्य जं
ने बीजं शक्तयः स्वरास्ततः अव्यक्तं
कीलकं न्यासउक्तः क्रमेण तु ऋऋइ
तिसृषु बीजकूटादि क्रमवत् क्रमेण न्यसे

प्रपा·
२· सेदिमर्थः षडङ्गं मातृकायाश्च साधकः ।
१९ कारयेत्ततः स्वराणां क्लीवहीनानां ऋ ॠ
लृ ॡ रहितानामित्यर्थः एवं विधिना मा
49 तृकां षडङ्गं कृत्वा ध्यायेत् यथा शारद
तिलके शुभ्रा सकलगुणमयी लोलरक्त
त्रिनेत्रा शुक्लालङ्कारभूषा शशिशिखमुकुट
जटाटोपपृथुकेशमध्या पुस्तकस्रक्कृप
णाङ्कभान्वरमपि दधती शुक्लपद्मा व
राम्भोजवाग्देवी प्रसन्नवक्त्रा उरुचभरनमिता
चिन्तयेत्साधकेन्द्रः एवं ध्यात्वा ललाटा
टादिक्रमेण अकारादिक्षकारान्तक्रमे
ण न्यसेत् यथा श्रीक्रमे ब्रह्मरन्ध्रं तथा
वक्त्रे वृत्ते नेत्रयुग्मद्वये श्रुतिनासापुटद्व
न्द्व गण्डोष्ठद्वयकेऽपि च दन्तयुग्मे च मूर्द्धा
स्यवदनबाहौ शाखाविन्यसेत् दोःपत्सन्धि
षु साग्रेषु पार्श्वयुग्मे स्पृशेत्पुनः पृष्ठ
नाभिद्वये च वक्त्रजठरे विन्यसेद्धृदय त्वगसृ
ङ्मांसमेदोऽस्थिमज्जशुक्राणि धातवः प्रा
णजीवौ च परमात्मा यकारादिषु संस्थिताः
एवं क्रमेण देवेशि सत्तव्यापकतात्मिका ।

हृदोर्मूलेपिविन्यस्यतच्छापगलेन्यसेत्
करमूलेहृदारभ्यकाणिपादयुगेतथा ज
ठराननयोश्चापिन्यासेदिमाणिरूपिणीं
एवंन्यासानाणिव अथमन्त्र ललाटमुखवृत्ता
लीत्यादि अथप्रयोगः श्रींनमोब्रह्मर
न्ध्रे ललाटेवा श्रींनमोमुखवृत्ते एवं
क्रमेणामकारपर्य्यन्तंविन्यस्य यंत्वगा
त्मनेनमः रंअसृगात्मनेनमः लंमांसा
त्मनेनमः वंमेदसात्मनेनमः वामांशे
कफदिवा प्राअसृगात्मनेनमः षंमज्जा
त्मनेनमः संशुक्रात्मनेनमः हंप्राणा
त्मनेनमः लंजीवात्मनेनमः क्षंपरमा
त्मनेनमः इतिविशेषः पंचाशद्वर
र्णामनुःक्रमेणैवप्रकाशितः श्रींमायेतो
नमोन्ताक्षरसविन्दुर्विन्दुवर्जितः माया
लक्ष्मीवीजपूर्वोमन्त्रमध्येतेवुधैः ल
लाटेऽनासिकामध्येविन्यसेन्मुखवृत्तके
तर्जनीमध्यमानामासुहृष्टानामाश्चनेन
योः अंगुष्ठकर्णयोर्मध्येकनिष्ठांगुष्ठ
कौनमोः मध्यमास्तिस्रोगेउच्चोष्ठमध्य

पुपा॰ २॰ २॰ 20

नासाग्रयोर्विन्यसेत् अनामांगुलयोर्विन्यसेन्म-
ध्यमांगुलमांगके मुखे ऽनामामध्यमांच
हस्तपादेच पार्श्वयोः कनिष्ठानामिकाम
ध्यमास्तालु पृष्ठे च विन्यसेत् ताः सांगुष्ठाः
नाभिदेशे सर्वाः कुक्षौ च विन्यसेत् हृदये
च तले सर्वं मस्तयोरस्य ककुत्स्थले हृत्
पूर्वं हस्तपत्कुक्षिमुखविभुतलमेवहि प
तालमातृकाङ्गुष्ठाः क्रमेणपरिकीर्तिताः
अन्तराविन्यसेद्यस्तु सामकः स्यात्स नि
ष्फलः ॥ अथ श्रीकण्ठमातृन्यासो यथा
विन्यसेन्मातृकास्थाने श्रीकण्ठादीन्यथा
क्रमं पूर्णोदर्यादिभिः सार्द्धं मातृकार्णस
मन्वितान् श्रीकण्ठोऽनन्तसूक्ष्मौ च त्रिमूर्ति
रमरेश्वरः अर्घीशो भारभूतिश्चातिथीशः
स्थाणुकोहरः किण्टीशो भौतिकः सद्यो
जातश्चानुग्रहेश्वरः अक्रूरश्च महासेनः
क्रोडशस्वरमूर्तयः पश्चात्क्रोधीशश्च
चण्डेशः पंचान्तकः शिवोत्तमाः अथैकरुद्र
कूर्मैकनेत्राश्च चतुराननाः अजेशः स
र्वसोमेशस्तथा लांगलिदारुको अर्द्ध

नारीष्ठस्थोमाकांतस्थाघाडिदण्डिनौ सु
रत्रिमीनमेघाण्यो लोहितस्थशिखीतथा
ज्वालाण्डे द्विरण्डेशो समहाकालवालि·
नो भुजंगेशपिणाकीशश्वेतोप्यावके
श्वरः श्वेतमहग्रीवाप्रानऊलिशिवाः संवर्त
कः स्मृतः एते रुद्राः स्मृता रक्ताद्यतस्मु
लकपालकाः सुणीदरीस्याद्विजयाशा
ल्मलीतरनंतरं लोलाक्षीवर्त्तुलाक्षीच
दीर्घघोणामसीरितः सुदीर्घमुखीगोमु
खीदीर्घजंघातथैवच कुंभोदर्यूर्ध्वके
शीच तथा विकृतमुख्यपि ज्वालामुखी
नतोज्ञेया पश्चादुल्कामुखीतथा श्रुली
मुखीच विद्यामुख्येताः प्रोक्तशक्तयः
महाकाली सरस्वत्यै सर्वसिद्धिसमन्वि·
ते गौरी त्रैलोक्यविद्या च मंत्रशक्तिस्त
तः परम् आत्मशक्तिर्भूतमाता तथा ल
म्बोदरी मता द्राविणी नागरी भूयः खेच·
री चैव मंजरी रूपिणी वारिणी पश्चात
काकोदर्यपि पूतना स्याद्भद्रकाली यो·
गिन्यो शंखिनी गर्जिनी तथा सकालरा·

श्या.
र.
२१

त्रिकुक्षिम्योकपर्दिन्यापिवज्रिणी जयाचस
मुविष्ठच्छारेवतीमाधवीतथा वारुणी
वायवीप्रोक्तापश्चादुक्तोविदारिणी ततश्च
सहजालक्ष्मीर्व्यापिनीमाययान्विता एता
रुद्राकपीठस्थाः सिन्दूराह्वणविग्रहाः र
क्तोत्पलकपालास्यात्र्यलंकृतकरांबुजा
अथप्रयोगः यथा अंश्रीकंठपूर्णोदरी
भ्यांनमः इतिललाटे श्रींअंअनंतवीजाभ्यां
नमः इतिमुखवृत्ते एवंक्रमेणसर्वंकुर्या
त ॥ अथबोटान्यासः तउक्तंवीरतंत्रे
केवलोमातृकाकृत्वामातृकांतारसंपु
टा मातृकापुटितंतारंमायेनसाधकस
नमः ॐअंॐएवंतथैवमातृकापुटितं
एवंकामपुटितं ततपुटितंकामं शक्ति
पुटितंततत्पुटितांशक्तिं लज्जापुटितं
ततपुटितांलज्जां मंत्रपुटितांतत् ततपु
टितंमंत्रं पुनरनुलोमविलोमतः केवल
मंत्रं मातृकास्थानेन्यसेत्अष्टोत्तरशतं
नव्यापकंकुर्यात् इतिगुप्तेनतुगंया
अगबोटाप्रकीर्तिता तारायाःकालि

21

कायाश्च तन्तुभोश्च तथापिवा कृतेस्मिं
आसवर्ज्यं तु सर्वपापप्रणश्यति विषाप-
मृत्युहरणं ग्रहरोगादिनाशनं उष्ठुसत्वा
विनश्यंति शत्रवो यांति मित्रतां कविता
लहरीनस्पृहावारसपरंपरा आतिमाय
ष्टसिद्धिस्तु तस्य हस्तेष्ववस्थिता कायि
कं वाचिकं वापि मानसं वापि दुष्कृतं स-
र्वं तस्य विनाशं च याति मासस्य चिंतनात्
प्रस्फुरत्तं यथाति यत् किंचिदुपपातकं
यत्तुं पं दृश्यते यापि सततं पवगाच्छति यंत
मंति महेशानि शोच्छापूटितविग्रहाः अ
स्याश्चः समवेतस्यो देवताकं पते मिया
श्चातन्त्यामः मूलविद्यासंतेत्रे आत्मवि
द्याशिवस्तत्त्वे तत्त्वन्यासं समाचरेत् आ
यजीवन्यासं कुर्यात्तु यथा कुमारीतं त्रे
बलान्त्ये भुवो मध्ये ललाटे नाभिदेशके
गुह्ये वक्त्रे च सर्वांगे स सवीजान्तकमान्
मसेत् ॥ अथप्रयोगः आद्यबीजमु-
च्चार्यं नमो बलारव्ये पंचवर्णितीयबीजमु
ति तृतीयं भाले चतुर्थं नाभौ पंचमंगु-

श्या॰
२॰
२२

ते षष्ठवक्त्रे सप्तमसर्व्वांगे न्यसेत् ततःप्रण
वपुटितमूलेन व्यापकंन्यासं कुर्य्यात् नव
धा सप्तधा पंचधा वा मस्तकादिपादपर्यं
ते पादादिमस्तकांतं न्यसेत् तदुक्तं भैर
वतंत्रे पंचधा नवधा वापि मूलेन सप्तधा
तथा व्यापकं कुर्य्यादित्यादि स्वतंत्रेपि मू
लेन व्यापकं न्यासं नवधा कारयेत् प्रिये
इति महामहोपाध्यायश्रीपरमहंसपरिव्रा
जकश्रीपूर्णानन्दगिरिविरचिते श्यामा
रहस्ये आगमांतविवरणं नाम प्रथमः परि
च्छेदः ॥ अथांतर्यजनं वक्ष्ये दृष्टादृ
ष्टफलप्रदं गुरुध्यानं प्रकुर्वीत यथाह शैवे
विशालधीः स्नायाद्वा विमले तीर्थे गु
रुहृदयाश्रिते विनुतीर्थेन वा स्नायात्पु
नर्जन्म न विद्यते ईशानस्त्वप्रभो शिवतीर्थे
केस्मिन् स्नानं तु शर्वोऽस्य हृतः शरीरे व्र
ह्मांभुभिः ख्यातिनयाः सदाय: किं तस्य गा
गैरपि पुष्करैर्व्वा इति स्नानम् शिवश
क्त्योः समायोगो यस्मिन् काले प्रजायते
सा संध्या कुलनिष्ठानां समाधिस्थैः प्रती

22

येत् इतिसंरक्ष्योपासनम् अथमूलाधारात
कुलकुण्डलीसोमसूर्याग्निरूपिणीम्
समुत्थाप्यपरविन्दुनिर्भिद्यदेहदेवतांतर्प
येत् तदुक्तम् वन्हकीनलसमुत्थाकुलि
नेयतत्परामृतम् तेनामृतेनदिव्येनतर्प
येत्तेनदेवताम् इतितर्पणम् ब्रह्मरन्ध्रा
द्योभागेयच्चान्द्रपात्रमृतममम् कलासा
यनसंरक्ष्यतर्पयेत्तेनखेचरीम् इत्यासा
यनम् आधारेलिंगनाभौहृदयसरसि
जेतालमूलेललाटेहृत्पद्मेषोडशारेहि
दशादशादलेहादशार्द्धेचतुष्केवासा
नेवालमध्येडफकठसहितेकंठदेशे
स्वरांश्चहक्षौकोणदिसमध्येमसमस्तविम
लयीसांसमंत्रपरिसिद्ध्यै इतिमातृका
र्णान्कंठवृन्दक्रमेणध्यायेत् अथव
र्गमासः तदुक्तंगौतमीये इत्यमानहृ
दयोऽयंहृदयेस्याच्चिदात्मकः क्रियतेत
त्परत्वेनहृत्कंठेणततःपरम् सर्वज्ञा
दिगुणोपेतंगेसंविदुपपरात्मनि क्रियते
विषयाहारःशिरोमंत्रेणदेशिकः हृद्बि

पृ॰पा॰
२॰
२३
23

गोत्रप्रसिद्धाममसमयतामाभावनात्‌ह्वा क्रियते
निजदेहस्य शिखां मंत्रेण देशिकः सर्वात्म
कस्य देहस्य मंत्रवाक्येन तेजसा सर्वतोप
रिमंत्रेण ब्रह्मसद्मनि संस्कृतिः इति श्रीहिम
नीयवह्निलत्वाणि यत्रत्वणोर्हिंसाणांहिं
सोपायानप्रवर्त्तते इत्यर्थः यो ददाति परं
ज्ञानं संविद्रूपे परात्मनि हृदयादिमंत्रतेजः
स्पादेतन्मैव संस्कृतम् आध्यात्मिकादिदे
पद्यतसाधकस्य विनाशयेत् अविद्याशान
मंत्रतत्परं यामसमीरितम् इति षडंगसा
संविधाय ध्यानं कुर्वीत यथा उदयाक
रुपहृत्सा शक्ति द्वयपुटांत स्थूलतत्त्वय॰
समस्थितं सोतिसत्त्वमयं ध्यायेत्कुला
कुलनियोजनात् अथवा षडंगाटद्वयम
ध्यस्थशक्तिद्वयपुटीकृतम् सदासमर
संध्यायेत्कालानंतकुलयोगिना अ
मध्व किरणस्य तदग्निस्थचन्द्रभास्कर
मध्यगं महाशून्ये नयेत्कुलात्पूर्णप्ति
प्तुति योगिराट् महाशून्य इति सर्वोपाधि
विनिर्मुक्ते पूर्णे इति सर्वोपाधिविनिर

र्मोऽज्ञानविभागविरहात्तर्पणमेवं भवती
ति अथवा निरालंबपदेऽस्मिन्यत्नेनउप॰
पद्यते न हंसमभ्यासेत्त्रिसंध्यानं न तु कुल
योगिनाम् न हंसमिति अतः करणस्य
अभ्यासेदितिवारंवारं कुर्यादित्यर्थः उ
त्थानम् अद्वैयन्तुविषयैः षष्ठैस्तत्
णात्तन्मयो भवेत् मामस्तन्मयता बुद्धिः
सोऽहंभावेन पूजयेत् तन्मयति न देवान्स
तत्त्वज्ञानं सोऽहमिति तत्त्वपरशोषणार्थं
परिचिंतनमात्रपूजोपकरणमित्यर्थः
विषयपुष्पाणि यथा अमायामनहंका
रमरागामपदं तथा अमोहकमदंतचा
न्तद्वेषाह्लोभकं तथा अमानमत्सरमलो
भं च दशपुष्पाविदुर्बुधाः अहिंसा परमं पु
ष्पं पुष्पमिन्द्रियनिग्रहम् दयापुष्पं क्षमा
पुष्पं ज्ञानपुष्पं च पंचमम् इत्यष्टसमभिः
पुष्पैः पूजयेत्परमेश्वरीम् इति पूजनम
मातृकापंचाशिकाप्रोक्तामत्र्यंशाक्तिशिवा
त्मकं प्रथिताकुण्डलीशक्तिः कल्पितेमे
रुसंस्थितः एवं विधिनावर्णमालामुप

पृता.
२.
२४
24

स्कुम्भस्तमेहं स्वरूपं कृत्वा अकारादिक्षकारांतं ल
कारादिश्रीकंठांतं मूलमंत्रं जपित्वा परतेजसि
समर्पयेत् अथहोमः आत्मानमपरिच्छिन्नं
विभाव्यानंतरं वा परमात्मतत्त्वात्मस्वरूपं वत
रंतश्चितकुण्डे मानन्दमेखलायुतं अर्धमात्रा
कृतयोनिभूषितं नाभौ ध्यात्वा वन्हिमप्रस्थस्ता
नाग्नौ जुहुयात् यथा मूलांते नाभौ चैतन्यस्व
पाग्नौ हविषा मनसा स्रुचा ज्ञानप्रदीपितेन
समस्तवृत्तिं जुहोम्यहं स्वाहा अनेन प्रथमाहु
तिं दद्यात् मूलांते धर्माधर्महविर्दीप्ते आ
त्माग्नौ मनसा स्रुचा सुषुम्नावर्त्मनानिस्
मस्तवृत्तिं जुहोम्यहं स्वाहा इति द्वितीयाहुति
दत्वा मूलांते प्रकाशाकाशहस्ताभ्यामव
लंब्योन्मनीस्रुचा धर्माधर्मफलस्नेहपू
र्णं वह्नौ जुहोम्यहं स्वाहा अनेन तृतीयाहु
तिं दद्यात् ततो मूलांते अंतर्निरंजननिव
र्त्यनमेयमाने मायान्धकारपरिपन्थिनि सं
विदग्नौ कस्मिंश्चिदद्भुतमरीचिविकाशभू
मौ विश्वं जुहोमि वसुधादिशिवावसानं
इसंतर्यजनं कृत्वा साक्षाद्ब्रह्ममयो भवेत् न

तस्य कायपतनान्ते जीवन्मुक्तो भवेद्ध्रुवम् ॥ इति
श्रीमायारहस्ये द्वितीयपरिच्छेदः ॥ २ ॥ अथ साध·
कः कुलवेशं कृत्वा कुलवेशं च कारयित्वापी
ठमासं कुर्यात् तदुक्तं कुमारीतन्त्रे ततस्त्री
वेशधारी स्यात् सिन्दूराङ्कितभालकः ए
गारोत्वलवेशात्वक्स्ताम्बूलपूरिताननः एवंवे
शादिकं कृत्वा वनितामपि कारयेत् पीठमा
सं ततः पञ्चाशद्धारशक्तिपूर्वकं प्रकृतिक
मठं चैव पीठं बहुर्व्वीतं तथैव च स्वयंभुयमणि
द्वीपं चिन्तामणिगृहं तथा श्मशानं पारिजा
तं वतन्मूलेरत्नवेदिकां तस्योपरिमणिपीठं
माभेत्साधकसत्तमः चतुर्द्दिक्षुतीन देवा
न्शिवान्ब्रह्मशवमुण्डकान् धर्माद्येव अथ
र्म्मोध्वपादगात्रचतुष्टये पादगात्रचतुष्टयं
स्त दक्षांश· दक्षमुरो· दक्षजंघा· दक्षपार्श्व·
नाभि· वामपार्श्वेषु हृदिकन्दं तथापद्मसू·
र्य्यसोमं महेश्वरि वेदस्थानं तथा सत्त्वं रजस्त
वतमस्तथा आत्मानं चैव विमर्शशक्तिं हृ
न्नपद्मके न्यसेत् आत्मानमिति आत्मशब्दे
नामकवचमयमुच्यते शक्तिर्यथा रक्ताङ्गा

पृपा.
१.
२५
25

नाक्रियाचैवकामदा कामदायिनी इतीरितास्त्रि
यानन्दात्तथैवचमनोन्मयी वाग्भवंप्रथमंचो
क्तापराद्येतदनन्तरं अपराद्येहिरूपाद्येल्लेः वा
ग्भमतःपरं सदाशिवमहाप्रेतरुः नेपद्मासनंत
था नमस्स्मेवमंत्रोयंपीठमासमुद्राहृतः एवंपी
ठेदेहमयेचिंतयेदिष्टदेवताम् । अथादौ का
मकलारूपमात्मानंविभाव्य मूलाधारात्कु
ण्डलिनींपरमशिवांतंध्यात्वा तद्धामृतेनसं
सारमकरकच्छपिकपाशुर्ष्मंशृहीत्वा सुषुम्न·
या वाह्यहृदयाष्टदलरक्तपद्ममध्ये ध्यायेत्
तदुक्तं स्वतंत्रे अतःकामकलाध्यानमावाल
कालिकांशिवां कूर्माख्येमुद्रयापुष्पैस्सक्रम
ध्येनिधापयेत् अथकामकलायथा अंविवि
न्दुवदाकारंतदधःकुचयुग्मकं सर्वविद्यामत्ता
हार्द्धसर्ववागीश्वरंपरं सर्वार्थसाधकंदेविस
र्वरंजनकारकं तदधःसपरार्द्धंचस्वपरिष्कृत
मण्डलं सर्वदेवादिभूतांतःसर्वदेवनमस्कृतं
सर्वाह्लादस्सस्मरूर्ति सर्वं घपप्रवर्तकं एतत्
कामकलाध्यानंसर्वगोप्यंसाधकोत्तमैः श्रीक
मेपि यासामधुमती नाम्ना मायामोहनकारिणी

वाह्याभ्यंतरयोगेनचिंतनीयांचतांश्रुणु
त्रैलोक्यमेकरूपेणस्वात्मानमेकरूपिणी प
काकृतिस्वरूपेणसर्वांशांतिंविचिंतयेत्
कामयेत्कामिनींसर्वांदेवींमोक्षस्वरूपिणीं
चिंतयेत्सुंदरींदेवींसर्वव्यापककारिणीं ई
कारःसर्वमंत्रःस्याद्वरःस्याच्चतुष्टयं विन्दु
त्रयस्य देवि शिवश्चमेदेविवक्त्रके विन्दुद्वयंस्त
नद्वन्द्वे हृदिस्थानेनियोजयेत् हकारार्द्धकलां
सूक्ष्मांयोनिमध्येविचिंतयेत् तथाकामकला
रूपांमदनांकुरगोचरे उद्यदादित्यसंकाशांसि
न्दूराभांस्तनद्वये विंदुंसंकल्प्यवक्त्रेतुस्फुर
दीपशिखांप्रिये आधाराद्ब्रह्मरंध्रांतं तंत्रमा
र्गेणभावयेत् कामोविन्दुरहंदेवि तत्रस्थांप
रमेश्वरीं शिवशक्तिमयंदेवि तदधःस्यात्
कुचद्वयं तदधःसपरार्द्धंचविंदुर्यापरमाक
ला सापिकुण्डलिनीशक्तिःकामकलास्वरूपि
णी साशिवावर्णगच्छंतीभित्वाग्रंथिंचतुर्द
श प्रविश्यपरमांगतासूक्ष्ममार्गस्वरूपिणी
सापिचत्रिविधासृष्टिर्ब्रह्मविष्णुस्वरूपिणी सं
विंसाधकश्रेष्ठस्त्रैलोक्यंवशमानयेत् एत

नेकल्पितं देवि कमला ‥ विनिर्णय गोमुखं हि
प्रयत्नेन यदिच्छेदात्मनो हितं अथ कूर्ममुद्राय
था कालिकापुराणे वामहस्तस्य तर्ज्जन्यां द-
क्षिणस्य कनिष्ठिकां तथा दक्षिणतर्ज्जन्यां वामस्या-
ङ्गुष्ठेन योजयेत् प्रोन्नतं दक्षिणाङ्गुष्ठं वामस्य
दक्षिणादिकाः अङ्गुलीर्योजयेत्पृष्ठे दक्षिण-
स्य करस्य च वामस्य पितृतीर्थेन मध्यमाना॥
मिके तथा अधोमुखे च ते कुर्य्यात् दक्षिणस्य
करस्य च कूर्मपृष्ठसमं कुर्य्याद् दक्षिणस्य कर-
स्य च एवंविधः सर्व्वसिद्धिं ददाति पाणिकच्छ-
पः कुर्य्यात्तु नयनाग्रेण निमील्य नयनद्वयं
समं कायशिरोग्रीवं कृत्वा स्थिरतरो बुधः ध्या-
नं समारभेन्मन्त्री सर्व्वपापविनाशनम् ॥
ध्यानं यथा स्वतन्त्रे देव्या ध्यानं प्रवक्ष्यामि सर्व्व
देवोपसेवितं अञ्जनाद्रिनिभां देवीं करालव-
दनां शिवां मुण्डमालावकीर्णांशां मुक्तके-
शीं स्मिताननां महाकालहृदम्भोजे स्थितां पी-
नपयोधरां विपरीतरतासक्तां घोरदंष्ट्रां शिवैः
सह नागयज्ञोपवीतां च चन्द्रार्द्धकृतशेखरां
सर्वालंकारयुक्तां च मुण्डमालाविभूषितां स्व-

मृतहस्तसहस्रैस्तु कांचीवद्धां दिगंबरीं शि
वाकोटिसहस्रैस्तु योगिनीभिर्विराजितां र
क्तपूर्णमुखांभोजां मद्यपानप्रमत्तकां वह्न्य
र्कशशिनेत्रां च वह्निविस्फुरिताननां विग
तासुकिशोराभ्यां कृतकर्णावतंसिनीं कं
ठावशक्तमुण्डालीगलद्रुधिरचर्चितां श्म
शानवह्निमध्यस्थां ब्रह्मकेशववन्दितां स
द्यश्छिन्नशिरःखड्गवराभीतिकरांबुजां त
त्र वामोर्ध्वहस्तेन कपालं तदधः शिरः दक्षि
णोर्ध्वहस्ते अभयं तदधो वरमिति तदुक्तं
महाकालकृतस्तवे ऊर्ध्ववामे कृपाणं कर
कमलतले छिन्नमुण्डं तथाधः सव्ये चा
भीर्वरं चेति ध्यानांतरं यथा भैरवतंत्रे क
रालवदनां घोरां मुक्तकेशीं चतुर्भुजां का
लिकां दक्षिणां दिव्यां मुण्डमालाविभूषितां
सद्यश्छिन्नशिरःखड्गवामाधोर्ध्वकरांबुजां
अभयं वरदं चैव दक्षिणोर्ध्वाधपाणिकां म
हामेघप्रभां श्यामां तथैव च दिगंबरीं कं
ठावशक्तमुण्डालीगलद्रुधिरचर्चितां क
र्णावतंसतांनीतशवयुग्मभयानकां घो

श्यपा.
२.
२७
27

रंदंष्ट्राकरालास्यां पीनोन्नतपयोधरां शवानां
करसंघातैः कृतकांचीं हसन्मुखीं सृक्कद्वय
गलद्रक्तधाराभिः स्फुरिताननां घोररूपां
महारौद्रीं श्मशानालयवासिनीं दंतुरां द
क्षिणव्यापिमुक्तालंबिकचोच्चयां शवरूप
महादेवहृदयोपरिसंस्थितां शिवाभिर्घो
ररावाभिश्चतुर्दिक्षु समन्वितां महाकाले
न च समं विपरीतरतातुरां भजेद्विजगतां
धात्रीं स्मेराननसरोरुहां एवं संचिंतयेत्का
लीं धर्मकामार्थसिद्धिदां अथानयोरेक
तरेण देवीं ध्यात्वा मानसोपचारैराराध्य प
श्चिवज्जपहोमं कृत्वा नमस्कारस्तोत्रपाठं कु
र्यात् । यंत्रनिर्माणार्घपात्राणि यथा
मुण्डमालातंत्रे ताम्रपात्रे कपाले वा श्मशा
नेकाष्ठनिर्मिते शनिभौमदिने वापि शरी
रे मृतसंभवे स्वर्णे रौप्ये ताम्रे लौहे वा चक्रमभ्य
र्चयेत्ततः स्वतंत्रेपि रुप्यं विमस्तदेहः सन्न च
क्रराजं समालिखेत् स्वर्णे रजते ताम्रे पाषा
णे वा स्फटिके तथा इति । अथ बहिः पूजार्थं वस
मानगन्धाष्टकलिखे स्वर्णादिकुण्डगोलस्व

यंभुक्तमुक्तमागुरुलिप्तेवास्वर्णे रजतताम्रशाला
कयाविन्दुकंद्वकेनत्रुष्ठोणवामंत्रमुद्धरन् वि
न्दुमायायुतत्रिकोणंपंचवृत्ताष्टदलपद्मवत्त
रंस्ञ्चतत्तद्वारात्मकं यंत्रराजं लिखेदिति सत्
संप्रदाया वदंति तथाच कालीतंत्रे श्रीदेवि त्रि
कोणं विन्यस्य त्रिकोणं तद्वहिर्न्यसेत् ततो वै
विलिखेन्मंत्री त्रिकोणत्रयमुत्तमं ततो वृ
त्तं समालिख्य लिखेदष्टदलं ततः वृत्तं विलि
ख्य विधिवल्लिखेद्भूपुरयुग्मकं इति मंत्रेऽपि
स्वयंभुकुसुमं मकुण्डगोलोस्थरोचनागुरु
काश्मीरमृगनाभीचजिंकुचचंदनद्वयं प
श्वगन्धः समाख्यातः सर्वदा चण्डिकाप्रियः प
ञ्चेनगन्धयोगेनयोनिचक्रं समालिखेत् यो
निद्वयं ततः कुर्यात् कोणषट्कं ततः प्रिये त
त्तस्याष्टदलं भूमिं चतुर्द्वारैः समन्वितां एत
त्तेकथितं चक्रमत्रपुष्पाञ्जलिं किरेत कुमा
रीकल्पेऽपि श्रीदेवि त्रिकोणं विन्यस्य त्रिको
णं तद्वहिर्न्यसेत् वहिस्त्रिकोणमालिख्य को
णषट्कं लिखेद्वहिः मध्ये तु वैन्दवं चक्रं वी
जमायाविभूषितं षट्कोणात्तु वहिर्वृत्तं त

प्रपा.

१. नोऽष्टदलकं लिखेत् वहिर्वृत्तेन संयुक्तं भूपुरै

२८ केन संयुतं ज्ञात्वैवं मुक्तिमाप्नोति यंत्रराजं न सं

शयः एतत्तु विलिखितामेव कुण्डगोलविलेपि

ते स्वयंभुकुसुमैर्युक्तकुंकुमागुरुसेविते न

नूक्तं पंचदशकोणकषष्ठुक्तं सत्त्वादिति त्र·

विरोधात् नचवाच्यं कालीतंत्रमतमिति त

त्रैव पूजायां षट्कोणपदस्फूर्तेः तद्यथा का

लीकपालिनी कुल्ला कुरुकुल्ला विरोधिनी

विप्रचित्ता तु संपूज्य वहिः षट्कोणके तथा इ

ति वहिः पूजनादानामर्थमेव अतः षट्कोण

भावात् वचनांतरदर्शनाच्च तथा कालीतं

त्रे पंचशक्तिं समालिख्य अथोवक्रोपलद

लं इति कालिकाश्रुतौ च त्रिकोणं त्रिको

णं नवकोणं पद्ममिति कुलसंभवेपि त्रिको

णं विन्यसेत्तत्पश्चात् पुनस्तत्रापि त्रिकोणकं नव

कोणं पुनस्तत्र तन्मध्ये स्थापयेत् शिवां त

स्मात् षट्कोणमत्र शक्त्यात्मकमिति नव

वत्रिकोणं तु यानि गीतं भैरवीचक्रवन्नवको

णमनंतरं स्यात् नैवं तदा तत्रैव पूजायाम

ष्टाविरोधः तद्यथा कुलसंभवे कालीक

कालिंनीकुलाकुलकुलाविरोधिनी विश्व-
चिंतामसैश्चैववह्निः षट्कोणके तु यः उग्रा
सुग्रप्रभा दीप्तां परत्रिकोणके स्मृत नी
लां घनां बलाकां च तथैवापरके त्रिके मा
त्रां मुद्रां मित्रां चैवापरत्रिकोणके तु यः ए
तदुक्तं भवति षट्कोणावरणं तेष्वपरा-
त्रिकोणके त्रयावरणं तथापरत्रिकोण-
त्रयं अपरं त्रयं यजेदित्यस्यार्थो भवत्यन्ते
नत्रिकोणाय त्रनाम्नैव त्रिकोणशब्दस्यैके
वलत्रिकोणात्मके शृंगाटके शक्तित्वात्
नववाच्यत्वयोनेर्वास्य कोणाष्टकस्यैकैक
कोणपदशक्तिरिति तत्रिप्रकारपीठानुपप
त्तेः समग्रचक्रपूजाभावाच्च तस्मान्नवयो-
न्यात्मकमिति भावः वस्तुतस्तु स्वतंत्रादि-
तंत्रभेदात् षट्कोणान्तर्गतत्रित्रिकोणा
त्मकमपि पृथगांतरं भवति यतः षट्कोण
शब्दस्यापरिभाषिके शक्तिरस्त्र लक्षणा
नहि कोऽपि दृष्टपरिकल्पनां विहायादृष्टं
कल्पयति यत्तु कालीतंत्रे षट्कोणमुक्तं
तत्तु तन्मते बोद्धव्यं अस्मत्कल्पे न माना

पुपा॰
२॰

२९ भागान्त नैवेकदेवतमंत्रेयंत्रठयकल्पेनेवि
शेषयइतिवाक्ये नारान्तेत्र एकदेवतमंत्रस्य
विविधयंत्रदर्शनात एतत्तत्रस्याः पूजाप्रा
मग्रेलिखिष्यामः । अथ स्वर्णादिसिंहास
नेप्रतायथोक्तयंत्रंसंस्थाप्य तदुपरिपूज
येद्यथा ॐआधारशक्तयेनमः ॐप्रकृ
त्यैनमः ॐकूर्म्मायनमः ॐअनन्तायनमः
ॐपृथिव्यैनमः ॐसुधाम्बुधये ॐमणि
द्वीपाय ॐचिन्तामणिगृहाय ॐश्मशाना
य ॐपारिजाताय ॐरत्नवेदिकायै ॐम
णिपीठाय दिक्षु ॐनमोदेवेभ्यः पवितः
ॐवटुकांसास्थिमोदमानशिवाभ्यः ॐशव
मुण्डेभ्यः इत्यादिचतुर्दिक्षु ॐधर्म्माय ॐज्ञा
नाय ॐवैराग्याय ॐऐश्वर्य्याय वह्न्यादि
दिक्षु ॐअधर्म्माय ॐअज्ञानाय ॐअवैरा
ग्याय ॐअनैश्वर्य्याय मध्ये ॐअनन्ताय ।
ॐपद्माय अं अर्कमण्डलाय उं सोममण्डला
य मं वह्निमण्डलाय संसत्वाय रं रजसे
तं तमसे आं आत्मने अं अन्तरात्मने पं
परमात्मने ह्रीं ज्ञानात्मने पत्रमूलेषु बी

दितः ओं इच्छायै ओं ज्ञानायै ओं क्रियायै ओं
कामिन्यै ओं कामदायै ओं रत्यै ओं रतिप्रि
यायै ओं आनन्दायै कर्णिकायां ओं मनो
न्मन्यै मध्ये पं परायै पं अपरायै पं परा
परायै ह्सौः सदाशिवमहाप्रेतपद्मासना
य नमः इति पीठपूजां कुर्य्यात नमोन्तेन
सर्वत्र ततः कलशस्थापनं कुर्य्यात तत्र
लक्षणमाह तन्त्रान्तरे कलाकलं गृहीत्वा
तु देवानां विश्वकर्मणा निर्मितो यस्मा
देष तस्मात् कलश उच्यते पद्मपाताच
र्य्या मन्त्रकलाः सर्वत इति कलशः सौवर्णं
राजतं वापि मार्त्तिकं वा यथोदितं त्रिरालये
दस्त्रमन्त्रेण कुंभं सम्यक् सुरेश्वरि इति स्व
तन्त्रे अथ प्रयोगः स्ववामे बिन्दुषट्कोण
वृत्तरेखं कृत्वा सामान्यार्घ्योदकेनाभ्युक्ष्य तत्रा
धारशक्तये नमः इति पूजयेत् ततो नमः
इति क्षालितमाधारं तत्र निधाय मं वह्निमण्ड
लाय दशकलात्मने नमः इति संपूज्य फडि
ति क्षालितं चटं रक्तवस्त्रमाल्यादिभिरलंकृ
तं ओं इति दीवीधृत्वा मण्डलोपरि निधाय यमा

श्या॰
१॰ र्कमण्डलाय द्वादशकलात्मने नम इति संपूज्य
३॰ मूलबीजेन कारणेन ततः संपूज्य स्वरछ्वे उं सो
ममण्डलाय षोडशकलात्मने नम इति द
त्वा फडिति दर्भैर्द्रव्यं संताड्य हुं इमं वरुणं मू
लेन वीक्ष्य नमः इत्यभ्युक्षणं कृत्वा मूलेन ग
न्धमादाय ॐ मितिमन्त्रेण कुम्भे पुष्पं दत्त्वा शा
पमोचनं कुर्यात् ततोर्के स्वतंत्रे ततः स्वका
रणं द्रव्यं समानीय घटे स्थितम् वेष्टितं रक्त
वस्त्रेण रक्तमाल्येन भूषितं वामभागे महे
शानि मण्डलं चतुरस्रकं ततः संस्थापयेः
द्रव्याढ्यं वीतृष्णा वरानने मण्डले कलशे
द्रव्यं वह्न्यर्कशशिमण्डले पूजयेद्दिसर्थः
भावचूडामणौ स्ववामभागे षट्कोणं त
न्मध्ये वर्तुलं त्र्यस्रकं लिखित्वा तत्र कुम्भं वै सो
वर्णं राजतं चैव ताम्रं मृन्मयं वापि यद्वा
लोहविवर्जितं तन्त्रान्तरे आधारं स्थापयेत्
न्मेत्री सौवर्णं वाथ राजतं कांस्यजं मृण्म
यं वापि घटं मत्रेण शालितं सौवर्णं भोगदं
प्रोक्तं राजतं मोक्षदं स्मृतं कांस्यं कान्तिकरं
चैव मृण्मयं पुष्टिदं भवेत् अथ कामश्चशाप

विमोचनं कुर्य्यात् तदुक्तं कुमारीतन्त्रे ब्रह्म
वरुणो देवेशि यथापानादिकर्म्माणि दोषान
जायते देवि तान्येव मंत्रान्शृणुप्रिये एकमेव
परंब्रह्म स्थूलसूक्ष्ममयंध्रुवं कचोद्भवांब्रह्म
हत्यांतेन तेनाशयाम्यहं सूर्य्यमण्डलसम्भू
तवरुणमण्डलसम्भवे अमावीजमये देवि
शुक्रशापाद्विमुच्यतां देवानां प्रणवो वीजं
ब्रह्मानन्दमयं यदि तेन सत्येन देवेशि ब्रह्म
हत्यां व्यपोहतु एवं मन्त्रत्रयेणैव अभिमन्त्र
णं शुभं प्रदद्यात् कालिकायै च ततो नै
वेद्यं भुग्भवेत् इति मंत्रत्रयं पठ्वोपरि विक्षिपे
त् ॐ शां शीं शूं शैं शौं शः ब्रह्मशापविमोचितायै
सुधादेव्यै नमः इति ब्रह्मशापविमोचनं द्व
योपरि दशधा जपेत् ह्रीं श्रीं क्रां क्रीं क्रूं क्रैं क्रौं
क्रः सुराकृष्णशापं विमोचय अमृतं स्रावय
स्रावय स्वाहा इति कृष्णशापविमोचनं दश
धा जपेत् यथोत्तरतन्त्रे हंसः शुचिषद्वसुरं
तरीक्षसद्धोता वेदिषद् अतिथिर्दुरोणसत्
नृषद्वरसदृतसद् व्योमसदब्जा गोजा ऋतजा
अद्रिजा ऋतं बृहत् इति वारवारत्रयं पठ

पूपा. २. ३१
31

अमृताभिंमसतदुपरि आनन्दभैरवं ध्यायेत् य
था सूर्यकोटिप्रतिकाशं चन्द्रकोटिसुशीतलं
अष्टादशभुजैर्युक्तं पंचवक्त्रं त्रिलोचनं अमृ
तार्णवमध्यस्थं ब्रह्मपद्मोपरिस्थितं वृषारू
ढं नीलकंठं सर्वाभरणभूषितं कपालखट्वा
ङ्गधरं घंटाडमरुवादिनं पाशांकुशधरं देवं
गदामूषलधारिणं खड्गखेटकपट्टीशमुद्
गरं शूलदंतकं विचित्रखेटकं दण्डवरदाभय
पाणिनं लोहितं देवदेवेशं भावयेत्साधकोत्त
मः एवं ध्यात्वा ह्स्ख्फ्रें मलवरयूं आनन्दभैर
वाय वषट् इत्यानन्दभैरवं त्रिः संपूज्य आनन्द
भैरवीं ध्यायेत् यथा भावयेच्च सुधादेवीं च
न्द्रकोटियुतप्रभां हिमकुन्देन्दुधवलां पंचव
क्त्रां त्रिलोचनां अष्टादशभुजैर्युक्तां सर्वानन्द
करोद्यतां प्रहसंतीं विशालाक्षीं देवदेवस्य स
म्मुखीं एवं ध्यात्वा ह्स्ख्फ्रें मलवरयीं सुधादे
व्यै वौषट् इति आनन्दभैरवीं संपूज्य तदु
परि त्रिकोणचक्रं विलिख्य तत्र त्रिपंक्तिक्र
मेण आदि १६ कादि १६ थादि १६ हंलक्षं
मध्यलसितं विलिख्य पीठवशक्तीः समायोगा

द्वयमध्ये अमृतत्वं विचिन्तयेत् मुद्रया सम्मी
कृतं वै इति वरुणबीजं मूलमंत्रं वाष्टधा ततः
परिजपित्वा देवतामयं भावयेदिति द्रव्यशुद्धिः
ततुलं स्वतंत्रे ततस्त्वं भावयेद्द्वयमध्ये ऽलं
क्तिमंत्रिये अकथादिभिस्त्रिपंक्त्यात्वं हं
लं तंमध्यमण्डितं हूं ब्लौं क्रों येन निमुद्रया
शिवशक्त्योः समागमं अमृतं चिंतयेद्द्वय
मध्ये यावदमृतं जपेत् अष्टधा मूलमंत्रं च
जपेद्धृत्वा घटं ततः एतत्त्वकारणं देवि सर्वस
र्वनिषेवितं अतएव तस्य नाम सहरेति श्रु
वनत्रये अस्मान्न्यः केशवस्तेन नान्येन
कौलिकः न पूजयेत्सदा देवी दक्षिणं का
लिकां शुभां ततः शंखे वीरपात्रं स्थापये
न्मध्यभागतः श्रीविद्याक्रमेणैव ततः पू
जां समारभेत् समयाचारे ऽपि सामान्या
र्घ्यं ततः कृत्वा पयस्मांसांबकोसमः तत्र
लेखिमण्डलं कृत्वा पात्राणि स्थापयेद्बुध उ
मारीते वेपि ततो ऽर्घ्यं कारयेन्मंत्री तया
नार्घ्यामृतेनैव यथा अर्घ्यं द्रव्यमर्घ्यपात्रे इति
द्विपदेः ततः सुधीः कुण्डगोलादिद्रव्यस

प्रपा.
२०
३२

32

ंधमृकुंकुमं तथा नायर्म्मो जायते देवि महा
मंत्रस्य साधने मुण्डमालायां च रक्तचन्दनवि-
ल्वादि जवाकुसुमवर्ब्बरैः अर्घ्यं दत्वा महेशानि
नि सर्व्वकामार्थसिद्धये स्नानार्घ्यदानेन
योगिनीनां भवेत् प्रियः महायोगी भवेद्देवि
पीठप्रक्षालिते जले संघृतकुंकुमं दत्ते भ
वेत् षट्कर्म्मभाजनः सुशीतलजले वापि
कस्तूरीकुंकुमान्विते जाउगोलोत्थवीजै
र्वा सर्व्वसिद्धीश्वरो भवेत् जवादिना कृतार्घ्य
त्वर्घ्यं शोधितद्रव्यं किंचित्तत्क्षिपेत् ततः कु-
श्रीक्रमे अर्घ्यविधौ पूर्व्वं तच्छोधितं द्रव्य
ग मेनैव तत्संदीपेत् अथवा नागवकरणे
व शंखस्थितं तोयं पूर्णं जवापुष्पं च वर्ब्बरं
चन्दनं चार्ककुसुमं अश्वघ्नं चैवापराजिता
अर्घ्यदानं च विशेषाणि निसृष्टा क्रमसम्मतं अ
थात्मयंत्रयोर्म्मध्ये ईंकारगर्भत्रिकोणक
पूतषट्कोणचतुरस्रं विलिख्य चतुरस्रे
ॐ पूर्णशैलाय नमः ॐ उड्डीयानपीठा
य नमः जां जालन्धरपीठाय नमः कां
कामरूपपीठाय नमः इति संपूज्य षट्को

षडंगानि मूलखण्डत्रयेण त्रिकोणाग्र
दलान्तं संपूज्य मध्ये आधारशक्तिं संप्र
ज्य त्रिकोणाद्बहिः षट्कोणभूषितायां तत्र
संस्थाप्य नमः इति सामान्यार्घोदकेनाभ्युक्ष
तत्र वह्नेर्दशकलाः पूजयेत् यं धूम्रार्चिषे न
मः रं ऊष्मायै नमः लं ज्वलिन्यै नमः वं
ज्वालिन्यै नमः शं विस्फुलिङ्गिन्यै नमः
षं सुश्रियै नमः सं सुरूपायै नमः हं क
पिलायै नमः लं हव्यवाहायै नमः क्षं क
व्यवाहायै नमः इति संपूज्य मं वह्निमण्ड
लाय दशकलात्मने अर्घ्यपात्राय नमः इ
ति संपूज्य षट्कोणचतुर्गं मध्ये अस्त्रमूले
न ह्रीं श्रीं ह्रा कपालादिपात्रं फडिति क्षा
लितं तदाधारोपरि संस्थाप्य सूर्यमण्डल
तत्र पूजयेद्यथा कं भं तपिन्यै खं बं तापिन्यै
गं फं धूम्रायै घं पं मरीच्यै ङं नं ज्वालिन्यै
चं धं रुच्यै छं दं सुषुम्नायै जं थं भोगदायै
झं तं विश्वायै ञं णं बोधिन्यै टं ढं धारिण्यै
ठं डं क्षमायै नमोऽन्तेन संपूज्य अं अर्क
मण्डलाय द्वादशकलात्मने अर्घ्यपात्राय नमः

पृ॰पा॰
२॰
३३
33

इतीष्टा त्रिकोणवृत्तषट्कोणं पात्रमध्ये वि-
लिख्य समस्तव्यस्तमंत्रेण त्रिकोणं संपूज्य
वामिति वरुणबीजं मूलमंत्रं विलोममातृ-
कां च पठन् छटस्थकारणम ते मत्रिभागम
र्धं संपूर्य शोधजलेन पूरयेत् ततो दूर्वा-
क्षतरक्तचन्दनजवार्कश्वेतापराजिताकर-
वीरबिल्वबर्बरीकुन्दसुगन्धिद्राक्षात्रिमु-
ष्टिमीनमुद्राकुण्डगोलादिकं च संशोध्य
तत्र निःक्षिप्य सोममण्डलं पूजयेद्यथा अं
अमृतायै नमः आं मानदायै नमः इं पूष-
णायै नमः ईं तुष्ट्यै नमः उं पुष्ट्यै नमः ऊं
रत्यै नमः ऋं धृत्यै नमः ॠं शशिन्यै नमः
लृं चन्द्रिकायै नमः लॄं कान्त्यै नमः एं ज्यो-
त्स्नायै नमः ऐं श्रियै नमः ओं प्रीत्यै नमः
औं अङ्गदायै नमः अं पूर्णायै नमः अः
पूर्णामृतायै नमः उं सोममण्डलाय षोड-
शकलात्मने अर्घपात्रामृताय नमः इति
संपूज्य पूर्ववत् पंचकारेण लिखित्वा त्रि-
कोणत्रिरेखायां अं १६ कं १६ थं १६ मध्ये
हंलक्षं विलिख्य मूलखण्डत्रयेण त्रिकोण

मिष्टाष्टकोणेषु तु गातिनिं संपूज्य गंगे च यमुने
चैव गोदावरि सरस्वति नर्मदे सिन्धु कावेरि जं
लेऽस्मिन् संनिधिं कुरु इत्यनेनांकुशमुद्रया
सूर्यमण्डलात्तीर्थमावाह्य आनन्दभैरवं भै
रवीं च पूर्वोक्तक्रमेण संपूज्य पूर्वादिक्रमेण
चरत्नं यजेद् यथा ह्रीं गगनमण्डलेभ्यः
ह्रीं स्वर्गरत्नेभ्यः ह्रीं पातालरत्नेभ्यः
ह्रीं मर्त्यरत्नेभ्यः ह्रीं नागरत्नेभ्यः इति न
मोऽन्तेन पूजयेत् अथैषां भेदोऽभिलिख्य
ते रुद्रयामले मांसं तु त्रिविधं प्रोक्तं ज
लभूचरखेचरं गोश्चाश्च वा स्वमहिषवरा
हाजमेषोद्भवं महामांसाष्टकं प्रोक्तं देव
ताप्रीतिकारणं मांसाभावे तदनुकल्पं नि
क्षिपेत् रुद्रके समयाचारे लवणार्द्रकपिण्या
कगोधूममांसपंचकं लशुनं च मसूरदेवि
मांसप्रतिनिधिः स्मृतं मत्स्यं तु त्रिविधं प्रोक्तं
उत्तमाधममध्यमम् उत्तमं त्रिविधं देवि शा
लपाठीनरोहिताः मध्यमं कण्टकैर्हीनं
तैलाक्तं स्वादुसंयुतं देव्याः प्रीतिकरं चैव
मध्यमस्याप्यत्रिविधं ह्रद्याणि तानि सर्वा

णि॥ अथ यन्त्राण्याह रूपलक्ष्माः मंत्रोद्धिविधायव्या
कुलार्णवे श्रीदेवयमलोल्लाकारं चन्द्रबिंबनि
भं शुभं चारुपंकं मनोहरातिशर्कराद्यैः प्रपूरि
तं पूजाकाले देवताया श्रद्धेया परिकीर्तिता
यामलेऽपि मद्यं धान्यादिकं यद्देयं ब्राह्मणौघ
चचर्वेयेन तेषां मन्त्रा कृता शुद्धा महामोदप्र
वर्द्धिनी कुलकुसुमभेदं तथैव लिख्यामः
अथैषां शुद्धिर्लिख्यते तदुक्तं भैरवतंत्रे ॐ
प्रतद्विष्णुस्तवते वीर्याणि मृगो न भीमः कुच
रोगिरिष्ठाः यस्योरुषु त्रिषु विक्रमणेष्वधिक्षि
यंति भुवनानि विश्वाः अनया मांसमभिमंत्र्य
र्यंबकं यजामहे सुगंधिं पुष्टिवर्द्धनम् उर्वा
रुकमिव बंधनान्मृत्योर्मुक्षीय मामृतात्
अनया मत्स्यं संशोध्य ॐ तद्विष्णोः परमं
पदं सदा पश्यन्ति सूरयः दिवीव चक्षुराततः
तद्विप्रासो विपन्यवो जागृवांसः समिन्धते
विष्णोर्यत्परमं पदं इति ऋचा मुद्रामभिमं
त्र्य ॐ विष्णुर्योनिं कल्पयतु त्वष्टा रूपाणि
पिंशतु आसिंचतु प्रजापतिर्धाता गर्भं दः
धातु ते गर्भं देहि सिनीवालि गर्भं धेहि सर

स्रवति गभस्तिआप्लावितो देवाधिनाथं तं पूर्णकरस्य
जौं ह्सौं ह्स्क्ष्म्ल्व्र्यूं ह्स्रूं स्वाहा अमृते अमृतोद्भवे
अमृतवर्षिणि अमृतं स्रावय स्रावय स्वाहा
इति कृत्वोर्द्ध्वादिक्रमभिमंत्र्य सर्वं कुम्भस्थ
वं शोधयेत् सुधयामृतीकृत्य नालं त्र्यंदि
शंख्यं ते कृत्वा सर्वशक्तिपरिमूलमंत्रसमा
प्याययेत् इति मंत्रमादिशोधनम् ततः पं
ह्रीं सौं श्रीं बलाभिरस संभूत महाभैरव समंभ
वे आह्लादिनि महापात्रपीयूषरसमावह
अवलोकैकरसानन्दकरे परमात्मनि स्व
च्छन्दस्फुरणमन्त्रनिधेयस्याकुलरूपिणि
अकुलस्थामृताकारे शुद्धज्ञानकरे परे
अमृतत्वं निधेह्यस्मिन् वस्तुनि क्लिन्नरू
पिणि तद्रूपेणैकरसत्वं च कृत्वा ह्येतत्स्वरू
पिणि भूत्वा परमृताकारं मयि चितस्फुर
णं कुरु ऐभिर्मंत्रैरर्घ्यमभिमंत्र्य अर्घ्यैका
मकलाविलिप्तेन तत्र इष्टदेवतामावाह्य ता
लत्रयं दशदिग्बन्धनं कृत्वा कुम्भमवगुण्ठ
नमुद्रया अवगुण्ठयेदिति धेनुमुद्रयामृतीकृ
त्य योनिमुद्रां प्रदर्श्य ईं स्नानमः इति छोटकां

पूपा॰
२॰
३५

मुद्रां प्रदर्श्य षडंगेन सकलीकृत्य मनसा मुद्र-
याच्छाद्य मूलमंत्रं तु परि दशधा जप्त्वा देव-
तारूपमात्मनो भावयेत् ततः पुष्पांजलित्रयं
दत्त्वा धूपदीपौ प्रदर्शयेत् इत्यर्घ्यस्थापनं स-
हितं सम्पूर्णप्रकारस्तु मया कृतं तत्त्वानन्द-
तरंगिण्यामतस्सम्यग्यः कृत्वा समासिं या-
वत्तावत्स्थानं चानयेत् अथावगुंठनमु-
द्रा यथा ज्ञानार्णवे सव्यहस्तकृतामुष्टिर्दी-
र्घा येयमुत्तानतर्जनी अवगुंठनमुद्रेयमभि-
तो भ्रमिता मता तद्वत्कं तथैव मध्यमेतु
टिकाकारे तर्जन्युपरि संस्थिते अनामिका
मध्यगते तथैव वह्निकनिष्ठके सर्वापकत्र
संयोज्य अंगुष्ठपरिपीडिताः योनिमुद्रा स-
माख्याता त्रैलोक्यानपतिमातृका शंखमु-
द्रा यथा तदंतरे वामांगुष्ठांतरे ऽङ्गुष्ठनियो-
ज्य सरलांगुलीः दक्षिणस्य करस्यैव वामां-
गुष्ठेन संस्पृशेत् शंखमुद्रेयमाख्याता मन-
विद्धि ऋत्तु नमा देवतांगे षडंगं च सकली-
करणं भवेत् दक्षपाणिपृष्ठदेशे वामपाणि-
तलं क्षिपेत् अंगुष्ठौ चालयेत् सम्यङ्मुद्रे

यं मतत्स्वरूपिणीं ततो देव्याज्ञां गृहीत्वा च
ष्टश्रीपात्रयोर्मध्ये पात्राणि स्थापयेद्यथा
च्चरं समीपे गुरुपात्रं ततो भोगपात्रं ततः श
क्तिपात्रं योगिनीपात्रं वीरपात्रं बलिपात्रं
पाद्याचमनीयपात्राणि सामासार्घ्यमुत्तक्र
मेण स्थापयेत् ततः शुद्धिसहितकारणे
नतत्वमुद्रया श्रीगुरुपादुकां स्मरन् ततः
पात्रास्थितेन श्रीअमुकानन्दनाथगुरुपा
दुकां तर्पयामि नमः इति त्रिः सन्तर्प्य मूलं
ह्रीं संतर्प्य एवं परमगुरुपरापरगुरुप
रमेष्ठिगुरून् अपि संतर्पयेत् ततः श्रीपात्रा
न्मृतं ह्रीं श्रीआनन्दभैरवं तर्पयामि नमः
इति मन्त्रेण त्रिः संतर्प्य ततो देवीं सायुधां
सवाहनां सपरिवारां हृदि संतर्पयेत् ।
अथ तत्वमुद्रा यथा स्वतन्त्रे अंगुष्ठानामि
कायोगाद्वामहस्तस्य पार्ष्णिति तर्पयेत्का
लिकां देवीं सायुधां सपरिकरां अथ तत्व
शुद्धिं कुर्यात् तदुक्तं श्रुतौ ओं प्राणापान
व्यानोदानसमाना मे शुध्यन्तां ज्योतिरहं वि
रजा विपाप्मा भूयासं स्वाहा । ओं हृष्यिक

प्रा॰
२॰
३६
36

प्तेजोवाय्वाकाशानि मे शुध्यंतां ज्योतिरहं
विरजा विपाप्मा भूयासं स्वाहा २ ॐ प्रकृत्य
हंकारबुद्धिमनःश्रोत्राणि मे इत्यादि ३ ॐ त्व
क्चक्षुर्जिह्वाघ्राणवचांसि मे इत्यादि ४
ॐ पाणिपादपायूपस्थशब्दा मे इत्यादि ५ ॐ
स्पर्शरूपगन्धाकाशानि मे इत्यादि ६ ॐ वा
युतेजःसलिलभूम्यात्मानो मे शुध्यंतां ज्यो
तिरहं विरजा विपाप्मा भूयासं स्वाहा ७ इति
मन्त्रैरग्निभिर्विसर्गकारेण नकारेन लंम
स्याङ्गे दत्त्वा स्त्वत्रिकोणं लिखित्वा कलाप
सहंशीष्ठिं दद्दिणो वाम भुवं संस्थवम॰
ध्ये शुनिधाय वामहस्तांगुष्ठमध्यमानामा
योगे रकोटही त्वामस्तांते ह्रूं श्रीं आत्मत
त्वेन स्थूलदेहं शोषयामि स्वाहा अनेनैव यः
स्थांशुद्धिं स्वीकृत्य ह्रूं श्रीं वियात त्वेन स्थू॰
लदेहं शोषयामि स्वाहा अनेन दक्षिण॰
स्थां स्वीकृत्य ह्रूं श्रीं शिवतत्त्वेन परदेहं शो
षयामि स्वाहा अनेन उत्तरस्थं स्वीकृत्य स
र्वतत्त्वे मत नुत्रयाश्रयं जीवं शोषयामि स्वाहा
अनेन वाम दक्षिण मध्यस्थं स्वीकृत्य व॰

स्तृणाह स्तेनाविशोध्य हस्ताभ्यां सर्वांगमाकृये
दितितत्त्वशुद्धिः मतमेतं तमतत्कृतनस्थान
न्तरंगिणामनुसन्धेयं ततःश्रीपात्राद्धिरु
स्त्रीकारं श्राद्धं ज्वलतीति जगभिः सदेवत
मत्रेणवाहृत्वा श्रीपात्रामृतेन स्रजोपकर॰
णाभ्युक्षणात् सर्वंब्रह्ममयंभवेदिति त
तःसिंहासनस्यपूर्वदक्षिणपश्चिमोत्तरेषु
त्रिकोणवृत्तंविलिख्य यं ह्रीं हूं मण्डलाय
नमः इतिमण्डलान्संपूज्यपूर्वे वं वटुका॰
यनमः इतिगन्धादिभिरिष्ट्वा श्रद्धोद्धृतस
लिलमांसमीनमुद्रायुक्तंबलिमुपस्कृ
सबलिपात्रामृतेनवामांगुष्ठानामिकाभ्यां उ
तस्कंदनेन एह्येहि देवीपुत्रवटुकना
थकपिलजटाभारभास्करभास्वरत्रिनेत्र
ज्वालामुखसर्वविघ्नान्नाशयनाशयस
र्वोपचारसहितंबलिंगृह्णगृह्णस्वाहा प
श्चबलिंवटुकायनमः दक्षिणे यं योगिनी
भ्योनमः इतियोगिनीः समभ्यर्च्योदकाना
मांगुष्ठाभ्यांपूर्ववद्बलिमनेन ॐ ऊर्ध्वब्रह्मा
ण्डतोवादिविगगनेतलेभूतलेनिस्तले॰

पृपा.
१० वापाताले वातले वा पवनसलिलयोर्यत्र कुत्र
३२ स्थिता वा क्षेत्रपीठोपपीठादिषु च कृतपदा
30 धूपदीपादिकेन प्रीता देव्यः सदा नः शुभबलि
विधिना पान्तु वीरेन्द्रवन्द्याः सर्वयोगिनीः हूं फ
ट् स्वाहा एष बलिर्योगिनीभ्यो नमः पश्चिमे
क्षां क्षेत्रपालमभ्यर्च्य वामसृष्टिकृतदीर्घया
तर्जन्या बलिं दद्यादनेन क्षां क्षीं क्षूं क्षैं क्षौं क्षः
क्षेत्रपाल धूपदीपसहितं बलिं गृह्ण गृह्ण गृ
ह्ण स्वाहा एष बलिः क्षेत्रपालाय नमः उत्तरे
गं गणेशमभ्यर्च्य दण्डाकारसर्वांगुली
भिःपृष्ठयोगेन बलिं दद्यात् गां गीं गूं गणप
तये वर वरद सर्वजनं मे वशमानय स्वाहा
एष बलिर्गणपतये नमः अथ स्ववामपू
र्वे वस्त्रमण्डलं कृत्वा ऐं ह्रीं व्यापकमण्डलाय
नमः इति संपूज्य तत्र साधारणबलिं संस्था
प्य मूलेनाभिमन्त्र्य गन्धपुष्पधूपदीपादिना
तं संपूज्य ॐ ह्रीं सर्वविघ्नकृद्भ्यः सर्वभूतेभ्यः
हूं फट् नमः एष बलिः सर्वभूतेभ्यो नमः इ
ति तत्त्वमुद्रया उत्सृजेत् सशक्तिश्चेत् सर्व
भूताय बलिमेकं दद्यात् ततः पूर्ववत् घंटं

गम्यां संकृत्वा कामकलां विभाव्य तद्गुणान्
दिवाकरारुणकुसुमां जलौकुंकुमसुन्दरा
गृहीत्वा मूलमायान्तः कुण्डलिनीं ब्रह्मरन्ध्र
परशिवान्तं ध्यात्वा हृदयाष्टदलपीठस्थ
मानीय मूलेन मूर्तिं कल्पयेत् ततः कं
आंतरे देवीं सुषुम्नामार्गेणानीय ब्रह्म
रन्ध्रकं वामनासापुटे ध्यात्वा निर्गतां
स्थानलिप्सितं पुष्पमारोप्य तत्पुष्प
प्रतिमादौ निधापयेत् भैरवतन्त्रे च ततः
पूर्वोक्तरूपां तां ध्यायेद्बहिर्दक्षिणाम्
योगिनीचक्रसहितां महाकालसमन्वि
ताम् कालीतन्त्रेऽपि ततो हृदपद्मात्तः स्फु
रन्तीं परमां कलां घ्राणमध्ये समावाह्य त्वा
सजालं प्रविशेत् कुमारीकल्पेऽपि
ततो हृदयपद्मातः स्फुरन्तीं विद्युदाकृतिं
सुषुम्नावर्त्मना नीत्वा शिरःस्थाने महेश्व
रीम् ततो वै हृदयासन्नं पुष्पान्तरे समा
रूपयेत् नासया वामया देविवायुवीजेन
मन्त्रवित् देवशीतिच मन्त्रेण विन्दुनाकार
येत् सुधीः अथ पूर्वोक्तरूपं ध्यात्वा दीपा

पूपा॰ २॰ ३८

38

दीपंनरमितिचपरशिवंसंयोज्य यन्मितिवा
युवीजमुच्चरन् वामनासापुटपथेन देवीकु
सुमांजलावानीयमंत्रमध्येसमावाहयेत
अनेनमंत्रेण देवेशि शक्तिसकलभेपरिवार
समन्विते यावत्वांपूजयिष्यामितावत्वंसु
स्थिराभव दे इतियंत्रमध्येदेवींसमावाह्य
महाकालसहितश्रीदक्षिणकालिके इ
हागच्छ इहागच्छ इहतिष्ठ इहतिष्ठ इह
सन्निहिताभव इहसन्निरुद्धस्वममपूजां गृ
हाण इति समावाह्य पूर्ववज्जीवन्यासं लेलिहा
मुद्रया कुशाविष्टरेणवा कृत्वा ऊं इत्यवगुं
ण्ठ्य उं गोनमस्कलीकृत्य परमीकरणं कृत्वा
छोटिकाभिर्दशदिग्बन्धनं विधायामृतीक
रणं कृत्वांजलिं देवीनामसंबोधयन्नेतत् ओं॰
स्वागतं कुशलमिदमासनमिदंस्वनामि
तिवदेत् अथावाहनादिमुद्रायथा दक्षिण
मूर्त्तिसंहितायां ऊं ह्रीं जलिमध्यःकुष्ठादि
यमावाहनीभवेत् इयं तु विपरीता स्यात॰
दावेस्थापनीभवेत् ऊं ह्रीं उत्तानौमुष्टियोगं
तदेयं सन्निधापनी अंतर्गतांगुष्ठगं तदेयं

सन्निरोधनी अथ लेलिहामुद्रा यथा तर्ज
नीमध्यमानामाः समं कृत्वाऽधोमुखं अना
मायां लिप्य हृत्वा मध्ये कृत्वा कनिष्ठिकां लेलि
हानाममुद्रेयं जीवन्यासे प्रकीर्तिता अञ्ज
लिं चार्द्धं तं कृत्वा परमीकरणं भवेत् ततः
खेचरीमुद्राम्बराभययोनीः दर्शयित्वा शक्ति
चक्रे रश्मिमुत्तं देवतामावाहयेत् ततः कं
सतंत्रे ध्यात्वा देवीं समावाह्य योनिमुद्रां
तु दर्शयेत् खेचरीमुद्राम्बराभीति पंचयो
निं तु दर्शयेत् ततः प्रतिचक्रे भैरवीमा
वाहयेत् सदा अथ खेचर्यादिमुद्रा यथा
कनिष्ठानामिके बद्धांगुष्ठेन वद्देततः
पांगुलीस्त्व प्रसरेत्संश्लिष्टे खेचरीमुद्रि
का अन्तरांगुष्ठमुष्टिं च कृत्वा वामकरस्य
व मध्यमायां दक्षिणस्य तथा लंघ्य प्रयत्न
तः मध्यमेनाथ तर्जन्या अंगुष्ठाभ्यां विमृश्य
व दक्षिणं योजयेत् पाणिं वाममुष्टेश्च सा
धकः दर्शयेद्दक्षिणे भागे मुद्राम्बरेयमुद्रा
ख्याते वरदाभयमुद्रां च वरदाभयवत्कृ
तर्जन्यनामिके मध्ये कनिष्ठादिक्रमेण तु

प्रणा॰ २॰ ३९

39

करयोर्योजयित्वैव कनिष्ठामूलदेशतः अंगु
ष्ठाग्रतनिःक्षिप्य महायोनिः प्रकीर्तिता। अ
थ ऋषिश्छन्दोदेवता यथा कालिकोपनिषदि
ॐ कालीकपालिनीकुल्लाकुरुकुल्लाविरोधि
नी विप्रचित्ता उग्रा उग्रप्रभा दीप्ता नीला घना
बलाका च मात्रामुद्रामिताचैव दशपञ्चको
णगा इति अथ ध्यानं यथा कालीतन्त्रे स
र्वाः श्यामा असिकरा मुण्डमालाविभूषणाः
तर्जनीं वामहस्तेन धारयन्त्यः शुचिस्मिताः इति
पूर्वादिपञ्चदशकोणे ध्यात्वावाहयेत् तद्
च पेतत्कारिणाम् ततः पूर्वादिकोणेषु।
वामावर्तेन विन्यसेत् ततः पूर्वादिस्तद्दले
ब्राह्म्यादिकं ध्यात्वावाहयेत् तद्यथा कुल
संभावे महिमण्डलतन्त्रेऽपि ब्राह्मी नाराय
णी तथा माहेश्वरी च चामुण्डा कौमारी चा
पराजिता वाराही च तथा पूज्या नारसिंही
तथैव च अथ ध्यानं यथा ब्रह्माणी हंस
संरूढां सर्वाभरणां चतुर्भुजां चतुर्वक्त्रां त्रि
नेत्रांच वरमकुण्डलपंकजं दण्डपात्राक्षसूत्रं
वदयन्तीं चारुहासिनीं जटाजूटधरां देवीं।

भावयेत्साधकोत्तमः नारायणीं महादीप्तां
कृष्णाभां गरुडवाहिनीं नानालंकारसंयुक्तां चा
रुकेशां चतुर्भुजां घंटां शंखं कपालं च चक्रं
सन्दधतीं परां मधुमत्तमदोल्लोलदृष्टिं सर्वा
गसुन्दरीं माहेश्वरीं वृषारूढां शुभ्रां त्रिनय
नान्वितां कपालं डमरुकं चैव वरदाभयशूला
कं टंकं च दधतीं देवीं नानाभरणभूषितां
चामुण्डां महाघोरां प्रकटितदशनां भीमव
क्त्रां त्रिनेत्रां नीलांभोजप्रभाभां प्रमुदितवद
नां नरमुण्डालिमालां खट्वांगं शूलकपा
लं नरशिरश्चटितं खेटकं धारयन्तीं प्रेतारू
ढां प्रमत्तां मधुमदमुदितां भावयेच्चण्डरू
पां कौमारीं कुंकुमप्रभां त्रिनेत्रां शिखिविसं
स्थितां चतुर्भुजां शक्तिपाशांकुशाभयधा
रिणीं नानालंकारसंयुक्तां प्रमत्तां परिचि
न्तयेत् अपराजितां च पीताभां मत्तसूत्रवर
दां कपालं मातुलुंगं च दधतीं परिचिन्त
येत् वाराहीं श्यामवर्णां च वराहवदनां शुभां
फलकं खड्गं मुसलं हलं वेदभुजैर्धृतां
नारसिंहीं नृसिंहरूपां बिभ्रतीं सदृशं वपुः

पृणा॰
१॰
पु॰
40

अथ काम्यपूर्वादिकल्पनत्वमाविशेषवक्तव्यतात य
त्रैव रूढ्दयः किं वा पूज्यपूजकयोरंतराउति आग
मे सर्वदैवतपूजने पूज्यपूजकयोरंतरपवपूर्वादि
क तदुक्तं राघवभट्टेन यत्रैव भानुरुस्तवियद्गु:
दैति प्राचीतितां वेदविदो वदंति अथांतरापूज
कपूज्ययोश्च स्तरागमज्ञाः प्रवदंतितांत अन्य
त्र देवसाधकयोरंतःपूर्वाशादिगिहोच्यते आ
पिच पूज्यपूजकयोरंतःपूर्वाशैवानिगद्यते त
न्द्रांतरेऽपि होतः पूर्वपूर्वभागं प्रदिष्टसव्यभागं
दक्षिणस्त्वागमज्ञैः दक्षविन्यासं तरं भागमग्र
प्रज्ञाविद्भिः पश्चिमं भागमुक्तं अग्रमिति संमुखे
मित्यर्थः यत्र पुरन्दरमुखोमंत्रो पूजयेत त्रिपु
रां यदि देवीपश्चात्तदा प्राचीप्रतीचीत्रिपुरीश्वरः
इति गन्धर्विवचने तत्रिपुराविषयको ह्ययं देवी
नात्र विषयकल्पनेमाला भवेत् अथ मूलमंत्रां
ते श्रीमहाकालसहितां श्रीदक्षिणकालिकां त
र्पयामीति त्रिः संतर्प्य सांगुष्ठां सपरिवारां तर्प
येत् ततोऽष्टादशोपचारैर्दशोपचारैः पंचोपचा
रैर्दशोपचारैर्वा देवीं पूजयेत् तदुक्तं तत्रैव आवा
ह्येत् प्रतिदले मूलदेवीं चतर्पयेत् तर्पयेत्का

लिंकां देवीं साधुधां सपरीकरां पाद्यादिभिर्मूल
देवीमंत्रेण तर्पयेत् ततः अष्टोपचारा यथा न
दंके फेत्कारिण्यां आसनावाहने चार्घ्यपाद्य
माचमनं तथा स्नानं वासोपवीते च भूषणा।
नि च सर्वशः गन्धपुष्पं तथा धूपदीपावन्नं च
तर्पणं माल्यानुलेपनं चैव नमस्कारविसर्ज
ने अष्टादशोपचारैस्तु मंत्री पूजां समाचरेत्
मंत्ररत्नावल्यां तु पाद्यार्घ्याचमनीयं च स्ना
नं वसनभूषणं गन्धपुष्पधूपदीपनैवेद्याच
मनं ततः तांबूलमर्चनास्तोत्रं तर्पणं च नम
स्क्रिया प्रयोजयेद्देवतायाः उपचारांस्तु षो
डशः अथवा अर्घ्यपाद्यं निवेद्याथ तथैवाच।
मनीयकं मधुपर्कं स्नानं चैव तथा गन्धप्रसू
नके धूपदीपौ च नैवेद्यं दशोपचारकं स्मृतं ग
न्धादिकान्नैवेद्यान्तान् पूजां पंचोपचारिकां अथ
पूजायां निषेधो यथा कालीकल्पे श्रीपदं पू
र्वमुद्धृत्य पादुकां पदमुद्धरेत् पूजयामि ततः प
श्चात् पूजयेदंगदेवताः कात्यादयः पूजनी।
याः क्रमेण परमेश्वरि स्वाहा होमे तर्पणे च त
र्पयामीति संस्मरेत् देवीदक्षिणे महाकाली

पूपा
१०
४१

पूजयेद्यथा कुमारीकल्पे देव्यास्तु दक्षिणे भा
गे महाकालं समर्च्चयेत् कालीकल्पेऽपि महा
कालं यजेद् यत्नात् पश्चाद्देवीं प्रपूजयेत् अथ
मंत्रो यथा ॐ ह्रौं यां रां लां वां क्रौं महाकाल
भैरव सर्वविघ्नान् नाशय नाशय ह्रीं श्रीं फ
ट् स्वाहा अनेन पाद्यादिभिराराध्य त्रिस्तर्पयि
त्वा मूलदेवीं प्रपूजयेत् यथा मूलांते च तत्पा
द्यं महाकालसहितश्रीदक्षिणकालिकायै
नम इति पादयोः पाद्यं महाकालसहितश्री
दक्षिणकालिकायै नम इति पादयोः पाद्यं द
द्यात् केषांचिन्मतेन महाकालसहितपद
संवलितदेवीनामप्रयोगो न भवतीति संप्र
दायिकाः अर्घ्यं शिरसि दद्यात् एवम् आ
चमनीयम् मधुपर्कं च वमिति वदने बीजांते
मुखपंकजे दद्यात् स्नानीयं नम इति स्नानी
यं दत्वा शुद्धकूलेनांगं प्रोक्ष्य विचित्रपट्टव
स्त्रकस्तूरीकुंकुमचन्दनसिन्दूरकज्जलस्रक्
कुण्डलताटंकहारत्रयशंखकंकणांगदग्री
वाभूषणकांचीनूपुररत्नांगुरीयकाद्याभर
णानि विविधपुष्पादिरचितमाल्यादीनि निवे

ग्रकेवलं भुवनगाचमनीयं दद्यात् तदुक्तं पाद्यं
च पादयोर्दद्यात् नासांतेन च मंत्रवित् शिरोम
न्त्रेण देवशिरस्यर्घं दद्याच्छिवोपरि आचमनेन म
धुपर्कं च स्वधामंत्रेण देशिकः स्नानं गंधपु[?]
ष्पं दद्यात् धूपदीपौ वौषडित्यपि ततो निवेद
यामीति दद्यात् सर्वं महेश्वरे स्वधामंत्रेण
वहणमंत्रेण इत्यर्थः स्वधेत्याचमनीयं च वि
वार्घ्यं[?] शिवपंकजे तंत्रांतरे च नमः स्वाहा स्वधा
वेव वौषडिति यथाक्रमं स्वाहा सन्निधिना[?]
ढाच आचमनीयं स्वधेति वकारमध्यपाठे
युक्तं एव भवति तन्न समीचीनं स्वशास्त्रेष्व[?]
यः संकेतेनैव मंत्रोद्धारः क्रियते एकमंत्रोद्धा
रेऽपि क्वापि तदक्षरेण क्वापि पर्यायश
ब्देनापि तत्तन्मंत्रोद्धारो दृष्टः इति उकारमध्य
पाठो युक्तः तत्र वकारमध्यः स्वमध्याराच[?]
वमतेष्टतन वचनविरोधापत्तेः तद्यथा मधु
पर्कं शिवे दद्यात् जलमंत्रेण देशिकः किंच
वारुणेन तु मंत्रेण मधुपर्कं शिवं[?] भजन[?] इति
न च वाक्यं मधुपर्कविषयमेवेदं वचनमि
ति मधुपर्काचमनयोरेकमंत्रेण दानात्

पूपा॰
२॰
४२

42

स्थयेतिपाठोपुष्पः पवेतिनिक्षिपेत् ततोमध्यमा
नामिकांगुष्ठैर्गन्धोनमइतिगन्धंअंगुष्ठतर्जनी
भ्यांपुष्पाणिवौषडितिपुष्पैः संपूज्यमानतं स्व
यंभूरुमसमादिकंचवौषडितिमंत्रेणदत्वाधू
पपात्रंफडितिसंप्रोक्ष्यनमइतिधूपपुरतोनि॰
धायवामतर्जन्यांसंस्पृशन्धूपंनिवेदयामीति
श्रीपात्रामृतेनोत्सृज्यगन्धध्वनिमंत्रमातः स्वा
हेतिघंटांसंपूज्यवामहस्तेनतांवादयन्मध्य
मानामिकांगुष्ठैर्धूपंदत्वादेवतागायत्रींमूलमं
त्रंचजप्त्वातिथोत्तोलनंकृत्वादेवींधूपयेत् अथ
संपूज्यदीपभाजनंसंस्थाप्यपूर्ववत्प्रोक्षणादि
जनेकृत्वावाममध्यमयादीपपात्रंस्पृशन् दी
पंनिवेदयामीति निवेद्यघंटांपूर्ववद्वादयन्
मध्यमानामिकामध्येदीपपात्रमंगुष्ठाग्रेण
धृत्वादर्शयेत् ततोमधुरत्रयंसंपूज्येकृत्वा ॐ॰
कालिकालिमहाकालिह्रूं ह्रूं अमृतमासवंवि
धिवत्कुरुकुरुस्वाहाइतिमंत्रेणसमध्याभि
मंत्र्यचगामसुद्रयापात्रमादाय दक्षिणपाणि
नागुडादिकंगृहीत्वाकराभ्यांसंयोज्य मूलमं
त्रांतेगुडादिसहितमासवंनिवेदयामीति द

द्यात् ततो नैवेद्यं स्वर्णादिपात्रे कृत्वा त्रिकोणमण्ड
लोपरि धृत्वा ततः संस्थाप्य कुसुमं वक्त्रेण यमिति वा
युबीजेन संशोष्य रमिति वह्निबीजेन संदह्य
वमिति बीजेन वरुणबीजेन धेनुमुद्रयामृतीकृत्वा
स्य तदुपरि मूलं सप्तधा प्रजप्य वामांगुष्ठेन नै
वेद्यपात्रं स्पृशन् नैवेद्यं निवेदयामीति दद्या
ग्रासं तत्त्वमुद्रयाऽर्पयेत् ततो जलगण्डूष
दत्वा प्राणादिपंचमुद्रां दर्शयन् वामहस्तेन ग्रा
समुद्रां प्रदर्शयेत् ततः पुनराचमनीयं दत्वा
कर्पूरादियुक्तं ताम्बूलं वामांगुष्ठेन धृत्वा ताम्बू
लं निवेदयामीति दद्यात् सर्वमर्घ्यजले नोत्
सृजेत् ततस्तत्त्वमुद्रया शंखामृतेन देवीं त्रिः
संतर्प्य योनिमुद्रां दर्शयेत् तदुक्तं तंत्रांतरे म
ध्यमानामिकाभ्यां अंगुष्ठाग्रेण पार्वति दद्या
द्विमलं गन्धं मूलमन्त्रेण देशिकः अंगुष्ठतर्ज
नीभ्यां तच्चके पुष्पं निवेदयेत् मध्यांगुष्ठतया
देवीरूपं दद्याद्धि वराणः मध्यमानामिका
भ्यां तु मध्यपर्वणि देशिकः अंगुष्ठाग्रेण दे
शि धूपदीपं निवेदयेत् उत्तोलनं त्रिधा कृत्वा
गायत्र्या मूलयोगतः तत्त्वमुद्रयादेवि नैवे

प्रपा॰
२॰
४१

द्यं च निवेदयेत् मूलेनावमन्तं ताम्बूलं तेन मुद्रया
नेन तत्सामान्यविशेषार्घ्यास्थः शारदाटीकायां
च पूजमाजननमन्त्रेणाग्नेः साध्य ज्योतिः स्वात्मना
अन्येण ष्ट जितां चैटावाद्यन्त्रगुलं दहेत् अ
मत्रापि गजेषनितनोमन्त्रमातः स्वाहेसुदीर्घेच
अभ्यर्च्य वाद्यन्नं यं दामपूर्वपर्यपयेत्ततः तंत्रा
तरेच ततः समर्पयेत् पूपं यं दावाययजस्वैने
रिति एवं दीपदाने घंटावादनमिति सांप्रदायि
काः अथागन्धादिनिवेदनस्थानं यथा याम
ले निवेदयेत्पुरोभागे गन्धं पुष्पं च मध्यगं
दीपं दक्षिणे नैवेद्यान्तु पुरतेन ह वामतः वाम
नस्तु तथा धूपमग्रे वा नतु दक्षिणे नैवेद्यं दक्षि
णे वापि पुरतो न तु पृष्ठतः दीपमित्तिपूजत यु
क्तं चैतद्दक्षिणे तु लयुक्तं चेष्टामे इति सांप्रदायि
काः एवं सितावर्तिश्चैत दक्षिणतः रक्ता चेष्टा
मतः संमुखेत नत्तियमः नैवेद्यमिति सिद्धान्ते
चेतदेवताग्रामे श्रामान्ते वेदक्षिणे इत्यपि वोढ
व्यम् अथ पुष्पनियमो यथा मुण्डमालायां
पुष्पाण्यपि तथा द्याच्चरक्तकुसुमसितानि च
श्वेतं रक्तं जवापुष्पं करवीरं तथापि ये टगरं

मल्लिकाजातीमालतीयूथिकातथा पुन्ना-
गाशोकवकुलंश्वेतकुम्भपराजिता वकपुष्पं
विल्वपत्रंचंपकंनागकेशरं मल्लिकाकिंटि।
काकांचीरकूयतपरिकीर्तितं अर्कपुष्पंज
वापुष्पंवर्वरंचप्रियंभवेत् अष्टम्यांचविशे
षेणतुष्टाभवतिपार्वती पद्मपुष्पेणराके
ण्यांतुष्टाःसर्वदेवताः कुसुंवायदिवारं
केकालिकावरदाभवेत् श्मशानेपुन्नारे
णेवतुष्टाश्वसावतीपरा अन्यपुष्पैश्चविवि
धैःसंतुष्टादेविपार्वति आमलकाश्वपत्रे
णतुष्टाभवतिपार्वती अष्टम्यांचचन्दनंश्वे
नानापुष्पैःसमर्च्चयेत् श्मशानेरात्रिशेषेण
शानिभौमदिनेतथा मतस्यमृके सगन्धि
ष्येतैलोहितकुसुमैरर्च्चयेद्दलैः विल्वैर्म्मरु
वकाद्यैश्चतलसीवर्ज्जितैःशुभैः ओंड्रपुष्प
विशेषेणवनपुष्पाणामिश्रितं सर्वपुष्पंप्रद
तव्यंभक्तियुक्तेनचेतसा देवानामिस्वपला
तत्रंदेवीनामितिकोटुष्मं नउक्तंतंत्रांतरे दे
वीश्ज्जामसदाकार्य्या जलजैःस्थलजैरपि वि
हितेर्वानिषिद्धैर्वाभक्तियुक्तेनचेतसा पूज

पु.पा.
१.
४४
44

नीयास्तदाभक्ष्यान्नगंधशीतफलानि च अथ
पुष्पदानविधाने यथा तदुक्तं सारदाटीका
यां पुष्पं वा यदि वा पत्रं फलं नेष्टमधोमुखं दु
ःखदं तत्समाख्यातं यथोत्पन्नं तथार्पणं अ
धोमुखं फलं नेष्टं पुष्पांजलिविधौ न तत् अ
थ नैवेद्यं यथा तदुक्तं मन्त्रसमूलके पायसं
कृशरं दद्यात् शार्कराज्यसमंयुक्तं गव्यं मुक्षिम
धुपयस्तथा मानि निवेदयेत् शालमत्स्य
वपाहीनं गोधामांसममृतं मं अन्नं च मधुना
युक्तं यत्ना दद्यात् मन्त्रवित् कृशरं तिलतण्डु
लमिसर्थः पाठीनं वा शालमिसर्थः अन्यत्रापि
कर्पूरकं स्वेदपक्वं घृतसंयुक्तपायसं मम
प्रियं च नैवेद्यं देयादेवेभ्य पुनः पुनः कर्पूरकं
मृष्टताम्बूलं लड्डुकादिकं स्वेदपक्वं लड्डुका
दि कुमारीकल्पेऽपि ताम्बूलं च सकर्पूरं नारि
केलं सशार्करं पायसं सघृतं चैव आर्द्रकं स
गुडं तथा सताम्बूलं तिलं चैव दधि चैव सशा
र्करम् जंबीरं पनसं चैव आम्रातकं फलं तथा
कदलीतिंतिडी चैव श्रीफलं फलमुत्तमं करं
नवरंगं चैव तालं खर्जूरमेव च अन्यानि वस

गन्धीनि स्वादुनि च फलानि च मुण्डमालाया
मपि दधिप्लोतं गुडं वान्नपायसं सशर्करान्वितं
पायसं स्वेतोद्भं मांसं च नारिकेलं समोदकं श
शकं मेधकं चैव स्वार्द्रकं च सशर्करं शालि
मत्स्यं च पाठीनं शकुलं गुडकं तथा मद्गुरं चे
लिचं दद्यात् मांसं माहिषमेव च पक्षिमांसं
वाराहं हैडिवं नानामत्स्यं च कूष्माण्डां गम
ह्मामांसं गोधिकां हारिणं तथा जलजं मां
सं मांसं च गण्डकीमांसमेव च नानाव्यञ्ज
नद्रव्याणि व्यञ्जनानि बहूनि च नैवेद्यपात्रं
यथा यामले तैजसे च पात्रे च सौवर्णे रा
जते तथा ताम्रे वा प्रस्तरे वापि पद्मपत्रेऽथवा
पुनः यत्तदाहं समये वापि नैवेद्यं कल्पयेत्तु यः
सर्वाभावे तु माहेशि सहस्रं यटितं यदि यद्
यागपञ्चपात्रे तु तद्धितायान निवेदयेत् स्व
ल्पेऽपि यदि तु स्वच्छं पात्रं स्थितं तैः न श
क्ता ति स हारे द्वीद्यं विविधं पात्रे रपि अर्घ्यपा
त्रमेव स्त्र मतम् कृतं श्रीनवचिंतामणौ वन्र
सम्भेदः अथ कृताञ्जलिः श्रीदक्षिणाका
लिके आवाहिं तेऽप्यजयामीति आज्ञा इश्ली

त्वाथ श्रीशाम्भवायम्बं सम्भवेदिल्वचदेव्याः
षडंगेनवाषडंगदेवतां ध्यात्वा मासोक्तमंत्रेण
यजेत तदुक्तं कलार्णवे श्रीशाम्भवाय
ममध्यादिंत्वपूजनं इतिनंत्रानरेच इष्ट
हृदयमांत्रेष्यामेशामां तच्छिरोयजेत नेः
त्रिसंगच शिखोपूजावायमांकवचं यजेत अ
स्त्रंचोपरतोनिसंदिल्वा सम्मध्यार्द्धेयेत अ
पिच वस्त्रादिदित्वा पूजानन्तरं गोभुवक्र
मात ध्यानयथा तथार स्फटिकश्यामनी
लकुम्भारुणाच्छविषः वरदाभयधारिणेः प
याननववालिय: अथगुरुपंक्तित्रयंपूजये
त तदुक्तं मारदातीकायां वायव्यादीशाप
र्यंतं गुरुपंक्तिं समर्चयेत् तदग्राकोगुरु
वतन्ध्र्यंतदशाकोगुरुत्रयं तदेवतत्रऋषि
मात्रेवा अथगुरुपंक्तियथा तदुक्तं भावचू
डामणौ । भैरवउवाच मातर्देविमहामा
येवन्यमानप्रवर्तिनि इदानींश्रोतुमिच्छा
मिगुरुक्रममनुत्तमम् देव्युवाच गुरुक्रम
स्तवक्ष्यामंत्रविस्तारगोरवात् कालीनाम
मनादित्वात तत् कथं कथयामिते नत्ता

गुरुक्रमं लंदेवन ह्यमार्गी भविष्यति न ह्यस्मा
र्गान्मात्र विघ्नेन नताहं कफलगोचरं गुरूणां
शिष्यभूतानां नास्ति चेत्संततिक्रमः मंत्र
तंत्राख्यविद्यास्य निष्फलानात्र संशयः वि
शतिं पुरुषान्वापि न च संततिर्यदि पिता
श्रुतानां गुरुवंशानां शिष्याणां च संततिः
स्ववंशादधिकं ज्ञेयं गुरुवंशं महाप्रभं ज
नकादधिको ज्ञेयो मंत्रदश्च महेश्वरं तस्मा
त्सर्वेव देववंशं संदेवात्सप्रयत्नतो न गुरून्न
श्रादौ सर्वत्र देववंशं मंत्रदः परमो गुरुः परा
परगुरुस्त्वं हि परमेष्ठिरहंततः सर्वं तंत्रपु
विद्यानां स्वयं प्रकृतिरूपिणी ततः पुरुषस्व
रूपस्य ततः स्वगुरुसंततिः तेनैव हि मंद
शास्य मद्भक्तास्य विशेषतः शैवमंत्रेषु
गुरतः सर्वत्र सिद्धिदायकः दिव्योघाद्गुर
वो देवसिद्धौघास्तु रवस्तथा मानवौघाः स
मासेन कथयामि तवाग्रतः तत्रादौ का
लिका देवी तस्याः श्रीगुरुक्रमं महादे
वी महादेवस्त्रिपुरा चैव भैरवः दिव्यौघाः।
गुरवः प्रोक्ताः सिद्धौघा कथयामि ते ब्रह्मा

श्या॰ नन्दः पूर्णदेवश्चलक्ष्मितश्चलोचनः कुमारः
२॰ कोथनश्चैववरदः स्मरदीपनः मायामायावा
४८ नीचैवमानवोज्ञानपूर्णश्चिवः विमनः कुश
46 लश्चैवभीमः शूरः सुधाकरः श्रीश्रीगोरक्ष
कश्चैवभोजदेवः प्रजापतिः मूलदेवोरन्ति
देवोविघ्नेश्वरः हुताशनो समयानन्दसं
तोषोकालिकागुरवः स्मृताः अथदेवी
प्रतिभैरववाक्यं तन्त्रकं तत्त्वार्णवे दिव्या॰
वर्त्तितेनिसंसिद्धमुक्ता विज्ञापिच मान
वोत्यामानवेशु ममनूपयुताः सदा सानन्द
नाथशर्वीना गुरवः सर्वे सिद्धिदाः स्त्रियः
पितुरूपाश्चसर्वाताः परिकीर्तिताः मा
नवौघान्तिके देविसम्यक् परिपूजयेत् अ
थवाथात्यन्तस्त्रीमामगुरुकुलक्रु
क्रमदेवान्प्रयेत् तद्यथा मावनसमागो
अथवासर्वपात्रेषु गुरवः पूर्वसञ्चिताः कु
लवृक्षमार्गे एकचित्तमनाभूत्वापूजयेव
तत्ससमाहितः यत्रयत्रभवंमंत्रंयत्रयत्र
क्षिगणाः स्मृताः तेतेपूज्याः सपर्यायां संवे
यात्नदितयया अज्ञात्वा गुरुकुलं वा गुरुवि

नयमर्च्चयेत् चतुष्टयं वा संकोचो न च का
र्य्यस्ततः परं गुरुः परमगुरुश्चैव परापरगुरु
स्तथा परमेष्ठिगुरुश्चैव कथिता गुरवस्तव
गुरुपूजां विना वत्स यदि पूजां समाचरेत् त
द्दोषसमये वत्स कुलपूजां समाचरेत् वि
गुणाय त्रयपूर्वयत्नस्यात्तस्य गुणं कुलपूजनं
कुलावलोकनं चैव तस्मात् कुलः प्रोक्तगणमा
र्गतं कुलवस्थानं कवाशुद्धिः कुलवस्मासवि
योजनं दीक्षाप्रभुः कुलीनः स्यात् कुलात्
मार्वट्केश्वरः तद्गोष्ठे गुरुमानीय कुलद्र
व्यं गुरुस्मरेत् कुलं यथा गुरुस्तत्त्वमविज्ञे
यो न तथा कुलसाधकः गुरुक्रमं च कथितं
गोपनीयं प्रयत्नतः न देयं यत्र कुत्रापि यो
गभ्रष्टे च वंचके पशोरग्रणे चैवं घोनाम गु
रुकुलेश्वरः वेस्सवे शाक्तितं चैवागणोपसं
घवापुनः निजगुरुं परो ध्यात्वा ततो गुरु
चतुष्टयं पूजयित्वा यजेदेवं न च संकोच समा
चरेत् श्रीमहादेवं बाश्रीपादुकां पूजयामि
नमः इति संपूज्य गुरुपादाम्ते तेन त्रिः सकृद्वा
तर्पयेत् एवं महादेवानन्दनाथगुरुपादुकां

प्रपा. २. ४०

पूजयामि नमः इति संपूज्य पूर्ववत् पूजयेत् त-
र्पयेत् एवं क्रमेण गुरुपंक्तित्रयं संपूज्य मान-
वौघांतमथ गुरुशिरो गुरुलद्गुरुश्चत्रयं पूज-
येत् तर्पयेच्च ततो रश्मि छन्द देवताः पूज-
येत् यथा वामत्रिकोणस्य संमुखे ॐ काली
श्रीपादुकां पूजयामि नमः इति मायादिभिः
संपूज्य योगिनीपात्रामृतेन तत्त्वमुद्रया तर्पये-
त् एवं देव्या वामे ॐ कपालिनी दक्षे कुल्ला
तदंतस्त्रिकोणे ॐ कुरुकुल्ला ॐ विरोधिनी
ॐ विप्रचित्ता तस्यांतस्त्रिकोणे ॐ उग्रा ॐ
उग्रप्रभा ॐ दीप्ता तदंतस्त्रिकोणे ॐ मात्रा
ॐ मुद्रा ॐ मिता मायादिना त्रिः संपूज्य पूर्व-
वत्तर्पयेत् ततोऽष्टदलपद्मे पूर्वादिक्रमेण
अष्टशक्तीः पूजयेत् यथा ॐ आं ब्रह्माणी श्री-
पादुकां पूजयामि नमः इति मायादिभिः संपू-
ज्य तर्पयेत् अग्नौ ॐ ईं नारायणी दक्षिणे ॐ
ऊं माहेश्वरी नैरृत्यां ॐ ऋं चामुण्डा वारु-
णे ॐ लृं कौमारी वायौ ॐ ऐं अपराजिता
उत्तरे ॐ ओं वाराही ईशे ॐ औं नारसिंही पू-
र्ववत् संपूज्य तर्पयेच्च तदुक्तं स्फुक्ततौ त्विती

यवतः षष्ट्यादशाष्टादशचतुर्दशषोडश
स्वरभेदेन प्रथमभैरवप्रणवेनावाहनं चैतेनै
व पूजनं विदुः कुमारीकल्पेऽपि वल्गायाः
पूजयेत् पञ्चपत्राग्रे भैरवान्यजेत् लोका
पालांस्तथावाह्यैतदस्त्राणि चतुर्बहिः अथ
भैरवान् यथा ज्ञानार्णवे असिताङ्गो रुरु
श्चण्डः क्रोधश्चोन्मत्तभैरवः कपालीभीष
णश्चैव संहारश्चाष्टमः स्मृतः एषां मन्त्रो य
था क्रमार्णविन्दुसंयुक्ता वाग्भवाद्याः स्वरैर्भू
षिता इति अत्र प्रयोगः पूर्वादिवामावर्त्ते
न ऐं ह्रीं अं असिताङ्गभैरवश्रीपादुकां पूज
यामि नमः ऐं ह्रीं इं रुरुभैरव ऐं ह्रीं उं चण्ड
भैरव ऐं ह्रीं ऋं क्रोधभैरव ऐं ह्रीं लृं उन्म
त्तभैरव ऐं ह्रीं एं कपालिभैरव ऐं ह्रीं ओं भी
षणभैरव ऐं ह्रीं अं संहारभैरव पूजयेत्सं
पर्येश्च ततो भूपुरे इन्द्रादिलोकपालान्
पूजयेत् यथा पूर्वादितः लां इन्द्रश्रीपादु
कां एवं रां वह्नि यां यम दां निर्ऋति
वां वरुण यं वायु शां कुबेर हां ईशान
निर्ऋतिवरुणयोर्मध्ये ऐं ह्रीं अं अनन्त इन्द्रेशा

पूजा
१०
४८

नमोऽर्मिथे श्रां ब्रल्लणः श्रीपादुकामित्यादि त
द्बहिः तदस्त्राणि पूजयेत् तर्पयेच्च यथा वं व
ज्रश्रीपादुकां पं पं शं शक्तिं दं दण्डं खं ख
ड्गं पां पाशं अं अंकुशं गं गदां शूं शूलं
पं पद्मं चं चक्रं श्रीपादुकामित्यादि अनेनैव
क्रमेण सर्वावृत्तिदेवतानुलेपनगंधपुष्प
धूपदीपद्रव्यादिभिः संपूज्य त्रिः सकृद्वा पू
जयेत् तर्पयेच्च तदुक्तं कुलार्णवे त्रिवारं
तर्पयेद्वापि सकृद्वापि यथेच्छया कालीतन्त्रे
सर्वासामपि दातव्या वलिपूजा तथैव च अ
नुलेपनकं गन्धं धूपदीपौ च पालकः त्रि
स्त्रिः पूजा प्रकर्तव्या सर्वासामपि साधकैः
अत एव सर्वासां वलीनां शक्तीनां पूजने त्रि
वारमवश्यमेव दर्शितं ततो देव्या अस्त्रं पूज
येद्यथा देव्या वामोर्ध्वहस्ते खं खड्गं अधो अ
सुरं दक्षोर्ध्वे अं अभयं अधो वं वरं पूजयेत्त
र्पयेच्च ततः षडंगविन्यासं पूर्ववद्देव्या अंगा
नां गंधपुष्पाक्षतधूपदीपं दत्वा पूर्व
वद्घंटां वादयन् धूपदीपं दर्शयेत् ततः
पानीयादिद्रव्यं दत्वा पूर्ववन्नैवेद्यादिकं नि

देयत्रिस्तर्पयेत् योन्यादिमुद्राः प्रदर्शयेत्
ततः पुष्पांजलित्रयेण पंचभिर्वा देवीं सायु
धसपरिवारमहाकालसहितश्रीपादुकां पू
जयामि नमः इति संपूज्य त्रिस्तर्पयेदिति का
लीतंत्रेऽपि पंचपूजा पुराकृता मूलेनैव
यथाविधिः नैवेद्यादीन् यथाशक्त्या दद्याद्दे
व्यै पुनः पुनः ततो वै दशावारं तद्दीपं दत्वा च
साधकः पुष्पादिकं पुनर्दद्यान्मूलेनैव य
थाविधिः कुमारीकल्पेऽपि ततो नीराज
नं कुर्यात् दशावारं प्रदीपकैः अस्यार्थः आ
रात्रिकविधिना दीपान् प्रज्वाल्य देवताम
स्तकांतं नीत्वा परिभ्राम्य नीराजनं कुर्यादि
त्यर्थः यथा आरात्रिकविधानं तत्प्रीतत्वचि
न्तामरणतत्त्वमन्येयम् अथ पंचमाद्यैर्देवीं प
रितोषयेत् तदुक्तं पूजयित्वा महादेवीं सु
रामांसमत्स्यादिभिः अन्यैर्नानाविधैर्देवि प
रितोष्य च पार्वती अथ मुण्डमालातन्त्रे सु
राहानसंप्रोक्ता सुरापानेन देवेशि महायो
गीश्वरो भवेत् सुरा तु त्रिविधा देवि स्फाटि
की शाकिनी तथा कांजिकी स्फाटिकी दाने

पूपा॰
२॰ यन्त्रबहिरन्तर्मना डाकिनीध्यानमात्रेणैव पुरुषः
५९ सर्वार्थो भवेद्ध्रुवम् कांजिकीस्वरूपां देवि योऽर्च
येत्परमेश्वरीं गुटिकांजनस्तंभादिमारणोच्चा
टनादिभिः महासिद्धीश्वरो भूत्वा वसेत्क
ल्पायुतं दिवि अर्धरात्रे महाश्मशाने महासिद्धिर
न्तर्मना अष्टोत्तरे त्रिकोणमालिख्य मांसतिल
रक्तपुष्पमत्स्यकीलकमन्त्रसंस्थाप्य ओं ह्रीं
श्रीं दक्षिणायै कालिकायै स्वाहा एवं बलिं न
मःस्वतन्त्रमन्त्रेण संधारयेत् तदुक्तं पूजां
ते भोजनान्तरे वा बलिं दद्यान्महेश्वरीम् इति ब
लिमुत्थाप्य नैवेद्यं नैरृत्यां दिशि धारयेत्
ततः प्राणायामादिकं कृत्वा कामकलां विभा
व्य शिरसि गुरुं ध्यात्वा हृदि देवीं मातृयन्त्रमन
सा अष्टोत्तरसहस्रं रुद्राक्षमालया वर्णमाल
या कर्ममालया वा प्रजप्य पुनः प्राणायामं वि
धाय अर्घ्यजलपुष्पादिकं गृहीत्वा गुह्याति
गुह्यगोप्त्री त्वं गृहाणास्मत्कृतं जपं सिद्धि
र्भवतु मे देवि त्वत्प्रसादात् त्वयि स्थिते इत्य
नेन तेजोमयं जपफलं देव्याः दक्षहस्ते सम
र्पयेत् तदुक्तं कालीतन्त्रे ततः सावहितो म

श्रीगुरुं नत्वा शिरःस्थितं देवीं ध्यात्वा अष्टोत्त
रसहस्रं संप्रजपेन्मन्त्रं तेजोमयं जपफलं देव्या
हस्ते समर्पयेत् गुह्यातिगुह्यगोप्त्री त्वमिति
मन्त्रेण मन्त्रवित् अथ रुद्राक्षमाला यथा
तदुक्तं कालीतन्त्रे दन्ताक्षमालया देवि राज
दन्तेन मेरुणा प्रजपेदिसर्थः तस्यष्ठादश
पटलेऽपि दन्तेन कालिकायास्तु सर्वोक्ता
प्रविदुर्लभा इति स्फाटिकमालायां च नारी
भिर्ग्रथिता माला महासिद्धिप्रदा भवेत् तन्त्रे
व सर्वशास्त्रेः नवांशुत्यास्थिमाला च ग्रथि
ता यदि भवेत्ततः सर्वसिद्धिप्रदा मोक्षदायिनी
वरवर्णिनि नारी संग्रथनं कार्यं रक्ते नवा।
समास्त्रापि सदा गोप्या प्रयत्नेन मातृश्रुता
रवत् प्रिये अथ वर्णमाला यथा विशुद्धे
श्वर महातन्त्रे मालाविद्यानं परमं शृणु।
पार्वति तत्त्वतः येनानुष्ठितमात्रेण मन्त्राः
सिद्ध्यन्ति तत्क्षणात् अनुलोमविलोमेनं म
त्रमात्रविभेदतः मन्त्रेणान्तरितं वर्णं वर्णं
नान्तरितं मन्त्रं कुर्याद्वर्णमयी माला सर्व
मन्त्रप्रदीपनी वर्माणिमेरुरूपं लङ्घयेन्न

पुपा॰
१० कदाचन रहस्यमेतत् परमं मया प्रोक्तं ते यथा॰
५० स्थिति त्वयागुप्ततरं कार्यं नान्येषां यस्य कस्य
चित् मतान्तरमुक्तं यामले यथा सविन्दुवर्णा
रुद्राक्षपद्माक्षैर्जपेत्सुधीः द्वमेरुकं ज-
प्यित्वा जपेन्नातिलंघयेत् अनुलोमवि-
लोमस्थकल्पनया वर्णमालया जपेन्मेरुं
समाश्रित्य लंघनं तस्य नाचरेत् अष्टोत्तरज-
पादौ वर्गाष्टकं प्रयोजयेत् अकचटतप
यशरस्यं चाष्टवर्गाः मुण्डमालायां च मेरु-
हीनाच यामालामेरुलंघा च या भवेत् अ-
शुद्धातिप्रकाशाच्च सा माला निष्फला भवे-
त् अथ करमाला यथा तद्वक्रं हृदतश्री॰
क्रमे तर्जन्यग्रे तथा मध्ये यो जपेत् स त-
पापकृत् अनामायां स्वयं पर्वकनिष्ठाया-
स्त्रिपर्विका मध्यमायां स्वयं पर्व तर्जनीमू-
लपर्वाणि जपेदिमर्थीः मुण्डमालायां च
अङ्गुल्यङ्गुलिं न पृथक्कुर्यात् साङ्गुष्ठाङ्गुलिभि-
र्जपेत् अङ्गुष्ठेन विना कर्म कृतं तन्न फलं भ-
वेत् आरभ्यानामिकामध्यात् प्रादक्षिण्यक्र-
मेण तु तर्जनीमूलपर्यन्तं करमालाविधी

मेरुं प्रदक्षिणीकुर्व्वन्ननामामूलपर्व्वतः सो
रुंलंघनदोषात्तस्माद्यथा जायते फलं मध्यमा
त्रितयाग्राण्यनामामूलमेव च अनामाम
ध्यपर्व्वात्रमेरुं कृत्वा न लंघयेत तर्ज्जन्यग्रेत
थ्यामध्यपोजपेत्तभ्रमान्तरः वत्वादितस्य
नश्यंति आयुर्विद्यायशोवलं हंसपारमेश्वरेः
यि पर्व्वद्वयमनामायाः परिवर्त्तनैवक्रमात्
पर्व्वत्रयं मध्यमायास्तर्ज्जन्येकं समाहरेत् श
क्तिमालासमाख्याता सर्व्वतंत्रप्रदीपिका नि
त्यंजपं करे कुर्य्यात् न तु काम्यं कदाचन मु
ण्डमालां तथैव च जपं नित्यं करे कुर्य्यात् न तु
काम्यमवाप्नुयात् अयं क्रमो निशायां क
रणीयः वलिपूजादिकं सर्व्वं निशायां क्रिय
ते सदा न तद्दत्तयतां याति कालीविद्याप्रसा
दतः कुलद्रव्यमप्येवं रात्रौ पर्य्यटनं कुर्य्या
द्रात्रौ शक्तिप्रपूजने न करोति कथं देवसा
धकः कौलिको भवेत् तत्रैकं कालिकाप
गाले कांगत्वामतो दद्यान्महृद्दिंघवितरेत्
पुनः दक्षिणे वामतो दद्यात्स्वग्रतो देदद्योणि
तं नाभेरदस्ता कुर्यिरे देयावैरष्टभागस्वा

प्रपा॰
२॰
५१
S1

प्रिये स्नात्वा रुधिरं दद्यान्न कदाचित्साधकः
नोष्ठस्य चिबुकस्यापि नेन्द्रियाणां तथैव च कं
ठयोर्नाभितश्चोर्ध्वं हृद्भागस्य प्रयत्नतः पार्श्व
योश्चापि रुधिरं त्रगीये विनिवेदयेत् नवरो॰
गादिकांगाम्रामद्यान्ताञ्चे भैरव सौवर्णे रा॰
जते पात्रे कांस्ये वा थारे च मानवः सौवर्णे राजते
निधाय देव्यै दद्यात्तदुक्तमेव तत्पूर्वकं यद्द्रु
द्रलदयं तज्जातं मांसं रक्तपियानतः तिलमु
द्गमाणं वा देव्यै दद्यात् भक्तितः ब्राह्मणा मांस
नरे भक्तः काममिष्टमवाप्नुयात् कुमारीक
लेऽपि नराश्वागास्तथा मेषा महिषाः शश
कास्तथा एतेषां चैव रक्तानि देयानि परमेश्व
रि मुण्डमालायां च ईश्वरं कंचुके तेनाक्तं निशा
यां दिवसे पिवा बलिं दद्याद्विशेषेण कुलस्य प
दे शुभे दिने छागदत्ते भवेद्वाग्मी मत्स्यदत्ते
कवित्वं महिषयनत्रुद्धिः स्यान्नरगे भोगफ
लं लभेत् पक्षे दत्ते समृद्धिः स्याद्धाथिकार्याणां म
हाफलं नरे दत्ते समृद्धिः स्यादिष्टसिद्धिरुत्त
तमा ललाटहस्त हृदयशिरोभ्रूमध्यदेशतः
स्वदेहरुधिरं दत्ते रुद्रदेहस्त्वापरः चाण्डालव

लिङ्गदानेन महासिद्धिः प्रजायते ईषद्रक्तमिति
मत्स्यमांसविशेषणं तत्प्रकरणस्य लिखि
तवचनात् नरबलिस्तु नविशेषणविधेयः त
दुक्तं यामले राजा नरबलिं दद्यान्नामात्योऽपिप
रमेश्वरि तत्रापि नत्तु विसर्पेण ततो वस्त्रमा
णं मन्त्रेण देवीसूक्तात्प्रदक्षिणत्रयं विधाया
ष्टप्रणामं कुर्य्यात् तदुक्तं कालीतंत्रे त
तो वै शिरसे पुष्पं दत्वाष्टांगप्रणामश्च प्र
थमप्रदक्षिणं यथा प्रसार्य्य दक्षिणं हस्तं स्वयं
नम्रशिराः पुनः दक्षिणं दर्शयन् पार्श्वं मनः
सापि च दक्षिणः त्रियाच वेष्टयेत् सम्यक्
कालिकायाः प्रदक्षिणम् सर्व्वान् कामानवा
प्नोति पश्चात्कोटिमवाप्नुयात् अष्टांगप्रणा
मो यथा दोर्भ्यां पद्भ्यां च पाणिभ्यां उरसा शिर
सा दृशा मनसा वचसा चेति प्रणामोऽष्टांग
ईरितः अथ पञ्चाङ्गो प्रणामः यथा बाहुभ्यां च स
जानुभ्यां शिरसा वचसा धिया पंचांगकः प्र
णामः स्यात् उदितः परिकीर्त्तितः ततः सामा
यिकैः सदपानादिकं कुर्य्यात् यथा चक्राका
रेण पंक्त्याकारेण वा भिन्नासनेऽसामायिकैः सह

पृपा.
२.
५२
52

शक्तिस्रुग्भ्यां युग्मक्रमेण पश्चान्मतेनोपविष्ट
सामयिको ललाटे चन्दनाक्तं तद्दत्वा शिवश
क्तिभ्यामष्टपुष्पं दद्यात् ततो यदि गृहस्तिष्ठति
तत्रादौ गन्धचन्दनपुष्पादिना तत्प्रपूज्य ततः
तत्पात्रं तस्मै दत्वा प्रणमेत् गुरोरभावे तत्पा
त्रं जले क्षिपेत् ततः पात्रं शुद्धिसहितं शाक्तेय
दत्वा सामयिकेभ्योऽपि ज्येष्ठानुक्रमेण वीर
पात्रात्परामृतं शुद्धिसहितं दद्यात् ततः
सामयिकोऽपि मन्त्रहस्ताभ्यां गृहीत्वामृ
तमन्त्रं तदुपर्य्युष्टया जप्त्वा पूर्ववत् आनन्द
भैरवानन्दभैरव्यौ संतर्प्य गुरुं देवतां च तर्प
येत् ततस्तच्छुद्धिं कुर्य्यात् ततश्चक्रनायक
स्तैः सहपात्रवन्दनं चरेत् श्रीमद्भैरववशो वि
रध्रविलसच्चन्द्रामृतास्राविते तेजोऽधीश्वर
योगिनीजनगणैः सिद्धैः समाराधितम् आ
नन्दार्णवकं महात्मकमिदं यद्दोत्रिविणाग
मृतं वन्दे श्रीप्रथमं करांतु जगतं पात्रं विशुद्धि
प्रदम् इत्यभिवन्द्य वामहस्तेन पात्रमुत्तोल्य
वन्दनं कृत्वा गृह्णामिति गुरुशक्तिसामयिका
नां गृह्णीयात् ते च गृह्णस्वेति ब्रूयुः ततोमृ

त्वा यथागतं कुण्डलिनीमिष्टदेवतास्वरूपां वि
भाव्य गुरुपादुकां स्मृत्वा शिवोऽहमिति वि
चिंत्य हस्ताभ्यां पात्रं गृहीत्वा मूलमंत्रमुच्चर
न् कुण्डलिनीमुखे देवतां तर्पयेत् तदुक्त
मुद्रयाकरपद्माभ्यां कृत्वा मंत्रं तत्स्मरेद्गुरु
पदं देवीकलाचिन्मयीं पश्चात्पात्रं वरं परा
मृतं युतं दीपैर्युतं कज्जलैः पुष्पादिभिः
संवितं च निरितं सन्मोहकं वा सर्वं ये संवि
त्पिबंति यांति खलु ते भुक्तिं च मुक्तिं परां
तत्रांतरे च सिन्दूरतिलकं भाले पाणौ च
मदिरामेव कृत्वा परमरूपं ध्यायेत् तथा दे
वीं च चिन्मयीं इति ततः पात्रमायारोप
रिसंस्थाप्य पूर्ववत् पात्रं गृहीत्वा पात्रवन्द
नं कुर्यात् ऐं मम मीनरसासवं हृदयेन तया द
त्तं चषकादिभिः किंचित्सवलरक्तं पंकज
दृश्यान्तस्थेमसमावेदितम् वामेसद्गुविशु
द्धिशुद्धिकरणं पात्रे विद्यात्मके वन्दे
पाप्रमर्हद्वितीयमधुनानन्दैकसंवर्द्धनम्
इत्यादिनाऽपुनः स्त्रोतचक्रमेणपरामृतं गृही
त्वा पात्रवन्दनं यथा सर्वाम्नायकलाक

पूपा॰

१॰ लापकलितं कौतूहलद्योतनं चन्द्रोपेन्द्रम

५१ हेन्द्रशंभुवरुणब्रह्मादिभिः सेवितं ध्यातं दे

वगणैः परं मुनिगणैर्मान्धात्रादिभिः सर्वदाव

न्द्यं पात्रमहं तृतीयमभ्युन्नास्वात्मावबोधक्ष

मं इति तृतीयपात्रे मध्यं मीनरसावहं हरि

हरब्रह्मादिभिः पूजितं मुद्रामैथुनधर्मक

र्मनिरतं दारान्नातिक्रामये आचार्यैरे

कस्मिन्भैरवकलामांसेन संशोधितं ध्या

यातं पंचमकारतत्वसहितं पात्रं चतुर्थं नमः

इति चतुर्थपात्रम् आधारे भुजगाधिराजव

लयपात्रं महीमण्डलं मध्यं सप्तसमुद्रवा

रिभिर्भृतं चाष्टौ चदिग्दन्तिनः सोऽहं भैरवम

वयन्प्रतिदिनं तारागणैरर्चितं रादित्यप्र

वैः सनासुरगणैः राज्ञाकरैः किंकरैः इति

पंचमपात्रं ततो यावन्न चलते दृष्टिर्यावन्न

चलते मनः तावत्पानं प्रकुर्वीत पशुपान

मतः परं अथ स्वप्रमाणं यथा तदुक्तं रुद्र

यामले साधकेभ्यः स्वशाक्तेभ्यो दद्यान्निर्मा

ल्यचन्दनं सामयिकः सर्वं कुर्यान्न देविपा

नादिमत्ताणं अस्मत्रापि निवसेच्चक्ररूपेण

पंक्त्याकारेण वा यथा शक्तिपूजावशेनापि पु
रुषपुरुषविधानतः शिवशक्तिधिया सर्वं चक्र
मध्ये समर्चयेत् तेनैव ततः पूर्णसमाप्त
यत्नतः पात्रं निवेदयेत् गुरवे च निवेद्याथ मू
र्ध्ने दत्वा स्वयं हरेत् भावयुक्तमनाश्चैव स्वात्मा हृ
दि गुरुर्नेस्तात्तदा तोयैर्विसर्जयेत् अत्र पात्र
परिमाणं यथा तदुक्तं कुलसारे नय नाग्निवा
णं सख्यो कर्षं तत्र परमेश्वरि द्वे तु पात्रे प्रकर्त्त
व्यमित्युक्तं कुलशासने द्वादशपलिकं पात्रं त
न कर्तव्यं हि मायकैः कर्षं लौकिकमित्य
र्थः तदुक्तं कुलोड्डीशे पंचाशद्दशमासकः
स्यात् सार्धषोडशकर्ष उच्यते अथोत्तरतंत्रे अत्र
तं पूरतो लब्ध्वा गृह्णामीति स्वयं वदेत् उ
च्छिष्टं स्पृष्ट्वा तोयेन रुपेण वा कुलीनकैः गृ
हीया स्वस्वयं सिद्धो बद्धपद्मासनः सुधीः
कुलार्णवे च एकासननिविष्टाय भुञ्जीतैक
कभाजने एकपात्रे पिबेद्द्रव्यं ते यान्ति नरका
यमे एकपात्र इति सर्वैर्मिलित्वा एकपात्रे
ण पिबेन्न तु वारंवारं द्रव्यपानेभिन्नभिन्नपा
त्रे कुर्यात् अतः खद्यापतेः न कुर्यात् पात्र

पुंकारमितिवचनविरोधात् तल्लिविष्यामः
सांप्रदायविरोधाद्व विनामेध्येनयाएज्ञाविना
मासेन न तर्पणं विनाशास्त्रावयत्पानं न तत्सर्वं
निष्फलं भवेत् सशर्किं वीरशर्किं वा दीक्षितो
गुरुमर्च्चंतो पाययित्वापिवेद्द्रव्यमितिशास्त्र॰
स्त्रनिर्णयः नपद्भ्यांचस्पृशेत्पात्रं नविंदुपात
येदधः नैकहस्तेनदातव्यं नमुद्रावर्जितं पुनः
नार्च्चयेदेकहस्तेन नपिवेदेकपाणिना श्रमो
त्पवक्त्रंनकृत्वापिवेत् दर्शतं पुनः सव्येनोद्धृ
त्पपात्रंतमुद्रांकृत्वापसव्यतः विनांसंगेनयो
गेनन कुर्य्याद्द्रव्यसंगतिं साधारं नोद्धरेत्पा
त्रेष्वाधारे च विनिक्षिपेत् पात्रं न चालयेत्स्था
नात् न कुर्य्यात्पात्रशंकरं सशब्दं न पिवेद्द्र
व्यंतथैव तं न स्वरयेत् न स्थूलेनैव मत्स्यं च पा
त्रं कुर्य्यान्मनोरमं उच्छिष्टं न स्पृशेच्चक्रे कुल
द्रव्याणि सन्ति वहिः प्रदास्य चक्रेरोकुल
द्रव्याणि स्थापयेत् निष्ठीवनमध्योवायुंच चक्र
मध्ये विवर्जयेत् चक्रमध्ये घटे भग्ने पात्रे च
पतिते भुवि दीपनाशे च शांत्यर्थं स्त्रीचक्रं का
रयेत् सुधीः सपात्रस्थित हेतुं च न दद्यादैरवा

यच्च दत्ते च सिद्धिहानिः स्यात् क्रुद्धा भवति यो
गिनी परीहासं प्रलापं च वितण्डां वक्रभाषणं
ऽट्टहासं संभ्रमं क्रोधं चक्रमध्ये विवर्जयेत्
नाम्नो स्वनाम उच्चयेत् पात्रं न पात्रमानयेदधः गु
रुशक्तिस्वतानां च गुरुज्येष्ठकनिष्ठयोः उच्छि
ष्टं न दापयेत् स्त्रीणां नान्यो नोच्छिष्टमर्पयेत्
चक्रमध्ये च नियमं नाम स्थापितं न भवेत् क
निष्ठानां स्वशिष्याणां दद्यादुच्छिष्टमेव हि द
द्यात् स्वेदेहेनयोः सेभ्यः स्वभेदापदं पदं श्रम
णापि शक्त्युच्छिष्टं पिबेद्द्व्यं वीरोच्छिष्टं च च
र्वणं पीत्वा पीत्वा पुनः पीत्वा पुनः पतति भूत
ले उत्थाय च पुनः पीत्वा पुनर्जन्म न विद्यते
तत्स्कंधामरे पीत्वा पेयं जनैः स्यात् शांतिस्तो
त्रं ततः पठेत् नश्यन्तु प्रेतकूष्माण्डाः नश्यन्तु
दूषका नराः साधकानां शिवाः सन्तु आम्ना
यपरिपालिनां जयंति मातरः सर्वाः जयंति यो
गिनीगणाः जयंति सिद्धडाकिन्यो जयंति
गुरुपंक्तयः जयंति साधकाः सर्वे विशुद्धाः
कौलिकाश्च ये समयाचारसंपन्ना जयंति
पूजका नराः नंदंति अणिमासिद्धा नंदंति

पु.पा.
र.
५५

कुलपालकाः इन्द्राद्या देवताः सन्तु तुष्टास्तथा वा
स्तुदेवताः चन्द्रसूर्यादयो देवास्तुष्यन्तु मम भ
क्तितः नक्षत्राणि ग्रहा योगाः करणा राशयश्च
ये सर्वे ते सुखिनो यान्ति सर्वा नद्यश्च पक्षिणः
पशवस्तुरगाश्चैव पर्वताः कन्दराः कृताः ऋषयो
ब्राह्मणाः सर्वे शान्तिं कुर्वन्तु सर्वदा शुभा मे वि
दिताः सन्तु मित्राणि तिष्ठन्तु पूजकाः ये ये पाप
धियः सम्भूषणा रताः स्वनिन्दकाः पूजने देवा
नां विमतस्तनष्टहृदया भ्रष्टाश्च ये साधकाः
दृष्ट्वा चक्रमपूर्वं मन्दहृदया ये कौलिका दुष्ट
कास्ते यान्तु विनाशमत्र समये श्रीभैरवस्या
ज्ञया ये द्वेष्टारः साधकानां सदैवाम्नायदूष
काः डाकिनीनां मुखं विशन्तु तन्मांसमत्तु पिशिताते
स्तुताः पशवो नाशमायान्तु मम निन्दाकरा
श्च ये द्वेष्टारः साधकानां च ते नश्यन्तु शिवाज्ञ
या ततो यथाविधि नाशिव शक्तिसमायोगं
कृत्वा देवीपादेष्वात्मानं समर्प्य श्रीपात्रस्थितो
त्पदे भाउपरि त्रिधा भ्रामयित्वा मूलमुच्चरन्
श्रीदक्षिणकालिके परां मुत्वोर्ध्वं स्वाहा इत्या
र्घं दत्वा ततु परिपुनः संस्थाप्य संहारमुद्रया दे

वीं स्वहृदि समानीय श्रीदक्षिणकालिके पू-
जितासि त्वं मयेति विसृज्य ऐशान्यां मण्डलि-
कां कृत्वा निर्माल्येन निर्माल्यवासिन्यै नमः
इति मण्डले त्रिः संपूजयेत् तदुक्तं कुमारी-
कल्पे देवताग्रतः संभोगे देवताप्रीणनं भवे-
त् संभोगान्तरं कृत्वा देवीं हृदि समानयेत्
कृतकृत्यो भवेन्मन्त्री नात्र कार्या विचारणा
अथात्मसमर्पणमन्त्रो यथा इतः पूर्वं प्राण-
बुद्धिदेहधर्माधिकारतो जाग्रत्स्वप्नसुषु-
प्त्यवस्थासु कायेन मनसा वाचा कर्मणा ह-
स्ताभ्यां पद्भ्यामुदरेण शिश्ना यत्स्मृतं य-
दुक्तं यत्कृतं तत्सर्वं ब्रह्मार्पणं भवतु स्वा-
हा मां मदीयं च सकलं श्रीदक्षिणकालि-
काचरणे समर्पणमस्तु ॐ तत्सत् अथ
कालीतन्त्रे च विसृज्य परया भक्त्या सन्निधा-
पनमुद्रया उद्वास्य हृदये देवीं तन्मयो भव-
ति ध्रुवं ७ रश्मरणकालेः पिपूजा चैवाप्रकी-
र्तिता भैरवतन्त्रेऽपि स्वहृदये च वहिर्देवीं सम-
र्पयित्वा विधिवत्पुनः निर्माल्यं वा शुचौ देशे नैवे-
द्यं भक्षयेत्ततः ततः श्रीपात्रामृतं स्वपात्रे कृ-

कृपा॰ त्वा स्वीकृत्य भूमौ पात्रं सज्जीकृत्य तदुपरि शुद्धं नि
१॰ क्षिप्य पात्रप्रक्षालनं कृत्वा गोपयेत् तदुक्तं तन्त्रा
५८ न्तरे श्रद्धां दिवन्दनमाचर्य श्रद्धामृतं पिबेत्ततः
58 सज्जीकृत्वा स्वयं पात्रं तत्र शुद्धं विनिक्षिपेत् प्र
क्षाल्य गोपयेत् पात्रं तत्त्वचिन्तापरो ऽद्वयः ततस्त
दमृतं त्रिगय भूमौ मायाबीजं विलिख्य कनिष्ठा
ङ्गुलिना तिलकं कुर्य्यादनेन यं यं स्पृशति पाद
न यं यं पश्यति चक्षुषा स एव दासतां याति यः
दिशाकृतमनो भवेत् ततो यन्त्रलेपं मूर्ध्नि कृत्वा
नैवेद्यं सर्वदेवाय सात्यकाय च दत्वा शेषं स्वी
कृत्य सोऽहमिति भावयेत् बाह्यतो वैष्णवाचार
परायणो निःशङ्को यथासुखं विहरेत् तदुक्तं
कुलचूडामणौ ब्रह्मरन्ध्रे तमर्च्यानेन यन्त्रलेपं ध
रयेत् नास्तिकेभ्यो न पशुभ्यो न सर्वेभ्यो न
वा द्विजो कुलीनाय च दातव्यं श्रेयवाञ्छता म
त: ततः सोऽहमिति ध्यात्वा वैष्णवाचारतत्
परः हरिनाम्ना जातभावो भावाविलविचेष्टितः
चौरवद्विचरेदेकः सतां सङ्गविवर्जितः यामलेऽ
पि नैवेद्यं विष्णुसाद्देव्या वा हृति विद्युपाः सदा त
स्मादेयं सर्वश्रेष्ठ ब्राह्मणो वैष्णवैः पिब सर्वस्व

क्रायमूर्ध्यायगणेशायवयमायच वक्रयेवक्र
णोयायपिवायवेयनदायच ईशानायमहेशानि
स्नायकायपश्वदायपयेत अथत्रिगुणपदगुपलद
णमिति अथदेवीविसर्ज्जनानंतरंपानादि
कंकुर्य्यात् तदुक्तं कुलार्णवे दिव्यदेव्यग्रतः
पानंवीरमेकांतवासिनं अमन्त्रापि पानंतु
त्रिविधंप्रोक्तंदिव्यवीरपशुक्रमैः दिव्यंदेव्यग्र
तोध्यायेद्वीरंवीरासनस्थितं तत्रोपतत्रप
शोःपानंपापकृतशोकमोहकृत उदयाकर।
यद्रसा असंस्कृतंवृथापानंसंस्कृतंभैरवःस्व
यं वक्त्रपूजाविधौप्रोक्तं सर्व्वसिद्धिकरंशुभं
असंस्कृतंपशोर्दानंकलहोद्वेगकारकम् सं
स्कृतंसिद्धिजनकंप्रायश्चित्तादिदूषणं मंत्रा
णांसंस्करणंतेनमहापातकनाशनं आयुःश्री
कांतिसौभाग्यप्रदानंसंस्कृतपानतः नष्टैश्वर्य्य
विचरंतंपतनंविधिवर्ज्जनात इतिश्रीमार।
हस्येसपर्य्यापर्य्यायस्तृतीयःपरिच्छेदः ३
अथस्तुतिः यामले कर्पूरंमध्यमांत्यस्वरपरि
रहितंसेन्दुवामाक्षियुक्तंबीजंतेमातरेतत्त्रिपु
रहरेवधूत्रिःकृतंयेजपंति तेषांगद्यानिपद्या

निचभ्रुवकृद्दलाङ्कलंसमेववाचः स्वच्छन्दंधात
धारायरुचिरूचिरेसर्वसिद्धिंगतानां १ ईशा
नेनेन्दुवामश्रवणपरिगतंबीजमन्यन्महेशि
हूंहूंतेमन्दचेतायदिजपतिजनोवारमेकंक
दाचित् जित्वावाचामधीशंधनदमपिचिरं
मोहयन्नंबुजाक्षीवृन्दंचन्द्रार्द्धचूडेप्रभवतिहि
महाघोरबालावतंसे २ ईशोवैश्वानरस्थः श
शधरविलसद्वामनेत्रेणयुक्तंबीजंतेद्वन्द्वमन्य
द्विगलितचिकुरेकालिकेयेजपंति द्वेष्टारंघ्नं
तितेचत्रिभुवनमपितेवश्यभावंनयंतिसृक्क
द्वन्द्वास्रधाराप्रकटितवदनेदक्षिणेकालि
केति ३ ऊर्ध्वंवामेकृपाणंकरकमलतलेछि
न्नमुण्डंतथाधः सव्येचाभीवरंचत्रिजगदघह
रेदक्षिणेकालिकेच जप्त्वैतन्नामवर्णंतवम
नुविभवंभावयंत्येतदन्वतेषामष्टौकरस्थाः
प्रकटितवदनेसिद्धयस्त्र्यंबकस्य ४ वर्गाद्यं
वह्नियुक्तंविधुरतिकलितंतत्त्रयंकूर्चयुग्मं
पंचपश्चात्स्मितमुखितदधष्ठद्वयंयोजयित्वा
मातर्येयेजपंतिस्मरहरमहिलेभावयंतःस्व
रूपंतेलक्ष्मीलास्यलीलाकमलदलदृशः का

मनूपा भवति ५ प्रत्येकं गात्रयं वाहयमपि
वपाइंवीजमसंतगुणत्वन्नाम्नायोजयितास
कलमपिसदाभावयंतोजपंति तेषांनेत्रा
रविन्देविहरतिकमलावकमंश्रुविंव
वागेवीछिन्नमस्तगतिशयलसत्कं
दिपीनस्तनाढ्ये ६ गतामूर्नानाजप्रकर
कृतकांचीपरिलसन्नितंबांदिग्वस्त्रांत्रिभु
वनवियांत्रीत्रिनयनां श्मशानस्थेतल्पे
शवहृदिमहाकालसुरतप्रसक्तांत्वांध्याय
न्जननिजडचेताअपिकविः ७ शिवाभि
र्घोराभिःशवनिवहमुण्डास्थिनिकरैःपरं
संकीर्णायांप्रकटितचितायांहरवधूम्
प्रविष्टांसंतुष्टामुपरिसुरतेनातियुवतीं
सदात्वांध्यायंतिक्वचिदपिनतेषांपरिभ
वः ८ वदामस्तेकिंवाजननिवयमुच्चैर्ज
डधियोनधातानापीशोहरिरपिनतेवेत्ति
परमं तथापित्वद्भक्तिर्मुखरयतिचास्मा
कममितेनतदेतत्क्षंतव्यंनखलुपशुरो
षःसमुचितः ९ समंतादापीनस्तनजघ
नधृग्यौवनवतीरतासक्तोनक्तंयदिजप

जपति भक्तस्तवमनुं विवासास्त्वां ध्यायन्ग·
लितचिकुरस्तस्य वशगाः समस्ताः सिद्धौघा
भुवि चिरतरं जीवति कविः ९ समाः स्वस्थी
भूतां जपति विपरीतां यदि सदा विचिन्त्य त्वां·
ध्यायन्नतिशयमहाकालसुरतां तदा त·
स्य क्षोणीतलविहरमाणस्य विदुषः करां
भोजे वश्याः स्मरहरवधू महासिद्धिनिवहाः ॥
प्रसूते संसारं जननि जगतीं पालयति च स
मस्तं क्षित्यादि प्रलयसमये संहरति च अत
स्त्वां धातापि त्रिभुवनपतिः श्रीपतिरपि महे
शोऽपि प्रायः सकलमपि किं स्तौमि भवतीं १२
अनेके सेवन्ते भवदधिकगीर्वाणनिवहान्
विमूढास्ते मातः किमपि न हि जानन्ति पर
मं समाराध्यामाद्यां हरिहरविरिञ्च्यादिवि
बुधैः प्रपन्नोऽस्मि स्वैरं रतिरसमहानन्दनि
रतां १३ धरित्री कीलालं शुचिरपि समीरो
ऽपि गगनं त्वमेका कल्याणी गिरिशरम
णी कालि सकलं स्तुतिः का ते मातस्तव क
रुणया मामगतिकं प्रसन्ना त्वं भूयाः भवम
नु न भूयान्मम जनुः १४ श्मशानस्थः स्व

स्योगलितविकल्पोदिक्पटधरः सदंसंवा।
कीर्णनिजगलितवीर्य्योलाक्रमस्तम जपंस्तत्र
मेकं मन्त्रमपिजनवध्याननिरतो महाकालि
स्वैरं समभवतिधरित्रीपरिवृढः १५ शङ्केमन्मा
र्गस्थापरिगलितवीजं हृत्क्रमस्तमेस्तमध्याकु
निसंविरचयतितायां कुजदिने समुच्चार्थ्य
प्रमन्त्रामन्त्रमपिसकृत्तकालिसन्ततंगजानूके
यातिक्ष्वितिपरिवृढः सकृविवरः १६ स्वपु
ष्पाराकीर्णाक्रमस्तमथयनुषोमन्दिरमहोपूरो।
ध्यायन्ध्यायन्यदिजपतिमातस्तवमन्त्रं
सगान्धर्वश्रेणीपतिरिवकवित्वामृतनदी।
नदीनः पर्य्यन्ते परमपदलीनः प्रभवति १७
त्रिपंचारे पीठे शवशिवहृदि स्मेरवदनां म
हाकालेनोच्चैर्मदनरसलावण्यनिरताम्
सम्यासक्तो नक्तं स्वयमपिरतानन्दनिरतो न
रोयोध्यायेत्त्वां भवजननिसस्यात्स्मरहरः १८
सलोमास्थिस्वैरं पललमपिमार्जारमपिते
परंचौष्ट्रंमैषंनरमहिषयोश्छागमपिवा
वलिंतेपूजायामयिविरलवक्केवितरतांसतो
सिद्धिः सर्वाप्रतिपदमपूर्वाप्रभवति १९ व

पुपा·
१· श्रीमंत्रं लक्षं प्रजपति हविष्याशनरतो दिवा सा
५९ न्तश्चेमच्चरणयुगलध्याननिरतः परं नक्तं नग्नो
निधुवनविनोदेन च मनुं जपेल्लक्षं सम्यग्जातस्म
59 रहरसदृशः क्षितितले २१ इदं स्तोत्रं मातस्त
व मनुसमुद्धारणजनुः स्वरूपाख्यं पादाम्बुजयु
गलपूजाविधियुतं निशार्द्धे वा पूजासमयम
थवा यस्तु पठति प्रलापस्तस्यापि प्रसरति क
वित्वामृतरसः २१ कुरंगाक्षीवृन्दं तमनुसर
ति प्रेमतरलं वशस्तस्य क्षोणीपतिरपि कुबेर
प्रतिनिधिः रिपुः कारागारं कलयति च तं के
लिकलया चिरंजीवन्मुक्तः प्रभवति स भ
क्तः प्रतिजनुः २२ इति महाकालविरचितं
स्वरूपाख्यं स्तोत्रं समाप्तम ॥
अथो भैरवतन्त्रे कवचं लिख्यते कैलासशिख
रारूढं भैरवं चन्द्रशेखरं वक्षःस्थले समासी
ना भैरवी परिपृच्छति भैरव उवाच देवेश
परमेशान लोकानुग्रहकारक कवचं सू
चितं पूर्वं किमर्थं न प्रकाशितं यदि मे महती
प्रीतिस्तवास्ति कुलभैरव कवचं कालिका
देव्याः कथयस्वानुकंपया श्रीभैरव उवाच

अप्रकाश्यमिदं देवि नरलोके विशेषतः लब्ध
वारं कारितास्मि स्त्रीस्वभावाद्धि ईश्वरासि देवदेवा
व भैरवकावहेतोनाथ कुलधर्मपरायणः
यतस्त्वत्प्रकृज्जीवाम्याशावोपरि चित्तोपरि ते
षां प्रयोगासिद्ध्यर्थं संसारतार्थविशेषतः ईश्व
सि वरूशो देवकथयस्व दयानिधे भैरवउवा
च कथयामि शृणु प्राज्ञे कालिकाकवचं परं
गोपनीयं पशोरग्रे स्वयोनिरपरे यथा सर्व
विद्यामहाराज्ञी सर्वदेवनमस्कृता कालि
काकवचस्य भैरवऋषिरुष्णिक छन्दः श्म
शानरूपिणी श्रीदक्षिणकालिका देवता ह्रीं
बीजं ॐ शक्तिः क्रीं कीलकं सर्वार्थसाध
नपरः सर्वमन्त्रसिद्धौ विनियोगः सहस्रारे
महापद्मे कर्पूरधवलो गुरुः वामोरुस्थित
तच्छक्तिः सदा सर्वत्र रक्षतु परमेशः परः
पातु परापरगुरुस्तथा परमेष्ठीगुरुः पा
तु दिव्यसिद्धिश्च मानवः महादेवी सदा पा
तु महादेवस्सदावतु त्रिपुरो भैरवः पातु
दिव्यरूपधरः सदा ब्रह्मानन्दः सदा पातु
श्णादेवः सदावतु चलचित्तः सदा पातु

चैलांवलश्चपातुमां कुमारः क्रोधनश्चैववर
टःस्मरदीपनः मायामायावतीचैवसिद्धौघाः
पांतुसर्वदा विमलःकुशलश्चैवभीमसेनः
सुधाकरः मीनोगोरक्षकश्चैवभोजदेवःप्र
जापतिः कुलदेवोरंतिदेवोविघ्नेश्वरहुताश
नः संतोषःसमयानन्दःपातुमांमानवाःसदा
सर्वेऽप्यानन्दनाथांताः अंबांतामातरःक्रमा
त् गणनाथःसदापातुभैरवःपातुमांसदा
वटुकोणःसदापातुदुर्गामांपरिरक्षतु शिर
सःपादपर्यंतंपातुमांघोरदक्षिणात् तथा
शिरसिमांकालीहृदिमूलेचरक्षतु संपूर्ण
विद्ययादेवीसदासर्वत्ररक्षतु क्रींक्रींक्रींवट
वेपातुहृदिकूंकूंसदावतु ह्रींह्रींपातुसदा
धारेदक्षिणेकालिकेहृदि क्रींक्रींक्रींपातुमे
पूर्वेहूंहूंदक्षेसमावतु ह्रूंह्रूंमांपश्चिमेपा
तुहूंहूंपातुसदोत्तरे ष्टुष्टुपातुसदास्वाहामू
लासर्वत्ररक्षतु षडंगयुवतीपातुषडंगोऽ
स्मरेवमां मंत्रराजःसदापातुऊर्ध्वोधोदिग्वि
दिक्स्थितः चक्रराजःस्थितास्त्रापिदेवताः
परिपांतुमां उग्राउग्रप्रभादीप्तापातुपूर्वेत्रि

कोणके नीलाञ्जनावलाका च तथापरत्रिको
णके मात्रासुद्रामिता चैव तथा मध्यत्रिकोणके
कालीकपालिनी कुल्ला कुरुकुल्ला विरोधिनी
बहिः षट्कोणके पान्तु विप्रचित्ता तथा प्रिये
सर्वाः श्यामाः खड्गधरा वामहस्ते च तर्जनाः
ब्राह्मी पूर्वदले पातु नारायणी तथाग्निके
माहेश्वरी दक्षदले चामुण्डा राक्षसे ऽवतु को
मारी पश्चिमे पातु वायवे चापराजिता वारा
ही चोत्तरे पातु नारसिंही शिवे ऽवतु ऐं ह्रीं अ
सितांगः पूर्वे भैरवः परिरक्षतु ऐं ह्रीं चण्डस्तु
दक्षिणे ऐं ह्रीं क्रोधो नैरृते ऽवतु ऐं ह्रीं उन्म
त्तकस्तथा पश्चिमे ऐं ह्रीं मां कपाली वायुको
णके ऐं ह्रीं भीषणश्चोत्तरे ऽवतु भैरवः
ऐं ह्रीं संहार ऐशान्यां माहृणोमकगाः शिवाः
ऐं हेतुको वटुकः पूर्वदले पातु सदैव मां ऐं त्रि
पुरान्तको वटुकश्चाग्नेय्यां सर्वदा ऽवतु ऐं अ
ग्निजिह्व वटुको ऽव्यात् नैरृत्यां पश्चिमे तथा
ऐं कालवटुकः पातु ऐं करालवटुकस्तथा वा
यव्यां ऐं एकः पातु उत्तरे वटुको ऽवतु ऐं भीम
वटुकः पातु ऐशान्यां दिशि मां सदा ऐं ह्रीं ह्रीं

ए॰पा॰
१॰
८१

61

ॐ फट् स्वाहान्ताश्चतुःषष्टिमातरः ॐ ह्रीं योद-
नयामां ग्रहष्टदेशे तु पान्तु मां ऐं क्रूं सिंहव्या-
घ्रमुखी शैर्षं मां परिरक्षतु ऐं क्रां क्रीं सर्पम-
मुखी आग्नेयकोणे सदाऽवतु ऐं म्रां म्रां मृगमे-
षमुखी दक्षिणे मां सदाऽवतु ऐं चैं चैं ग-
जराजमुखी नैरृत्ये मां सदाऽवतु ऐं मं मं वि-
डालमुखी पश्चिमे पातु मां सदा ऐं खौं खौं
क्रोष्टुमुखी वायुकोणे सदाऽवतु ऐं ह्रां ह्रां ह्रू-
स्वदीर्घमुखी नवोदरमहोदरी पातु मामुत्तरे
कोणे ऐं ह्रीं ह्रीं शिवकोणके ह्रस्वजंघतालजं-
घप्रलंबौष्ठी सदाऽवतु एताः श्मशानवासि-
न्यो भीषणा विकृताननाः पातु मां सर्वदा दे-
वः सायकाभीष्टदारिका ॐ क्लीं मां पूर्वतोऽव-
तु देवाग्नेयामग्निदेवता दक्षे यमः सदा पातु नै-
रृत्यां नैरृतिश्च मां वरुणोऽवतु मां पश्चात्
वायुर्मां वायवेऽवतु कुबेरश्चोत्तरे पायादै-
शान्यां तु सदाशिवः ॐ ऊर्ध्वं ब्रह्मा सदा पातु अध-
श्चानन्तदेवता पूर्वादिदिक्स्थिताः पान्तु वज्रा-
द्यायुधाश्च मां कालिकाऽवतु शिरसि हृद-
ये कालिकाऽवतु आधारे कालिका पातु पाद-

यो: कालिकाऽवतु दिक्षु मां कालिकापातु वि
दिक्षु कालिकाऽवतु ऊर्ध्वे मे कालिकापातु अ
धश्च कालिकाऽवतु चर्म्मासृङ्मांसमेदोऽ
स्थिमज्जाशुक्राणि मेऽवतु इन्द्रियाणि मनश्चै
व देहं सिद्धिश्च मेऽवतु आकेशात्पादपर्य्य
न्तं कालिका मे सदाऽवतु विपत्ति कालिकापा
तु पथि मां कालिकाऽवतु शयने कालिका
पातु सर्वकार्येषु कालिका पुत्रान्मे कालि
कापातु धनं मे पातु कालिका यत्र मे संशया
विष्टा स्तान्नश्यन्तु शिवाज्ञया इतीदं कवचं देवि
ब्रह्मलोकेऽपि दुर्ल्लभं तव प्रीत्या मया ख्यातं गो
पनीयं स्वयोनिवत् तव नाम्नि स्मृते देवि सर्व्वय
ज्ञफलं लभेत सर्व्वपापः क्षयं याति वाञ्छा सर्व्वा
त्र सिद्ध्यति नाम्नः शतगुणं स्तोत्रं ध्यानं तस्मात्
शताधिकं तस्मात् शताधिको मन्त्रः कवचं त
च्छताधिकं शुचिः समाहितो भूत्वा भक्ति श्रद्धा
समन्वितः संस्थाप्य वामभागे तु शक्तिं स्वामि
परायणां रक्तवस्त्रपरीधानां शिवमन्त्रधरां शु
भां या शक्तिः सा महादेवी हररूपश्च साधकः
अन्योऽन्यचिन्तनाद्देवि देवत्वमुपजायते शक्ति

प्रपा॰
१॰
६२

62

युक्तोयजेत्देवींचक्रेवामनसापिवा भोगेश्वम
युपकाद्येस्तांश्लेष्मस्ववासितेः ततस्तुकव॰
चमिदंपठेदेकमनाःप्रिये तस्यसर्वार्थसिद्धिः
स्यान्नात्रकार्याविचारणा इदंरहस्यंपरमंपरं
स्वस्त्ययनंमहत् यःसकृत्तुपठेद्देविश्राणयाद्या
समाहितः सर्वान्नीन्लभतेकामान्परेदेवीपु
रंव्रजेत् सकृद्यस्तुपठेद्देविकवचंदेवदुर्लभं
सर्वयज्ञफलंतस्यभवेद्देवनसंशयः संग्रामे
वर्यजेत्शत्रून्मातंगानिवकेशरी नास्त्राणि
तस्यशस्त्राणिशरीरेप्रभवंतिच तस्यव्याधिः
कदाचिद्दुःखंनास्तिकदाचन गतिस्तस्यैवस
र्वत्रवायुतुल्यःसदाभवेत् दीर्घायुःकामभो
गीश्चगुरुभक्तःसदाभवेत् श्लोकवर्ममाहा
त्म्यपठमानस्यनिस्पृशः विनापिनयथायोगेन।
योगीशःसमतांव्रजेत् भूर्ज्जेवाचिरसमालिख्य
चक्रंतत्रविनिर्मितं मध्यत्रिकोणेसंलिख्य
साध्यसाधकयोर्लिपिं उद्धरेन्मूलमंत्रंचमा
तृकार्णेनवेष्टयेत् लक्षमिश्रेणाचन्द्रणेनच॰
न्दनाभ्यांस्वरेष्वपि यत्नंतंत्रमहेशानिस्वरा
स्वरसुदुर्लभं गोरोचनाकुंकुमाभ्यांतद्वत्तले

कवचं लिखेत् श्वेतसूत्रेण संवेष्ट्यालक्तया।
परिमण्डयेत् पंचामृतैः पञ्चगव्यैः स्नापयित्वा
शुभेऽहनि संपूज्य देवतारूपं गुटिकां सर्वका
मदां प्राणप्रतिष्ठामन्त्रेण प्राणांस्तत्र नियोजये
त् अन्तर्योनिं ततो धूपं दत्वा तत्र संस्थापयेद्बुधः
प्रभाते गुटिकां देवि कण्ठलग्नां बलप्रदा
शीर्षे वश्यकरी देवी नाभौ स्तंभनकारिणी
वक्षो वामभुजे शेषा वैरिपक्षक्षयंकरी जठ
रे रोगहरणी पुत्रदा हृदि संस्थिता विद्याकरी
ललाटस्था शिखायां तु यशःप्रदा सर्वका
मप्रदा देवी सर्वरोगक्षयंकरी दक्षिणे बाहु
मूले वै यदि तिष्ठति सर्वदा तदा सर्वार्थसिद्धिः
स्याद्यद्यन्मनसि वर्तते महत्कवचस्या
स्य पठनाद्धारणात् प्रिये सर्वान्कामानवा
प्नोति नवरत्नहात्प्रकाशितं गुरोः पादप्रसा
देन संसिद्धिर्या यदि लभ्यते तथैव कवचं देवि।
नाजप्त्वा गुरुपादुकां तत्फलं नाशमाप्नो।
ति पैरे नरकमाप्नुयात् सत्यं सत्यं पुनः सत्यं।
सत्यं सत्यं पुनः पुनः न शक्नोमि प्रभावं तु क
वचस्यास्य वर्णितुं यस्मै कस्मै प्रदातव्यं कव

वचमेतद्दुर्लभं नदेयंपरशिष्येभ्यः कृपणेभ्यः
सुरेश्वरि शिष्यायभक्तियुक्तायसेवकायतत
थैवच गुरुभक्तिविहीनायपरदाररतायच
निन्दकायकुलीनायदंभिकायचसुन्दरि
योददातिनिषिद्धेभ्यः कवचंममसुव्रते तत्क्षतं
तस्यनश्यंतिदेवेशि आयुःकीर्तियशःश्रियः न
हिंसंतिसदादेवियोगिन्योमातृमण्डलात् परे
नरकमाप्नोतिजन्मकोटिशतानिच देयंशि
ष्यायशान्तायगुरुभक्तिपरायच सर्वलक्ष
णयुक्तायतन्मन्त्रयुतायच इत्युत्तरतंत्रे का
लीप्रस्तावेकालीभैरवसंवादेश्रीमद्दक्षिण
कालिकाकवचंसंपूर्णम् शुभमस्तु ॥
विरूपाक्ष उवाच नमामिगुरुमव्योमं मंत्र।
शक्तिसमन्विमं प्रसन्नंज्ञानमज्ञानंदेहेतेतु
द्विप्रकाशकं गजेन्द्रवदनंनौमिरक्तंविघ्नवि
दारकं पाशांकुशवराभीतिलसद्भुजचतुष्ट
यं भैरवःसर्वदापातुऋषिर्मेशिरसापरि सु
छन्दःसदापातुतत्त्वरूपंचविनयात्मकं गुण
त्रयमयीशक्तिःपरशक्तिस्तुईडिता ब्रह्मस्व
रूपिणीपातुहृदयेममकालिका बीजस्वरू

पिणी पातु क्रीं कारी शक्तिरूपिणी हूं शक्तिः स
र्वदा पातु सर्वरत्नस्वरूपिणी महाकालः सदा
पातु महाभीमपराक्रमः ददातु मम कामानि
सर्वसिद्धीश्वरो यतः आदिलृवर्णपर्यन्ताः
हृदये मम मातृकाः पञ्चान्ते ङादिवान्ताश्च र
क्षन्तु वा हृद्युग्मके नममध्यगता वर्णा मा
दिक्षान्तास्तथैव च सविन्दवः सदा पातु नेत्र
द्वयोर्हृदयोर्मम भूतप्रेतपिशाचाद्य विघ्नदे
हास्तथापरेः स्वप्रभावाः सममध्याश्च वर्णा
रक्षन्तु मां सदा मम लोमकूपेषु मर्मस्थाने
षु सन्धिषु नाडीयातु विकारेभ्यो रक्षन्तु मम
मातृकाः शक्तिराधाररूपा या सा पातु परमे
श्वरी अवर्णः सर्वदा पातु सर्वदेवमयः स्वयं
फणागणावलिः पातु समुद्रः पातु मां सदा र
त्नद्वीपः सदा पातु रक्षन्तु कल्पपादपाः श्म
शानपीठकः पातु पातु मां मानवेदिका सदा
शिवमहाप्रेतशवो मां परिरक्षतु द्वारदेशे
द्वारपाला योगिनः पातु मां सदा सिद्धयोऽष्टौ
सदा पान्तु ब्राह्म्यादिवसुदिग्गताः काली क
पालिनी कुल्ला कुरुकुल्ला तथैव च विरोधि

पुरा॰
२॰
६४
64

नींविघ्नविनांनमामि सर्वसिद्धये एतास्तुवशायो
गिन्योबहिःषट्कोणकेस्थिताः रक्षंतुमांसदा
देव्योमातरोभक्तवत्सलाः उग्रामुग्रप्रभांदी
प्तांनमाम्यात्मविभूतये सर्वसिद्धिंप्रयच्छंतु
पान्तुमांपुत्रवत्सदा नीलांघनांबलाकांचप्र
णमामिसमुन्नकः सर्वविज्ञानसम्पत्स्या॰
र्थ्यंरक्षंतुकलुषाणिवात् मात्रामुद्रामितानं
वनमामिचरणांबुजं देवीप्रमसवीनांचश
रण्यामिसिद्धये एताःपंचदशकोणकेका
वरदासदा तन्नेनीवामहस्तेनखड्गंदक्षिणपा
णिना मुण्डमालाधराःशीर्षेनीलांजनचं
योपमाः शत्रुभ्यःसिद्धिदाश्चण्डाःपान्तुमांका
लिकाप्रियाः बहिःपद्मदलेतेतुब्रह्माण्या।
द्यष्टशक्तयः रक्षंतुमेप्रयच्छंतुमेप्रयच्छंतु
सर्वसिद्धिंदयान्विता ब्रह्माणीपातुमांपूर्वे
सर्वाःशिववरप्रदाः वह्नौनारायणीपातुस
र्वकामार्थसिद्धिदा माहेशीदक्षिणेपातुस
र्वमंगलकारिणी चामुण्डानैर्ऋतेपातुस
र्वशत्रुप्रमर्दिनी कौमारीपश्चिमेपातुशक्ति
हस्ताविमर्दिनी अपराजिताचवायव्यांपा॰

त्वं मां जयदा शुभा उत्तरे पातकाराही वरदा घो
ररूपिणी नारसिंही सदा पातु पेशा सां भय
नाशिनी एतास्त्वपरविद्याद्याः शक्तयस्त्वाष्ट
देवताः ब्रह्मविष्णुशिवाद्यैर्नैतज्ञोभिन्नाः
कलेवरा सूर्येन्दुवह्निपीठे तैवेन्द्वपरमे
श्वरी नमामि दक्षिणामूर्तिकालिकां परमे
श्वरीं भिन्नांजनचयप्रख्यां प्रवीनशवसंस्थि
तां गलच्छोणितधाराभिः स्मेराननसरो
रुहां पीनोन्नतकुचद्वन्द्वपीनवक्षोनितम्बि
नीं दक्षिणोर्ध्वकेशान्तां दिगंबरविनोदिनीं
महाकालसमाविष्टां स्मेरानन्दोपरिस्थितां
सुखप्रसन्नस्मितां मोदमोदिनीं मदविह्वलां
आरक्तमुखप्रसन्नादिनेत्रलीभिर्विराजितां
शवहृदयकृतांतंसां सिन्दूरतिलकोज्वलां
पंचाशन्मूर्तिघटितमालांशोणितलोहितां
नानामणिविशोभाढ्यां नानालंकारशोभितां
शवास्थिकृतकेयूरशंखकंकणमण्डितां
शववक्षःसमारूढां लेलिहानां शवं कचित
शवमांसं कृतग्रासां साट्टहासां मुहुर्मुहुः
खड्गमुण्डयुतां वामे सव्येऽभयवरप्रदां दन्त

प्रपा॰
२॰
६५
65

रांवमहारौद्रींचण्डनादातिभीषणां शिवाभिः
घोररावाभिर्वेष्टितांभयनाशिनीं माभैर्माभैः
स्वभक्तेषुजल्पन्तींघोरनिस्वने यूयंकिमिच्छ
थयुष्मद्ददामीतिप्रभाषिणीं त्वंगतिःशरणं
देवित्वंमातापरमेश्वरि पाहिमांकरुणासा
गरेनमस्तेपरमेश्वरीं नमस्तेकालिकेदेवीनम
स्तेभक्तवत्सले मृत्विताहरमेदेविप्रतिभाप्र
तिदायिके गद्यपद्यमयींवाणींतर्कव्याकर
णादिकौ ग्रन्थीनगतांविद्यांदेहिदक्षिणका
लिके जयंदेहिसभामध्येधनंदेहिधनागमे
देहिमेचिरजीवित्वंकालिकेरक्षदक्षिणे रा
ज्यंदेहियशोदेहिपुत्रान्दारान्धनंतथा देहा
न्तेदेहिमेमुक्तिंजगन्मातर्नमोऽस्तुते मंगला
भैरवीदुर्गाकालिकात्रिदशेश्वरी उमाहैम
वतीकन्याकल्याणीभैरवेश्वरी कालीब्राह्मी
चमाहेश्वरीकौमारीमधुसूदनी वाराहीवा
सनीचण्डात्वंजयशुम्भनिशुम्भहा उग्रतारेति
तारेतिशिवेत्येकजटेतिच लोकोत्तरेतिवाले
तिगीयतेकृतिभिःसदा यथाकालीतथातारा
तथाछिन्नाचउल्लुका एकमूर्त्तिस्त्वभिन्ना

देवि त्वं कालिका परा प्रकृतिश्च विद्या देवि
कोटियानन्तरूपिणी । अंगांगकेनामभेदैः का
लिके निरूप्यते शंभुः पञ्चमुखेनैव गुणा
न् वक्तुं क्षमो न ते चापल्यात् कृतं सर्वं क्षम
स्व शुभदा भव प्राणान् रक्ष यशो रक्ष पुत्रदा
रधनं तथा सर्वकाले सर्वदेशे पाहि देवि
कालिके यः संपूज्य पठेन्नित्यं दिवा वा सन्ध्य
योस्तथा अथवा ध्यायन् महानीशः सर्वकामं
स्ततो लभेत् यद्यत्प्रार्थयते चित्ते तत्तदाप्नो
ति कालिकाकथा स्वयं लक्ष्मीर्वसेद्देहे मुक्तिः कर
गता पुनः इति रुद्रयामले उत्तरतंत्रे दक्षि
णकालिकाकवचं समाप्तम् शुभम्
अथ स्तोत्रम् महाकालभैरव उवाच स्तवरा
जं हृष्णराम सर्वकालमनोहरं यस्य स्मरण
मात्रेण कालिका संप्रसीदति यद्भक्तस्त्वय
देवास्मिन् संवत्सरमुद्रवः गोपनीयं प्रयत्ने
न पठनीयं परात्परं कालीस्तोत्रं मम प्रियः
कस्मैचिन्न प्रकाशितं कथ्यते त्वद्भक्तिरोधे
न सर्वपापप्रणाशनं हृष्णराम हृष्णराम
हृष्णराम स देवर्हि गोपनीयं गोपनीयं गो

श्या·
२·
५८
66

पनीयंनसंशयः गणराजेश्वरक्लेकेशोनग्नः
शक्तिसंसंगतः रक्तचन्दनसिन्दूरैस्तथान्यै
रुपचारकैः मनसाभासमस्तोद्यैश्चतांबूले
श्चविशेषतः पूजयित्वामहाकालीमहाका
लरतांतथा तीर्थपानंविधाययोऽतांबूलभ
दयेन्नतः भगलिंगामृतेमध्येनिवेदयेत्तत्र
साधकः जपित्वाचमहामंत्रंकालीरूपम
नोहरं मनसाचिन्तयेत्कालीपदनस्तोत्र
न्तुसाधकः रक्षोयक्षपिशाचेभ्योनिसंसः
न्ताकरंपरं प्रसन्नाकालिकातस्यपुत्रत्वे
नानुकंपते दक्षिणेकालिकेमातर्मुण्ड
मालाविभूषिते भक्तत्राणाय्यचित्तेयम
जाड्यविनाशाय ज्वलच्चितान्निमध्यस्थेपरि
वारसमन्विते त्वत्पदांभोजमापन्नेरक्ष
मांपुत्रवत्सदा महामेघच्छविश्यामेमुक्त
केशिचतुर्भुजे पाणिडिमंककवितांचैवमहे
देहिमहेश्वरि वामोर्द्धेच महारवेद्रंविधारः
यस्मिंशंकरि अधोलस्थित्रमुण्डेममविघ्न
विनाशाय अभयंदक्षिणेचोर्द्धे तथाद्यः पा
णिनावरं कंठसंसक्तमुण्डालिमहाकालि

नमोऽस्तु ते सततं त्वत्स्वरूपं ये स्मरंति साध
कोत्तमाः तेषां समस्तशाहिभुगतिरख्या हन्ता
सदा चिन्तयामि वतन्त्रामरत्नमां सर्वतः स
दा दिगंबरीं करालास्यां घोरदंष्ट्रां भयानकां
कर्णमूले शवयुग्मां स्थूलतुंगपयोधरां
महारौद्रीं महाघोरां श्मशानालयवासिनीं
शवपाणिसमूहैश्च कृतकांचीं हसन्मुखीं
ओष्ठप्रान्तगलद्रक्तधाराविस्फुरिताननां
मुण्डालीसंस्रवद्रक्तैः सर्वांगे चारुचर्चितां
शिवाभिर्घोररावाभिस्सुतर्दिक्षु समन्वितां
प्रज्ञाकाले पठेद्यस्तु सद्भावफलको ध्रुवः
स भवेत् कालिकापुत्र इति ख्यातिमुपागतः
रजस्वलाभगं पश्यन् जपेत्कालीमहामनुं
स्तवेनानेन संस्तुत्य साधकः किं न साधयेत्
श्मशाने नरशान्ते जप्त्वा योनिमामंत्र्य मंत्रवित्
संगमस्य पदस्नादस्य सर्वविदीश्वरो भवेत्
मातेव दक्षिणा तस्य सर्वत्र हितकारिणी
तस्य देहे सदा काली वसेद्गामनसंशयः
रजोजपविहीनाय स्त्रीमहानिन्दकाय च
वामार्गस्य वहस्याय गुरुभक्ताय सर्व[illegible]

पृ.
२. एवंमस्मप्रयत्नेनस्तवमेनेनदर्शयेत प्रसादाद
९० शीनाह्रापितस्यासिद्धिर्भवेन्नहि इतिकालिका
परमारहस्येकालीहृदयेमहाकालभैरवपार्
वतीसंवादेश्रीदक्षिणकालिकास्तवःसमाप्तः
तंत्रांतरोक्तकवचं भैरवउवाच कालिकाया
महाविद्याकथिताभुविदुर्लभा तथापिहृदये
शल्यमस्तिदेविकृपांकुरु कवचंतुमहादेवि
कथयस्वानुकंपया यदिनोकथ्यतेमातर्वि
मुंचामितदातनुं देव्युवाच शंकापिजायते
वत्सतवस्नेहात्प्रकाश्यते नवक्तव्यंनद्रष्ट
व्यमतिगुह्यतरंमहत् कालिकाजगतांमा
ताशोकदुःखविनाशिनी विशेषतःकलियु
गेमहापातकहारिणी कालीमेपूर्वतःपातु
पृष्ठतश्चकपालिनी कुल्लामेदक्षिणेपातुकु
रुकुल्लातथोत्तरे विरोधिनीशिरःपातुविप्र
चित्ताचचक्षुषि उग्रामेनासिकांपातुकर्णौ
चोग्रप्रभातथा वदनंपातुमेदीप्तानीलाच
चिबुकंतथा घनाग्रीवांसदापातुबलाकाबा
हुयुग्मकं मात्रापातुकरद्वंद्वंवक्षोमुद्रासदा
वतु मितापातुस्तनद्वंद्वंयोनिमंडलदेवता:

ब्राह्मी मे जठरं पातु नाभिं नारायणी तथा । ऊ-
रू माहेश्वरी पातु चामुण्डा पातु लिङ्गकं । कौमा-
री च कटिं पातु जङ्घायुग्मं तथैव च । अपराजिता
च पादौ मे वाराही पातु चाङ्गुलीः । सन्धिस्थानं
नारसिंही पत्रस्था देवतास्तथा । रक्षाहीनं तु
यत्स्थानं वर्जितं कवचेन तु । तत्सर्वं रक्ष मे दे-
वि कालिके घोरदक्षिणे । ऊर्ध्वमधस्तथा दिक्षु
पातु देवी स्वयं वपुः । हिंस्रेभ्यः सर्वदा पातु सा-
धकं च जलाधिकात् । दक्षिणाकालिका देवी
व्यापकं मे सदावतु । इदं कवचमज्ञात्वा यो भ-
जेद्देवीं दक्षिणां । न पूजाफलमाप्नोति वि-
घ्नस्तस्य पदे पदे । कवचेनावृतो नित्यं यत्र तत्रै-
व गच्छति । तत्र तत्राभयं तस्य न क्षोभं विद्यते
क्वचित् । इति दक्षिणकालिकाकवचं समाप्तं ।
अथ सहस्रनामस्तोत्रम् । श्रीशिव उवाच
कथितोऽयं महामन्त्रः सर्वमन्त्रोत्तमोत्तमः ।
यामासाद्य मया प्राप्तमैश्वर्यपदमुत्तमं । संयु-
क्तः परया भक्त्या यथोक्तविधिना भवान् । कु-
रुतामर्चनं देव्याः त्रैलोक्यविजिगीषया । श्री
राम उवाच । प्रसन्नो यदि मे देव परमेश पुरातन

पुरा॰
२॰
९८
68

रहस्यं परमं देव्याः कृपया कथय प्रभो ॥ विनार्च्च
नं विना होमं विना न्यासं विना बलिं विना गंधं
विना पुष्पं विना नित्योदितां क्रियां प्राणायामं
विना ध्यानं विना भूतविशोधनं विना दानं
विना जापं येन काली प्रसीदति ॥ शिव उवा
च ॥ पृष्टं त्वयोत्तमं प्राज्ञ भृगुवंशसमुद्भव ॥ भ
क्तानामपि भक्तोऽसि त्वमेव साधयिष्यसि
देवीं दानवकोटिघ्नीं लीलया रुधिरप्रियां
सदा स्तोत्रप्रियामुग्रां कामकौतुकलालसां
सर्वदानन्दहृदयामासवोत्सवमानसां ॥ मा
ध्वीकमत्स्यमांसादिरागिणीं वैष्णवीं परां
श्मशानवासिनीं प्रेतगणनृत्यमहोत्सवां
योगप्रभावां योगेशीं योगीन्द्रहृदयस्थितां
तामुग्रकालिकां राम प्रसादयितुमर्हसि ॥ त
स्याः स्तोत्रं परं पुण्यं स्वयं काल्या प्रकाशितं ॥ त
व तत्कथयिष्यामि श्रुत्वा वत्सावधारय ॥ गो
पनीयं प्रयत्नेन पठनीयं परात्परं ॥ यस्यैक
कालपठनात्सर्वे विघ्नाः समाकुलाः ॥ नश्य
न्ति दहने दीपपतंगा इव सर्वतः ॥ गद्यपद्यम
यी वाणी तस्य गंगाप्रवाहवत् ॥ तस्य दर्शन

मात्रेण वादिनो निष्प्रभां गताः तस्य हस्ते सदे
वाल्लि सर्वसिद्धिर्गंसशायः राजानोऽपि च दास
त्वं भजंते किं परे जनाः निशीथे मुक्तकेशस्तु
नग्नः शक्तिसमाहितः मनसा चिन्तयेत्कालीं
महाकालेन लालितां पठेत्सहस्रनामाख्यं
स्तोत्रं मोक्षस्य साधनं प्रसन्ना कालिका तस्य
पुत्रत्वेनानुकंपते यथा ब्रह्मामृतैर्ब्रह्मकु
सुमैः पूजिता परा प्रसीदति तथानेन स्तुता
काली प्रसीदति अस्य श्रीदक्षिणकालिकास
हस्रनामस्तोत्रस्य महाकालभैरव ऋषिरु
ष्णिक्छन्दः श्मशानकाली देवता धर्मार्थका
ममोक्षार्थे विनियोगः ॐ श्मशानकालिका
काली भद्रकाली कपालिनी गुह्यकाली म
हाकाली कुरुकुल्ला विरोधिनी कालिका का
लरात्रिश्च महाकालनितंबिनी कालभैरव
भार्या च कुलवर्त्मप्रकाशिनी कामदा का
मिनी कन्या कमनीयस्वरूपिणी कस्तूरीर
सलिप्तांगी कुंजरेश्वरगामिनी ककारवर्ण
सर्वांगी कामिनी कामसुन्दरी कामार्ता का
मरूपा च कामधेनुः कलावती कांता कामस्व

रूपाचकामाख्याकुलकामिनी कुलीनाकु·
लवंसवादुर्गादुर्गतिनाशिनी कौमारीकुल
जाकृष्णाकृष्णदेहाकृशोदरी कृशांगीकुलि
शांगीचक्रींकारीकमलाकला करालास्या
करालीचकुलकान्तापराजिता उग्रउग्रप्रभा
दीप्ताविप्रचित्तामहाबला नीलाघननामेघ·
नादामात्रामुद्रामितासिता ब्राह्मीनाराय·
णीभद्रासुभद्राभक्तवत्सला माहेश्वरीचचा
मुण्डावाराहीनारसिंहिका वज्राङ्गीवज्रकं
कान्तमुण्डस्रविनीशिवा मालिनीनरमुण्डा
लीगलद्रक्तविभूषणा रक्तचन्दनसिक्ताङ्गी
सिन्दूरारुणमस्तका घोररूपाघोरदंष्ट्राघो
राघोरतराशुभा महादंष्ट्रामहामायासुदन्ती
युगदन्तुरा सुलोचनाविरूपाक्षीविशाला
क्षीत्रिलोचना शारदेन्दुप्रसन्नास्यास्फुरत्
स्मेरांबुजेक्षणा अट्टहासाप्रफुल्लास्यास्मेर
वक्त्रासुभाषिणी प्रफुल्लपद्मवदनास्मिता
स्याप्रियभाषिणी कोटराक्षीकुलश्रेष्ठाम
हतीवक्रुभाषिणी सुमतिःकुमतिश्चण्डा
चण्डमुण्डातिवेगिनी प्रचण्डाचण्डिकाच

णी वह्निनाचा चण्डवेगिनी सुकेशी मुक्तकेशी
च दीर्घकेशी महाकचा प्रेतदेहकर्णपूरा प्रेत
पाणिसुमेखला प्रेतासना प्रियप्रेता प्रेतभू
मिकृतालया श्मशानवासिनी पुण्या पुण्य
दा कुलपण्डिता पुण्यालया पुण्यदेहा पुण्य
श्लोका च पावनी पूता पवित्रा परमा परा पुण्य
विभूषणा पुण्यनाम्नी भीतिहरा वरदा ख
ड्गपाशिनी नृमुण्डहस्ता शस्ता च छिन्नम
स्ता सुनासिका दक्षिणा श्यामला श्यामा शा
न्ता पीनोन्नतस्तनी दिगम्बरी घोररावा सृक्का
न्तरक्तवाहिनी घोररावा शिवा संगा निःसं
गा मदनातुरा मत्ता प्रमत्ता मदना सुधासिन्धु
निवासिनी अतिमत्ता महामत्ता सर्वाकर्षण
कारिणी गीतप्रिया वाद्यरता प्रेतनृत्यपराय
णा चतुर्भुजा दशभुजा अष्टादशभुजा तथा
कात्यायनी जगन्माता जगती परमेश्वरी
जगद्बन्धुर्जगद्धात्री जगदानन्दकारिणी
जगज्जीववती हैमवती माया महालया ना
गयज्ञोपवीताङ्गी नागिनी नागशायिनी ना
गकन्या देवकन्या गान्धारी किन्नरेश्वरी मो

श्या। ऽरात्री महारात्री दारुणाभा सुरासुरी विद्या
१। धरी वसुमती यक्षिणी योगिनी जरा राक्षसी
७०। डाकिनी वेदमयी वेदविभूषणा श्रुतिः स्मृ
तिर्महाविद्या गुह्यविद्या पुरातनी चिन्ताचि
न्त्या स्वधा स्वाहा निद्रा तन्द्रा च पार्वती अपर्णा
निश्चला लोला सर्वविद्या तपस्विनी गंगा का
शी शची सीता सती सत्यपरायणा नीतिः सु
नीतिः सुरुचिस्तुष्टिः पुष्टिर्धृतिः क्षमा वा
णी बुद्धिर्महालक्ष्मी लक्ष्मी नीलसरस्वती स्रो
तस्वती स्रोतवती मातंगी विजया जया व
दी सिन्धुः सर्वमयी तारा शून्यनिवासिनी
शुद्धा तरंगिणी मेधा लाकिनी बहुरूपिणी
सदानन्दमयी सत्या सर्वानन्दस्वरूपिणी
सुनन्दा नन्दिनी स्तुत्या स्तवनीया स्वभाविनी
रंकिणी टंकिणी चित्रा विचित्रा वि३रूपिणी
पद्मा पद्मालया पद्ममुखी पद्मविभूषणा शा
किनी हाकिनी क्षान्ता राकिनी रुधिरप्रिया
भ्रान्तिर्भवानी रुद्राणी मृडानी शत्रुमर्दिनी उ
पेन्द्राणी महेशानी ज्योत्स्ना चेन्द्रस्वरूपिणी
सूर्यात्मिका रुद्रपत्नी रौद्री स्त्री प्रकृतिः पुमा

न शक्तिः सूक्तिर्मतिमती भुक्तिर्मुक्तिः प्रतिव
ना सर्वेश्वरी सर्वमाता शर्वाणी हरवल्लभा
सर्वज्ञा सिद्धिदा सिद्धा भव्या भाव्या भयापहा
कर्त्री हर्त्री पालयित्री शर्वरी तामसी दया त
मिस्रा यामिनी स्थावस्थिरा धीरा तपस्विनी
चार्वङ्गी चञ्चला लोलजिह्वा चारुचरित्रिणी
त्रपा त्रपावती लज्जा निर्लज्जा ह्रीं रजोवती स
त्त्ववती धर्मनिष्ठा श्रेष्ठा निष्ठुरवादिनी ग
रिष्ठा दुष्टसंहर्त्री विशिष्टा श्रेयसी घृणा भी
मा भयानका भीमनादिनी भीः प्रभावती
वागीश्वरी श्रीर्यमुना यज्ञकर्त्री यजुःप्रिया
ऋक्सामाथर्वनिलया रागिणी शोभना स्व
रा कलकण्ठी कम्बुकण्ठी वेणुवीणापरायणा
वंशिनी वैष्णवी स्वच्छा धात्री त्रिजगदीश्वरी
मधुमती कुण्डलिनी ऋद्धिः सिद्धिः शुचिस्मि
ता रम्भोर्वशी रती रामा रोहिणी रेवती रमा
शङ्खिनी चक्रिणी कृष्णा गदिनी पद्मिनी तथा
शूलिनी परिघास्त्रा च पाशिनी शार्ङ्गपाणि
नी पिनाकधारिणी धूम्रा शरभी वनमालि
नी रथिनी समरप्रीता वेगिनी रणपण्डिता

पुरा॰
र॰
७८

नटिनी विंविनी नीलालावण्यांबुधिचन्द्रिका
वलिप्रिया सदापूज्या पूर्णा दैत्येन्द्रमाथिनी म
हिषासुरसंहर्त्री वासिनी रक्तदन्तिका रक्तपा
रुधिराक्ताङ्गी रक्तखर्परहस्तिनी रक्तप्रिया
मांसरुचिरासवाशक्तमानसा गलच्छोणि
तमुण्डालीकण्ठमालाविभूषणा शवासना
चितान्तस्था माहेशी वृषवाहिनी व्याघ्रत्वंव
राचीनचेलिनी सिंहवाहिनी वामदेवीम
हादेवी गौरी सर्वज्ञभाविनी वालिकातरु॰
णी वृद्धा वृद्धमाता जरातुरा सुभ्रुविलासि
नी ब्रह्मवादिनी ब्राह्मणी मही स्वप्नावती वि
त्रलेखा लोपामुद्रा सुरेश्वरी अमोघारुन्ध॰
ती तीक्ष्णा भोगवसनुवादिनी मन्दाकिनी
मन्दहासा ज्वालामुखेऽसुरान्तका मानदा
मानिनी मान्या माननीया मदोद्धता मदिरा
मदिरोन्मादा मेध्या नव्या प्रसादिनी सुम
ध्यानन्तगामिनी सर्वलोकोत्तमोत्तमा जय
दा जित्वरा जेत्री जयश्रीर्जयशालिनी सुख
दा शुभदा सत्या सभासंक्षोभकारिणी शिव
दूती भूतिमती विभूतिर्भीषणानना कौ॰

मारीकुलज्ञाकुलज्ञीकुलस्त्रीकुलपालिका
कीर्तिर्यशस्विनीभूषाभूष्याभूतपतिप्रिया
सगुणानिर्गुणाधृष्टानिष्ठाकाष्ठाप्रतिष्ठिता
धनिष्ठाधनदाधन्यावसुधासुप्रकाशिनी
उर्वीगुर्वीगुरुश्रेष्ठासगुणात्रिगुणात्मिका
महाकुलीनानिष्कामासकामाकामजीवना
कामदेवकलारामाभिरामाशिवनर्तकी चि
न्तामणिकल्पलताजाग्रतीदीनवत्सला
कार्त्तिकीकीर्त्तिकीकृत्याअयोध्याविषमासम
सा सुमन्त्रामन्त्रिणीघूर्णीह्लादिनीक्लेशना
शिनी त्रैलोक्यजननीहृष्टानिर्मांसामनो
रूपिणी तडागनिम्नजठराशुष्कमांसास्थि
मालिनी अवन्तीमथुरामायात्रैलोक्यपाव
नीश्वरी व्यक्ताव्यक्तानेकमूर्त्तिःशर्वरीभीम
नादिनी क्षेमंकरीशंकरीचसर्वसंमोहका
रिणी ऊर्द्ध्वतेजस्विनीक्लिन्नामहातेजस्विनी
तथ्या श्रेष्ठाभोगिनीपुण्यवतीसर्वमंगला
सर्वप्रियंकरीभोग्याधरणीपिशिताशना
भयंकरीपापहरानिष्कलंकावशंकरी आ
शातृष्णाचन्द्रकलानिद्रामावायुवेगिनी स

श्या॰
१॰
७२
72

सहस्रसूर्य्यसंकाशा चन्द्रकोटीसमप्रभा व
ह्निमण्डलसंस्थाच सर्वतत्वप्रतिष्ठिता सर्वा
चारवतीसर्वदेवकन्याधिदेवता दक्षकन्या
दक्षयज्ञनाशिनी दुर्गतारिका इज्या पूज्या
विभीर्भूतिः सत्कीर्तिर्ब्रह्मरूपिणी रंभोरु
श्चतुराराकाजयंती करुणा कुहूः मनस्वि
नी देवमाता यशस्या ब्रह्मचारिणी ऋद्धि
दा वृद्धिदा वृद्धिः सर्वाद्या सर्वदायिनी आधा
ररूपिणी ध्येया मूलाधारनिवासिनी आ
ज्ञा प्रज्ञा पूर्णमना चन्द्रमुख्यनुकूलिनी
वावदूका निम्ननाभिः सत्या सन्ध्या दृढव्रता
आन्वीक्षिकी दण्डनीतिस्त्रयी त्रिदिवसुन्दरी
ज्वलिनी ज्वालिनी शैलतनया विन्ध्यवासिनी
अमेयाखेचरी धैर्या तुरीया विमलातुरा
प्रगल्भा वारुणी छाया शशिनी विस्फुलिं
गिनी भुक्तिः सिद्धिः सदाप्राप्तिः प्राकाम्या म
हिमाणिमा इच्छासिद्धिर्विसिद्धा च वशित्वो
र्ध्वनिवासिनी लघिमा चैव गायत्री सावित्री
भुवनेश्वरी मनोहरा चिता दिव्या देव्युदारा म
नोरमा पिंगला कपिला जिह्वा रसज्ञा रसि

कारूपा सुखस्वरूपा भोगवती गान्धारी नर
कान्तका पांचाली रुक्मिणी राधा राध्या
भीमा धिराधिका अमृता तुलसी हृल्लाके
टभी कपर्देश्वरी उग्रचण्डेश्वरी वीराजन
नी वीरसुन्दरी उग्रतारा यशोदाख्या देवा
की देवमानिता निरंजना चित्रदेवी क्रोधि
नी कुलदीपिका कुलवागीश्वरी वाणी
मातृका द्राविणी द्रवा योगेश्वरी महामा
री भ्रामरी विन्दुरूपिणी दूती प्राणेश्वरी गु
प्ता बहुला चामरी प्रभा कुब्जिका ज्ञानिनी
ज्येष्ठा भुशुण्डी प्रकटा तिथिः द्राविणी गोप
नी माया कामबीजेश्वरी क्रिया शांभवी
केकरा मेना मूषला स्त्रान्तिलोत्तमा अमे
यविक्रमा क्रूरा सुपत्रशाला त्रिलोचना
सुस्थीःऽसवह्ना प्रीति रम्भा धूम्रार्चि रंगदा
तपिनी तापिनी विश्वा भोगदा धारिणी धरा
त्रिखण्डा बोधिनी वश्या सकला शब्दरूपिणी
बीजरूपा महामुद्रा योगिनी योनिरूपिणी
अनंगकुसुमानंगमेखलानंगरूपिणी व
ज्रेश्वरी वज्रयिनी सर्वद्वन्द्वक्षयंकरी ७८

श्या॰
२॰
७३

गधुवर्तीयोगधुक्ताज्वालांधुमालिनी दुरा
शयाद्धराधाराद्धर्षयाधुरीरूपिणी दुरंताद्धा
क्रांतिहराद्धर्षयाद्धरतिक्रमा देसस्वरीत्रि
कोणस्थाशांकमर्ध्यतुरूपिनी त्रिकोण
निलयानित्यापरमामृतरंजिता महाविद्या
स्वरीश्वेतामेरुण्डाकुलसुन्दरी त्वरिताभ
क्तिसंशक्ताभक्तवश्यासनातनी भक्तानंद
मयीभक्तभाविकाभक्तशंकरी सर्वसौन्द
र्यनिलयासर्वसौभाग्यशालिनी सर्वसंभो
गभवनासर्वसौख्यनिरूपिणी कुमारीपूज
नरताकुमारीव्रतचारिणी कुमारीभक्तिसु
खिनीकुमारीरूपधारिणी कुमारीपूजक
प्रीताकुमारीप्रीतिदाप्रिया कुमारीसेवका
संगाकुमारीसेवकालया आनन्दभैरवीबा
लाभैरवीवटुभैरवी श्मशानभैरवीकालभै
रवीपुरभैरवी महाभैरवपत्नीचपरमानन्द
भैरवी सुधानन्दभैरवीचउन्मादानन्दभैर
वी मुक्तानन्दभैरवीचतथातरुणभैरवी
ज्ञानानन्दभैरवीचअमृतानन्दभैरवी म
हाभयंकरीतीव्रातीव्रवेगातपस्विनी त्रि

पुराधरमेशानी सुन्दरीपुरसुन्दरी त्रिपुरेशी
पंचदशी पंचमी पुरवासिनी महासप्तदशी ।
चैव षोडशी त्रिपुरेश्वरी महांकुशस्वरूपा च
महाचक्रेश्वरी तथा नवचक्रेश्वरी चक्रेश्वरी
त्रिपुरमालिनी राजराजेश्वरी धीरा महात्रि।
पुरसुन्दरी सिन्दूरपूररुचिका श्रीमत्त्रिपुर
सुन्दरी सर्वांगसुन्दरी रक्तारक्तवस्त्रोत्तरी
यणी जवाजावकसिन्दूररक्तचन्दनधारि
णी यवायावकसिन्दूररक्तचन्दनरूपधृक्
चामरीबालकुटिलनिर्मलश्यामकेशिनी
वज्रमौक्तिकरत्नाढ्यकिरीटमुकुटोज्ज्वला
रत्नकुण्डलसंसक्तस्फुरद्गण्डमनोरमा कुं।
जरेश्वरकुंभोत्थमुक्तारंजितनासिका मु।
क्ताविद्रुममाणिक्यहाराढ्यस्तनमण्डला
सूर्यकान्तेन्दुकान्ताढ्यस्पर्शाश्मकण्ठभूष
णा बीजपूरस्फुरद्बीजदन्तपंक्तिरनुत्तमा
कामकोदण्डकाभुग्नभ्रूकटाक्षप्रवर्षिणी
मातंगकुंभवक्षोजा लसत्कोकनदेक्षणा
मनोज्ञशष्कुलीकर्णा हंसीगतिविडंबिनी
पद्मरागांगदज्योतिर्दोश्चतुष्कप्रकाशिनी

भुवा
१०
७४

नानामणिपरिष्कृतोच्चकुचकंचनकंकना
नागेन्द्रदन्तनिर्म्माणवलयांकितपाणिनी श्रं
गुलीयकचित्रांगी विचित्रक्षुद्रघंटिका पट्टां
बरपरीधानाकुलमंजीरशिंजिनी कर्पूरा
गुरुकस्तूरीकुंकुमद्रवलेपिता विचित्ररत्न
पृथिवीकल्पशाखितलस्थिता रत्नद्वीपस्फु
रद्रक्तसिंहासनविलासिनी षट्चक्रभेदनक
रीपरमानन्दरूपिणी सहस्रदलपद्मान्तश्च
न्द्रमण्डलवर्त्तिनी ब्रह्मरूपशिवक्रोडनानास
खविलासिनी हरविष्णुविरिंचीन्द्रग्रहनायः
कसेविता शिवाशिवाचरुद्राणीतथैवशि
ववादिनी मातंगिनीश्रीमतीचतथैवानन्द
मेखला डाकिनीयोगिनीचैवतथोपयोगि
नीमता माहेश्वरीवैष्णवीचभ्रामरीशिवरू
पिणी अलंबुषावेगवतीक्रोधरूपासमेखा
ला गांधारीहस्तिजिह्वाचईश्वरीचैवशुभंकरी
पिंगलाब्रह्मदूतीचसुषुम्नाचैवगान्धिनी
आत्मयोनिर्ब्रह्मयोनिर्जगद्योनिरयोनिजा
भगरूपाभगस्थात्रीभगिनीभगरूपिणी भ
गात्मिकाभगाधारूपिणीभगमालिनी

लिंगाङ्कैचैवलिंगाङ्गीत्रिपुराभैरवीतथा
लिंगगीतिः सुगीतिश्च लिंगस्था लिंगरूपधृ
क् लिंगाभिधायिनी लिंगप्रिया लिंगनिवा।
सिनी लिंगस्था लिंगिनी लिंगरूपिणी लिंग
सुन्दरी लिंगगीतिर्महाप्रीता भगगीतिर्म
हाकुला लिंगनामसदानन्दा भगनामस
दागतिः भगनामसदानन्दा लिंगनामसदा
गतिः लिंगमालाकंठभूषा भगमालाविभू
षणा भगलिंगामृतप्रीता भगलिंगामृतस्वरूपा
वभगलिंगामृतावहा स्वयंभूकुसुमप्रीता
स्वयंभूकुसुमार्चिता स्वयंभूकुसुमप्राणा
स्वयंभूकुसुमोत्थिता स्वयंभूकुसुमस्नाता
स्वयंभूपुष्पतर्पिता स्वयंभूपुष्पघटिता स्वयं
भूपुष्पधारिणी स्वयंभूपुष्पतिलका स्वयं
भूपुष्पचर्चिता स्वयंभूपुष्पनिरता स्वयंभू
कुसुमग्रहा स्वयंभूपुष्पयज्ञांशा स्वयंभूकु
सुमात्मिका स्वयंभूपुष्पनिचिता स्वयंभूकु
सुमप्रिया स्वयंभूकुसुमादानलालसोन्म
त्तमानसा स्वयंभूकुसुमानन्दलहरीस्निग्ध
देहिनी स्वयंभूकुसुमाधारा स्वयंभूकुसुमा।

पुपा॰
२॰
७५

कुला स्वयंभूपुष्पनिलया स्वयंभूपुष्पवासिनी
स्वयंभूकुसुमाह्लाद्या स्वयंभूकुसुमात्मिका स्व
यंभूपुष्पकारिणी स्वयंभूपुष्पपाणिका स्वयं
भूकुसुमध्याना स्वयंभूकुसुमप्रभा स्वयंभू
कुसुमज्ञाना स्वयंभूपुष्पभोगिनी स्वयंभूकु
सुमोल्लासा स्वयंभूपुष्पवर्षिणी स्वयंभूकु
सुमोत्साहा स्वयंभूपुष्परूपिणी स्वयंभूकु
सुमोन्मादा स्वयंभूपुष्पसुन्दरी स्वयंभूकु
सुमाराध्या स्वयंभूकुसुमोद्भवा स्वयंभूकुसु
मव्यग्रा स्वयंभूपुष्पपूर्णिता स्वयंभूपूजक॰
प्रज्ञा स्वयंभूहोतृमातृका स्वयंभूदातृरक्षि
त्री स्वयंभूरक्ततारिका स्वयंभूपूजकग्रस्ता स्व
यंभूपूजकप्रिया स्वयंभूवन्दकाधारा स्वयं
भूनिन्दकान्तका स्वयंभूप्रदसर्वस्वा स्वयंभूप्र
दपुत्रिणी स्वयंभूप्रदसस्मेरा स्वयंभूप्रदशरी
रिणी सर्वकालोद्भवप्रीता सर्वकालोद्भवात्
मिका सर्वकालोद्भवोद्भावा सर्वकालोद्भवो
द्भवा कुण्डपुष्पसदाप्रीतिर्गोलपुष्पसदारतिः
कुण्डगोलोद्भवप्राणा कुण्डगोलोद्भवात्मिका
स्वयंभुवाशिवाधात्रीपावनालोकपाविनी

कीर्तिर्यशस्विनी मेधा विमेधा शुक्रसुन्दरी श्र
ष्ठिनी कृत्तिका शुष्का तेजस्का चन्द्रमण्डला
सूक्ष्मा सूक्ष्मा बला काच वरदाभयनाशिनी
वरदाभयदा चैव मुक्तिबन्धविनाशिनी का
मुका कामदा कान्ता कामाख्या कुलसुन्दरी
दुःखदा सुखदा मोक्षा मोक्षदार्थप्रकाशिनी
दुष्टा दुष्टमतिश्चैव सर्वकार्यविनाशिनी
शुक्राधारा शुक्ररूपा शुक्रसिन्धुनिवासिनी
शुक्रालया शुक्रभोगा शुक्रपूजा सदारतिः
शुक्रपूज्या शुक्रहोमसन्तुष्टा शुक्रवत्सला
शुक्रमूर्तिः शुक्रदेहा शुक्रपूजकपुत्रिणी शु
क्रस्था शुक्रिणी शुक्रसंस्पृहा शुक्रसुन्दरी
शुक्रस्नाता शुक्रकरी शुक्रसेव्याति शुक्रिणी
महाशुक्रा शुक्रभवा शुक्रवृष्टिविधायिनी
शुक्राभिधेया शुक्रार्हा शुक्रवन्दकवन्दिता
शुक्रानन्दकरी शुक्रसदानन्दाभिधायिका
शुक्रोत्सवा सदा शुक्रपूर्णा शुक्रमनोरमा शु
क्रपूजकसर्वस्वा शुक्रनिन्दकनाशिनी शु
क्रात्मिका शुक्रसंपत् शुक्राकर्षणकारिणी
शारदा साधकप्राणा साधकासक्तमानसा सा

पृपा॰
२॰
७८
76

यकोनमसर्वस्वासाधकाभक्तरक्षणा साध्यै
कानन्दसन्तोषासाधकानन्दकारिणी आ
त्मविद्याब्रह्मविद्यापरंब्रह्मस्वरूपिणी त्रिकू
टस्थापंचकूटासर्वकूटशरीरिणी सर्ववर्ण
मयीवर्णजपमालाविधायिनी श्रीशिवउवा
च इति श्रीकालिकानामसहस्रंशिवभाषितं
गुह्याद्गुह्यतरंसाक्षान्महापातकनाशनं पूजा
कालेनिशीथेचसन्ध्ययोरुभयोरपि लभते
गाणपत्यंसयःपठेत्साधकोत्तमः यःपठेत्सा
धकश्रेष्ठापिश्रृणोतिश्रावयेदथ सर्वपापविनि
र्मुक्तःसयातिकालिकापुरं श्रद्धयाश्रद्धया
वापियःकश्चिन्मानवःस्मरेत् दुर्गंदुर्गशतं
तीर्त्वासयातिपरमांगतिं वन्ध्यावाकाकवं
ध्यावामृतवत्साचयाङ्गना श्रुत्वास्तोत्रमि
दंपुत्रान्लभतेचिरजीविनः यंयंकामयते
कामंपठन्स्तोत्रमनुत्तमं देवीपादप्रसादेन
तत्तदाप्नोतिनिश्चितं स्वयम्भूकुसुमैःशुक्लैः
सुगन्धिकुसुमान्वितैः नवायांवकसिन्दूर
क्तचन्दनसंयुतैः मत्स्यमांसादिभिर्योगेम
धुभिःसाज्यपायसैः भक्त्योपनीतैर्मन्त्रेणयो

यितैः सहस्रं पंचभिः पंचोपचारैर्नैवेद्यैर्बलिभि
र्बकुशोणितैः धूपदीपैर्महादेवीं पूजयित्वा
मनोहरैः जप्त्वा महामनुं स्तोत्रं पठेद्भक्तिसम
न्वितः अनन्यचेताः स्थिरधीर्मुक्तकेशो दिग
म्बरः शवारूढस्थितोऽथवा श्मशानालयमाग
तः शून्यालयगतो वापि शय्यास्थो वा शिवात्म
कः स भवेत्कालिकापुत्र इति ख्यातिमुपागतः
सर्वविद्यावतां श्रेष्ठो धनेन च धनाधिपः वा
युतुल्यबलो लोके दुर्जयः शत्रुमर्दनः सा
वेशं कष्टसंतीर्णः सर्वसिद्धिसमन्वितः मयु
मस्तास्वयं देव्या सेव्यमानः सुरोपमः महेश
रवद्योगीन्द्रः सर्वसत्वपुरस्कृतः कामिनी
कामरूपो सौमवीकर्षणकारकः जलस्त
म्भोग्निवायूनां स्तम्भको राजवल्लभः यशस्वी
सत्कविर्धीमान्स्त्रनम्रश्रीकोकिलस्वरः वक्र
त्रश्रीगजाश्वानामीश्वरो धार्मिकः कृती मा
र्कण्डेयवदायुष्मान् जरापलितवर्जितः न
वयौवनयुक्तः स्यादपि वर्षसहस्रभाक् बहु
किं कथ्यते तस्य पठतः स्तोत्रमुत्तमं न किंचि
द्दुर्लभं लोके यद्यन्मनसि वर्त्तते बालसहस्रम

श्या
१०
२

गणानं त्रैलोक्यस्त्रौगगनागमः सर्वमाशुभवेन्मे·
वश्तवस्यास्यप्रसादतः रजस्वलामंगोपपपपन
जप्त्वाकालीमहामंत्रं स्तवेनानेनसंस्तसस्सा
यकः किंनसाधयेत् परदारपरोवापिजप्त्वा
मंत्रपठनात्तवं कुबेरस्ववित्ताढ्यो जायतेसा·
यकोत्तमः अष्टोत्तरशतंजप्त्वाघोनिमासंमन्त्र
त्त्ववित् संगस्यपठनादस्यसर्वविघ्नहरोभवे
त् दिगंबरोमुक्तकेशः प्राध्यास्थ्यामेथुनीनरः
जप्त्वास्तवामहाकालीं खेचरोजायतेः चिरा
त् मुक्तोत्सारणकालेचजपपूजापरायणः
श्मशानकालिकास्तोत्रवाणीवसत्कविर्भ
वेत् आलोकयन्नचिन्तयन्त्वाविवस्त्रांपरयोषि
तां जप्त्वास्तवा महाकाली सर्वपापैः प्रमुच्यते
स्मरतेचमंत्रं जप्त्वास्तवाम भगवंतीप्रियां सर्व
पापैः परित्यक्तोमानवः स्यात्मुक्तोपमः कु
हूश्रोण्योस्संक्रांतिचतुर्दश्यष्टमीषुच नवम्यां
मंगलदिनेपठेत्कोटेऽस्तु साधकः भौमावास्यां
निशीथेचचतुष्पथगतोनरः मासभक्तवलिं
दत्वासदायमाप्नोतिनं अष्टोत्तरशतंजप्त्वा
पठन्नाममहस्तकं सोऽदर्शनोभवेदाशुदेव

गन्धर्वैस्सेवितः यो नेतेन प्रकारेण कालीभक्
तिपरायणः स्तम्भयेदखिलान् लोकान् राज्ञा
नमपि मोहयेत् आकर्षयेद्देवकन्यां वशयेद्
दपि केशवं मारयेदखिलान्दुष्टानुच्चाटयेति
शात्रवान् नरमार्जारमहिषच्छागमूषिक
शोणितैः सास्थिमांसैः समधुभिः सौवीरैः
उपयापयेस्सैः योनिलक्षणतोयेन भगलिंगा
मृतेन च शुक्रैः स्वजाजपानेन कालीमन्त्र
प्रसाधकः सहस्रनामभिर्दिव्यैः स्तौति भक्ति
परायणः मातेव दक्षिणा तस्य सर्वत्र हितका
रिणी परनिन्दापरद्रोहपरदारपरायण खला
यपरं तन्त्राय भ्रष्टाय साधकाय च शिवाभ
क्ताय दुष्टाय ह्रष्टकाय दुरात्मने हरिभक्तिवि
हीनाय परदारपराय च नमस्तं वदर्शयेद्देवि स
न्दर्शयेत् शिवहा भवेत् कुलीनाय महात्मनाय गु
रौभक्तिपराय च वैष्णवाय विष्णुभक्ताय भक्ति
युक्ताय मत्त्रियो श्रेष्ठ तानन्दरूपाय निवेदित
नाय च दद्यात्स्तोत्रं महाकाल्याः साधकाय
शिवाज्ञया गुरुविष्णुमहेशानामभेदेन महे
श्वरि सर्वं मत्रा भावयेत्तं मन्त्री महेशः स्यान्न संश

प्रपा॰
२॰
७८
78

यः सशक्तः शिवभक्तश्च सएव वैष्णवोत्तमः
संपूज्य स्तौति यः कालीं सहैतं भावमावहन्
देव्यानन्देन सानन्दो देवीभक्तेन भक्तिमान्
सएव धन्यो यस्यार्थे महेशो व्यग्रमानसः
कामयित्वा यथाकामं स्तवमेनमुदीरयेत्
सर्वरोगविनिर्मुक्तो जायते मदनोपमः च
क्रं वा स्तवमेनं वा धारयेदंगसंगतं विलिख्य
विधिवत्साधुः सएव कालिकातनुः देव्यै नि
वेदितं यद्यत्तस्यांशं भक्षयेन्नरः दिव्यदेहध
रो भूत्वा देव्याः पार्श्वचरो भवेत् नैवेद्यनिन्द
कं दृष्ट्वा नृत्यन्ति योगिनीगणाः रक्तपानो
द्यताः सर्वे मांसास्थिचर्वणोद्यताः तस्मान्नि
वेदितं देव्यै दृष्ट्वा श्रुत्वा च मानवः न निन्देन्म
नसा वाचा सर्वथापि परांमुखः आत्मानं का
लिकात्मानं भावयन्स्तौति यः शिवां शिवो
पमं गुरुं ध्यात्वा सएव श्रीसदाशिवः यस्या
लयेति इति सूक्तमेतत्स्तोत्रं मया मालिवि
तं विधियत्नैः गोरोचनालक्तककुंकुमाक्तसि
न्दूरकर्पूरमधुद्रवेण न तस्य गेहस्य भयं न
दस्योर्नचाग्नेर्भयोनाशनिवह्निभीतिः उग्रानवा॰

योऽपि नात्र शंकाः लक्ष्मीः स्वयं तत्र वसेद्लो
ला स्तोत्रं पठनेन तदनन्तपुण्यं कालीपदांभो
जपरो मनुष्यः विधानपूजाफलमेव सम्य
क्प्राप्नोति सर्वमनोरथोऽस्मो मुक्ताः श्री
चरणारविन्दविमुखाः स्वर्गस्थितो भोगि
नो ब्रह्मेन्द्रशिवात्मिकाश्च न सर्वलोक
स्थिनो लेभिरे श्रीमत्सद्गुरुभक्तिपूर्वकम
हाकालीपदध्यायिनो भुक्तिमुक्तिस्वयं
स्युतिपरामुक्तिःकरस्थायिनो इति श्रीका
लिकाकुलसर्वस्वे हररामसंवादे कालिका
सहस्रनामस्तोत्रं समाप्तम् ॥
अथ मंत्रसिद्ध्यर्थं पुरश्चरणविधिर्लिख्यते
तदुक्तं कालीतंत्रे आदौ पुरश्क्रियां कुर्वन्नि
यमेन यथाविधि लक्षमेकं जपेद्विद्यां हवि
ष्याशी दिवा शुचिः रात्रौ ताम्बूलपूरास्यः पा
र्याधालङ्कमानतः ततः सिद्धमनुर्मंत्री प्र
योगार्हो न चान्यथा जीवहीनो यथा देही
सर्वकर्मसु न क्षमः पुरश्चरणहीनोऽपि
तथा मंत्रः प्रकाशकः तस्मादादौ पुरश्चर्यां कु
र्यात्साधकसत्तमः नानाचारेण कर्तव्यं नो

पुपा॰
र॰
७९
79

ध्यारणमितस्ततः भूतहिंसानकर्त्तव्यायस्तु
हिंसाविशेषतः बलिदानंविनादेव्याहिंसासर्व
त्रवर्जिता भ्रममंत्रपुरस्कारंनिन्दांचैवविव
र्जयेत् प्रयोगंचततःकुर्य्यात्सर्वमेववदुर्ल
भम् स्वतंत्रेऽपि दिवालक्षंशुचिर्भूत्वाहवि॰
ष्याशीजपेन्नरः ततस्तत्तद्दशांशेनहोमये
द्धविषाप्रिये तीर्थतोयेनपयसामधुनास
र्पिषादिना मधुनावासितामिश्रतोयेनपर
मेश्वरि देवींचाभिषिंचेत्तोयैस्तर्पणंचदशां
शतः तद्दशांशंहविष्यान्नंभोजयेद्भक्तितः
प्रिये कालीमंत्रविदोविद्वान्दक्षिणांगुरवे
ददेत् पाशवंकथितंकल्पंपूर्णश्रेष्ठंवततः॥
प्रिये फेत्कारिणीयेऽपि मत्स्यादिनियमा।
हारःसकृद्भोज्योविधीयते दिवाचैवजपंकु
र्य्याद्भैरवस्मरणीकोद्विजः शाकयावकभ
क्ष्याशीचरुणासहसर्पिषा दध्यामूलफले
र्वापिकुर्य्याद्दर्शनमन्वहं ब्रह्मचर्यंतथैवा
क्रंस्नानंत्रिवसनंनत्यथा रुद्रीरुदेवतायास्तु
पूजांकृत्वाविशेषतः सर्वेमंत्राःप्रयोक्तव्याः
पायसघृतवादिकाः वाराहीतंत्रेच नचात्र

सिद्धिमाप्नोति हीनेन च प्रमाणवान्तरे दृढं याते दृढ
यं च मनसोः नो च न मनो न च वाक्चैव कामः श-
क्तिश्च श्रवणः श्रीश्च कथ्यते तदाद्येष्वं मंत्रेषु प्र
णवं नैव योजयेत् वैष्णवे प्रणवं दद्यात् शैवे श-
क्तिं नियोजयेत् शाक्तो कामं गणेशे वरमा बीज-
मसि स्मरः सूर्ये चैव तदा मैथं तान्नार्योपि विनि-
योजयेत् प्रणवाद्यं गृहस्थानां नान्तवच्चू स्वनिष्क-
लं भवेत् आद्यन्तयोर्ब्रह्मस्थानां यतीनां मह-
तामपि अनस्यचेता आसीनो वाग्यतो विद्वि-
ता शनैः जपन्मूलमंत्राश्च गुरुवन्दनपूर्व-
कं तारा प्रदीपे च कूर्म चक्रस्तु विवीरस्य आस-
नेन त्र कल्पयेत् चैवाजिन कुशोशेषवस्त्र विच-
कं वा लेख्यवा आसनानि प्रकल्प्याद्यं सविशे-
ष्यायको नमः शरवी कुशपादर्भे वा न चर्म्मा-
णि तथाथनः महाशंकोपरिस्थित्वा साय-
येष्ठाप्रयत्नतः अमन्त्रापि देवता गुरुमंत्राण-
मेकं संभावयन् धिया जपेदेकमनाः प्रातः
कालमध्यन्दिनावधि यावत्संख्यासमारब्धं
तत्कर्त्तव्यमवश्यकं यदि स्यान्नाधिकं कुर्यान्न्यू-
न मुक्तो भवेन्नरः स्फुरन्मालाद्यां प्रातःकाल

पुपा॰
१॰
८॰
80

समारभ्य जपेन्मध्यन्दिनावधि प्रथमेऽह्नि
यत्संख्यं तज्जप्तं स्याद्दिने दिने न्यूनाधिकं न जपेदेवं
असमाप्ते सदा जपेत संख्यापूर्णे निजद्रव्ये ज
पसंख्यादशांशतः यथोक्तकुण्डे कुण्डयाद्य
ष्टाविधिसमाहितः अथवा प्रत्यहं जप्त्वा कुण्ड
याद्दशांशतः ततो होमदशांशेन जले संपू
ज्य देवतां तर्पणादिकं कार्यमित्यादि फल
संभवेऽपि स्नातः शुक्लाम्बरधरः शुचिः प्रय
तमानसः दिवा चैव प्रकर्तव्यं सर्वकामार्थ
सिद्धये तारप्रदीपे च विवक्षविधिवद्धिता
न्मण्डलं सुमनोहरं तस्मिन्कलशमारोप्य
क्वाथतोयैः प्रपूरयेत निक्षिप्य नवरत्नानि
तत्र गन्धाष्टकं पुनः आवाह्य पूजयेत्तत्र दे
वीमावरणैः सह कलशाग्रे जपेन्मंत्रं संख्य
याक्षरणावधि ततः पूर्णे समागत्य गुरुर्देवा
विधानतः अभिषिंचेत्शिष्यं मूर्द्धिन कल
शोदकवारिभिः ततः शिष्यः प्रयत्नेन धनाद्यै
स्तोषयेद्गुरुं तस्यैवं विधिना लब्धप्रजप्यात
दशांशहोमं तद्दशांशतर्पणं तद्दशांशा
भिषेकं तद्दशांशब्राह्मणभोजनं कारयेत

नदशांशो होमादिसंख्योक्तिगुणजपो विधे
णकार्यः क्षत्रियाणां त्रिगुणजपः वैश्येना
चतुर्गुणजपः शूद्रेण पंचगुणजपः कार्यः
तदुक्तं कुलप्रकाशे यद्यदंगं विहीयेत तं
संख्याद्विगुणं जपं कुर्वीत विचक्षणः पंचसं
ख्यया साधकोत्तमः अथवापि होमकर्म
ण्यशक्तानां विप्राणां द्विगुणो जपः क्षत्रे
षां च वर्णानां त्रिगुणादिः समीरिताः गुरु
मन्त्राधिपे देवे मन्त्राः सिध्यन्ति मंत्रिणः सगुण
मालाधौ च होमाद्यशक्तो देवेपि कुर्यान्न
द्विगुणं जपं यदि द्विजाद्यशक्तः स्यात्तद्ध्या
भावेन सुन्दरि केवलं जपमात्रेण पुरश्च
र्या विधीयते अथवा ब्राह्मणभोजनम
वश्यमेव तदुक्तं कुलप्रकाशे यकमंग
विहीयेत तं मंत्रसिद्धिमवाप्नुयात् अन्त्रेष्व
नर्थेष्वपि दैवीपदार्थैः षड्रसैरपि संभोजि
तेषु विप्रेषु सर्वं हि सफलं भवेत् सम्यक्
सिद्धैकमंत्रस्य पंचांगोपासनेव हि सर्वमं
त्राश्च सिद्ध्यन्ति तत्प्रसादात्कलेश्वरि अथवा
पि सर्वदा भोजयेद्विप्रान्ससांगत्वसि

पुपा०
२०
८१
81

हृदये विप्राराधनमाचरेणंबंगसांगंभवेत्सदा
तत्रांतरेपि कृत्वामंत्रजपंमंत्रीपुरस्काराय
संयतः दशांशंजुहुयाद्देग्नौयथोक्तविधा
नात्सयः षष्ठाजपचतुर्थांशंस्वाहान्तमूल
मुच्चरन् ततोहोमदशांशंतस्वाहान्ततर्पा
येज्जलैः तर्पणस्यदशांशेननमोन्तमूल
मुच्चरन् अभिषिंचेत्स्वमूर्द्धानंजलैःकुंभा
त्प्रमुद्रया फेत्कारिण्या स्वाहान्तेनवंम
त्रेणकुर्याद्धोमंबलिंतथा मंत्रांतेनामसं
योज्यतर्पयामीतितर्पणं इतिपशुभावकल्प
अथयकवीराकल्पे विशेषोयथा तदुक्तं
कुलचूडामणौ पुरश्चरणकालेपिपर
योषाप्रसूनंच दीप्तिनावसंपुष्पाद्यैर्मी
जैः पायससंभवैः आरंभकालेनियतंस्व
यंपक्वान्नभोजनं नानाविधंपिष्टकंच
नानारससमन्वितं दुग्धंदधियुतंतक्रंन
वनीतंसशर्करं उपलाद्वेणुचूर्णानिचनाना
विधरसायनं नारिकेलंकपित्थंचनागरंग
स्वदर्शनं लिम्पाकंवीजपूरंचदाडिमीफा
लमुत्तमं नागरंगफलंचैवनानागन्धविले

पनं चन्दनं मृगनाभिं च श्रीखण्डं नवपल्लवं
टंकनं लोध्रकं चैव जलजं वनजं तथा नाना
शैलसमुद्भूतं नानालंकारभूषितं शून्यगे-
हे समानीय अर्घ्योदकविभूषितं अमृतीक-
रणं कृत्वा पश्चात्स्वाभिमुखं विन्यसेत् शक्तिर्य-
था तदुक्तं तत्रैव ब्राह्मणी क्षत्रिया वैश्या।
शूद्रा च कुलभूषणा वेश्या नापितकन्या च
रजकी योगिनी तथा विशेषवैदग्ध्ययुताः
सर्वा एव कुलांगनाः अथ दीक्षितामष्टशक्तीः
क्रमेण संस्थाप्य पूर्ववद्यथार्घ्यपात्रादिकं
स्थापयित्वा अर्घ्योदकेन तामभ्युक्ष्यामृत
मंत्रेण धेनुमुद्रयामृतीकृत्याष्टशक्तिरूप
भेदं ज्ञात्वा ब्राह्मण्याद्यष्टशक्तीनां संज्ञाति
नीमकरणं क्रमेण कृत्वा आसनादिकं गन्ध
पुष्पं दद्यात् तदुक्तं तत्रैव अष्टकन्यारूपमे-
दं विलोक्यामर्घ्यवेष्टितं ब्राह्मण्याद्यष्टश-
क्तीनां नामभिः कृतसंज्ञकाः आसनं वसनं ततो
दत्वा स्वागतं च पुनः पुनः अर्घ्यपाद्यं च पानी-
यमधुपर्कं जलं तथा स्नापयेत्कुल्यपुष्पाद्यैः
केशसंस्कारमाचरेत् धूपयित्वा ततः केश-

न्कौशेयं च निवेदयेत् ततः स्नानान्तरे पीठ-
मास्थीर्थ्यपादुकाहयं दत्वा तत्र समासीनां
नानालंकारभूषणैः भूषयित्वानुलेपं च गा
यं माल्यं निवेदयेत् ततस्तां तां शक्तिं पूजा
प्रकरणोक्तक्रमेण ध्यात्वा तासां मूर्ध्नि तत्र।
स्थाप्यपादिमातः समावाह्य जीवन्यासादिकं
गन्धपुष्पधूपदीपान् नानाद्रव्यानुरंजनादि
कं दत्वा तासां सव्यकर्णे क्रमेण स्तोत्रं पठेत्
तदुक्तं तत्रैव तां तां शक्तिं समावाह्य मूर्ध्नि
तासां समानयेत् भाण्डमण्डपमध्ये तु स्व-
र्णपात्रे सुशोभने चर्व्यं चोष्यं लेह्यं पेयं भक्ष्य
भोज्यं निवेदयेत् श्रद्धीदितायास्तास्तत्र त-
तो मायया निवेदयेत् तासां सर्वेषु कर्णेषु त
त्स्तोत्रं समाचरेत् मातर्देवि नमस्ते ऽस्तु ब्र
ह्मरूपधरे ऽनघे कृपया हर विघ्नं मे मंत्रसि
द्धिं प्रयच्छ मे माहेश्वरि वरदे देवि परानन्द।
स्वरूपिणि कृपया हर विघ्नं मे मंत्रसिद्धिं प्र
यच्छ मे कौमारी सर्वविद्येशी कुमारक्रीड
नेपरे कृपयेत्यादि विश्वरूपधरे देवि विन
तास्तत वाहिनि कृपयेत्यादि वाराहि वरदे

देविशक्रादिसुरसंपूजिते कृपयेत्यादि वामे
एतेषु एतेमालासंकलिते विघ्ननाशिनि कृ
पयेत्यादि महालक्ष्मिर्मनहामायेतामसन्ता
पनाशिनी कृपयेत्यादि सितिमातर्मयादे
विमितिमालवहितकृते एकैवहुविधेदेवि
दिव्यरूपेनमोऽस्तु ते एतत्स्तोत्रं पठेद्यस्तु क
र्मारंभेषु संयुतः विघ्नस्तानाशमालोकयत
स्यविघ्नोनजायते कुलीनस्यद्वारदेवाः क
थिताःस्तवपूजक दीक्षाकालेनित्यपूजासम
येनाखिलेयदि तस्यपूजाफलंवक्तव्यंनीय
तेयत्नतोवरः यदिद्वीरापरामात्रंभोजने
तेष्व्हाहृहिः स्थितःस्तोत्रं पठेद्यावत्तावत्तृप्तिः
प्रजायते श्रावस्यषुद्वारवासादितौ हलंच
निवेदयेत ततोदद्यात्तनम्मीलंगाध्यवंन्द
नयाक्ति ते विप्रस्तुप्रदक्षिणीकृत्यवंधमर्घ्यं
स्त्रा भ्रिंसंवेत अत्राद्यदिनगच्छन्तिनिजक
मानिजानुजा अग्रजामातुलानीवामाता
वात्तत्कपत्निका वयसोजातितोवापिहीना
वापरमाकला पूज्याकुलवधूः सर्वैर्निजाहं
कारवर्जितैः सर्वाभावप्रकतराहृजनीया

प्रयत्नतः संस्कृतामसंस्कृतां वापि संपत्तिर्निष्प
त्तिश्रया पूर्वाभावे परा पूज्या महेशयोषिता
यतः एकश्चेत्कुलशास्त्रज्ञः पूजार्हस्तत्र भैर
व सर्वेश्वरादयः पूज्याः समं ब्रह्मशिवादयः
एका चेत्तत्त्ववती तत्र पूजिता चावलोकिता
सर्वाश्चैव परा देव्यः पूजिताः कुलभैरव श्रा
दांवं तेच मध्ये वलत्नपूजौ विशेषतः नपू
जयन्ति चेत्कान्तां नदा विद्वेषैर्विलप्यते पूर्वा
र्जितफलं नास्ति का कथा परजन्मनि तस्मा
त्सर्वप्रयत्नेन यदीच्छेदात्मनो हितं समा
पिकायमन्त्रापशमनं विघ्ननाशने यत्न
तः पूजनीयाः स्युः कुलाकुलजनाः सदा अ
थैतेन क्रमेण लत्नमादौ मध्ये मन्ते चश
क्तीः पूजयेत् ततो रात्रौ प्रथमप्रहरगते मध्य
मे नैवदेवीं संपूज्य रहस्यमानयागं गुरुशिर
सिद्धिदेवीं च ध्यात्वा शिवोऽहमिति भावय
न् जपं कुर्यात् तृतीयप्रहरं यावत् ततोऽक्ष
मालायां गते तु प्रथमे यामे तृतीयप्र
हरावधि निशायां च प्रजप्य सन्ध्यापि शेषेज
पेन्नहि सन्तत्रेपि रात्रौ मासमासं सर्वैर्देवीपूज

पीत्वा विधानतः ततो नग्नां स्त्रियं नग्नो रमन्
क्रेद्दष्टतो ऽपि वा जपेल्लक्षं ततो देवि होमये
ज्ज्वलितानले योनिकुण्डे स्थिते सर्पिर्मांस
मत्स्ययुतं स्मरन् दशांशं तर्पयेन्मद्यैर्मांस
मिश्रैः स्वसाधकः तर्पणस्य दशांशान्तेऽ
भिषिञ्च्य जगन्मयी दशांशं भोजयेत्साधु
साधकं कालिकाप्रिये मद्यमांसं च मत्स्य
चर्व्वणं च प्रदापयेत् ततस्तेतोषयेद्भक्त्या
गुरुं स्वर्णादिभिः प्रिये एतत्कल्पद्वयाद्देवि
मन्त्रैः सिध्यन्ति निश्चितं विनापीत्वा सुरां मु
क्त्वा मांसं गत्वा रजस्वलां योजयेद्दक्षिणां
देवीं तस्य स्युः विपदे पदे कालीतन्त्रेऽपि न
पानस्य विधिं विना येन कार्याणि साधयेत्
तर्पयेच्च पयोभिश्च रक्तया राजते स्तथा म
ज्ञाभिश्च तथा तद्वत्स्वकीयेन कण्ठेन च
श्राकर्षितायाः कन्यायाः कुलप्रक्षालनेन च
मेषमाहिषरक्तेन नररक्तेन चैव हि मूषि
मार्जाररक्तेन तर्पयेत् परदेवतां एवं तर्पण
मात्रेण साक्षात्सिद्धीश्वरो भवेत् कविता जा
यते तस्य शतधारसपर्यया बृहस्पतिसमो

पृपा॰
२॰
८४

84

मृत्वादिविवद्धविमोहने ततस्यपापपुण्यानि
जीवन्मुक्तो भवेद्ध्रुवं उत्तरतंत्रेऽपि योनिरू
पं हि कुंडं वै कृत्वा वितस्तिमात्रतः हस्तवि
स्तारितस्तावत्कृत्वा चापि तथाप्ययः तत्र
कार्य्या हि मंत्रेण अग्निस्थापनिका क्रिया म
हाकालाय देवाय दद्यात् प्रथमाहुतिं प
वमाद्येन मांसेन भक्तेन रुधिरेण च कुल
पुष्पेण सार्द्धेन सरक्तेन विशेषतः आमि
षादिरस्यं वश्मशाने जुहुयात्साधकः कुल
संभवेऽपि रात्रौ नग्नो मुक्तकेशो मैथुने ता
पितस्ततः प्रकर्तव्यं प्रयत्नेन सर्व्वकामा
र्थसिद्धये द्विजानां चैव सर्व्वेषां दिवा विधि
विहीच्यते शूद्राणां च तथा प्रोक्तं रात्रावि
ष्टमहाफलं यद्यत्कामयते कामं तत्तदा
प्नोति निश्चयः कालिकाश्रुतौ च अथ्यहे
नं कालिकामन्त्रजापीयः सदा ब्रह्मात्माज्ञा
नेवैराग्ययुक्तः सोऽभवदीक्षाहरतः शाकेषु
वादिवा ब्रह्मचारी रात्रौ नग्नो मैथुनाशक्त
मानसः जपपूजादिनियमो योषित्सुप्रिय
करः स्वभगोदकेन तर्पणं तेनैव पूजनं सर्व्व

दा कालीरूपमात्मानं विभावयेत् स सर्वयो-
षिदाकर्षको भवति सर्वं हस्तातरते मयदाना-
ति अथ पंचमकारेण सर्वमाप्नोति विद्यां प-
श्ययं नयात्मं सर्ववशं चक्रविं नच नामः परा-
मः पश्याविद्यतेतमोत्ताय ज्ञानाय यथर्म्मायत
स्सर्वं भूतं भव्यं यत्किंचिद्दृश्यादृश्यमानं स्था-
वरं जंगमं तत्सर्वं कालिकातंत्रेत्र नत्प्रोक्तं
वैदेयं श्रुतं मनुजापी सपाप्मानं तरति स ब्र-
ह्मगम्यागमनं तरति स भ्रूणहत्यां तरति स-
द्वेमापं तरति सर्वं हि त्वमाप्नोति सर्वं जाना-
ति सर्वसाक्षी भवति सर्ववेदाध्यायी भवा-
ति स सर्वज्ञापी भवति स सर्वशास्त्रार्थवे-
त्ता भवति सर्वयज्ञाधिकारी भवति आव
कोम्मित्रभूतो भवति इत्याह भगवान् शिवः
निर्विकल्पेन मनसा यः सर्वं करोति अथैवं
पुरश्चारी प्रयोगार्हो भवति अथाद्देशस्थि
शुद्धिर्विलिख्यते अदीक्षितानां गनानां सगान्नि
त्वाश्रुतेः नठ कं भाव चूडामणौ अदीक्षि-
तांगनानां संगात् सिद्धिहानिः प्रजायते तत्क
यां श्रवणेश्रद्धा नत्यागमनं यदि सकृ-

पुया॰
र॰
८५

85

लीनः कथं देवः पूजयेत्परमेश्वरीं श्रीक्रमेऽपि
संशोधनमनावर्थ्य स्त्रीभमर्स्येभसाधकः
कृतेऽपि सिद्धिहानिः स्यात्कुष्ठी भवति चाधि
का तस्मात्शक्तिःशुद्धिः कार्या तदुक्तं कौल
तंत्रे अभिषेकाद्वा वशुद्धिर्मन्त्रस्योच्चारणे
न कृतो रतिकाले महेशानि दीक्षादानेन
कन्यका वनाहायततोप्यर्थादभिषेकं स
माचरेत् स्मरयारेतसावापि जलेन मनुना
थवा संभोगेऽभिषेचेन्नारीं रत्या वामं तत्र व
र्जिता आदौ बालां समुच्चार्य त्रिपुराये स
मुच्चरेत नमः शक्तिं समुच्चार्य इमां कान्तां
ततो वदेत् पवित्रीकुरु शक्तिं ते मम शक्तिं
कुरु प्रिये वह्निजायां समुच्चार्य शुद्धिमंत्र
सुरेश्वरि अनेन मनुना देवि अभिषिक्ताः
स्त्रियः सदा रममाणो भवेन्नित्यं स सर्वसिद्धि
मवाप्नुयात इह लोके परं भोगमन्ते कासि
द्धिमवाप्नुयात् अन्यत्रापि आत्मीयकन्या
कां दिव्यां चाण्डालजां विवर्जितां स्वकान्तां
परकान्तां वा दीक्षितां यौवनान्वितां पूजकः
पूजयेन्नित्यं वामपार्श्वे निवेश्य च स्वीय

कल्पोक्तविधिना न्यासजालं प्रविन्यसेत्
ततो जपेत्त्रियं गच्छन्देवीं त्रिभुवनेश्वरीं
शक्तिविशेषो यथा कुमारीतंत्रे नटीका
पालिनी वेश्या रजकी नापितांगना ब्राह्म
णी शूद्रकन्या च तथा गोपालकन्यका मा
लाकारस्य कन्यापि नवकन्याः प्रकीर्तिताः
एतासु कांचिदानीय तत्स्थाने निमंडले
पूजयित्वा महादेवीं ततो मैथुनमारभेत्
धर्माधर्महविर्दीप्ते आत्माग्नौ मनसा स्रुचा
सुषुम्नावर्त्मना नित्यमक्षवृत्तीर्जुहोम्यहम्
स्वाहान्तोयं महामंत्रश्चारंभे परिकीर्तितः
ततो जपेत्त्रियं गच्छन्देवीं त्रिभुवनेश्वरीं
प्रकाशाकाशहस्ताभ्यामवलंब्योन्मनीस्रुचा
धर्माधर्मकलास्नेहपूर्णमग्नौ जुहोम्यहं
स्वाहान्तोयं महामंत्रः शुक्रत्यागे प्रकीर्तितः
अथास्य प्रयोगः निशायां शक्तिमेकां
स्ववामभागे समानीय तत्स्थाने स्वका
ल्पोक्तन्यासान्विधाय अदीक्षिता चेत्तदा
पूर्वोक्ताभिषेकमंत्रेण तीर्थादिनाभिषे
कं कृत्वा तस्याः कर्णेऽभेदबुद्ध्या मंत्रमुपदि

पूजा॰
र॰
८९

येदिति शाक्तिशुद्धिः ततो मकारपंचमेन दे
वीं संपूज्य मूलान्ते धर्म्माधर्म्मेत्यादि पठन् मा
तृपीठे पितृभुवि दत्त्वा जपं कुर्य्यात् ततो मू
लान्ते प्रकाशाकाशेत्यादि पठन् आत्मशुक्रं जे
त्रे अथवा मातृपीठे पितृभुवि दत्त्वा जपं कु
र्य्यात् सावरणान्देवीं ध्यात्वा शिवोऽहम्
मिति भावयन् उभयोः संगमं कृत्वा एवं
वन्दनादिकं कुर्य्यादित्यपरप्रकारः इति
पूजामारहस्ये पंचमपरिच्छेदः ५ अथ मं
त्रभेदाः निरूप्यन्ते तदुक्तं सिद्धेश्वरतंत्रे अ
थवक्ष्यामि ते देवी कालिकामंत्रवरं येनैं
याऽज्ञानमात्रेण साधको मोक्षमाप्नुयात् मोहमवा
प्नुयात् मूकोऽपि कविता मेमिथने नच
पनर्थिपः रत्नेनपवनः साक्षात् रूपेण
चमनोहरः मंत्रोद्धारं प्रवक्ष्यामि मंत्रराजं कु
लत्रं प्रिये सौभादि वह्निमारूढं वामः
नेत्रेण संयुतं चन्द्रार्द्धविन्दुनामूर्द्धिनाभू
षितं परमेश्वरि सान्ताद्विवामनेत्रस्थं व
ह्निचन्द्रसमन्वितं बीजं रत्नमिदं प्रोक्तं सा
क्षात्कल्पद्रुमं प्रिये मादनेचन्द्रबीजस्थं भू

शाक्तं संहर्तसिद्धिदं मनुं अस्यैवाशेषमाहात्म्यं
वक्तुं नाहं महेश्वरि तथापि कथ्यते देवि संक्षेपाद्
अस्य यत्फलं मोक्षार्थी लभते मोक्षं केवल्यं परमं
पदं देवीरूपं जगत्सर्वं दृश्यं तत्र विवर्जयेत् अ
थ मन्त्रान्तरं तत्रैव तन्त्रे मन्त्रान्तरं प्रवक्ष्यामि
श्रृणु पार्वति सादरं यस्याराधनमात्रेण सर्व
सिद्धीश्वरो भवेत् अप्रकाश्यं परं गुह्यं न देयं य
स्य कस्यचित् न कुत्रापि समाख्यातं तव स्नेहा
दिहोच्यते पूर्वोक्तमन्त्रराजस्याशेषवर्णेर्द्वयं पि
ये संहारसृष्टिमार्गेण वन्यस्याऽपि न दर्शये
त् मन्त्रस्य स्मरणाद्देवि कल्पसहस्रन्दरि
कोटिजन्मार्जितं पापं तत्क्षणाद्देवि नश्यति न
कुत्रापि समाख्यातं तव स्नेहादिहोच्यते पूर्वो
क्तमन्त्रराजस्याशेषवर्णद्वयं प्रिये संहारसृष्टि
मात्रेण मुमुक्षुः काम्यं करोति च तस्य दर्शनमात्रे
ण वादिनो मूकसंकुलाः हन्तभावं परित्यज्य
किमम्म ठक्कुजल्पितैः यद्यत्प्रार्थयते विजेतन
दापीति निश्चयः ऋषिः स्याद्भैरवो देवोऽनुष्टु
प्छन्दः प्रकीर्तितं देवता कालिका प्रोक्ता वर्ण
वर्गफलप्रदा ध्यानमस्याः प्रवक्ष्यामि श्रृणुपा

पूजा॰
१॰
८७

वेतिसादरं निलेन्दीवरसन्निभां त्रिनयनामा
पीनोन्नतस्तनीं भास्वन्मौलिकिरीटभोगिग
णांवीणांभुजैर्बिभ्रतीं खड्गमुण्डवराभयां
स्मितमुखीं मोहान्धकारापहां ध्यायेत्सम्य
गनाकुलेनमनसाप्रेतासनं कालिकां एवं
ध्यानपरोदेविसर्वान्कामानवाप्नुयात् उक्त
पीठेमहेशानि ततः पूजां समाचरेत् रात्रौद्वि
तीययामेच अशक्तोदिवसेऽपिच हेमादि
पात्रमादायकुर्य्यान्मंत्रविचक्षणः अष्टपत्रं
लिखित्सम्यक्चतुर्द्वारसुशोभितं तन्मध्येत्रि
त्रिकोणं स्थानं तन्मध्ये विलिखेन्मंत्रं अष्ट
दक्षिणावर्त प्रातःकृत्यादिव्यापकन्यासं स
माचरेत् तत्रविशेषोयथातंत्रे वोक्तं आचा
न्तोमूलमंत्रेण शिखांबद्ध्वा तंत्रमंत्रतः स्वा
हान्तं मूलमुच्चार्य्य सर्वविघ्नपकरीतिच म
न्त्रेणानेन देवेशि शिखाबन्धनमाचरेत् त
तउक्तामूलमंत्रं सर्वशुद्धिं समानय अनेन
मन्त्रेणादेवि स्थानशुद्धिं समाचरेत् षडदीर्घ
युक्तेनाद्येन षडंगानि न्यसेद्बुधः ततोयंत्रं
निधाय दक्षिणावर्तपीठपूजां कुर्य्यात् कि

न्तपीठाशक्तौ विशेषः तदुक्तं तत्रैव ब्रह्मा
णीमिन्द्रगलां तु गौरीं जयंतीं विजयां जयां वारा
हीं भुवनेशीं च प्रागादिषु च दिक्ष्वेव संपूज्य
गन्धपुष्पैस्तु देवीं ध्यायेत्समाहितः गन्धा
द्यैरर्चयेन्मंत्री आत्मानं देवतामयं स्वास
मानिकमेणैव यंत्रमध्ये तु साधकः समा
नीय ततो देवीं तत्रावाह्य च मुद्रया प्राणप्र
तिष्ठां कृत्वा तु पाद्यादिभिस्तथार्चयेत् अ
नुलेपनप्रधूपेन दध्यान्नाद्यादिभिर्युतं नाना
विधं च नैवेद्यं पायसं शर्करायुतं दत्वाथ
तु ततो मंत्री बलिं चैव विधानतः षडङ्गानि प्र
पूज्याथ तस्यैवावरणं यजेत् त्रिकोणे पूज
येद्देवीं कामाख्यां भद्रकालिकां त्रिपुरां च
समभ्यर्च्य वामावर्तक्रमेण तु उग्रचण्डां प्र
चण्डां च भैरवीं चापरे त्रिके माहेश्वरीं महा
दुर्गां वैष्णवीं चापरे त्रिके ततोऽष्टदलपत्रे
तु ब्राह्म्याद्याः पूजयेत्क्रमात् पश्चाद्धरिः स
मभ्यर्च्य भैरवाष्टकमेव च तद्बहिः स्थापि देवे
शादिकालांस्तु समर्चयेत् स्वाहान्तेनैव मू
लेन देवीं सावरणां ततः पश्चाद्यैरर्चयित्वा तु

पुरा॰
२॰ यथाशक्ति जपं चरेत् एवं पूजापरो देवि सा
८८ धको विजितेन्द्रियः एवं क्रमेण लक्षं प्रजप्य
तद्दशांशं होमादिकं कुर्य्यात् एतस्य मालाम
कारोऽर्थः कल्पे लिलिखितमेव शम्भुनात
त्रस्थले लिखिष्यामः अथान्यः प्रकारः तदुक्तं
कालिकाश्रुतौ प्रथमं सर्वविद्याः प्रथममेकं
द्वयं त्रयं वा नामत्रयपुटितं वा कृत्वा जपेत् ग
तिस्तस्यास्तीति नाम्नस्य द्वगतिः ॐ सम्मत
स्मात् । अथ द्वैतेन गुरुपरितोषयोगो भूहिरण्या
दिभिः शक्त्या तस्मै त्रयाज्ञं गुरुस्तमपि शिष्या
य सकुलीनाय विद्याभक्ताय प्रणुदेवि
यं स्पष्टं स्वयं परिपूज्य निशायां विहरेत्
एकाकी शिवगेहे लक्षं तदर्द्धं वा जपादेयं ॐ
तत्स्मात् सर्वं नामप्रकारेण सिद्धिर्भवतीह
कालिकामनोर्बीभावेति त्रिपुर्बी मनोर्बी
सर्वस्य ड गमिमनोर्बी स्वयंप्रियावापरि ॐ त
स्मात् इति सर्वविद्यामिति पूर्वोक्त द्वाविंश
मन्त्रार्थः प्रथमबीजं वा बीजद्वयं वा बीज
त्रयं वा केवलनाम वा बीजत्रयपुटितं ना
म वा जपेदित्यर्थः कालीहृदयविद्या च सि

द्वविधांमहोदयां पुराधेनयथ्याजन्मवाप्सिहि।
मायुर्द्दिवौकसः कामादंरंवह्निंसस्यमिद्धि
गनादविन्दुभिः मंत्रराजमिदंख्यातंतुर्लभं।
पापचेतसां सुलभंपुण्यचित्तानांसाधकानां
महात्मनां विगुणात्तुविशेषेणसर्वशास्त्र
प्रबोधिका अनयासदृशीविद्याअनयास
दृशीजपः अनयासदृशीपूजानहिसारस
नप्रदा आकर्षणवशीकारमारणाद्यांट
नंतथा शांतिपुष्ट्यादिकर्म्माणिसाधयेद
नयाचिरात् किंवक्ष्यमजेनापिवर्णितुं।
नैवशक्यते जिह्वाकोटीसहस्रैस्तुवक्त्रको
टिशतैरपि अनयासदृशीविद्याअनयास
दृशीजपः अनयासदृशंज्ञानंनभूतंनभ
विष्यति ध्यानपूजादिकंसर्व्वंसमसाधनपुर
स्क्रिया अनिरुद्धसरस्वत्याःसमानंसमुदी
रयेत् अथकुलचूडामणौब्रह्मासरस्वती
यमोदेवतास्वविसयुता बीजमभक्तिसमा
कीर्णः कालीमंत्रउदाहृतः एकंवाद्विगुणं
वापित्रिगुणंवापिभैरव जप्त्वाकर्षयतिसर्वं
स्थावरंजंगमादिकं पञ्चागुणमहाकाली।

प्रपा॰
१॰
८९

गुह्यात्गुह्यतरंसाक्षात्सिद्धेश्वरतंत्रे च ॥ ग्रहणं
देवि प्रवक्ष्यामि एकाक्षरमंत्रप्रिये यस्य वि-
ज्ञानमात्रेण जीवन्मुक्तस्तु साधकः गुह्याद्गु-
ह्यतरं मंत्रं नदेयं प्राणसंशये त्वाक्षं हि वह्नि
मारूढं सव्येतरदृगान्वितं चन्द्रविन्दुसमा
युक्तं परं ब्रह्म महेश्वरि ॥ अथ विशेषो यथा
तद्गुक्तं कुलचूडामणौ ॥ सृष्टिबीजं परंशक्ति
बीजेनमूर्त्तिकल्पना षड्दीर्घभाजा वीजे
न कुर्य्यादंगानि नामतः ॥ अथ ध्यानं य
था तद्गुक्तं तत्रैव ध्यायेत्कालीं करालास्यां
दंष्ट्राभीमविलोचनां स्फुरच्छवकरश्रेणी
कृतकांचीं दिगम्बरीं वीरासनसमासीनां
महाकालोपरिस्थितां क्रतिमूलसमा-
कीर्णस्रक्कणीं चण्डनादिनीं मुण्डमालाग-
लद्रक्तचर्चितां पीवरस्तनीं मदिरास्वादनां
स्फालकंपितां खिलमेदिनीं वामहस्ते ख-
ड्गखण्डधारिणीं दक्षिणे करे वराभयमुतां
घोरवदनां लोलजिह्विकां शवसत्पदांस
युक्तबालकर्णविभूषणां शिवाभिर्घोररा-
वाभिः सेवितां प्रणयोदितां चण्डहासचंड

नादवाद्यास्फालैश्च भैरवैः गृहीत्वा न।
रकं कालं जयशूपरायणैः सेविताखि
लसिद्धौघाश्च मुनिभिः सेवितां परां पर्वतां
कालिकां ध्यात्वा पूजयेत्कुलनायकः।
यां विज्ञाय परयानेन विचरंतः प्रसर्पणं
यत्किंचित्कुलसिद्धिस्तु ज्ञायते न मना
गपि सर्वसिद्धिप्रदा देवी देलयापि च चि
न्तिता ततः सा दक्षिणा नाम्ना त्रिषु लोके
षु गीयते स्वतंत्रेषु ध्यानं शृणु वरारोहे
साधकानां सुदुर्लभं शवारूढां महा
भीमां घोरदंष्ट्रां वरप्रदां हास्ययुक्तां त्रि
नेत्रां च कपालकर्तृकाकरां मुक्तकेशीं
ल्ललज्जिह्वां पिबंतीं रुधिरं मुहुः चतुर्बा
हुयुतां देवीं वराभयकरां स्मरेदिति।
अथास्याः पूजने सिद्धेश्वरतंत्रमतेन द
क्षिणावत् किन्त्वत्र सव्यवहितविद्यावदि
ति तदुक्तं अस्मिन्यासे पूजनं च देव्यास्तु
सर्वं तद्वदिति पुरश्चरणेऽपि लक्षस
ख्यजपः कार्यः तदुक्तं तत्रैव पूर्वं ध्या
त्वा जपेन्मन्त्रं लक्षमेकं विधानतः तद

शंखेविधानेन तेनाहोमादिकल्पनम् ए
र्हीकूर्चमंत्रराजस्य जपमेवंवराननेऽथा
मत्नःसंप्रवक्ष्यामिकालिकामंत्रमुत्तमं ये
नविज्ञानमात्रेणजीवन्मुक्तश्चसाधकः
स्कन्धारूढमहाकालीशिवादीश्वरसंयु
ता वह्न्यर्द्धविन्दुनाक्रान्तातानसरोज्वलनाद
रं नानाविन्दुकलासार्द्धंमहामंत्रोदितः
प्रिये इन्द्रारूढदिवानाथोभगात्त्वर्थःस
मन्वितः कलाविन्दुसमायुक्तः कथितः
कामतःप्रिये गोमयोऽयंमहामंत्रोनदे
योयस्यकस्यचित् गुरुभक्तायशान्तायद
द्याद्दान्तायचैवहि ध्यानंपूजादिकंदेवि
सर्वंपूर्ववदाचरेत् एकलक्षेणसिद्धिः
स्यात्पुरश्चरणकर्म्मणीति अथप्रकारा
न्तरं तत्रैवकालीतंत्रे अथातःसंप्रवक्ष्या
मिमंत्रकल्पद्रुमंपरं येनजपेनविधिव
त्सिद्धयोऽष्टौभवन्तिहि अस्यस्मरणमात्रे
णपलायन्तेमहापदः यस्यस्मरणमात्रे
णवाचस्पतिर्जायतेनरः यज्ज्ञानादमरत्व
वलमेन्द्रंकिंचकथ्यतां येजपन्तिमरांदे

वीनियमेनचसंस्थिताः देवाः सर्वेनमस्यंति ।
किंपुनर्म्मानवादयः वृहस्पतिसमोवाग्मीध
नैर्धनपतिर्भवेत् कामतुल्यश्चनारीणांरिपु
णांसयमोयमः तस्यपादांबुजद्वंद्वराजांकि
रीटभूषणं तस्यमूर्त्तिविलोकेनवकुबेरोऽ
पितिरस्कृतः यपन्नाचिंतयेद्देवीनियतःपि
तृकानने तस्याज्ञाकराः सर्वेसिद्धयोऽष्टौ
भवंतिहि तस्यैवजननीयमापितातनसह
रोपमः संप्रश्नायविद्यावक्तायपन्नावेत्तितत्त्वतः
अस्याविज्ञानमात्रेणकुलकोटीःसमुद्धरेत्
नंदंतिपितरःसर्वेगाथांगायंतितेमुदा अपि
नःसकुलेकश्चित्कुलज्ञानीभविष्यति सध
न्यः सचविज्ञानीसकविःसचपण्डितः सकु
लीनःसचकृतीसवशीसचसाधकः सवा
ग्मिणःसवेदज्ञःसोऽग्निहोत्रीसदीक्षितः सती
र्थसेवीपीठानांसनिवासीससर्वदः ससोम
पायीसव्रतीसयज्वासपरंतपः सचस्नायीः
सयोगीचसमुक्तोखिलविद्वत्सः सवैस्नवः।
सशैवश्चससौरःसचगाणपः सचविज्ञान
वेत्ताचयपन्नावेत्तितत्त्वतः तस्मात्सर्वप्रयत्ने

नसर्वावश्यास्तुसर्वदा एनांध्यात्वाजपेन्मंत्री
सत्वमोत्तमवाप्नुयात् । विद्यारत्नंप्रवक्ष्यामि
श्रुत्वाकर्णावतंसवत् मायाद्वंद्वंकूर्चयुग्मंमे
त्रांतंमादनत्रयं मायाविन्दीश्वरयुतंदक्षिणे
कालिकेपदं संहारक्रमयोगेनवीजसप्तकमु
द्धरेत् एकविंशत्यक्षराण्यस्याराद्यः कालिका
मनुः पूर्वोक्तमंत्रराजस्यक्रमध्यानपूजाविवर्जनः
भैरवतंत्रेऽपि मायाद्वयंकूर्चयुग्मंमंत्रांतंमा
दनत्रयं मायावह्नीश्वरयुतंदक्षिणेकालिके
पदं संहारक्रमयोगेनवीजसप्तकमुद्धरेत्
एकविंशत्यक्षराण्यस्याराद्याविश्वपूजितम्
श्रीकालिकानामकरणेनयुतंबिंदुविभूषितं च
तुर्थवीजमाख्यातंत्रैलोक्यवशकारणं स्वा
हांतस्त्वत्रयोविंशत्यक्षरोमंत्रराजकः विंश
त्यर्णोमहाविद्यास्वाहाप्रणवविवर्जिता ध्या
नपूजादिकंसर्वंदक्षिणावदुपाचरेत् ।
सिद्धसारस्वततंत्रेऽपि शृणुदेविप्रवक्ष्यामिका
लिकामंत्रमुत्तमं मायाद्वयंकूर्चयुग्ममंत्रांतं
मादनत्रयं मायाविन्दीश्वरयुतंदक्षिणेकालि
केपदं संहारक्रमयोगेनवीजसप्तकमुद्धरेत्

द्वाविंशत्यक्षरी विद्या वह्निजायान्विता शुभा
कालिके परमहाविद्यासिद्धिदा भुवनत्रये मा
यावीजेः षडंगानि महादेव्याः प्रकल्पयेत भै
रवोऽनुष्टुप्कालिका च ऋषिश्छन्दश्च देवता
श्यामा सप्रकारं तदुक्तं कालीतंत्रे अथवा
ऽस्य महाविद्यासिद्धविद्यां महोदयां ईश्व
रेण पुरा प्रोक्तां देवी हृदयसंस्थिता अस्य
ज्ञानप्रभावेन कलयामि जगत्रयं प्रण
वं पूर्वमुच्चार्य भूवलेखावीजमुद्धरेत् रति
वीजं समुद्धृत्य पंचमं भगान्वितं ठद्वये
नसमायुक्ता विद्याराज्ञी प्रकीर्तिता अन
यासह श्रीविद्या कालीतंत्रे सुगोपिता
वीजं च वीजमस्याश्च भूलेखा शक्तिरुच्यते
षड्दीर्घमायावीजेन प्रणवाद्येन कल्पयेत
अष्टांगकं ततो न्यस्य ध्यात्वा देवीं शिवो भ
वेत् पूजनं च प्रयोगं च ॥
खड्गाद्विनेत्रविंबसुवदनां नरसलाविता
गी त्रिनेत्रा सखेपाणौ कपालोत्पलदसज
मथा मुक्तकेशी पिवंती दिग्वस्त्रा वहुकां
वीमणिमयमुकुटाद्यैर्भूषितादीप्तजिह्वा पा

यान्वीलोमलाभारविशशिविलसत्कुण्डला
लीढपादा जपेद्दिंशतिमाहस्रं महस्रेकेन
संयुतं होमयेत्तदशांशेन मधुपुष्पेणामंत्र
वित् त्रिकोणंकुण्डमासाद्यसिद्धविद्याःशि
वोभवेत् पूजनंचप्रयोगंचदक्षिणावदुपा
चरेत् एकान्तर्थ्यीमहाकल्पसमानंसर्व
मेववा रक्तपद्मस्यहोमेनसाक्षाद्धैश्रवणो
भवेत् विल्वपत्रस्यहोमेनराज्यंभवतिनि
श्चितं रक्तपद्मस्यनहोमेनवशयेदखिलंजग
त् पीतपुष्पस्यहोमेनस्तंभयेत्तुविश्वमप्य
थ मालतीपुष्पहोमेनसाक्षाद्धाकवितिमन्त्रि
भः कुसुमपुष्पस्यहोमेनशत्रून्मारयतेऽचिरा
त् अश्वमर्वस्यहोमेनसंक्षोभस्याद्युतंविधिः
अस्याःस्मरणमात्रेणमहापातककोटयः स
द्यःप्रलयमायातिसाधकःखेचरोभवेत् ।
अथकालिकामंत्रांतरं तदुक्तंस्वतंत्रे श्मशा
नकालिकामंत्रं शृणुष्वावहिताप्रिये वाग
ऐंमायांततोलक्ष्मीकामबीजंततःपरं
कालिकेसंपुटत्वेनचतुष्कंबीजमालिखेत्
एकादशाक्षरीदेविधर्माचतुर्वर्गप्रदायिनी स्म

त्रिभिर्गुर्वे हृच्चस्त्रोद्दैवताकालिकापरा श्म
शानाख्यायया ऽस्याश्चिवीजशक्तीमहेश्वरि की
लकं कामबीजं तत्स्मरेत् पूजाविधिं प्रिये च
तुर्दिक्षु स्थितस्त्रैर्बाणैर्विद्यामंत्रषडंगकं विन्य
स्य ध्यानं कुर्वीत कालिकायाः समाहितः अं
जनाद्रिनिभां देवीं श्मशानालयवासिनीं
त्रिनेत्रां मुक्तकेशीं च शुष्कमांसातिभीषणां
पिंगाक्षीं वामहस्तेन मद्यपूर्णकपालकं
सद्यःकृत्तशिरो दक्षहस्तेन दधतीं शिवां स्मि
तवक्त्रां सदा चाममांसचर्वणतत्परां नाना
लंकारभूषांगीं नग्नां मत्तां सदा शवैः एवं
ध्यात्वा जपेद्देवीं श्मशाने तु विशेषतः गेहे
वापि गृहस्थस्य समन्तैर्मांसैः सुशोभनैः
नग्नो भूत्वा महापूजां कुर्याद्द्रव्यैर्विशेषतः
पद्मं चाष्टदलं वृत्तं तत्र द्वारप्रियरणीतलं च
तुर्द्वारसमायुक्तं मध्ये मूलं समालिखेत्
दलेष्वष्टासु विलिखेत् कवर्गाद्यष्टवर्गकं य
रांपा विलिखेद्वा यं वसलक्षं ववतक्षकं ष
ड्वांदिउ तरांतागां मध्ये देवीं प्रपूजयेत् अङ्गा
द्या पूजयेन्मातृदलेष्वष्टास्वष्टभैरवान् भैरवं

श्या॰
र॰
९३
93

वानसितां गाणपत्यं वरणं प्रजपेत्प्रिये । अथ
पुरश्चरणनियमो यथा तदुक्तं स्वतंत्रे वर्णा
लक्षं जपेन्मंत्रं तद्दशांशेन होमयेत् वर्णल
क्षं मंत्रवर्णसंख्याजपमितिमर्थः रजस्वलाम्
युगत्वा रेतोरुधिरसंयुतं मध्ये वा षड्विधं मां
सं मंत्रस्य वक्रविधिं प्रिये नैवेद्यं चात्मसात्कृ
त्वा कालीभक्तिपरायणः तदा भोगं च मोक्षं
च लभते नात्र संशयः अथ मंत्रांतरं का
मबीजं समालिख्य कालिकायेपदं लिखेत्
नमोऽन्तेन च देवी श्री सप्तार्णो मनुरुत्तमः
सर्वांगकालिकादेवि प्रमन्त्रं सर्वतत्पूर्ववत्त
यत्स्वापि कृपालभ्या सर्वसिद्धिमवाप्नुया
त् इति पूर्णानन्दगिरिविरचिते श्यामार
हस्ये मंत्रभेदविवरणं नाम षष्ठः परिच्छेदः ६
अथ विद्यामाहात्म्यं तदुक्तं कालीतंत्रे एवं
समस्तविद्यानां वाग्मी स्तोतुं न शक्नोति
वक्त्रकोटिसहस्रैस्तु जिह्वाकोटिशतैरपि
सर्वसिद्धिप्रदा ह्यस्मिन् निरुद्धसरस्वती तस्मा
त्स्यास्तानमात्रात्सिद्धयोऽपि भवंति हि अ
निरुद्धसरस्वत्याज्ञानमात्रेण साधकः पा

ण्डित्ये च कवित्वे च वागीशसमतां व्रजेत् न
स्य पाण्डित्ये वैदग्ध्ये विचित्रपदजल्पनात् देवा
अपि विलज्जन्ते किं पुनर्मानुषादयः अपि वे
त्तान्न समा नारी मत्समः पुरुषो ऽस्ति चेत् अ
निरुद्धसरस्वत्याः समानो नास्ति वै तदा अ
स्याज्ञनयो ब्रह्मजयो ज्ञानशोके महोत्सवे
महामोहे महासौख्ये महादारिद्र्यसंकटे
योगमायारणे सम्यग्ध्यानमस्यान्नसंशयः
महापदि महापापे महाग्रहनिवारणे म
हाभये महोत्पाते महाशोके महोत्सवे म
हामोहे महासौख्ये महादारिद्र्यसंकटे म
हारण्ये महाशून्ये महाज्ञाने महारणे दुरा
पदि दुर्गवासे दुर्भिक्षे दुर्निमित्तके समा
सक्लेशसंघाते स्मरणादेव नाशयेत् अ
स्याज्ञानं ज्ञानमेव ध्यानमस्यान्नमर्चितं न
तस्मादस्याः समा विद्या नास्तीति तत्र संशयः
श्मशानशयनो वीरः कुलस्त्रीभिर्विहारवान्
कुलामृतनिषेवी च कालीतत्त्वार्थचिन्तकः
ब्रह्मादिभुवने तस्य समो नास्ति कुतः परः
सर्वसत्कृतो लोके सर्वकुलभूषणः य

श्या·
१०
९४

94

यस्माद्वजननीतस्माद्येनदेवीसमर्च्चिता येन·
नयननाथस्सतेजसामाभाकरोपमः वेगेनपव
नोसौयेनदेवीसमर्च्चिता गानेनतुंबुरुःसा
क्षात्तद्दानेनवासवोयथा दत्तात्रेयसमोज्ञा
नीयेनदेवीसमर्च्चिता वह्निरिवरिपोर्हन्ता
गांगेवमलनाशकः शुचौशुचिसमःसाक्षा
द्दिन्द्रादिवस्त्वप्रदः पितृदेवसमःशंभोःका
लस्येवदुरासदः वागीशइवगंभीरोनिर्ऋ
तेरिवदुर्धरः बृहस्पतिसमोवक्ताधरणीसदृ
शःक्षमी कन्दर्पसदृशःस्त्रीणांयेनदेवीसम
र्च्चिता अहोभाग्यमहोलोकेकुलज्ञानीभव
त्यति तेषांमध्येऽपियःकोऽपिकालीसाध
नतत्परः सजन्मसिद्धोनकदाचित्पुमांसंपरम
श्रियं मातृणांतुकचित्काले सजन्मसिद्धःशुचि
स्मिते तथाकालीज्ञानिनंचयस्त्वसिनकदा
चन नहिकालीसमामातृज्ञानहिकालीसमंफ
लं नहिकालीसमंज्ञानंनहिकालीसमंतपः
येगुणाःपरमेशस्यपंचकृत्सुविधायिनः ते
गुणाःसंतिसर्वेऽपिकालीतत्वस्यनान्यथा
कालिकाहृदयज्ञानीलनोसाधनतत्परः

देवत्वमात्मनोभूत्वालभेत्सुकिंचनर्विधां
इतितेकथितंसम्यक्कालिकातन्त्रमुत्तमं
अनेनसम्यगाख्यातसर्वकामफलंलभेत्
इतिश्रीमारुद्रस्यविद्यामाहात्म्यकथनं
नामसप्तमःपरिच्छेदः ७ ॥
अथाचारक्रमोलिख्यते तत्रक्रं काली
न्त्रे श्रीईश्वरउवाच अथाचारंप्रवक्ष्या
मियज्ज्ञात्वाऽमृतमश्नुते सर्वभूतहितेयु
क्तः सर्वथाचारपारगः अनित्यकर्मसं
त्यागीनित्यानुष्ठानतत्परः परस्यांदेवता
यांचसर्वकर्मनिवेदकः अन्यमन्त्रार्च्चन
श्रद्धाअन्यमन्त्रप्रपूजनं कुलस्त्रीवीरनिन्दा
चतत्रवेषेणप्रहारणं स्त्रीषुरोषंप्रहारंच
वर्ज्जयेन्मतिमान्सदा स्त्रीमयंचजगत्सर्वं
स्वयंचैवतथाभवेत् स्त्रीद्वेषोनैवकर्त्तव्यो
विशेषात्पूजनंस्त्रियः जपस्थानेमहाशंखे
निवेशणेर्हजपंचरेत् स्त्रियंगच्छन्स्पृशन्पश्य
न्विशेषात्कुलजांशुभां भक्ष्यंताम्बूलमद्यं
श्चमत्स्यदृष्ट्वानपथ्याहविन् मांसमत्स्यदधि
क्षौद्रपयःशाकाद्यमेतत्सर्वं भक्ताद्यशोभम

पृषा:
२:
५५

९५

स्नानादक्षा मंत्रजपं चरेत् दिक्कालनियमो
नास्ति स्थित्यादिनियमो यथा न जपकालनि
यमो नार्चादिषु बलिष्वपि स्वेच्छानियम उक्तो
ऽस्मिन्महामंत्रस्य साधने वस्त्रासनस्थानदेह
स्पर्शादिरोहवार्यतः शुद्धिं न चाचरेदत्र नि
र्विकल्पं मनश्चरेत् सुगंधिस्वस्तलोहितस्रक्
सुमेरवर्घ्यैकलैः बिल्वैर्मरुवकाद्यैश्च तु
लसीवर्जितैः शुभैः पेयं चर्व्यं तथा चोष्यं भ
क्ष्यं भोगार्हं रसान्वितं सर्वं च युवतीरूपं भावयेद्ध
त्रमानसः कुलजां युवतीं वीक्ष्य नमस्कुर्या
त्समाहितः यदि भाग्यवशेनैव कुलदृष्टिस्तु
जायते तदैव मानसीं पूजां तत्र तां संप्रकल्प
येत् बालां वा यौवनोन्मत्तां वृद्धां वा सुन्दरीं
तथा कुत्सितां वा महादुष्टां नमस्कृत्य विभा
वयेत् तासां प्रहारं निन्दां च कौटिल्यमप्रियं
तथा सर्वथा न च कर्तव्यमन्यथा सिद्धिरोध
कृत् स्त्रियो देवाः स्त्रियः प्राणाः स्त्रिय एव विभू
षणं स्त्रीसंगिना सदा भाव्यमन्यथा स्वस्त्रिया
मपि विपरीतरतासक्ता भवेत्ता हृदयोपरि
न यमी जायते सभु किंचयर्म्मो महान्भवेत्

स्वेच्छाचारोऽत्रगदितः प्रचयेत्तत्समानसः ३
स्वाचारपरः श्रीमान् जपपूजादितत्परः या
नतः कुलतत्त्वीनां परतत्त्वे प्रलीयते कौल
नेऽपि भूपाले द्विप्र वक्ष्यामि कौलिकाचर।
णं यथा पाने भ्रांतिर्भवेद्यस्य चूर्णेन स्वाद्धके
वतसोः सुष्ठो वाप्युक्ता भ्रांतिः पापरूपका।
व मेषुन समष्टः पूजयेद्देवी बण्डीमंत्रक
ं जपेत् रोगी तु दुःखी भवेद्देवी रौरवे नरके
वसेत् पंचमात्रपरं नास्ति शाक्तानां सुखमो
क्षयोः भावरूपा च यादेवी रतः प्रीता सदान
न्दे रेतसेचनं तस्या मध्ये मांसैः समं प्रिये
केवलैः पंचमेर्दे विसिद्धो भवति साधकः
ध्यात्वा कुण्डलिनीं शक्तिं रमन् रेतो विमुंच
येत् अंमत्रा च यदा नारी रसाद्यत्नात्तु लभ्य
ते आत्मदेहस्वरूपेण तत्कर्णीमंत्रमुच्चरेत्
त तत्र शक्तिरूपा स्यात् भुक्तिमुक्तिप्रदायिनी
रंभा च ३ ॐ ह्रीं श्रीं मुख्याया नारी गगने भुवि पा
ताले वाऽस्थिता या च तस्या नाथ्यस्तु कौलिकः
तस्यापि वंद्या या नार्यस्तस्याः सर्वास्त्रियस्त्रिये
गुरुरेव शिवः साक्षात् तत्पत्नी परमेश्वरी म

प्रण॰
१॰
९८
96

तस्मात्कर्मणा वाचा वा रमणं तत्र वर्जयेत् तस्माद्दे
वपदे भक्तो मुक्तिं प्राप्य परां व्रजेत् गुरोः स्व
मातुरोः कन्या तथा चैव मंत्रपुत्रिका पतस्या
रमणं वर्ज्यं ब्रह्मज्ञमानसैः पिच कौलिक
स्य च पत्नी च सा माता दीक्षितापि वै तस्या
रमणमात्रेण कौलिको जारको भवेत् मा
तापित्रोरवाठ्यां स्मावा विहिताः स्त्रियः
भृतीयागौरवकर्त्तैषु विकारो मंत्रवित्तमैः स्व
स्थाने विकारे च देवीशापः प्रजायते शिव
हीना च या शक्तिर्दूरं तां परिवर्जयेत् अभि
षेकाद्भवेत् शुद्धिर्मंत्रोच्चारणतः श्रुतौ पं
चमेन च देवेशि सर्वपापैः प्रमुच्यते केव
लेनाद्ययोगेन साधको भैरवो भवेत् द्वि
तीयेन महेशानि सृजको ब्रह्मरूपभाक् के
वलेन तृतीयेन महाभैरवतां व्रजेत् चतु
र्थेन तत्त्वेन भुवि सृष्ट्येकनायकः परे च
परं तां याति मम तत्त्वः परमेश्वरि पंचमेन
भवेद्योगी सर्वसिद्धिपरायणः इतीदं कथि
तं देवि महाकौलमतियत्नतः नदेयं पशवे दे
विकलनिन्दापराय च कुलाचारबहिर्गता

भक्त्या पापविशुद्धये याचयेदमृतं ज्ञानं तदभा
वे जलं पिबेत् कुलाचारेण यच्छक्त्या दत्तं पा
त्रं तु भक्तितः नमस्कृत्य गृह्णीयादन्यथा
नरकं व्रजेत् अत्रापि वृथा कालं न गम
येत् स्तुतिकीर्त्यादिना स्मृतीः गमयेद्देवतास्तु
ज्ञानजपयागस्तवादिना गुरोः कृपालापक
थालोक्यागमविलोकनैः गमयेदनिशं का
लं न वदेत्परहस्याणि प्रत्यक्षे वा परोक्षे वा प्र
स्महं प्रणमेद्गुरुं गुरोरग्रे पृथक्पूजामौद्धत्यं
च विवर्जयेत् दीक्षां व्याख्यां प्रभुत्वं च गुरोर
ग्रे न कारयेत् गुरुशय्यासनं पानं पादुको
पानहौ तथा स्नानोदकं तथा छायां लंघ
येन्न कदाचन श्रीगुरुं कुलशास्त्राणि पूजा
स्थानानि यानि च भक्त्या श्रीपूर्वकं देवि प्र
णम्य परिकीर्तयेत् गुरुनाम्ना न भाषेत
जपकालादृते प्रिये श्रीनाथदेवस्वामी
ति वा देशाय निवेदयेत् उन्मादकं वा लदा
रोगी रीयान्मन्त्रवृद्धः पिता तस्मात्सम्यक् च सत
ने पितरं यद्यधिकं गुरुं कुलाचारं गुरुं देवम
न मापि न निन्दयेत् कुलस्त्रीवीरनिन्दां च

श्या·
२·
९८

वर्जयेन्मतिमान्सदा अन्तःशाक्ता बहिःशैवाः
सभायां वैष्णवा मताः नानामूर्त्तिधराः कौ-
लाः विचरन्ति महीतले निगमेन गुरुणा लो
कितः शिष्य उत्तिष्ठ दासनं त्यजेत गुरुणास
ह सहापि यदुक्तं तन्न लंघयेत् रमं वं मे श्रु
तं मिथ्या यो वदेदन्तिके गुरोः स याति नरकं
घोरं भैरवेणापि भाषितं संक्रान्तिर्नवमी पू
र्णिमा चाष्टमी च चतुर्दशी एकादशी व्यतीपा
ते कर्म्मलोपं न कारयेत् तत्वहीनं कृतं कर्म्म
जपकर्म्म च निष्फलं शांभवी कुण्डनेतेष्वे
ब्लृहस्मादिने दिने भावयुक्तमनेन च ए
काकी निर्ज्जने देशे श्मशाने निर्ज्जने वने शू
न्यागारे नदीतीरे निःशंको विहरेन्मुदा वी
राणां जपकालस्तु सर्वकालः प्रशस्यते स
र्वदेशे सर्वपीठे कर्त्तव्यं नात्र संशयः अम
उक्तं स्वकुलान्तेषु रक्ष्या कार्या रात्रौ च
नान्यथा वेदहीने द्विजे देवे यथा न श्रुतिसं
स्क्रिया विष्णुभक्तिं विना देवि भक्तिर्नैव य·
था भवेत् शाक्तिज्ञानं विना शुक्तिर्यथा हा
स्याय कल्पते गुरुं विना तथा तन्त्रे नायिका

रः कथंचन पतिहीना यथा नारी सर्वकर्म्मसु
विवर्जिता कुलं विना तथा देवि वीरो वाम
मसाधकः नाधिकारी न कौलेषु तस्मात्
तत्परो भव अविनीतं कुलं यस्य स कथं मम
पूजकः तस्माद्यत्नात् तथा कार्यं यथा स्या
द्विनयान्वितमिति तत्र त्रयोदशमो व वि·
स्मभक्तो यदा देवकुलद्रोहपरो भवेत् पु
नः पापं तत्तस्य नाशयामि न संशयः कुल
देवं द्विजं हित्वा वेश्मं वंदेषिकं यदि करोति
कुलशिष्यो ऽसौ भ्रष्टो भवति साधकः द्र
विरोधपमात्रेण वह्निदीप्तो यथा भवेत् कु
लेषु भक्तिहीनस्तु तथा दीप्तो भवाम्यहं दी
त्वत्रास्तु जनाद्धोमात् तथा दृष्टावलोकनात्
यत्किंचित् तत्क्षणमात्रेण पञ्चनाशनिर्जितो भ
तेः साधकस्य महापापं दत्वा तस्य हरात्यहं
पशोर्विधास्तमात्साधय यदि पूजापरो भवेत्
तस्य वक्त्रं समालोक्य कुलवक्त्रं विलोकयेत्
पश्यपदिं दृष्ट्वा यत्किंचित् क्रियते कुलसाधकैः
न तत्कर्म महादेव अभिचाराय कल्पते य
दि देवान्तर्यपोर्हिंस्यालभ्यते कुलजैर्बुधैः

प्या·
२·
१९

98

द्विजस्यकौलिकीप्राप्यपुनर्विद्यामुपालभेत्
अज्ञानाद्यत्कृतंकर्म्मनालोच्यकुलकौलिकी
तमस्वदेवितत्सापहरेदेविकृपांकुरु एवंज्ञा
त्वापुनर्दीक्षांकुर्यात्साधकसत्तमः अमनु
क्तेनैव मनसावचसादेवकुलाकुलगुरु
यदि निन्दांकरोतिपापीयस्तस्यापरिवर्ज्जा
यते एतत्शास्त्रप्रसंगात्तपतन्मस्तकदर्शने
पशोरेवनकर्तव्यंप्राणान्तेऽपिकदाचन कु
लाम्नायंभवेदृष्टासत्तमः कुलनायकः प
शुनाथः महालयः सदृशाख्यासहासुतं सं
सर्गश्चैवमेवात्रकुलीनस्यमहात्मनः पा
तकंनतच्चैतेषांसंत्वयोष्णप्रशायः प्रभ
वंतिनतीर्थानिनगंगानचकाशिका महा
विद्याजपादेवचत्वारिपातकानिच नश्यंति
चनसंसर्गः त्वंयातिकदाचन अज्ञानांप
शुसंसर्गोयदिदैवात्प्रजायते तदाद्वादशव
र्षांश्चव्रतार्थंयत्नमाचरेत् कुलीनायाः स
मीपस्थः कुलसेवापरायणः उच्छिष्टभो
जीतन्नामजापीचतस्यतेऽपि तदासेतांस
मभ्यर्चयत्तेऽपरितोषंच शुचिर्भूत्वापरां

विद्यां स्पृष्ट्वा शुद्धिमाप्नुयात् व्रतास्यकोप
दिभवेत्सुवर्णं कुलतोयकृत् दद्यात् कुलाय
पापानां तत्र याश्चेत्कुलसाधकः ज्ञानाज्ञानस
मासाद्य शुद्धिं प्राप्नोति नैव च पञ्चम्यो भा
घण्ट्याचैव योनिं सालभ्य साधकः नानाक्ले
शसमायुक्तो नरकान्प्रतिपद्यते नैवं वदी
त्तये न्नाम न चास्य दर्शनं चरेत् मम शास्त्र
कर्णीचाग्रे प्रयत्नेन विवर्जयेत् कर्म्मणा
मनसा वाचा पञ्चशास्त्रागमपूजनं प्रकुर्व
ति महापापात् त्याज्याश्च कुलपण्डिताः
निर्जीवकाष्ठलोष्ट्रवाशार्करायां त्वन्येऽपि वा
सर्वत्र चिन्तिता चाहं न पश्यामि त्वविग्रहे
चेतनाभावान्नियमो नास्ति तादृशः प्रस
न्नानेन गोप्तव्या कुलीनैः सिद्धिहेतवे अन्य
थं नैव दीक्षायां कुलपूजायापि भवते॰
यदि वा गुरवे लज्जापरं कुलं तत्र नित्यापि नि
स्वनिद्रिता अथ स्त्री दृष्टिमात्रेण तस्य विद्या
त्वयो मुक्ती निमीलनान्ततो विद्याबोधना
न्मारयेद्ध्रुवं पार्श्वावलोकनेनैव व्याधिदा
रिद्र्यपीडिता बहिर्दिगवलोकेन उच्चाटनाग

पुरा॰
२॰
९९

99

नाभवेत् एतान्दशं कुलं देवयदि कुर्य्यात्कथं
चन तदा कुलगुरुं प्राप्य कारयेद्दीक्षणं ततः
उपदेशाय यदा देवि तदा श्रीतत्त्वकल्पका कृत्वा
ऽपि च तदा देवि तदा माता न संशयः सर्वथा।
पिबेच्छ्रीमत्यां मूलयोगेन दृश्यते तत्कृते पा
पशूभावे उभौ नरकगामिनौ ध्रुवं केऽप्यम
शास्त्रे पशुग्रामे च भैरव नवकं च नकर्त्त
व्यं न च वाच्यं कथंचन एवं कृते गुरोः शिष्य
मम शापो भविष्यति शिवागमे च शास्त्रो
च्छिष्टमविचार्य्य पिबेद्यः केऽपरो यदि वीरं
च नरकं याति कुलमार्गे यतेत् ध्रुवं तस्माद्वि
चार्य्य यत्नेन शास्त्रोच्छिष्टं पिबेत्सुधीः शा
नन्दं कारयेद्दीक्षां सम्यङ्निर्भ्रान्तितः पिबेत् श
क्तिः शिवः शिवः शक्तिः शक्तिर्ब्रह्म जनार्दनः
शक्तिरिन्द्रो रविः शक्तिः शक्तिश्चन्द्रो ग्रहो ध्रुवं
शक्तिरूपं जगत्सर्वं यो न जानाति नारकी वी
रं तेऽपि स्नानादिमानं संशौचं मानसः प्र
वरो जपः पूजनं मानसं दिव्यं मानसं तर्पणा
दिकं सर्वमेव क्रमः कालो नाभ्यासो विद्यते
क्वचित् नविशेषो दिवारात्रौ न सन्ध्यायां।

महानिशि सर्वदा पूजयेद्देवीं सुस्नातः कृता-
भोजनः महानिशायां चोद्देशे बलिं मन्त्रेण दा-
पयेत् एतेन दिवसेऽपि पवतहेन संपूजनं
कार्य्यमिति सूचितं यत् रात्रावेव महापूजा
कर्त्तव्या वीरवन्दिते इति स्वतन्त्रवचनम् न
दिने सर्वथा कार्य्या शासनात्मन्त्रसवते इ-
विष्णाशीदिवालं देवरक्षारीतयोजयेत्
तन्त्रमात्रे दिवापूजा पशुवत्तु यवन्दिते इति
स्वतन्त्रवचनं नत्तु रक्षारणविषये वोढव्य-
मिति तत्र रात्रावेव इति शब्दस्वरसात्सामा-
न्याधिकारपर इति ब्रूमः कालीतन्त्रादिस्व-
साच्च तत्र जपेन कालनियमं इति भैरवति-
त्विते एवं छिन्नमस्तातन्त्रेऽपि सिद्धमन्त्रेण
दोषः स्नानाशौचे नियमेऽपि च न कल्पका
दिवारात्रौ न च सन्ध्यावसानकं सदैव पूज-
येन्मन्त्री मैथुनेन तु विशेषतः किन्तु नपा-
श्वपतितिथौ न सम्मातुन्तं प्रकटस्तनीम्
दिवसे न रमेन्नारीं इति योनिं नैव वीक्षयेत् कु-
लार्णवेऽप्येवं तत्प्रकरणात्वात्स्वरक्षरणपरं
वा इति अथ रुद्रयामले पशोः संभाषणं

श्या. र. १८

देविमंत्रसिद्धिर्नजायते पशुस्तुद्विविधोदेवि
दीक्षितोऽपिभवेत्पशुः दीक्षितश्चकुलाचारः
निंदकोद्विविधःपशुः गोलकेनमहापातात्
स्पर्शात्तभावसंस्कृतात् नसिध्यतिमहेशा
निसत्यंसत्यंवदाम्यहं विकल्पितानसिध्यति
जप्यान्तिसध्यतिलोकदाः तस्मादेतत्परित्य
ज्यसिद्धिःस्यात्केवलात्कुलपात् वीरहत्याकृता
पानावीरजायानिषेवणं महापातकमित्या
हुःकौलिकानांकुलेश्वरि अर्थाद्वाकामतोमो
हाल्लोल्यात्स्पिचयोनरः लिंगयोनिरतोमंत्री
रौरवंनरकंव्रजेत् इतिमहामहोपाध्यायप
रमहंसपरिव्राजकपूर्णानन्दगिरिविरचिते
श्यामारहस्येपूर्वार्धेसाधनाचारविवरणं
नामाष्टमःपरिच्छेदः ८ ॥
अथकुण्डगोलोद्भवादिग्रहणःविधिः तत्र
कुंतलांतरे आनीयपञ्चमदांमंत्रीदीक्षितांयो
वनान्वितां स्वकांतांपरकांतांवाकुण्डगोलजा
विवर्जितां पराङ्मुखोपविष्टस्तनिशामाम
ध्यतके हेतुयुक्तंसतांबूलंदत्वान्यासान्विधा
यच मौलौकुंडलकर्षणंनयनयोरांजनं

गण्डयोर्द्दन्तैर्नायरपीडनं हृदि हृत्तिस्मृष्टा
वनाभौ भगे कक्षाकण्ठकपोलमण्डलकुच
श्रोण्योश्च देया नखाः सीमन्ते लिखेन्नवैरु
रसिजं शृङ्गीतगाण्डततः कुर्य्यात्ताविरतं म
नोभव शृङ्गे मातंगलीलामिति जंघाग्रष्ठ
पदोरुगुल्फस्तनं नंचाम्यो मतः कामिनीः
श्रीं ह्रं ऊं फ्रीं क्लैं ग्लमुं कीद्राव य स्वाहा इति वि
मर्शेत पंक्ती चपले च लक्षितां तां रेतोर्व्वः
वहंयपठेत ह्लुं क्लीं ह्रीं क्लीं देवि शिद्राविणी
वीजमुत्तमं नस्यायोनो मसेठयां मैथुनं का
रयन्विपे मुहुंमंत्रोपचपेनैव योनिप्रमथनं
चरेत मप्यमानेपुनस्तस्यां जायते तत्क्षण
तंम शृङ्गीयात तत्स्थयत्नेन द्रव्यं कुण्डोद्भव
शुभं. निःशंकमाहितं द्रव्यं शृङ्गीगतेनप्रज
येत साग्निध्यं जायते देवि सर्वकाममृणाल
भेत कुण्डोद्भवामृतं द्रव्यं कथितं दुर्लभं मया
पंचमीयाममेलपि तद्वचोग्धं निवेद्याथवा
स्वालंकरणादिकं पूजयेद्दतैनैः पुर्के स्वः
स्यामदनमन्दिरं भावयेत्कामतत्त्वेन तास्तत
त्वनचोत्सृजेत मुहुंमंत्रोपचपेनैव मध्यपेन्म

श्या॰
र॰
१०१

101

दनालयं मध्यमानेपुनस्तस्माज्जायतेतत्व
मुत्तमं श्रृङ्गीयात्तन्मध्यस्थतेनद्रव्यं कुण्डोद्भ
वमुत्तमं अथपुष्पमंत्रोच्चयंयथा तत्कुलो
द्भवीयो मायागच्छपदं पुष्पकंस्तम्भनकारि
णीद्वयं अनेनार्कोपरागेचजातीमूलंस
मानयेत् एतद्दत्वासाधकेन्द्रः पुष्पकंस्तंभ
नमाचरेदिति गोलोद्भवंतथादेवगृहीतेच
विधानवित् कुलजातीदीक्षितामन्त्रांघ्रति
हीनांविचक्षणां शक्तियोग्यांस्वरूपांचवश्य
नयसांसमानयेत् सुन्दरींशोभनांदिव्यां
पीनोन्नतपयोधरां स्थिरहावविदग्धांयांसदा
कामाभिलाषिणीं एवंविधकमयोगेनकृत्वा
मासादिकंततः तत्तत्प्रगृह्यपत्नेनपूजार्थं
साधकोत्तमः इदंगोलोद्भवंद्रव्यंदेवतानास्त
ष्टिकारकं अनेनपूजयेद्योहिसर्वकाममनुपा
लभेत् स्वयंभूकथयिष्यामिपूजार्थंसाध
कोत्तमः पूर्वेवध्यामसवर्णान्तकारयेद्देविसु
न्दरि तस्यास्तुमदनागारेपूजयेत्परमेश्वरि
स्वयमेवाभितोभूत्वासाधकःपंचमीयजेत्
सेव्याअनतमतीशक्तिःसाक्षाद्देविहरेश्वरि

तस्याः पुण्यं स्वयं पतनद्दत्तलीयप्रयत्नतः वस्त्रा
लंकारपुष्पाणि शाकिंवपूजयेत्सदा यथाका
लेतथापुण्यं स्वयं तत्क्षेपयेत्तत्क्षण गृहीत्वा
तस्य यत्नेन स्वयंभुकुसुमं च रेत स्वयंभूपु
ष्पयोगेन सा तेन समर्चयेत् विद्यांस्तमा
वर्तीजस्वाद्विप्रमाकर्षणादिकं देवताश्च
महानागाराक्षसादानवाश्च ये राजानश्च
स्त्रियः सर्वाणि संवशगा भवंतिहि पुण्यमा
लाया स्वयंभूकुसुमं देवि विविधं प्रविजा
यते आघोरुषाद नूतायाउतमा सर्वसिद्धि
दा वलात्कारेणउत्पन्नायामध्यमी गवर्द्धिनी
राज्ञो योगवशादन्यायायमाफलदायिनी
नेत्रवृजामणेव स्त्राणावस्त्रकुलदर्भमाहा
त्म्यं परमं शुभं यस्मात्कुलदेवेन लभ्यते
वांछितं मतं अमावस्यातिथौ देवि स्वयं
भूमध्यवर्तिनी अमंतवर्षतेमात्रविदितं पृ
थिवीतले तस्यां तिथौ कुलं देवि यदि विद्या
संभवेत् पर्वसेवा भवत्यत्र प्रत्यक्षाकारणमे
विप्र वदि तस्मात्सर्वयत्नेन कुलं वीरजपकुरु
दृष्ट्वा च अमंतं देव्या लिंगपति शुल्वच मा

कुपा. २० १०२

102

येयेत्साधनं सर्वं कुलाचारस्य सिद्धये शिवश्री
नाथदा शक्तिः सर्गी येवर्षते यतः तदेव पर
मं द्रव्यं स्वयंभूकुसुमात्मकं स्वयंभूकुसुम
द्रव्यं त्रैलोक्ये चापि दुर्लभं कश्चिद्धन्यवराजे
न लभ्यते वा नराधिपैः यदि तल्लभ्यते देव
लालारससमन्वितं कस्तूरीकुंकुमाक्तं च
वटीकृत्वा स्थापयेत् मंत्रराजसमालि
प्तं पूजयेद्यदि साधकः एतेनाप्तन योगेन
मधुमतीसिद्धमानयेत् स्वमादिदेवग्रुत्का
येमन्त्रा विद्याश्च कीर्तिताः प्रवृत्तास्तत्प्रयो
गेन यावत्संपूर्णता गता ततः प्रयोगं विद्या
नां मंत्राणां च कारयेत् एवं प्रवृत्तो भवति
नैव नाशः कदाचन एतत्त्रयाणां मध्ये तु
स्वयंभूकुसुमं महत् श्रीकुमेपि कस्तूरी
कुंकुमरक्तचन्दनागुरुकादिकं नानाद्रव्या
न्वितं द्रव्यापकीकृत साधकः एतेनाप्त
नयोगेन पूजयेत्परमेश्वरीं स्वयंभूकुसुमैः
पूजां प्रसंगः समाचरेत् तस्य मधुमतीसि
द्धिर्यथा नादे विज्ञापते श्रीपूर्तीयजनवि
धिः यामसमागते रात्रौ कलगेहं गतः १ मान

तांबूलपूरितमुखाम्भोजामोदसुगन्धिभिः र
क्तचन्दनलिप्तांगो रक्तमाल्यानुलेपितः र
क्तवस्त्रपरीधानो नानारत्नगृहे स्थितः रक्त
माल्येन संवीतो रक्तपुष्पविभूषितः पंची
करणसंकेतैः पूजयेत्कुलनायिकाम् कु
लनायिका यथा तदुक्तं तत्रैव नटीका
पालिनी वेश्या च कांसी नापितांगना रज
की रंजकी चैव सैरिन्ध्री च सुभाषिणी च
टिका चटिका चैव तथा गोपालकन्यका
विशेषवैदग्ध्ययुताः सर्वापववरांगताः
गुरुभक्ता देवभक्ताः घृणालज्जाविवर्जिताः
सर्गोपनरताः प्रायस्तारुण्यैः सर्वसिद्धिदाः
एवं यथोदितां प्रसूनतूलिकोपरि संस्थाप्य
पूजामारभेत तदुक्तं तत्रैव श्रेष्ठतावारसं
पन्नां घृणालज्जाविवर्जितां सद्गुणानि
रतां सात्त्विकीं भक्तिसंयुतां देवतां भावसंयु
क्तां गुरुभक्तां हठवृत्तां ईर्ष्यालस्येन रहितां
समयाभक्तवत्सलां वाठ्यौदार्यदक्षिण्य
करुणादिकलान्वितां रूपयौवनसंपन्नां
शीलसौभाग्यशालिनीं सदापरिहृष्टितां वा

श्या॰
र॰
१०३

103

षद्वांसंकेतमागतां अथवानन्त्वणाद्यातांमद
नानलतापितां विलिंगांरक्तगात्र्यंनरक्तांवर
विभूषितां स्रग्गन्धिवद्धकुन्तलांसर्वाभरण
भूषितां स्वपुष्पधूपितांतांवीरस्त्रीकर्म्मणि
योजयेत् एवंभूतांयजेत्तांचप्रसूनतल्लि-
कोपरि अंगांगीविकृतांगीवासविकल्पक
मानसां वर्ज्जयेत्सीपापरतांक्रूरामसत्तां
लोलुपां अभक्तांमनत्मादीनांवर्ज्जयेत्साथ
कांतमः समानीयकुलेशोऽपिगुरुभक्तमने
नेरं स्नातंशुद्धदुकूलादिअनुलेपिनशोभि
तां सलंकृतंगतंश्रांतिंस्वागतंचासनंतथा
निवेश्यतल्लिकामध्येप्रसूनेनस्रग्गन्धिना
चन्दनागुरुकर्पूरकस्तूरीकुंकुमादिभिः स
माकीर्णस्वपर्य्यंकेपूजयेत्कलनाधिकां
अंगन्यासकरन्यासौप्राणायामस्ततःपरं वि
धायमातृकान्यासंकुलेशोपिप्रविन्यसेत्
ततःपूर्व्वोक्तविधिनाचटाभ्यांस्थापनादिकं
विधायतत्रदेवींगोपूजयेत्परमेश्वरीं तदुक्तं
तेनैव पूजयेद्विपिपल्यंकमध्येमण्डूकमग्र
तः कालाग्निरुद्रमाधारशक्तिंकूर्म्ममनंतकं

वाराहं पृथिवीकन्दं मृणालं केशरानपि । प
द्मं च कर्णिकां चैव मण्डलं च समर्चयेत् । ध
र्मं वैराग्यमैश्वर्यं ज्ञानमज्ञानमेव च । अनै
श्वर्यमवैराग्यमधर्म्ममपि पूजयेत् । आ
त्मतत्त्वं ज्ञानतत्त्वं परतत्त्वं च पूजयेत् । गन्ध
पुष्पाक्षतादीनि दत्वा तेष्वेव पूजयेत् । त
स्योपरि कलशं स्थाप्य पूजानुष्ठानमेव च । पू
जयेच्च ततस्तस्मिन् पंचकामान् समाहितः ।
ऌं चैव कामबीजं च क्लीं कन्दर्पोऽव मन्मथः ।
ब्लूं मकरकेतनश्चैव स्त्रीं चैव ह्रीं मनोभवः । ॐ
कारादि नमोऽन्तं च क्रमेण गन्धसंयुतैः ।
अर्च्चयित्वा चतुर्दिक्षु पूजयेत्कुलनायकः ।
वटुकं भैरवं चैव दुर्गां च क्षेत्रपालकं । तत्रा
न्तरे च वाग्भवं कामबीजं च ह्रीं बीजं काम
राजकं । हसक्लें मात्मकं दत्वा आधारशक्ति
मर्चयेत् । श्रीपादुकां ततो दत्वा पूजयामि
वदेत्ततः । अनेन मनुना तस्मिन् ललाटे हंस
मोऽहं त्रिकोणं तत्र संलिख्य सिन्दूरेणैव वि
गनने उत्तरं तत्रैव तस्या मूर्द्धनि त्रिकोणं च
यत्र मालिख्य साधकः । महाप्रकाशं तन्मध्ये

पूपा·
२·
१०४
104

अथोबालांचपूजयेत् सौलौंगणेशांकेशाग्र
ऊलाद्यमंतंललाटके उंगीं भ्रूवोस्तथालद्द
सौःसनायामरस्वती स्तनद्वयेवसंतंचमद
नंचप्रपूजयेत् भुवेस्तथाकरंपृष्ठेल्लवीजा
नंतरोदिते दक्षिणांशेसमाप्तिसन्नाशिरः
श्चरणावधि पूज्याः कामकलास्तथाःसाध
कोगिभुसाधकः श्रद्धाप्रीतीरतिश्चैवभूतिः
कांतिर्मनोरमा विमलामोदिनीघोराम
दनोन्मादिनीमदा मोहिनीदीपनीचैवशो
षिनीशंकरीतथा रंजनीचैवमदनाक
लाःस्वरविभूषिता ततश्चन्द्रकलाःपूज्याः
आशिरश्चरणावधि पूषावशाचसुमना
रतिःप्रीतिर्धृतिस्तथा सिद्धिःसौम्यामरीः
विस्तथाचैवांशुमालिनी मदिराशशिनी
छायातथासंपूर्णमण्डला तुष्टिस्त्वमृता
चैवपूज्याश्चन्द्रकलाइमाः स्वैरेवप्रपूज्या
हिसर्वकार्यार्थसिद्धये ललितायान्तदी
पिकायांतु भगवतीयेविंघेतिनाडुक्तिसः
प्रथानिकाः पकाद्वनाडिकासौरीचान्द्रीचा
साचनाडिका आग्नेयीवापराज्ञेयापूजये

न्तं च साधकः श्रुत्वा भवति चान्द्राहीपुष्यं भ
वति मानवी बीजं भवति वाग्रथीतां स्तना
मभिरर्च्चयेत वाग्भवाद्यैर्नमोऽष्टकैः पूजये
त्पुष्पसम्बधीः उमरतन्त्रेऽपि पूजयेन्मद
नागारेरक्तगन्धेन चर्चिते भगमालामन्त्र
प्रोच्चवित्वा तान्नन्तरं तथा ऐं ह्रीं श्रीं क्लीं ह्ल्रें
क्लिन्ने ततः परं सर्वाणि ति भगानीति व
शमानय मे ततः ह्रीं ह्रीं ह्लीं ह्रीं ह्रीं भ
गमालिन्यै नमः स्वाहा पूजयित्वा ततश्चा
ङ्कगन्धैः पुष्पैस्तथा हतैः धूपैर्दीपैश्च नैवेद्य
र्विविधैः कुलसाधकः विधायं नन्दितां तां
च तदुच्छिष्टं स्वयं हरेत अर्घ्यं येन्न्यत्र पुष्पाद्यैः
स्वपिरक्तदनेनतरं मूलमंत्रं ततः ॐ ह्रीं न
मः शिवाय ततः परं यजेद्व्रतमघोरेशं
सद्योजातेश्वरानपि निवृत्तिश्च प्रतिष्ठा च वि
द्या च तदनन्तरं शान्तिश्च शान्त्यतीता च ष
डंगं तदनन्तरं समग्रमविद्याञ्चार्घ्यक्रिको
णं चैव पूजयेत अन्यत्रापि रहस्याका हृ
द्वन्नास्ति जीवमाहोऽपि नैवच अष्टेनावि
धिनात्वोऽपचारैः इष्टदेवीं प्रपूजयेत

श्या· र· १०५

105

तदुक्तं उत्तरतन्त्रे श्रवघूतेश्वरीं कुब्जां कामा
ख्यामसमयामपि राजेश्वरीं कालिकां च तथा
दिक्करवासिनीं महाचण्डेश्वरीं तारां पूजये
त्तत्र साधकः तदनुतां ततो लम्बोदरां तां
मूलमन्त्रमं शिवं च तत्र निः क्षिप्य गन्तेत्रा
त्रिमुद्रया गजान्तगण्डमुद्रा यथा अंगुष्ठा
नामिकामध्यायोग्याकारेण योजयेत्
गजान्तगण्डाकृतिर्देवीं इत्याह भगवान् रुद्रः श्री
श्यामारंभेमार्गे च यस्माय क्रमहरीत्यादि सं
त्रष्टंयं शूलवचनानन्तरदर्शनात यथा शिव
शक्तिसमायोगो यत्र यत्र प्रजायते तत्रत
त्रत्वयं गृह्यायधर्मायधर्मादिकोमन्त्रविति
ततोऽष्टोत्तरसहस्रमष्टोत्तरशतं वा श्र
द्धयोजपेत् तदुक्तं उत्तरतन्त्रे प्रजपेत्तो
भरहितःश्राष्टोत्तरसहस्रकं शतमष्टोत्त
रं वापि श्रद्धयास्थिरमानसः जपांते तत्स
र्वदेवैः समर्प्य तदनन्तरं द्रव्यमनोभवा
स्त्रैः प्रजपेत् सुचिरं वसान्त गलद्वक्र
दलतस्मात् हृहीत्वा कण्डगोलकं श्रद्धया
पनयं त्रांकं च दलनादि पयोजयेत् ज्ञाना

वै विशेषो यथा शिवशक्तिसमायोगे ।
योगएवनंस्फुरणयः चित्कारो यत्र कूपस्तवच
नंस्तवनं भवेत् आलिंगनं च कस्तूरीकर्पूरं
धूपनं भवेत् नखदन्तक्षतानामत्रपुष्पाणि वि
विधानि च मैथुनं तर्पणं विहितं वीर्यपातो
विसर्जनं इति कुलार्णवे च आलिंगनं धू
पनं च स्तनयोर्मर्दनं ततः दर्शनं स्पर्शनं ।
योनेर्विकाशं लिंगघर्षणं प्रवेशः स्यात्पु ।
नःशक्तेर्नवपुष्पाणि वर्जयेत् रुद्रयामलेऽ
पि संयोगाज्जायते सौख्यं परमानन्दलक्षणं
कुलामृतं प्रयत्नेन गृह्णीयाद्दुर्लभं नरः ते
नामृतेन दिव्येन तर्पयेत्त्रिपुरां परां सान्नि
ध्यात्तेन तत्त्वेण छातिप्रीता सिद्धिं प्रयच्छ
ति समस्तदेवतानां च तर्पणं च महामृतैः
गुरूणां साधकानां च सर्वेषां तर्पणं भवेत्
तेनामृतेन दिव्येन सर्वे तुष्टा भवन्ति च य
त्कामं कुरुते मन्त्री तत्त्वाणा देवसिध्यति स
मयाशिवे च कुलामृतं समादाय ततोऽ
र्घ्यों वा क्षिपेत्तु यः इति पूर्णानन्दगिरिविर
चिते श्यामारहस्ये क्रमसोपादानं नामनव

श्या॰
२॰
१॰८
106

मः परिच्छेदः ६ ॥ अथसामान्यसाध
ने तदुक्तं कालीतंत्रे अथोच्यते कालिका
याः सामान्यसाधनं प्रिये कृते नयेन विधि
ना पलायंते महापदः शिवाबलिप्रदानतः
सर्वसिद्धिमभीप्सुभिः महोत्पाते महायो
गे महादोषे महाग्रहे महापदि महायुद्धे
महाविग्रहसंकुले महामारिप्रशमने म
हादुःस्वप्नदर्शने महाशांतौ महारण्ये म
हाश्मशाने तथा घोराभिचारशमने घो
रोपद्रवनाशने कूटयुद्धादिशमने कूट
शत्रुनिवारणे राजादिभयशांत्यर्थं राज
क्रोधोपशांतये न ददाति बलिं यस्तु शि
वायाः शिवतत्परे सपापिष्ठो नायिका
कौलदेव्याः प्रपूजने कुलीनं नाव मन्ये
त कौलिकं परिपूजयेत् कुलजेषु प्रसन्ने
षु कालिकासन्निधिर्भवेत् अहो यस्य व
तां लोके जानाति कुलदर्शने तेषां मध्ये
च यः कोपि कुलदेवीं समर्चयेत् कुलाचा
रविहीनो यः पूजयेत्कालिकां नरः स स
र्वमोहभागी च नश्यात्संसारसंशयः

स्राघुराणेरोपमेश्वर्य्यं बलं पुष्टिर्महद्यशः क
वित्वं भक्तिमुक्ती च कौलिकापदपूजनात्
कुलचूडामणौ कुलवारे कुलाष्टम्यां चतुर्द
श्यां विशेषतः योगिनीपूजनं तत्र प्रयातं
कुलपूजनं यथा विष्णुतिथौ विष्णुः पूजि
तो वांछितप्रदः यथा कुलतिथौ दुर्गा पूजि
ता वरदायिनी अथ कुलवारादयो यथा त
त्रोक्तं यामले रविश्चन्द्रो गुरुः सौरिश्चत्वार
श्चाकुला मताः भौमशुक्रौ कुलाख्यौ तु बुध
वारः कुलाकुलः द्वितीया दशमी षष्ठी कुला
कुलमुदाहृतं विषमाश्चाकुलाः सर्वाः शेषा
स्तिथयः कुलाः वारुण्यार्द्राभिजिन्मूलं कुला
कुलमुदाहृतं कुलानि समधिष्ण्यानि शेषा
ण्यकुलानि च तिथिवारेषु नक्षत्रेष्वकुल
स्थायिनो जयः कुलाख्ये यायिको निःसंशयं
चैव कुलाकुले एवं कुलवारादिकं ज्ञात्वा सा
धकः कर्म कुर्यात् अथ शिवावलिप्रकारः
तदुक्तं कुलचूडामणौ बिल्वमूले प्रान्तरे वा
श्मशाने वापि साधकः मांसप्रधाननैवेद्यं स
न्ध्याकाले निवेदयेत् कालिकालीतन्त्रके

पृण॰ २॰ १॰२ 102

ततो मां शिवरूपिणी पशुरूपास्समायाति प-
रिवारगणैः सह भुक्त्वा रौति यदेशान्तं सा शुभे।
शुभं तु लभते स्वर्गं तदेव मंगलं तस्य नान्यथा कु-
लरक्षणं श्रवणमन्नदानेन नियतं तेन लक्ष्य-
ते शिवा नित्यं श्राद्धं तथा संध्यावन्दनं पितृ-
तर्पणं तथैव कुलदेवीनां नित्यता कुलपू-
जने पशुरूपां शिवां देवीं यो नार्चयति निर्ज-
ने एकया भुज्यते यत्र शिवया देवभैरव शि-
वाभावेन तस्य शुभं न भवति निश्चितं जपपू-
जाविधानानि यत्किंचित्सुकृतानि च गृही-
त्वा शापमादाय शिवा रौति निर्जने एक-
या भुज्यते यत्र शिवया देवभैरव बाह्यनाहि
गुणां कर्मिसगुणां सादयेद्यतः तेन सर्वप्रय-
त्नेन कर्त्तव्यं पूजनं महत् राज्यादिभयमापन्ने
देशान्तरभयादिको शुभाशुभानि कार्याणि।
विचिन्त्य वलिमाहरेत्तु गृह्ण देवि महाभागे शि-
वे कालाग्निरूपिणि शुभाशुभफलं व्यक्तं ब्रू-
हि गृह्ण वलिं तव एवं शुद्धार्घ्यदानतश्चा वलिः
कुलजनप्रियः यदि न गृह्णाति वत्सेन तदा नेव शु-
भं भवेत शुभं यदि भवेत्तस्य भुज्यते तदशेषतः

एवं ज्ञात्वा महादेवि शान्तिस्वस्त्ययनं चरेत्
कुलाचारं दर्शितव्यं कथितं तव सुव्रते न
कस्मैचित्प्रवक्तव्यं यदीच्छेत् ममात्मनः ति
र्थे नैव कर्त्तव्यं नैवं जनसन्निधौ न पि
तृसन्निधाने वा न मातुः सुतसन्निधौ किं
वा पतितपतङ्गादिदर्शने नैव कारयेत् पा
ताले मातृकुले वापि गृहे वा स्वयंयतिते कु
लपुष्पं कुलद्रव्यं कुलपूजां कुलेजनं गु
रुं कुलपतिं वापि कुलमालां कुलाकुलं
कुलचक्रं कुलध्यानं सर्वथा न प्रकाशयेत्
प्रकाशात्सिद्धिहानिः स्यात्प्रकाशाद्दृष्ट्य ना
दिकं प्रकाशान्मन्त्रनाशः स्यात्प्रकाशाद्देव
हिंसनं प्रकाशान्मत्सलाभः स्यात्तत्र प्रका
शं च कदाचन पूजाकाले च देवेशि यदि को
ऽप्यत्र गच्छति दर्शयेत्तस्मै वीक्ष्य विस्मया
संतथान्तरं प्रकाशादुपदिष्टानिः स्यात्तत्प्र
काशे न रूपवर्णं गोपनाद्दिव्यकः स्यात् न
गुप्तिस्वामिधीयते कदाचेदं महानिस्तेन
व्यक्तिः कदाचन अथ समयाचारः तदु
क्तं तत्रैव श्रीगुह्यतन्त्ररहस्ये समयाचारसं

श्या॰
२॰
१०८
105

मंत्रं येन श्रीनाम न सिध्यंति जन्मकोटिसहस्रशः
मानवः कुलशास्त्राणां कुलचर्य्यानुसारिणां
उदारचित्तः सर्व्वत्र वैष्णवाचारतत्परः परनि-
न्दासहिष्णुः स्यादुपकाररतः सदा पर्व्वते
विपिने चैव निर्ज्जने शून्यमण्डपे चतुष्पथे
कलामध्ये यदि दैवात् गतिर्भवेत् तत्क्षणं ध्या-
त्वा मंत्रं जपित्वा नत्वा गच्छेद्यथासुखं श्रीमा
वीक्ष्य महाकालीं नमस्कुर्य्याद्दलस्थितां दे-
शंकरीं तथा वीक्ष्यं वृकीयमदूतिकां कुररं
श्येनं भूकाकं कोकिलं मार्ज्जारमेव च शृगालीं
महाचण्डमुक्तकेशी बलिप्रिये कुलाचार-
प्रसन्नास्ये नमस्ते शंकरप्रिये श्मशानं च
शवं दृष्ट्वा प्रदक्षिणमनुव्रजन् प्रणम्यानेन
मंत्रेण मंत्री सिद्धिमवाप्नुयात् घोरदंष्ट्रे करा-
गात्रि किंकिणीशब्दनादिनि घुरघुरारवास्फा-
लेन नमस्ते चितिवासिनि रक्तवस्त्रारक्तपुष्पा
विलोक्य त्रिपुरात्मिकां प्रणमेद्राज्यवर्द्धमा-
नीं मंत्रमुदीरयन् बन्धूकपुष्पसंकाशे त्रि-
पुरे भयनाशिनि भाग्योदयसमुत्पन्ने नम-
स्ते वरवर्णिनि कुलवृक्षं तथा पुष्पं राजानं

राजपुत्रकं हस्त्यश्वरथशालाग्निफलकान्
वीरपोषकान् महिषं कुलदेवं वटवृक्षमहिष
मर्दिनीं जयदुर्गां स्मरेन्मंत्री शान्तविघ्नां नीलि
प्यते जयदेवि जगद्धात्रि त्रिपुराद्ये त्रिदेवते
भक्तेभ्यो वरदे देवि महिषघ्नि नमोऽस्तु ते
मध्यभागे तु समालोक्य मत्स्यमांसं वरस्त्रिया
दृष्ट्वा वै भैरवीं देवीं प्रणम्य विमृशेन्मन्तुं घोर
विघ्नविनाशाय कुलाचारसमृद्धये नमामि
वरदे देवि मुण्डमालाविभूषिते रक्तधारास
माकीर्णवदने त्वां नमाम्यहं एतेषां दर्शने दे
वि यदि नैव प्रकुर्वीत शक्तिमंत्रपुरस्कृतस्तस्य
सिद्धिर्न जायते एतेषां मारणे वाटो हिंसनं
वागम्बादिभिः कृतं यदि पापात्मा मद्भक्तः
स कथं भवेत् प्रथानां शासमुत्रतापते कुल
जनप्रियाः शक्तिमन्त्रस्तथा स्त्रीमदंशाः
पूर्णभैरव लब्धसिद्धिसमायोगात् शक्ति
नीहिंसनं यदि स्वयंवादानवानां च मद्भक्ता
नां विशेषतः वटुकानां भैरवाणां तस्य सि
द्धिर्न जायते इति श्रीपूर्णानन्दगिरिविरचिते
श्यामारहस्ये दशमः परिच्छेदः ॥१०॥

पुणा॰
र॰
९९

अथ मंत्रसिद्धिप्रकारो लिख्यते तत्रादौ वीरतंत्रे
अथातः संप्रवक्ष्यामि मंत्रसिद्धिपरंपरां रहस्यं
मंत्रसिद्धेस्तु परमं यद्दृष्टिर्दिविदिना गोपितं को
दिशास्तेषु रदानो प्रकटीकृतं एवं ज्ञात्वा वि
शेषेण गोपयेत्सीत ये मम एतत्प्रकाशना
त्लोके महाहानिः पदे पदे शिव शिवे विस्मित
मानुपंचमांसमस्वरात्म्यहितयमिदमपूर्ववी
जमुग्रप्रभायाः तत्क्षणमपि स्वमणीनां मरण्ड
लान्तर्विभाग्रत्वपयति तुरहं ष्ट्वा दिशाट् ज्ञा
यते मः सृजयति रिपुवर्गान् वादिराज्ञो विवा
दे लसति चरमर्णानां वित्तचोरश्रियायुः क
लयति कविराजेर प्रहृष्टस्तकामसमधुमति
रपि हेयाः किं पुनः सिद्धसंपदाः कुलयुवति
स्वयोनौ मंत्रवर्णान् विलिख्य निखिलनिग
मवर्णास्तमदोषादिदृष्टान् विदितगुरुकुलां
तर्वीत्वत्वर्मी विपिज्ञोमनुघटितसधीमा स्वा
धयेस्तंतचेताः कुलपद्ममध्ये सन्ध्यायामिता
सां स्वमर्मो तव जननिजनोयं ततः पिधं तीर्थतो
यैः रुधिरमदनसंपूर्णगंधमाल्यान्ते लेपैर
चितं भवति वेशस्तस्थिया ध्यायते मः परिच

रतिसमसमेतैर्मोसहर्षैः प्रसिद्धैस्तवपरिकरजा
लैर्योनिचक्रे प्रहृष्य स्वविमलकुलजात्वं
स्त्रीचूर्णवर्त्तितायः स्वयमपिरचितांगः हो
भक्तयोगिनीनां ४ पञ्चरिपुकुलचक्रंस
स्पृशान्मध्यपश्यात्वां कुलपतिकुलनाथस्थ॥
हृदयं योजयित्वा मनुघटितविमर्शं पयोज
ध्येनहृह्रियोजननितवकलानां कोविदां
कामरूपः कुमतिरहितचित्तः संलिवित्ता
त्रियामेविगतभयविकादध्यान्तजालःस्व
यंभूः नवचरणतलांतर्मौलिजालैः पिर
कलितवपुस्त्वद्धर्मैर्भिर्देवश्रेयः ८ परिव
रतिसविस्तोमोहवर्गाधिपश्रमदनमद
वपुर्मांबीजमन्त्ररूपशक्तिं तदनुकठितवी
जंज्ञानचक्रं तदंतर्धदिजपतिमदं तमावा
मासाद्यसद्यः ७ स्वरनगरगतिर्हैः सिद्ध
स्वैः प्रहृष्टजपशिवमनमयुक्तिविशक्तियु
क्तस्वसिद्धं हरिहरघनतरास्यस्वसमूर्त्तिंश
सूतंपरमवररसज्ञः हो भक्तः कामिनीनां ८
रतिपतिरपि वाचां श्रीपतिः सार्वभौमः भग
मदकठिनायः कामबीजं तवस्थं भुवनमय

पञ्च॰
र॰
११॰

110

विनाशः ह्रोम्भिर्ङ्गीयो न यदि वाजपति यदि सकृ
द्धा चिन्तने वीरसिंहः कुलयुवतिकुलान्तः ह्रो
मकृत्कामभावः ९ तदनमदललनायः शक्ति
बीजं नियोज्य स्मरहरहरिरूपी कामरूपः कु
वेरः रिपुकुलहरिणां ह्रीलोचनांभोजवि
भूत्रु विपुलजलनिधिकान्तवण्डितां तनुः स्य
नायः १० शिवमरुमदमूलं लोभमूलं स
मूलं भजति यदि रूणां वर्णमूलं विमूलं प
तितिरपि निशितानाथो गीष्पतीः दूइ चेतनाः
यदि भवति तदेतन्मुखाम्भोजवीयनितम् ११
वरुणारुणाविवर्णं ज्ञाणामेकं विवर्णं तदुपरि
मणाचिरुं ठरुं मेतद्भवान्याः निखिलमन्त्र
वरेण्यं मोहदानेकदत्तं मदमदमघयमा
देपलं मंत्रराजं १२ अनलशिरसि चन्द्रं
वादिरां जस्वंतं भवममनयघुक्तं बीजमेत
द्भवान्याः द्वितयमपि विमानं वक्रमीशोम
देशः किमिह कमलजन्मा जन्मथा रासः
हंसैः १३ इह भजतियपदं मंत्रराजं सभा
यैः भवति जननियुक्तमसादपद्मोत्सजन्मा
मजस्सिपरुगुमांसमाहंशकांपिकालेनव

ल्लनपुनरर्थ्यं नस्य काचित्कदाचित् १४ वि
द्रितगुरुमुखाद्बालकाद्वा पशोर्वालिवि
नमपि मन्त्रमुद्धा प्राप्य कस्मादकस्मात्स्मरति
पुण्यपारे सो त्ववर्ण्योऽस्य पारे परमपदविली
नः सर्वसौभाग्यभोगैः १५ अनलपुरवि
भागे कालिका वक्त्रबीजं तदपि यदि विदध्या
द्वित्वं सान्तवर्णं नयनयुतलकारं मस्तके
नामयुक्तं तदनु विकटदंष्ट्रास्यकण्ठबीजं।
युक्तं जपति यदि समस्तं तत्त्वस्यातिगुरु
त्रिजगति किमिहास्ते लोके सुलभ्यं कथंचि
त् १६ क्रमपठितमपूर्वं सर्वमेवाद्यवर्ण्यं म
नुमपि परवाञ्छं तस्य मध्यस्थरूपं भजति
यदि चिदानन्दात्मरूपैकेवलोऽसौ विपि
नमुविमनुग्मः कौतुकी कामदेवः १७ इ
ति निकथितं सर्वरहस्यं परमाद्भुतं यथा।
नुक्रमतो लोके किं न साधयति योगिराट्
इति श्रीपूर्णानन्दपरमहंसविरचिते श्या
मारहस्ये मन्त्रसाधनोपाय एकादशः परि
च्छेदः ११ ॥
अथ कामप्रयोगो लिख्यते तत्रोक्तं कालीतं

पुरा.
२.

त्रे अथ काम्यविधिं वक्ष्ये येन सर्वत्र सर्वगः
साधकः साधयेत्सिद्धिं देवानामपि दुर्लभां
कुलागारं प्रतिष्ठितायाः दृष्ट्वा यो जपते नरः
अयुतैकप्रमाणेन साधकः स्थिरमानसः
केवलं तु स भावेन सर्वविद्यानिधिर्भवेत्
अयुतैकप्रमाणेन दिनत्रयं प्राप्य युतं ज
पेदित्यर्थः इदन्तु राज्ञा एव कर्त्तव्यं न त्वदि
वसे विविधविधि निन्दा श्रुतेरिति संस्कृ
ताः प्राकृताः सर्वा लौकिका वैदिकास्तथा
वशमायान्ति ते सर्वे साधकस्य न चान्यथा
कुलसर्वस्वेऽपि अत्र तु समसाम्भोगपक्षेण यो
जपेदयुतं नरः अयुतकुलापि तस्याणी गद्यप
द्यमयी भवेत् कुलोद्धारपरावाणी तस्य च
क्रान्ता जायते अथ कालीतन्त्रे अथ वा अयुतं कु
केशास्वरविद्यामन्त्रयेन्नरः प्रजप्य चायुतं
प्राप्नुयात देवफलं लभेत नग्नां पररतां पश्यन्
अयुतं यस्तु साधकः प्रजपेत्स भवेत्सद्योवि
द्यावल्लभः स्वयं तस्य दर्शनमात्रेण वादि
नः कुण्ठतां गताः गद्यपद्यमयी वाणी समायां
तस्य जायते तन्नाम्ना सर्वविषयः सर्वे प्रणमन्ति।

श्रद्धान्विताः तस्य वाक्यपरिचयात् जडअभवंति
वाग्मिनः सारसर्वस्वेऽपि नग्नां परस्त्रियं वीक्ष्य
यो जपेदयुतं नरः स भवेत्सर्वविद्यानां पारगः
सर्वदेवैर्हि कवित्वं जायते तस्य वाचा जीवस
मो भवेत् अथवा मुक्तकेशश्च हविष्यभतये
न्नरः प्रजपेदयुतं तावद्देवं प्रतिनिधिर्भवेत्
धनकामस्तु यो विद्वान्महदैश्वर्यकामुकः
बृहस्पतिसमो यस्तु कवित्वं कामयेन्नरः
श्रेष्ठो नरशतं जप्त्वा कुलमासं त्रमंत्रवित् से
श्रुं नयः प्रयात्येषः स तु सर्वफलं लभेत् ल
तारते भुजनत्वं महापातकमुक्तये लतायदि
नं संसर्गः तदा रेतः प्रयत्नतः समुत्सार्य ज
पेन्मंत्री धर्मकामार्थसिद्धये महाचीनक्रम
लतावेष्टितः साधकोत्तमः एको यदि जपे
न्मंत्रं सैव कल्पलता भवेत् महाचीनक्रमल
तावेष्टनेन च यत्फलं तस्यापि षोडशांशेन
कलां नार्हंति ते प्रावाः शतवासनाधिकफलं
लतागेहप्रवेशनात् अथ विशेषो यथा तदु
क्तं कुलचूडामणौ रजोऽवस्थां समालोक्य
तन्मूले लिखेद्देवतां पूजयित्वा महाराज्ञी

पुण.
१.
११२
112

त्रिदिनं यज्जपेन्मन्त्रं लभ्यते पीठफलं देवलभते
नात्र संशयः वेतालपादुकासिद्धिं खड्गसिद्धिं
च भैरव श्रृजनं तिलकं गुप्तिं साधयेत् साधकोत्त
मः प्रजपेदिति प्रतिदिनमष्टोत्तरसहस्रमित
र्थः यत्र जपे च होमे च संख्या नोक्ता मन्त्री विधिः
तत्रैवं गणना प्रोक्ता गजाष्टकसहस्रकं इष्टी
मत्तमती वीरसहस्रं यदि निमग्नः तदा कारी
र्यसिद्धान्तः हतः स्थिति तलं विशेत् पर्वते ह
स्तमारोप्य निर्भयः शुद्धमानसः कवितां लभ
ते सोऽपि अमृतत्वं च गच्छति पञ्चसहस्रं तथा
बिन्दुं खं जनयेत् शिवेन तथा वामं रवि बिंबं च
तिलकं समारोप्य वरं त्रिशूलं वीरजपं तथा वशा
तदाः शुद्धभावतः सुप्रसादं सुवचनं सुलो
चनं सुहास्यकं सर्वेषां सुभगत्वं सज्जनं
स्वमेव च लभते च यथासंख्यं प्रणम्य पार्व
ति सादरं महाचीनक्रमेणैव देवीं ध्यात्वा प्र
पूज्य च तदुर्मोद्भवपुष्पेण पूजयेद्भक्तिभा
वतः सम्भवं कुलदेवस्य कुलक्रमगतः शु
चिः ब्रह्मतत्त्वोर्ध्वमहापद्मे देवीं ध्यात्वा यथा
विधिः तत्त्वधारसर्वधारेण तर्पयेन्मन्त्रका

नेने तिथिक्रमेणैतं सख्याभिर्ललिताभिर्वेष्टितो
यदि न तदा मासेन सिद्धिः स्यात्सहस्रजपमा
नतः अष्टम्यां च चतुर्दश्यां हि गुणं यदि दश
ते तदेव महती सिद्धिर्वाच्यामपि तु लभा
जपकल्पं महादेविपुण्ड्रकमलानने
संयकर्तुमशक्तश्चेत्संप्रदायविशेषतः अथवा
देशिकेन पुरश्चर्यां कारयेन्मंत्रसिद्धये
तथा च योगिनीहृदये तस्मात्तत्पं स्वयं कु
र्याद्गुरुं वा कारयेत्तु यः गुरोरभावे विप्रेण
सर्वप्राणिहिते रतं गृहीत्वा भाग्यतो मंत्री
सिंमसकुरुवक्रतः पुरश्चर्यामवश्यं हि कु
र्वीत विजितात्मनः उक्तं तन्त्रेऽपि सर्वस्व
नापि कर्तव्यं पुरश्चरणकं तं स्य अन्यथा ना
धिकारः स्यात्तस्य पुनरादि विधिये कारयि
त्वा पुरश्चर्यामतिवेष्णोशास्त्रवेदितं वस्त्रा
लंकारवस्तुभिः प्रीणयेद्देवतामियया ततो
स्य मंत्रसिद्धिः स्याद्देवता च प्रसीदति कुल
अथ कुलसारे एवं विधविधानेन पुरश्चा
रीभवेन्नरः लक्षसंख्यं जपेद्देवि होमं कुर्या
दशांशतः बिल्वपत्रेण काटे वितस्या नीलां च

पृणा॰ र॰ ११३

113

जेनच शर्करायुक्तेनमधुयुक्तेनवाप्युतः
एवंकृत्वाततोदेवितर्पणंचतथाप्युतः तर्पिते
नशुद्धतोयेनतथाचविमलैर्जलैः कुंभाद्भि
मुद्रयादेविअभिषेकंस्वमूर्द्धनि ब्राह्मणान्भो
जयेद्भक्ष्यैःपदार्थैःषड्रसैरपि विप्राराधनमा
त्रेणसौभाग्यंभवेद्यतः। गोभूहिरण्यवस्त्राभि
स्तर्पयेद्देशिकःसुधीः देशिकायततोदेविद
क्षिणांविभवावधि दातव्यापरमप्रीत्याका
र्य्यसिद्धिमभीप्सुभिः देशिकेपरितुष्टेचतु
ष्टाःस्युःसर्वदेवताः एवंविधंजपंकृत्वासर्व
सिद्धिमुपालभेत् अथजपनियमः तत्रकु
लार्णवे लक्षमात्रंजपेद्यस्तुमहापापैःप्र
मुच्यते लक्षद्वयेनपापानिसप्तजन्मभवा
न्यपि महापातकमुख्यानि नाशयेन्नात्रसं
शयः चतुर्लक्षंजपेद्देविमहावागीश्वरोभ
वेत् कुबेरइवदेवेशिपंचलक्षान्नसंशयः ष
ड्लक्षजपमात्रेणमहाविद्याधरोभवेत् स
प्तलक्षजपान्मंत्रीखेचरीमेलकोभवेत् अ
ष्टलक्षजपान्मंत्रीदेवपूज्योभवेन्नरः अणि
माद्यष्टसिद्धीनांनायकोभवतिप्रिये वरदा

लक्षाज्ज्ञानैः योषितस्तु विशेषतः नवल
क्षप्रमाणानि यो जपेत्कालिकामन्त्रं रुद्रमू
र्त्तिः स्वयंकर्त्ता हर्त्तासौ नात्र संशयः सर्वैर्व
न्द्यः सदा स्वस्थः सर्वसौभाग्यवान्भवेत् य
त्र वा कुत्रचिद्भागे लिंगं स्यात्पश्चिमामुखं वि
स्वयंभूर्बाणलिंगं वाप्यथस्थं जलस्थितं
पश्चिमायतनं वाप्युत्तराशापि सुव्रते शा
क्तिदेवे त्रिगंगायां नर्मदायां वितस्तके प
वित्रस्थले देवि जपेद्धियां प्रसन्नधीः
श्मशानयामले पर्वकृतपुरश्चर्यः स्वयं वा
गुरुणाथवा सर्वकामसमृद्धिः स्यात्सयो
गान्प्रचारयेत् भैरवं तत्रेऽपि महापीठे
शिवदेवे श्मशानागारे चतुष्पथे पूजयित्वा
गन्धपुष्पधूपदीपानुलेपनैः कालिकां
परमेशानीं जपेदद्भुतमानकं अष्टम्यां
च चतुर्दश्यां संक्रान्त्यां पूर्णिमातिथौ भौ
मके त्वा विशेषेण स्वयं वा गुरुणाथवा ज
पेत्सहस्रमानं तस्मात्प्रभृतमथापि वा हो
मयेन्मधुरैः पीतैः पायसैः सर्वसिद्धये कु
लसर्वस्वेऽपि कारयित्वाथ स्तवनं द्विजे

पुरा. १. ११४

नागमवेदिना प्रश्नोऽयं कृतस्त्वाभिस्तवशोक
स्याप्युक्तं दिवि कुलसारसंग्रहे पूर्वकालेषु
गाथायां पूर्वमूलोत्तरामश्च सगान्धिकुसु
मेदेवीमहाविद्यावरानेन जपेन्मासमष्ट
संख्यं तद्दर्शयेद्दुर्गया व्यक्तेकैः महतीत्रिय
मामोति राजानस्तस्य किंकराः ततो वीर
तन्त्रे च आनीय देशो कष्टं जितेन्द्रियं चवंय
द्विजं कारयीत जपं राज्ञोऽधनयित्वा महेश्व
रीं गन्धताम्बूलधूपाद्यैर्नैवेद्यैश्च षड्वि
धैः श्रेष्ठोत्तरसहस्रं तु साष्टशतमथापि वा
प्रत्यहं कारयेद्धीमान् यावत्त्रिंशद्दिनं भवेत्
पूर्णे मासे तु मंत्रं तं तोषयेद्धनधान्यकैः पु
त्रवत्पालयेत्सर्वा कालिकासाधकं सदा
सर्वपापकालिकामंत्रे जपो राज्ञो मतः श्रिये
स्त्र्याग्रुकुः सदाचारात्मिन्नरमोऽपि गुरुस्तथा
उत्तरोत्तरतः श्रेष्ठं प्रयत्नाज्जपकर्मणि गु
रुर्गुरुतोऽदृष्टो नापि त्वव्यक्तस्थैवच इ
दं रहस्यं देवेशि नाभक्ताय प्रदर्शयेत् कु
लताय सुशीलाय वदान्याय महात्मने
गुरुभक्ताय शान्ताय सर्वभूतहिताय च

प्रत्यग्दक्षिकोदेवि विद्यां नैकालिकामनतम्
अथ निशायां दीक्षितायां कुलनायिकां समा
नीय साधकः स्वांके कुर्यात् प्रथमं साधकश्रे
ष्ठो देवीकूटस्य मंत्रवित् विलिख्य मंत्रं सर्वांकं
पूजयेत्कुलवर्त्मना पीठदेवीं प्रथमेव पूजये
द्व्यष्टकैः महाभागं ततो मूलदेवीसावर
णैः सह ललाटकं तत्र जप्त्वा चोड्डीयानं ततो
विशेत् देवीकूटस्यातिपादपद्मोपरि तस्मी
द्योगनिद्रां चोपूजयित्वा ततो जपेत् लिंगे
ष्टदेवतां तत्र जपेल्लक्षं समाहितः उड्डीयान
महापीठगामित्यर्थः कामरूपं ततो ध्यात्वा तत्र
काख्यायंनीजपेत् कामरूपं प्रजापतिमित्य
र्थः तत्रापि लक्षमानेन जप्त्वा मंत्रं समाहितः
ततः पूर्णटंगं गत्वा यजेत्स्वांगिनीं ततो जपेत् पू
र्णगिरौ शिरसि इत्यर्थः यजेदिति मूलदेवीं
सावरणां प्रपूज्य लक्षं जपेदित्यर्थः कामरू
पं तथैव तत्र कामाख्यां प्रथमं यजेत् कामरू
पं विन्दुचक्रं जप्त्वा रात्रौ समाहितः सख्याप्रपूजैः
पुनः पश्चात्कांतं देवि कुलोत्तमे एवं कृते तु वि
स्मितो भवेत् स्वनामगोत्रकाम्यपि नेत्रेष्टदेवते

पृपा. गंदृष्ट्वाशुभवरामुत्तमं ततः प्रणम्य देवेशीं दृष्ट्वा
२. याद्वरमुत्तमं एवं जपवशाद्देवी पुनः पूर्वोक्तमा
११५ चरेत् अन्तोभित कुलाचारपरिचर्य्यापरायणः
115 अथवा सर्वपीठेषु यजेन्महिषमर्द्दिनीं ततः
प्रसन्ना भवति स्वैरं कुलवरं प्रिये तेनाज्ञत्वा
मूलमंत्रं सर्वसिद्धीश्वरो भवेत् इति पूर्णान
न्दपरमहंसविरचिते श्यामारहस्ये द्वादशः
परिच्छेदः ।१२ ॥
अथ ग्रन्थगौरवभयान्महाभयादिपीठक्र
मोनलिखितः किंतु सर्वपीठमहिषमर्द्दि
नीपूजाप्रामत्वात् ततः क्रमो लिख्यते तदु
क्तं कुलचूडामणौ भैरवउवाच मातर्महि
षमर्द्दिमाः संकेतं कथय स्वतः कुलाचार
स्यसंसिद्धौ भुक्तिमुक्तिप्रसिद्धये श्रीदेव्यु
वाच सृष्टिस्थितिविनाशानामादिभूतामहेश्व
री गोप्या सर्वप्रयत्नेन शृणुतां कथयामि ते
त्रैलोक्यवीजभूतां तेन संबोधनपदं ततः सृ
ष्टिसंहारवर्णाढ्यो निष्ठा महिषमर्द्दिनी अ
स्यार्थः मदनरिपुशक्तिवीजं ततो महिषमर्द्दि
नीपदमभ्यसुत्योर्थेनोद्गसवह्निललना

पठेदिति । अतिगुह्यतमा विद्या सृष्टिस्थिति ।
विधायिनी सर्वदेवसर्वसिद्धिबीजभूता सना
तनी नकस्मैचिद्वक्तव्या कथिता सिद्धिदा
यिनी अत्यंतगुरुभक्ताय शिष्याय यदि कथ
ने तदा इष्टवर्णा वक्तव्यं न बीजं नापि साधनं
साधारणी प्राणविद्या हृल्लेखा सिद्धिगोचरा
यतः सर्वव्यवस्थिता देवी गुरुसिद्धिप्रणाशिनी
विशेषतः कलियुगे महासिद्धैकदायिनी
गुरूणां कुलनाथानां महापापप्रदायिनी
जपहोमस्तवया प्रोक्ता परमा सिंहवाहिनी त्रै
लोक्यबीजभूतां तां तां न सा परा महिषिनी कुलं वर
वह्निप्रियायुक्ता देवानन समन्विता दत्तात्ते
परमा विद्या उं: युक्ता हृदयान्विता सर्वत्र कु
लेशास्वके महापापप्रदायिनी तस्मात्सर्व
प्रयत्नेन गोमयेधं न वादरी अष्टलक्षं जप
तं तत्र दशांशं पञ्चकुतेन ततः नारदोऽस्य ऋषिः
प्रोक्तश्छन्दो गायत्रमीरितं देवता महिषघ्नी
घं ह्रं वं बीजं परापरा अथास्याः न्यासक्रमः प्रा
तः कृत्वादिस्नानादिकं विधाय द्वारदेवताः पू
जयेत् तदुक्तं तत्रान्तरे ॐ ह्रीं हुं वरके विघ्न म

प्रपा॰
२॰
११९

ह्रालक्ष्मीसरस्वतीं ततोद्वारशाखयोर्विघ्नं
देवेशमच्युतः तयोः पार्श्वगतेगंगायमुने
पुष्पवारिभिः देहल्यामर्च्चयेदस्त्रंश्वतिष्ठारमि
तिक्रमात् ततस्त्रिविधविघ्नोत्सारणं स्थापनं
भूतशुद्धिं प्राणायामं च पूर्ववत्कृत्वा करन्यासादि
न्यासान्कुर्य्यात् तदुक्तं नारदऋषिर्गायत्री छ
न्दः श्रीमहिषमर्दिनी देवता ह्रीं बीजं स्वाहा श
क्तिर्महिषमर्दिनी कीलकं चतुर्वर्गे इत्यभिल
प्यपूर्ववन्न्यासेत् तदा करन्यासं कुर्य्याद्यथा
ॐ महिषहिंसके हूं फट् अंगुष्ठाभ्यां नमः ॐ
महिषशत्रोर्मर्दय हूं फट् तर्जनीभ्यां स्वाहा ॐ
महिषं हिंसय हूं फट् मध्यमाभ्यां वषट् म
हिषं हन हन देवि हूं फट् अनामिकाभ्यां हूं
ॐ महिषमर्दिनि हूं फट् करतलकरपृष्ठाभ्यां
अस्त्राय फट् इति न्यस्य एवं पंचांगेषु न्यासं
कृत्वा ऊर्ध्वोर्ध्वतालत्रयं कृत्वा दशदिग्बन्धनं
कुर्य्यात् तदुक्तं तत्रैव ॐ महिषहिंसके हूं
फट् हृदयाय नमो हृदि ॐ महिषशत्रोर्म
र्दय हूं फट् शिर उदीरितं ॐ महिषं हिंसय हूं फ
ट् शिखायां च उदीरितं ॐ महिषं हन हन दे

विं ऊं फट् कवचं इत्यपि ॐ महिषमर्द्दिनि
ऊं फट् अस्त्राय फट् भैरव ततः सर्वकामा
न्तकामासम्याप्य कमासो कृत्वा कुलकुसु
मादिना हृत्पद्मेऽष्टदलके पराष्टदलाष्ट
वर्णयुतं हृत्पद्मे तत्र संस्थितं हीरकर्णिका
सवीजात्मकं यंत्रं निर्माय पुरतः सिंहा
सने संस्थाप्य तत्राधारशक्त्यादिपीठदे
वताः संपूज्य पूर्ववद्दक्षिणस्थापनादिकं
कृत्वा देवीं ध्यात्वा तदुक्तेनैव ध्यायेत्
कालीं महादेवीं पूर्णचन्द्रसमप्रभां विं दः
द्विणे चक्रं खड्गं च वाणं शूलं तथैव च
वामे शंखं धनुश्चाव चर्मपत्रं स्तनमेव च
विभ्रन्तीं कालतीक्ष्णाक्ष महिषांगनिपीडि
तां पीतांबरधरां देवीं पीनोन्नतकुचद्वयां
जटामुकुटशोभाढ्यां पितृभूमिसुखावह
सीं एवं ध्यात्वा मानसोपचारैः संपूज्य
आवाहनादिकं कृत्वा षोडशोपचारैः
देवीं पूजयेत् अंगमंत्रैरंगानि संपूज्य
कामाख्यां दिक्षि पर्ण्णेषु कोणेषु प्रह्लादा
नन्दनाथादि गुरुपंक्तिं गुरु परमगुरुपर

पृणा
२
८८

मेष्वग्रंस्थ पूजयेत् पूर्वादिषट्दले श्रां उ
र्गायै ई वरवर्णिन्यै ऊं आर्यायै पं कनक
प्रभायै पें कृत्तिकायै ॐ अभयप्रदायै
ॐं कन्यायै अः स्वरूपायै नमः इति पूजये
त् तदुक्तं तन्त्रान्तरे आदौ दुर्गा ततो वर्णिनी
ततोऽप्यार्याप्यकाह्वया ततः कनकप्रभा
चैव कृत्तिकामभयप्रदा कन्यकां च स्वरू
पां च यजेत्पूर्वादितः सुधीः फलत्रूउम
णां अष्टपत्रे यजेद्देवीं दुर्गांघांदीन्पूर्विका
दीन्वेशस्त्रेनात्र परिभाषिकत्रहणंनेन आ
ई ऊ प पें ॐ ॐं अः इति शारदा टीकाका
रेणोक्तं ततो देव्या दक्षिणहस्ते ततः पत्राग्रे
यं चक्राय नमः वं खड्गाय नमः लं बा
णाय नमः वं शूलाय नमः वामोर्ध्वे ततः
शं शंखाय नमः चं चर्माय नमः हं त
र्जन्याय नमः सं धनुषे नमः इति पूजये
त् तदुक्तं तत्रैव आयुधानि यलाशाग्रया
दिभिः क्रमशो यजेत् ततोऽष्टदलवाह्ये
लाणमायष्टशक्तीः पूज्य तदन्तरे पूर्वा
दिक्रमेण लोकपालान् तद्वहिस्तदस्त्राणि

117

पूजयेत् तदुक्तं तत्रैव ब्रह्माण्यायामास्ततः प
श्चात् लोकपालान् ततो वह्निः तदस्त्राणि।
सिद्धमंत्री प्रयोगं च समाचरेत् ततः पुनर्देवीं
संपूज्य यथाशक्ति जपं कृत्वा अर्घ्यं जलपूः
र्णाभ्यां गृह्णाति गुह्य मंत्रेण देव्या वामकरे
जपं समर्पयति कृत्वा प्रदक्षिणां गप्र
णामं विधाय देवीं स्वहृदि विसर्जयेदिति
अथ पुरश्चरणनियमो यथा मूलमंत्र
पं मंत्रं तद्दशांशं हुनेत् ततः ततो होमदशां
शतर्पणं तद्दशांशाभिषेकं तद्दशांशः
ब्राह्मणभोजनमिति पुरश्चरणांगत्वाद्
दक्षिणा होमस्य नियमो यथा वशयेत्
ले होमेन नराः नरपतीनपि सिद्धार्थैर्जु
हुयान्मंत्री रोगैर्मुच्येत तत्क्षणात् पंचकृ
त्वा यजेत् शत्रून् रुद्रवीभिः शांतिमेव च प
लाशकुसुमैः पुष्टिर्यामैः धामत्रिपलभे
त् काकपक्षैः कृतो होमो द्वेषं वितनुते नृ।
णां मरीचहोमैर्मरणं रिपूणामेति सर्वदा
दोषाभिचारभूतादीन्यपात्वा देवीं विनाशये
त् कुलवृक्षसमण्णो प्रयोगाहोमसंप्राये सह

कृष्णा.
१०
११८
118

सर्वस्वं सत्त्वकं पञ्चविद्यामहाविद्यानदेयाय
स्यकस्यचित् यदि भाग्यवशाद्देवि कुलदेवकु
लोत्तमैः दीक्षिताकुलजाभिस्तत्सिद्धिदो भ
वेन्नान्यथा ॥ गुरुरहस्योक्तमहिषमर्द्दिन्याः क
वचं लिख्यते ॥ भैरव उवाच ॥ शृणु देवि प्रव
क्ष्यामि महिष्याः कवचं शुभं यस्याराधनमा
त्रेण महाभैरवतां व्रजेत् देवैर्देवत्वविषये
सिद्धैः खेचरसिद्धये पन्नगैर्नागराजैश्च मुनि
भिः सेवितं सदा अस्याः कवचमहापुण्य
स्यं वक्तुं देवि निःशेषतः शुभप्रदेशे समये शुद्धेष
ष्प्रकरसंकुले कल्पयेदासनं धीमान्को
मलं कम्बलासनं वामे गुरुं गणेशं नत्वा दक्षि
णे चरणाम्बुजं मध्ये तु महिषमर्द्दिनीं नत्वा सर्व
रक्षां समाचरेत् आग्नेय्यां नैरृत्यां पातु चैशा
न्यां वायव्ये तथा उत्तरे पातु ललिता जिह्वा
ललने भीषणा कौमारी पश्चिमे पातु यन्द
च दिशो दश: शाकिनी डाकिनी पातु महिषमर्द्दिनी
पातु सर्वदा कल्पावृक्षः सदा पातु विघ्नेश्वर
केदन्तिका एतास्त्वं वरयोगिन्यो रक्षन्तु सा
धकाः स्वतः पठित्वा पाठयित्वा च कवचं सिद्धि

दायकं पठेन्मासत्रयं मन्त्री वारमेकं तथा नि
शि ततो वारत्रयं जप्त्वा मासान्मासाद्यधिक्रममेव च ज
पेन्मासत्रयं विद्याराजो नो वशमानयेत् भी
तो भयान्मुच्येत देवि सत्यं न संशयः अप्र
काश्यमिदं गुह्यं न देयं यस्य कस्यचित् सत
कुलीनाय शान्ताय सज्जनेदं भवर्जिते दद्या
त्स्तोत्रमिदं पुण्यं सर्वकर्मफलप्रदं कव
चं योन जानाति जपेन्माहिषमर्दिनीं दारि
द्र्यं भवेत्तस्य सत्यं सत्यं वदाम्यहं अनयास
दृशी विद्या नास्ति तंत्रेषु गोपिता इति कव
चं समाप्तम् । अथ स्तुतिः नत्वा तं कुलवृ
क्षमणे भैरवउवाच ॐ नमश्चिन्ते चरचण्डि
चूर्णित दुराचारप्रचण्डासुरवैरिदारयमु
वि देहि देव दृष्टोहोर्म्मिमर्म्मान्पदः ते नाय
निकृपदृतोनिकृपमश्रीपादपद्मा द्वी श्री
मानं तव शान्तेथ मम मनो हंस स्थिरं नन्दतः
द्विजाचण्डिहिरण्यपदारणपदुप्रोद्यामंदंता
गुलिः स्फालत्कलत्र मेरु मादरसटाटो
पं न सिंहं स्वराः मातस्त्वत्पद्मपापा पेशलः
पदृश्रीपादं समेविनं सेव नैकरिवैरिणं कि

पुण्या० २० ११९

119

म्रीभिर्भीतिर्भवत्सेविनां २ त्वयि उत्तमाद्दिषा-
यांतरत्नाणपदंश्रोत्रांतरं वेष्टितं तन्तत्त्वंश्रुरुष
प्रकृष्टमंगानंतवल्लादिभिर्गीयते तस्मात्देविस
मलं देवतत्सवथा सारैकधामस्फुरत्श्रीमत्पा
दसरोजतंत्रवनमरं मामस्मभावय ३ भक्ति
द्रायदि वास्ततत्कलपथ्या चाराष्टं रमास्तवा
कीर्त्तिः केशवकौशिकाद्येनकरीनेवास्तस
त्सन्निधिः मातर्ब्रह्महरिस्मरारिकृतसुरेंद
मारिस्वापदश्रीमत्पादसरोजचिन्तनविः
योचितंमदेवास्तनः ४ निर्दिष्टोऽस्मि यदि
त्वदीयदययुक्पूर्वापरीभावेननिर्दिष्टस्त
तदामम्मापिविरलं किं वास्तसिद्धास्पदं त
स्मात्देविकृपाभवांजितमवंश्रीपादपद्मद्व
यंमच्चित्ततत्संपदिवसरत्नदेमंकरीत्वम
तां ५ स्वात्मानंपतिरप्यभूतयतिरप्युन्माद
मामाद्दितः स्वैरंजीवनरत्नणेसचकृतीनै
वाभवित्स्यमुः दैवाच्छिष्टतकुंदचन्दनव
नप्रागल्भगार्भस्रवन्माध्वीशर्णिभवमत्देक
कमलामोदेनमास्वादितः ६ हाहामातर
नादिमोहजलधिव्याहारसिद्धाविलब्रह्मा

नम्रस्याभिषेकनिरतसमस्तान्तोदरैर्मोह
श्री अस्माकं स्वान्तनिर्भरमनस्कामाभि
भूतिदमस्त्रीमद्भक्तिरसातिङ्घ्रिनपरीणा
ह्रः सदा सर्पित ० यस्यादस्फुरदंशुजालज
टावलग्नकोटिस्खलत्स्वर्गान्तधान्तविसा
रिनिर्मलचिदानन्दमयं दैवतं स्वर्गसंस
जतेस्थितिं वितनुते सृष्टिं पुनर्लीयतेप्रो
द्यन्नाञ्जननीलनीरजसमस्वचितेनदेवास
नः ५ पाशपाण्डि[illegible]स्वच्छलस्कलमिल
गर्भस्थितास्फुर[illegible]न्तःप्रसरत्तमस्तम
शिरोदेशसमालंवते स्फातुर्गीमयतुरंगतुंग
तिहरालंवांतरवासिनीदृप्यद्दैवतवैरिसा
रणापटुर्ज्जीयाज्जयाप्रादिनी ६ नम्रस्तवे
टकचामरांजनचारुकाद्यविद्याविरस्फाय
च्छैलशिलीमुखोच्छलदनल्पाजिह्मगाः
स्तासुपयो वांछावातविसर्पिनर्तितशिरः
साटोपदुष्टाभूरनूटनवपुविवेपितावि
लपाकस्त्तमिणमाकुलैः ७ कांचीकल
विरामकालकलितांतीवोरुसंपादकोन्मा
न्यन्माहिषतिर्यगायतशिरःस्कंधान्तरा

पृथा.
१.
१२.
120

लस्थले वर्णैर्वर्णैः सुपत्रमध्यकलितेः त्वा
श्रुतीमातृभिः स्वमेवाक्षवर्गानेरणमुद्गाद्
र्णीयमानां स्मरेत् ॥ कुर्ह्रीयः क्रमसमस्थवा
मकरयोस्त्वक्रंदरेकर्त्रिकावेदवाणायनुस्त्रि
शूलभयकृन्मुद्राद्यानांशिवां श्यामांनी
लच्छनोत्त्वकुं चलचपप्रन्नकुन्दनास्फलठी
तस्फाललसत्करालवदनांघोराटहासो
द्भटीं १२ एवं येभवदेविमूर्तिमनघांध्या
यंतिदुर्गादिभिः शक्राद्यैरपिपूजितांपरब्र
ह्मोभादिकंकुर्वते राज्यंपान्तुजयः सदृष्टौ
विघ्नणकाम्यामृतंदेशिकः संभोज्याटन
मारणादिकृतिनांतेषांस्वयंजायते १२
स्तोत्रंतेवरणारविन्दयुगलध्यानावधानात्म
न्मयामंत्रोहारकुलोपचाररचितंग्रंथोपदि
ष्टंयदि येऽस्मिंस्तवंपठन्तिदेविसततंसा श्री
मोहककामादयस्तेषांहस्तगताभवंतिजग
तांमातर्नमस्तेजयः इतिस्तुतिः समाप्ताः
चिंतामध्येचयोदयाद्दलितिविनयमुत्तमं का
लरात्रिमहाकालिकालिकेघोरनिस्वने रुरू
लोमंवलिंमातर्ह्रिहिंसिद्धिमनुत्तमं कालिका

यैवलिंदत्वां पंचगाभेन मन्त्ववि अमियंमयो
दंगं कृत्वा पीठमंत्रमसेत्ततः भूर्जेवापटे
पत्रेवानत्रपीठमंत्रंमसेत् पीठमास्तीर्य
तस्मिन्वैमसेद्वीरासंततः वीरासनेनदे
वेशिरहेदादिद्वप्रकल्पयेत् ऊर्ध्वेयुग्मद्वयं
देविमायायुग्मंततःपरं कालिकेघोरदंष्ट्रे
चण्डचण्डेचण्डनायिके दानवान्दारयहन
स्वाहनेतिद्वितयंततः शवशरीरमहा
विघ्नंछेदयद्वितयंततः द्वितांतेवर्म्मशा
स्त्रांतेवीरात्तायमत्रमंततः अनेनमंत्रि
णालोष्टपार्श्वदिक्षुविनिःक्षिपेत् नतस्म
ष्मेभैरवादेवानविघ्नैःपरिभूयते यदि
प्रमादाद्देवेशिसाधकोभयविह्वलः त
नस्तैस्तैःस्वरूपैर्गैरविताताभिभूतयः
अर्केन्दुसितवासालमूलेनिर्म्मितवर्त्तिका
प्रदीपंतत्रसंस्थाप्यप्रसंतत्रप्रपूजयेत्
हतेतस्मिन्महादीपविघ्नैश्चपरिभूयते
नतदर्थस्वास्त्रमंत्रेणनिरवेनेत्कुलदीपकं
ततस्तत्कल्पविद्यानेनभूतशुद्ध्यादिकंचरेत्
सोटांगतारकंवापिविन्यस्यपूजनंततः

पुष्पा
१०
१२१
121

मंत्रध्यानपरो भूत्वा जपेन्मंत्रमनन्यधीः । प
कारे यदि भवेत्तद्विकल्पस्तं ततो जपेत् । य
द्वा रोगाद्भयाद्धेतोर्वस्तं रेव युताद्धिकं । अतः प
रं तु मंत्रेणागजांतकसहस्रकं । निशार्धां
तं समारभ्य उदयान्तं समाचरेत् । अन्य
त्रापि पंचोपचारेण प्रयतो देवतां परिपूज
येत् । यद्यसत्समर्थं वापि नैवेद्येनैव स्त्रेणवन्द्य
येत् । ततोऽहं रात्रिपर्यन्तं यदि किंचिद्विघ्नप
श्यति । जयदुर्गामनुं नार्च्यातेनैव सर्वपापान्
क्षिपेत् । जयदुर्गामंत्रो यथा । तदुक्तं हृद्गत
मत्स्यसूक्ते । नारो दुर्गे युगं रक्षि ततो ज्वान्तं
सलोचनं हिंठं ता जयदुर्गेयं विद्यावेद्या
दशाक्षरी तिलोऽग्निसोमदेवमागोस्य वः
सृष्टिकारकः पितॄणां स्वर्गदृष्ट्यर्थमस्मो
नान्तसरस्वकः भूतप्रेतपिशाचानां विघ्न
प्रशान्तिकारकः इति तिलानां नाम च
तुर्भागे शिवादितः ततः समयं दंगत्वा पुन
स्तत्रैव संविशेत् देवं तत्रापि संस्पृश्य पूज
येत्स्वतुष्टतमः निर्भयः प्रजपेद्यावत्सिद्धि
र्गोभवेन्नरः ततः संस्कारयित्वा च वरयेद्

रमुत्तमं यदा वलिं प्रार्थयति नरं कुंजरमेव·
वा दिनान्ते च दास्यामि सौकुमवश्यं हेव्रजे
त् परेऽह्नि च ततो दद्यामिष्टेन नवकुंजरान्
यवोक्तवधामोऽङ्कवे न वा तदुक्तं तत्रान्तरे
ह्नेत्रे ह्नेत्र मंयवापि शालिया मोडुंवं च वा
वन्ह्ह्नासेन विधिवत्ततनन्मंत्रेणाच्चातये·
त् चन्द्रह्नासेनार्द्धचन्द्राकृतिविछेनरमर्थः
मीलनेत्रेऽपि जपान्तेत्तवलिं दद्यात्स्वसार
पि वलिं हरेत् जपान्ते जपमध्ये वा रेह्निदे·
ह्नीतिभावते तदापि च वलिं दद्यात्म ह्निष·
ल्लागमेव वा नदिद्यावीत्वणं किंचिन्न च
वस्तुसमागमः जलादिडर्गसर्पाणां दृ
णां विभवावधि गुरवे गुरुपुत्राय तस्य
त्स्यैवा प्रदापयेत् सम्यक्कसिद्धेक मंत्र·
स्य नासाध्यमिह किंचन वक्रमंत्ररतः पु
मः काकथाग्निवपवसः श्मशानविशो·
धेयथा तत्रुक्तं कुलसद्भावे श्मशानाल
यमागस मुक्तकेशो दिगंवरः जपेदयुत
संख्यात्सर्वकामार्थसिद्धये तत्रैव प्रेतमा
रुह्य जपेन्मंत्रमुत्तमं अयुतं मेणुनीभूत्वा
प्र

श्या॰
१॰
१२२

विभीः समपरायणः सयाति परमां सिद्धिं देवे
रपि सुदुर्लभां आकर्षणं वशीकारं मारणोच्चा
टनादिकं स्तंभनं मोहनं चैव द्रावणं ज्रामनं
तथा वाग्मित्वं च यतित्वं च चक्रपुत्रत्वमेव॰
च वकुवलं भतामेति सर्वप्रियत्वमेव हि
सयाति विवरत्वं च देवैरपि सुदुर्लभं नज
रा न च मृत्युश्च न रोगो न च यातनं अथवा
सभवे त्रिंसकर्तेर्विंशति सिद्धिदायक स्वदे
हरुधिरक्लेश्च बिल्वपत्रैः सहस्रशः श्म
शाने भार्द्धे देवीं च वागीशि समन्तां ब्रजे त
कालीं तवैव च महावीनदुमलता मजाभि
बिल्वपत्रकं सहस्रं देवीं सभार्द्धे श्मशा
ने स्याधकोनमः तदा राज्यमवाप्नोति य
दि नैवं पलायते अनादितां यथाहरुद्रः
लंदेव जपति भूमिपः निर्मलां च नतोर
द्रवशपार्थमयुतं जपेत् भैरवं तत्रैऽपि
श्मशाने योषितं मंत्री संपूज्य ऊरुनगां शुभां
रक्तचन्दनसिक्तांगीं रक्तवस्त्रालंकृतां ता
वत्स्थो भगे नेत्रो घ्यतन्तोद्ध्यायेद्देव चण्डिकां
पूजयित्वा लभेत् राज्यं यदि न चित्त यायते

वचस्मामम भवेज्जीवो यथेनेन च पनापिपः
श्रीत्तयाद्देवराज्ञेसौ रूपेणेव मनोभवः व
लेन पवनो ह्यिष सर्वसत्वार्थसाधकः सा
धितं श्रोधितं मांसं साक्षिदद्यात्सदावलि
रूष मांसं छागमांसं नैवमाहिषमेवच
सर्वं साक्षिप्रदातं तं तथा लोमसमन्वितं
अजीवं स्वनखच्छिन्नं केशांसमार्तेनास्य
द् निवेदयेत् श्मशाने च सर्वसिद्धिप्रदं भ
वेत् नारीरजोऽन्वितं कृत्वा पञ्चाणंशातस्तु
नमं प्रसेकं प्रजपेन्मन्त्रं ततो होमसमाचरे
त् युगानामयुतं देवि पूजितानां दक्षिणाभवे
त् सर्वसिद्धिर्भवेत्तस्य वामीधीरस्य जाय
ते ततस्य दुर्लभं किंचित्स्त्रियांतस्य जाय
ते कुलसद्भावेऽपि रेतोयुक्तेन पुष्पेण चा
कस्मैव महत्तपाः श्मशाने ऽप्यद्य कालि
न्तसर्वसिद्धिं सविन्दति यन्त्रवानूवलवा
नुक्तगामी सर्वयोषित्प्रियः साधवो जायते
नाउसन्देहो महाकालवचो यथा श्मशा
नेशयं नयस्पशावासनगतः ऽउमान श्रम
कृत्वा जपेन्मन्त्रं सर्वसिद्धिप्रदो भवेत् नर्प

पुरा.
२०
१२३
123

येत्वशवासनेत्तु रक्तमांसादिभिस्तथा वि·
भिर्मंत्रजपैर्ध्यैवं सर्वसिद्धिर्भवेत्ततः तथैवे
त्र्यपयोभिश्च रक्तधाराश्रुतेस्तथा रेतोभिश्च
तथान्नदुग्धस्वकीयेन कवचेनच मैथुनाजित
तयोत्पाया: फलप्रक्षालनेनच मेषमाहि
षरक्तेन नररक्तेन चैवहि मूषमार्जाररक्ते
नवाग्निमंत्र तस्य जायते वलित्वं जायतेत
स्य सर्वसिद्धिश्च जायते भावचूडामणौ
सर्वसिद्धिप्रदं साक्षात् महापातकनाशनं
सर्वपापहरं चैव सर्वरोगविनाशनं ना
न्यत्सिद्धिप्रदं देवि वीरसाधनवर्जितं म·
हावलो महाबुद्धिर्महासाहसिकः शुचिः
महासत्वोदयावांश्च सर्वभूतहितेरतः
तेषांकृते महादेवि वीरसाधनमुत्तमं व
क्तश्रीक्रमसंहितायां नास्मात्परतरं किं
चित्सत्वं सिद्धिदायकं सर्वसिद्धिर्भवेत्स
वत्सरे होरात्रे कलौयुगे द्वापरे तत्र मासेच
त्रेतायां वत्सरेणैव कृते च दशभिर्दिनैः
स्तस्य सिद्धिर्न संशयः अथाहृष्णावर्तं पूर्ण
फलनवारं वा प्रथमप्रहरात्मंत्रो गुरुं देवी

वनस्थावीरवेशोयागङ्कुर्य्यात् तदुक्तंतन्त्रा
न्तरे यदीवध्यनवस्त्रिवमूलेनमरियायव
नवार्थ्येनवनवस्त्रमूलेनागविलेपनं कं
नोस्मीशाख्यमूलेनस्पिनूरेणोर्द्धपुण्ड्रकम्
३छदेवंगुरुंनत्वायाज्ञाश्चद्भमध्यतः का
र्य्याचसाधकैःसार्थंहृदिमंत्रपरायणैन
श्लेष्मोमुक्तभोगस्तुयदिस्याद्वीरसाधकः
दिद्योवापशुभावोवामुक्तासाधनमाचरेत
श्वथसाधनस्थानं तदुक्तंभावचूडामणौ
शून्यागारेनदीतीरेपर्वतेनिर्जनेऽपिवा बि
ल्वमूलेश्मशानेवातत्समीपेवनस्थले अ
ष्टम्यांचचतुर्दश्यांपक्षयोरुभयोरपि भौम
वारेनमिस्त्रायायासाययेत्सिद्धिमुत्तमाम् ऽपा
वारेसमानायकुलामृतरसंतथा गुडार्द्रक
रसेनैवसहगान्त्रब्रह्मणस्यच गौडीचक्षत्रि
यस्यैवमाध्वीवैश्यस्यतुवै कदलीमधुसं
भिश्रमयानन्तचिरसैःसुरा संबन्धस्यसं
प्रोक्तंयद्वातदुविभवेत गृहीतानईदात
वंसर्वंनैवचसंस्पृशेत् अन्यत्रापि द्विजा
नामन्तुकल्पंतत्रसार्धाच्चविकल्पितम्

श्मशा॰
१॰
१२४

124

तदुत्कं कृत्वा मले सम्यक्संमार्जनविर्णैः हीरा
नामधूपिष्टकैः श्वेतायां पूजितादेवी हृतेन स
र्ववर्णाभिः मधुभिः सर्ववर्णैश्च पूजयेत्तद्वाष्प
रेणुगो पूजनीयाकलौ देवि केवलैर्बीभत्स
श्वेतैः मांसमत्स्यं च गुडादं च धूपदीपादिकं त
था तिलाः कुशाश्च सर्वा श्च स्थापनीयाः प्रय
त्नतः । अथ पूर्वोक्तामन्तमस्थानं गत्वा सा
मग्रीं विधाय पूर्वं स्वोम्मूलानि फट्का
रं दत्वा यागभूमिं प्रोक्ष्य तत्र गणेशवटुकयो
गिनीभ्यः पूर्वादितः संपूज्य पूर्वोक्तविधाने
न मंत्रं भूमौ विलिख्य येवा येत्यादि पूर्वोक्त
मंत्रेण भूमौ पुष्पांजलिं त्रयं दत्वा प्रणम्य
श्मशानाधिपतिभ्यः पूर्ववद्बलिं दत्वा अ
घोरमंत्रेण शिखाबन्धनं विधाय स्वनदर्श
नमंत्रं तेनात्मानं रक्षयेदिति ह्यदि संदत्वा
द्गंधं विधाय पूर्वोक्तक्रमेण भूतशुद्ध्यादि
कं विधाय जयदुर्गामंत्रेण दिक्षु सर्षपं वि
कीर्य तिलोसि सोमदैवत्यादिना तिलान्विकीर्य
विहितासनसमीपं गत्वा येवा येत्यादिमं
त्रेण भूमौ पुष्पांजलिं क्षिपेत् श्मशानाधि

पत्नीनां तत्पूर्वं वह्निलग्नमाहरेत् अघोरास्त्रेण
मन्त्रेण शिखाबन्धनमाचरेत् स्वदर्शनेन वा
रक्षां सुभांस्तां परिकल्पयेत् मायाख्यकरह
यं वर्म्म प्रस्फुरद्धितयं पुनः घोरघोरतरेसं
नेन तत्स्वरूपपदं ततः। वल्गुगन्तदन्तेन च प्रच
टद्धितयं पुनः दन्तयुग्मसंघृष्टस्य सहस्रा
रस्वरूपकं वर्म्माख्यातं महामन्त्रं स्वदर्शने
प्रकीर्त्तितं भूतशुद्धिं ततः कृत्वा मासजा
लप्रविसमेत नयदुर्गाख्येन मन्त्रेना सर्व
पात्रदिद्वतिः क्षिपेत् अथ विहितपाको।
यथा तत्र कुंभावद्वृत्तामत्रे यष्टिविडंष्ट्र
लविंबुद्वत्तृगाविडंपयोसृतं रजवत्सर्प
दंष्ट्रचण्डालं चाभिभूतिकं नहन्तां स्वन्द्रं
स्यन्द्रणेन ष्टमसत्रुज्वलं पलायनविस्मं
न संसुवीरणवर्तिनं पतेघासमन्तमग्रा
सामिसर्थः अथ निषिद्धपाको यथा तत्रकं
नैव स्वेच्छामतं ठिवर्षवत्सरं स्विघहिंसे
तथा अन्नाभावेसृतं कुष्ठी समवर्षाष्टकं।
तथा पंवचाष्टमान्तसंस्कारपूर्वकामतम
शवं गृहीत्वा मूलमन्त्रेण एतस्याः ख्यातं संस्मात

पुण॰
र॰
१२५
125

येत् नीलतंत्रे च चाण्डालं चाभिमन्त्र्य तं वारुणी।
ञ्च सिद्धिफलप्रदं कालीतंत्रेऽपि ब्राह्मणं।
गोमयं मत्स्यमांसं पाययेद्वीरसाधने अथ शिव
समीपं गत्वा ॐ फट् इति पादमभ्युक्ष्य ॐ ह्रीं
ह्रूं मृतकाय नमः फट् इति शवोपरि पुष्पा
ञ्जलित्रयं दत्त्वा स्पर्शपूर्वकं वक्ष्यमाणमंत्रे
ण प्रणमेत् तदुक्तं भावचूडामणौ प्रणवा
द्यं मंत्रेण शवं च प्रोक्षणं चरेत् प्रणवं
कूर्चबीजं च मृतकाय नमः फट् पुष्पाञ्ज-
लित्रयं दत्त्वा प्रणमेत् स्पर्शपूर्वकं हे वीर
परमानन्दशिवानन्दकुलेश्वरः आनन्द
भैरवाकार देवीपर्यङ्कसंस्थितः वीरोऽ
हं त्वां प्रपद्यामि उत्तिष्ठ चण्डिकार्चने प्र
णम्यानेन मंत्रेण क्षालयेत् तदनंतरम्।
अथ सुगन्धिजलेन शवं संस्नाप्य वाससा
जलमुन्मृज्य धूपेन धूपितं गन्धचन्दनादिभिः
शवं प्रलिप्य तत्कटिदेशं धृत्वा पूजास्था
नं समानयेत् तदुक्तं नीलतंत्रे तारं कूर्चं
मृतकाय नमोऽन्तं मंत्रमुच्चरेत् शवस्नाप
नमंत्रोऽयं स्नाप्य धूपैः सुधूपितं कृत्वा ग

थादिना प्रलिप्य रक्ताक्तोयदिद्वेशमह
येत्कलसार्थनं ततः कुशमाप्यायांमूर्ध्वशि
रः कृत्वा शवं स्थापयेत् तदुक्तं तेनैव कुश
शय्यां परिस्कृत्य तत्र तं संस्थापयेत् शवं ए
लालवंगकर्पूरजातीविदिरसारकैः ता
बूलं तन्तु खेदत्वा शवं कुर्यादयोस्रुवे
स्थापयित्वा तस्य हृच्चन्दनेन विलेपयेत्
वाकुमूलादिकं संतं वत्र संविभाज्य व
मध्ये पद्म वत्र ह्रीं दलाष्टकसमन्वितं
तत्रैष्ठे नेयमज्जितं कंबलान्तरितं मसेत्
तेनान्तरेव गत्वा शिवस्य सान्निध्यं यार.
येत्कटिदेशातः यस्तुपद्मा क्षयेदस्यदघा'
त्रिष्ठीवनशवे पुनः प्रक्षालनं कृत्वा जप
स्थानं समानयेत् ततो द्वादशांगुलमाना
नियज्ञकाष्ठानि दशादिक्षु संस्थाप्य पूज
येत् इन्द्रादिदशदेवताः विघ्ननिन्द्रायसं
लिलमस्मरायिपतयेततः इमं वलिं गृह्ण
पुनं गृह्णापय पुगंततः विघ्ननिवारणं।
कृत्वा सिद्धिं प्रयच्छ स्वाहा अनेन मंत्रेनाष्ट
दैवलिंदयात् सुमासिबं सायनामादिकं.

प्रपा॰
२॰
१२८

126

कृत्वा पूर्ववद्बलिमाहरेत् सर्वेषां लोकपा-
लानां ततः साधकसत्तमः तत्रायं क्रमः लं
इन्द्राय सुराधिपतये ऐरावतवाहनाय व
ज्रहस्ताय शक्तिपारिषदाय सपरिवारा
य नमः इति संपूज्य बलिं दद्यात् यथा ॐ इ
न्द्राय सुराधिपतये इमं बलिं गृह्ण गृह्ण गृह्णा
पय गृह्णापय विघ्नान्निवारणं कुरु सिद्धिं
प्रयच्छ स्वाहा एष बलिः इन्द्राय नमः वं
वह्नये तेजोऽधिपतये मेषारूढाय शक्ति
हस्ताय इत्यादि पूर्ववत् संपूज्य बलिं दद्यात्
ॐ वह्नये तेजोऽधिपतये इत्यादि पूर्ववत्
यं यमाय प्रेताधिपतये दण्डहस्ताय महि
षवाहनाय इत्यादिना संपूज्य बलिं दद्याद
नेन ॐ यमाय प्रेताधिपतये इत्यादि पूर्वव
त् क्षं निर्ऋतये रक्षोऽधिपतये श्ववाहना
य खड्गहस्ताय इत्यादि पूर्ववत् संपूज्य ब
लिं दद्यादनेन ॐ निर्ऋतये रक्षोऽधिपत
ये इत्यादि पूर्ववत् वं वरुणाय जलाधिप
तये मकरवाहनाय पाशहस्ताय इत्यादि
ना पूर्ववत् यं वायवे वाय्वधिपतये मृग

शूलहस्ताय मृगवाहनाय इत्यादिना पूर्ववत्
संपूज्य बलिं दद्यादनेन ॐ वायवे वायव्याधिप
तये इत्यादि पूर्ववत् ॐ कुवेराय यक्षाधिप
तये गदाहस्ताय नरवाहनाय इत्यादिना
पूर्ववत् ह्रीं ईशानाय भूताधिपतये शूल
हस्ताय वृषवाहनाय इत्यादिना पूर्ववत्
नैरृतिवरुणयोर्मध्ये ॐ अनंताय नागा
धिपतये चक्रहस्ताय रथवाहनाय इत्या
दिना पूर्ववत् संपूज्य बलिं दद्यादनेन ॐ
अनंताय इत्यादि पूर्ववत् इन्द्रेशानयोर्म
ध्ये श्रां ब्रह्मणे लोकाधिपतये पद्महस्ता
य हंसवाहनाय इत्यादिना पूर्ववत् संपूज्य
श्रां ब्रह्मणे इत्यादिना पूर्ववत् शवाधिष्ठा
नदेवताभ्यो बलिं दद्यात् चतुःषष्टियोगि
नीभ्यो नमः डाकिनीभ्यो नमः ॥
अथ पूजासामग्री समीपेभ्यविचोत्तरसा
धकं च संस्थाप्य मूलांते ह्रीं फट् शस्त्राय न
मः इत्यादिना संनं संपूज्य मूलमुच्चरन्नभ्या
रोहणक्रमेण शवोपर्य्युपविश्य पादत
ले कुशानुदत्वा शवकेशान् प्रसार्य जूटिकां

पुरा॰
१॰
१२०
127

वध्वा गृहं देवीं च नमस्कृत्य प्राणायामषडंगन्या
सान् कृत्वा पूर्वोक्तवीरमंत्रं दशदिक्षु मंत्रेना
लोष्टाणि निःक्षिप्य संकल्पं कुर्यात् तदुक्तं
भावचूडामणौ पूजाद्रव्यं समन्वियो वहेरेवोत्त
रसाधकं समानत्राणसंपन्नं सांत्रिकं विजि
तेन्द्रियं अभिषेकविधिं ज्ञात्वा देवतां भावये
सदा संस्थाप्य स्नानमभ्यर्च्य स्वमंत्रं तेततः
परं कृत्रिमनेन मंत्रेण तत्रास्थारोहणं विशो
त कुशमादतले दत्वा शवके शान्स्य सार्धं
च दृढं निबध्य जुटिकां कृत्वा सकलसाधकः
तदंतरे शवोपरि समारुह्य तत्र पूजादिकं च
रेत प्राणायामं विधाय दिक्षु लोष्टाणि
निःक्षिपेत् ततः स्ववामे शवसमीपे अर्घ्यपा
त्रादिकं संस्थाप्य शवजुटिकायां पीठपूजा
दिकं कृत्वा षोडशोपचारैः देवीं संपूज्य शव
मुखे देवीं कारणेन त्रिः संतर्पयेत् तदुक्तं
भावचूडामणौ तत्र देवीं स्वसंपूज्य उपचारैः
सविस्तरैः नीलतंत्रे च शवास्ये विधिवद्देवीं
देवतां प्रापयेन्नततः ततः शवात् उत्थाय तस्य
संमुखं गत्वा वस्त्रमाणमंत्रं पठेत् तदुक्तं भा

वक्ष्ये उग्रमन्त्रो ऽथाघमर्षणं विशिष्य त्वा पठेद्र
क्षिपरायणः ॐ वशो मे भव देवेश मम माशु
कपर्दं ततः स्निग्धे देहि महाभाग कृताञ्ज
मपर्दो वरः ततो मूलमन्त्रं पठन् पटसूत्रे
णैव पादद्वयं हृत्खं निवध्य वहमाणमं
त्रेण रक्तचन्दनादिना त्रिकोणचक्रं विलि
खेत् तदुक्तं तन्त्रान्तरे मूलमन्त्रस्मरन्म
श्रीशिवपादद्वयं ततः पटसूत्रेण वध्यया
त् ततोस्यान्तं न शक्यते भाव वक्ष्ये उग्रमन्त्रो
ॐ भीम भीरुद्र योमानद्धलोचनभाव
कः आहिंमां देव देवेश शक्तानामधिपाधि
पः इति पादतलेतस्य त्रिकोणं चक्रमुल्लि
खेत् ततोस्यान्तं न शक्नोति शिवश्चनिश्च
लो भवेत् शिवहस्तद्वयं पार्श्वयोः प्रसार्य
तदुपरि कुशान्दत्त्वा तत्र स्वपादौ नियम्या
यपुनः प्राणायामं कृत्वा शिरसि गुरुं हृ
द्दि देवीं च ध्यात्वा ॐ हूं चर संपुटो विहितना
मालयाविभीजपेत् तदुक्तं तत्रैव उप
विश्य पुनस्तस्य बाहूनिः सार्ध्य पार्श्वयोः
हस्तयोः कुशमास्तीर्य पादौ तत्र नियापये

प्र॰पा॰
२॰
१२८

128

त् ॐष्टौ संपुटकौ कृत्वा स्थिरचित्तः स्थिरे
न्द्रियः तदा देवीमुद्दिश्य ध्यात्वा मौली जपम
थाचरेत् अत्रापि श्मशानसाधनक्रमेण
जपः कार्य्यः पश्चात् रात्रिपर्य्यन्तं किंचिन्न
लक्ष्यते तदा पूर्ववत् अर्ध्यंतिनान्विकि
रन् सनत्पादगमनादिकं कृत्वा जपं कुर्या
दिति चलासनेभयं नास्ति भयेजाते वदेत
तः यद्यत्प्रार्थयसि देवि शिदानमंकं जरा
दिकं दिनान्तरे तदा स्वामिस्वनामकथय
स्वमे इन्द्रः संस्तुतेनेव निर्भयः सन् पुन
र्जपेत् पुनस्त्वमधुरं शाक्तिवक्रं समधुरं
ततः ततः सुसंकारयित्वा वरं तु प्रार्थयेत
तः यदि संसन्न करोति वरं वा नप्रयच्छति
तदा पुनर्जपेत् हीमान् प्रकाश्यमानं संतथा
नरत्नं पविनातनदेवोऽपि नापसर्पति य
त्नतस्तेन वो हृष्टं नरो वा देवयोनरः माता
मातृस्वसा वापि मातुला नीतस्थे वव आ
गमश्चिह्नं कुरुते मायया छायाय विग्रहं कृ
तिश्च वत्समे कार्य्यं सर्वायातृन संशयः
प्रभातसमयो जातस्त्वामिनाक्रोशते ग्रहं

प्रायोविमत्सरालोकाप्रजानोदारधारिणः
कदाचित्केनवाहेतुनाकिंचिद्भविष्यति इ
त्यादिविविधैर्भावैर्नवजांपपरिमर्जेत म
नाःपितृगणास्तत्रहरेदेशनिवासिनः वा
न्यवास्तत्रगच्छन्तिदेवरूपधरास्तथा स्त्री
पुत्रस्नेवकांदीस्त्रगृहीत्वानिपतःपरैः हृद
तीपुत्रकाःसर्वेभ्रातराग्रजशिष्यकाः नि
जकांतांगसस्पर्शंवस्त्राद्याभरणादिकं
गृहीत्वानीयतेपात्रिणानकेनस्तुदंपमर्जेत
गान्यैवेस्तत्रदिवसेशंकातत्रप्रजायते य
दिनलभ्यतेतत्रतदाकिंवानलभ्यते स्त्री
रूपधारिणीदेवीद्विजरूपधरःपुमान् व
टुकःक्षेत्रपश्चैवत्रिराज्ञातेवरंलभेत सा
धुनासाधुनावापियोषिद्वैहरदायिनी
नदावीरपतेस्तस्याःकिंनसिध्यतिभूतले
निःक्षेपपुरुषोणवकुलीनेनैवसंस्कृता
श्रसंस्कृतवरादेवीपांपशुकेनसंप्रायः सं
स्रुवेःसंस्कृतेवापिसंस्कृतवर्जिताप्परं सेव
देहीनसन्देहःसदेवोभैरवःस्वयं नचेदेवंम
वेद्वैवमायायावृतितविग्रहः वरंनवरयेत्तत्र

पृषा॰
२॰
१२९
129

नकिंचित्सवदेत्ततः सचेत्संस्कृतमात्मानंव
क्तिवक्तुमभीहते। नचेत्स्वयं कौलिको ऽपि
वरंग्राह्यंनिराकुलं अथवाउत्कटंकिंचित्
ज्योतिर्वानीललोहितं शवोवाजायतेस
मागमंतंवापिलक्षयेत विचार्य्यतद्गृहीत
मेवंशिवेनभाषितं देवकुमारंवकृत्वा
नवाकृतविशुद्धयः अवश्यंतत्रदातव्यंनव
प्रमत्ततांक्वचित् भैरवाष्टकाष्टेवकु॰
लशास्त्रपरायणाः एतच्छास्त्रप्रसंगेनकु
मारकुटिलविग्रहाः पुत्रोभूत्वाहरेद्धैर्य्यंना
रीभूत्वाविमोहयेत् तस्मात्तत्रभवेद्धैर्य्यवि
चारेयत्नमाचरेत् स्वसंकेतवरंलब्ध्वासंस्थ
नेवजपादिकं फलंजातमितिज्ञात्वाजु
टिकांमोचयेत्ततः अन्यत्रापि शवंप्राप्ता॰
त्मसंस्थाप्यवध्यंनमोचयेत्पदं पदेचक्रंमा
र्जयित्वापूजयित्वाजलेक्षिपेत् शवंजले ऽ
थगर्त्तेवानिःक्षिप्यस्नानमाचरेत् ततस्तु
स्वगृहंगत्वाबलिंदद्यात्दिनान्तरे अस्मिन्
रात्रौयेषांदेवानांयजमानो ऽहंतेभ्यस्तु॰
इमंबलिं इतिभावचूडामणौ ॥

श्रद्धयैवाचित श्मशाननरं कुजैरमूकैरा
न्द्रवापिष्ट मध्याने वकर्तेऽर्थं समुपोषयन्नम
परेः ह्रि नित्यमाचर्य्यं पंचगव्यं पिबेत्ततः ग्रा
सिण्णन्भोजयेत्त्रयं पंचविंशति संख्यकान
पंचपंचविहीना न्वाक्रमाद्वैव दश वा वधि
ततः स्नात्वा च भुक्त्वा च निवसेद्गन्मस्थले
यदि न स्याच्छि प्रभोस्तनदा निर्धनतां व्रजेत
तेन चैवान्निर्धनत्वस्य तदा देवः प्रकुप्यति
त्रिरात्रं वाथ षड्रात्रं नवरात्रं न गोपयेत
स्त्रीशय्यां यदि गच्छेत् तदा मार्यो विनिर्दि
शेत गीतं श्रुत्वा च वधिरो निश्चितं नश्यदर्शि
नात यदि विक्रिदिने वाकं तदास्य मूकतां
व्रजेत पंचदशादिनान्तेतद्देहे देवस्य संस्थि
तिः गोब्राह्मणानां निन्दां च न कुर्यात् ब्रह्मक
दाचन देवगोब्राह्मणान् दीक्षाप्रसन्नं संस्पृ
शेत शुचिः प्रातर्निसकिं यान्ते बिल्वपत्रो
दकं पिबेत ततः स्नायाच्च गंगायां प्रातरेषु
उशावासरे स्नाहात मूलमुच्चार्य्य तर्पणं
तेन मः पदं पंचशतत्रयार्हं देवान्नैवेतर्पं
येज्जलैः स्नानतर्पणश्रमस्यानस्याद्देवस्य

श्या.
र.
१४
138

नर्पणं । इत्यनेन विधानेन सिद्धिं प्राप्नोति साध
कः ॥ इष्टमन्त्राक्षरान्भोगान् अन्नेयान्ति हरेः
पदं श्मशानं वापि संग्राम्यात्तत्फलं निष्क
लं च वा । कृत्वा साधनमेवैतत्तत्र शक्तः प्रिय
तरो भवेत् । शवाभावे श्मशाने वा काष्ठैः
र्वै वीरसाधनं । यो भावो यस्य वै यदि नार्चे
येत् । दृशादृक्रमयोगेन भ्रष्टो भवति साधकः
नोपदिश्य तेन भावं नष्टं तत्र संदिशेत् । क्र
लान्तं त्रैगृहीत्वा तु यावन्न तुष्टिः प्रजायते
इति श्रीश्यामारहस्ये चतुर्दशः परिच्छेदः ॥
अथ प्रकारान्तरसाधनं । तत्रोक्तं कंकालीतं
त्रे । शृणु देवि वरारोहे वीरसाधनमुत्तमं
नृणां शीघ्रफलावाप्त्यै प्रकारान्तरमुच्यते
चतुष्पथे च निर्दिष्टे एकवृक्षे द्रुमे वनेत
जीवितं त्यक्त्वा रम्ये वै दीपं प्रज्वालयेदिति
मध्ये तथा त्वेनेदं कं तत्र श्रद्धासनं भवेत्
श्वौक्तेन च मार्गेण तत्र संस्कारमारभेत्
महाकालादिदेवेभ्यो बलिं हृद्यं वटाहरेत्
कल्पोक्तध्यानं संस्पृश्य जपेत्प्रयतमानसः
दंतानां मालया चैव राजदंतेन मेरुणा । दि

ण्वामन्त्रः प्रजपेन्मंत्रमयुतं सर्वदैवतं जपांते
चबलिंदत्वादक्षिणांविभवावधि सर्वसिद्धी
श्वरोविद्वान्सर्वदेवनमस्कृतो अथवावि
जनेरण्ये अश्वत्थशम्यासमेतोनरः उद्यानं
दिवाजप्त्वासर्वसिद्धीश्वरोभवेत् बिल्व
वृक्षेनिजकोत्रेशवमारोप्ययत्नतः न
सिंहमुद्रयावीरस्तुजपेन्मातृकयायदि स
हस्रंतत्रैवजप्त्वासर्वसिद्धीश्वरोभवेत् व
टमूलेशवंनीत्वातत्रदेवींप्रपूज्यच सम्मा
तत्रमंत्रंजप्त्वासर्वसिद्धीश्वरोभवेत् कर
कांचींसमादायमुण्डमालाविभूषितः
तेनैवतिलकंकृत्वातद्भस्मविभूषितः
श्मशानेचसकृज्जप्त्वासर्वसिद्धीश्वरोभवे
त् कुंकुमागुरुकस्तूरीरोचनाचनवचन्दनं
कर्पूरंपद्मरागंचकेशरंहरिचन्दनं एक
त्रसाधितंकृत्वाप्रसेकंसाधयेत्सुधीः जि
ह्वाग्ररुधिरंवीरआकाशेचसमाहरेत् ते
नैववटिकांकृत्वाभद्रकालींततोजपेत्
नीलांनीलपताकांचललज्जिह्वांकराल
कां ललाटेतिलकंकृत्वासाधकोवीरभीः

पृपा.
२.
१३।

स्वयं महाहंसमीनवम्यान्तु मेयोगेश्वरतः स्थि
तः स्थितः छागमहिषमेषाणां च रुधिरेण
गानत्रिपेत् कवच्यान्तु एऊ जां चदीपादि
भिरलंकृतां मध्ये कवच्यमालोख्यतत्र ग
न्धर्वरूपपुष्पकं तांबूलश्च रक्तास्यमजनां
जितलोचनं कृत्वा तत्र मंत्रं जपस्याम्रहसि
द्धीश्वरो भवेत् वियत्रययुतं देवि नेत्रांतं च
न्द्रभूषितं बीजं प्रथमेकदेवानामितिता सांव
पार्वति मूलमंत्रेण मंत्रं तोजपेत्सार्धशत
द्वयं जिह्वाग्रे स्थापयित्वा चामुण्डे ह्रों रतिः
स्वने बलिंछित्वा वरदेहिरुधिरं स्मगनेमले
कालिकालि प्रचण्डे येन तोः ह्रौं कवचं ततः
कालिकेयं समाख्याता वीराणां हितकाम्य
या कृत्वैवं महादेवि लीलया कथितं तव
वियत्कुण्डसमायुक्तं
वह्निकुण्डसमायुक्तं ततो नीलपदं ततः
पताके ऊं फट् ते च शर्वकूटमनुर्मतः स्व
गतं महाविद्या तव स्नेहादिहोदिता ज
यश्रीकरणी देवी पताके वरणस्थले तेन
नीलपताकेयं योऽस्या वे नीलसाधने ४७

घोरा महाविद्यायाः पूजा कथिता प्रिये ल
लजिह्वान्तसा प्रोक्ता संघोस्यानीलसाधने
या सा विद्या महातारा साकराले ति कीर्त्ति
ता भूमिष्ठ समायुक्ता सामावस्याष्टभोद
या भाद्रे ९ छकरयोगे चनस्थां वीरवरो नमः
विल्वकंतां समानीय निःक्षिपेत्तत्र भूमि
ष्ठ ततस्तां साधितां कृत्वा तद्दिने मन्त्रहाटके
नेत्रप्रसारितं मन्त्रमेकं मूलेन दापयेत्
तज्जलेनाभिषेकं च कृष्णवच्चरणोपरि सा
धितां विजयां तस्य दूरे सुखेववर्त्मना
दृष्ट्वा तत्र खेनेन्मन्त्रस्यं मन्त्रं नाजितलोचनैः
तिलकी पूर्वदृष्टेणाऽस्याघवमन्त्रं जपेत् स
र्यं वेत तत्र भगवान्भैरवो लगुडांकितः भ्रा
मातीत स्ततो वीरं त्रिलोका जपेन्मन्त्रं
यदि भाग्यवशाद्देवि लगुडस्तत्र लभ्यते
तदा स्वयं भैरवोऽसौ स्वयं वीरेश्वरो भवेत्
मन्त्रमानीय देवेशि निःक्षिपेत्सितकानने
तत्रासक्तं पित्वा च देवतामेलनं भवेत्
तत्र नत्वा महादेवं महादेवीं च भाविनि त
दस्मात्तिलकं कृत्वा स्वयं वीरेश्वरो भवेत्

पुपा॰
२॰
१३२

132

निशायांमन्तहेदेवउन्मत्तानन्दभैरवः दिग
वाससाविमलीभस्मभूषणोमुक्तकेशकः
कृपाणवज्रहस्तश्चप्रजपेन्मान्त्रकायदि
तदातस्यमहादेविसर्वसिद्धिःप्रजायते डा
किनीयोगिनीवापिश्मसानवाभूतकांगना
नत्रचानीयसंपूज्यसर्वसिद्धीश्वरोभवेत्
सर्वेषांजीवहानानांजन्तूनांनीलसाधने
ब्राह्मणोमधुसंस्कासाधयेद्वीरसाधनं
स्तनासनेविनादेविपूजयेत्सार्वतौषिकीं
तावत्कालंवसुधोरेयावदापूतसंसलंवं म
हाशवाःप्रशस्ताःस्युःकालिकावीरसाध
ने त्वद्गाःप्रयोगेकर्तर्णप्रशस्ताःसर्वसिद्धि
दाः एवंनीलक्रमंदेविकथितंचतवानघे
नकस्यचित्त्ववक्तव्यंममप्रीसामहेश्वरि
श्रीदेव्युवाच ज्ञातमेतन्मयादेवत्वत्प्रसा
दान्महेश्वर अप्रकाशंतमेदेवपुरश्चरण
कथ्यताम् भैरवउवाच श्मशानेषुपुरश्च
र्याकथितादेविडुल्लभा अथवामप्रका
रेणपुरश्चरणमुच्यते कुजेवाशनिवारे
वानरमुण्डसमायुतं पंचगव्येननिमितं

चन्द्रनोपर्विशेषतः निहित्य भूमौ हस्तार्द्ध
मानतः कानने वने तत्रतद्दिवसेरात्रौ सदः
संयद्विमानवः एकाकीप्रजपेन्मंत्रं सभ॰
वेत्कल्पपादपः अथवान्यप्रकारेणपुरश्च
रणमिष्यते शवमानीयतद्गुरितेनैवप
रिवेष्टिते तद्दिनात्तद्दिनं यावत्तजपेच्छो
त्तरंशतं सम्भवेत्सर्वसिद्धीशोनात्रकाः
र्य्याविचारणा अथवान्यप्रकारेणपुरश्च
रणमिष्यते अष्टम्यांवचतुर्दश्यांपर्वयोरु
भयोरपि सूर्य्योदयात्समारभ्ययावत्सू
र्य्योदयान्तरं तावज्जपानिरातंकः सर्वसि
द्धीश्वरोभवेत् अथवान्यप्रकारेणपुरश्च
रणमिष्यते चन्द्रसूर्य्यग्रहेचैवग्रासाव
धिविमुक्तितः यावत्संख्यमन्त्रजप्तातावत्
द्धोमादिकंचरेत् सूर्य्यग्रहणकालाद्धि
नास्यःकालः प्रशस्यते अत्रयद्यत्कृतंसर्व
मनन्तफलदंभवेत् तावदितिजपदशांश
होमादिकमिमर्थः ग्रहणेचन्द्रसूर्य्यस्य
शुचिः पूर्वमुपोषितः नद्यांसमुद्रगामिन्यां
नाभिमात्रोदकेस्थितः यदाशुद्धोदकेस्ना

श्या २ १३३ 133

त्वाम्बैवोद्देशे समाहितः स्वशाखोक्तिप-
र्य्यंतं जपं कुर्य्यादनन्यधीः अन्ते तर्पणं हो-
नक्रमाद्धोमादिकं चरेत् तद्दत्तेन महतीं पूजां
कुर्य्याद्ब्राह्मणभोजनं ततो मंत्रस्य सिद्ध्य-
र्थं गुरुं स्वशक्त्या तोषयेत् अथ कालीतंत्रे
शरत्काले चतुर्थ्यादिनवम्यंतं विशेषतः
भक्तितः पूजयित्वा च रात्रौ तावत्सहस्रकं
जपेदेकाकी विजने केवलं तिमिरालये
अष्टम्यादिनवम्यंतमुपवासपरो भवेत् अ-
मंत्रगुरुमार्गस्य लंघनं नैव कारयेत् अथ
वामप्रकारेण पुरश्चरणमिष्यते अष्ट-
मीसंधिवेलायां अष्टोत्तरलताशतं प्रवि-
श्य मंत्री विधिवत्ताः समभ्यर्च्य यत्नतः पु-
ष्पाक्षफलमांसाद्यपूजादिकं समाचरेत् के-
वलं कामरेवाः सोऽजपेदष्टोत्तरं शतं नासां
नपत्रमूलेन उग्रांसहस्रं कालिके मंत्रसि-
द्धिर्भवेत्सद्यो लतादर्शनपूजनात् अथवा
न्यप्रकारेण पुरश्चरणमिष्यते आकुलस्य यः
कुलागारभावचेन्मंत्रमेव च पूजनं नवसं-
कारं कृत्वा तत्प्रतिवेदयेच्च किंचित्जपं स

न्तुंनीत्वा देवताभावतत्परः तांविसृज्य नमस्कृ
मस्वयंजनग्नास्यपश्यतः प्रातः स्त्रीभ्यो बलिंदा
त्वा मंत्रसिद्धिर्न संशयः अथवा मध्यप्रकारेण
पुरश्चरणमिष्यते गुरुमानीय संस्थाप्य
देववत्पूजनं विभोः वस्त्रालंकारहेमाद्यैः
संतोष्य गुरुमेव च तत्कांतं तत्कांतं चैव ता
त्पत्नीं च विशेषतः पूजयित्वा मंत्रजप्ताम
विसिद्धीश्वरो भवेत् अथवा मध्यप्रकारेण पु
रश्चरणमिष्यते सहस्रारे गुरोः पादपंकजध्या
त्वा प्रपूज्य च केवलं देवभावेन जप्त्वा सि
द्धीश्वरो भवेत् गुरवे दक्षिणां दद्यात् यथावि
भवमात्मनः गुरोरनुज्ञामात्रेण इष्टमंत्रोऽ
पि सिध्यति गुरुं विलंघ्य शास्त्रेऽस्मिन्नाधि
कारः स्मरेदपि पंचांगं मंत्रतंत्राणां प्रयोगाः
क्रियते यदि गुरुं वक्त्रं विना देवि सिद्धिहानिः
प्रजायते पटलं पंचमंत्रं च शिष्येभ्योऽपि
न दर्शयेत् अमच्छाप्रतराजस्य भवनेया
ति निश्चितं अथ कालिकादर्शनार्थं सा
धनांतरमालिख्यते प्रदोषे स्वगृहं गत्वा
उत्तराभिमुखोपविश्य मूलमंत्रस्य न्यासादिकं स्वा

प्रया॰
१॰
१२४
134

संतं विधाय सिन्दूरेण नवकोणं कृत्वाष्टदल
कृत्वा चतुरस्रं च तद्बहिरात्मकं यन्त्रं विलिख्य मे
मुखे क्रमाद्ध्यीः शक्तिबीजं लिखित्वा पुरतः
संस्थाप्य तत्र पीठपूजां विधाय षडङ्गप्राणाया
मं कृत्वा देवीं ध्यायेद्यथा नृकपालसमारू
ढां नरमालाविराजितां कुम्भाभ्रसन्निभां
रक्तवासोपरिविभूषितां चतुर्बाहुयुतां
देवीं दिव्यालंकारशोभितां निशामुखेम
माहृत्य यावद्यामद्वयं भवेत् तावत्कालं ज
पेन्मन्त्रं कालिकादर्शनोत्सुकः चन्दनावी
तनशिरः शोभोपरिविराजितः घृतप्रदीप
मालाभिस्तथैव परिवेष्टितं मुक्तोपरिभवे
न्मुक्तो भयमोहविवर्जितः कुहीस्य प्रजप
न्मन्त्रं दीपालोकनतत्परः मुक्तोपरिभवे
न्मुक्तस्तद्दीपं च निर्वापयेत् पूजयेन्मूलम
न्त्रेण कुर्याद्देव्या विलक्षणः सिन्दूरमण्डलं
कृत्वा नवकोणसमन्वितं शक्तिबीजं तत
न्मध्ये लिखित्वा मैः समावृतं बहिरष्टदलप
द्मं तेन वकारयेद्बुधः तत्रावाहनमष्टात्रीका
लिकां कृष्णविग्रहां पूजयेद्विधिवद्देवीं नव

गोंप्य समाहितः ततस्तु प्राज्ञगद्धात्री कालि
का परमेश्वरी सर्वसंपत्तिदा देवी कालिका
सा यकस्यानुकंपया नेदं प्रकाशयेद्यस्तु
प्राणैः कंठगतैरपि शिष्याय भक्तिहीना
य भैरवेणापि भाषितं इति श्यामारहस्ये पं
चदशः परिच्छेदः ॥१५॥
अथ काम्यहोमार्थं कुण्डनियमो यथा त
दुक्तं यामले शांतिके चोक्तं तथा योनिकुण्डं च
वश्ये स्यात्कं आकर्षणे त्रिकोणं स्यात्तदुच्चा
टे वर्तुलं तथा मारणे च तथा योज्यं वर्तु
लं मंत्रिभिः सदा तंत्रांतरे च उदीच्यां पो
ष्टिके कुण्डं नमः कालिका
यै देव्युवाच देवदेव महादेव भक्तानां प्री
तिवर्द्धन कालिकाया महाविद्या निर्दि
ष्टा न प्रकाशिता श्रीमहादेव उवाच ल
क्षं लक्षं सहस्राणि वारितास्मि मया पुनः
स्त्रीभावान्महादेवि पुनस्त्वं परिपृच्छसि
अस्ति तत्तुल्यं देवि कवचं सर्वकामदं त
थापि कथयाम्यद्य तव प्रीत्या वरानने तु
कं परं महादेवि शृणुष्वतांतत्कृपामयि क

ष्या.
२०
१३५
135

वकात्तानन्तो देवि विद्यासिद्धिर्न जायते श्रीदे
व्युवाच कथ्यतां कवचं देवि यदि स्नेहो मयि प्र·
भो श्रमथा जगतां नाथ त्राणं स्पृजामि नि·
श्चितं श्रीमहादेव उवाच कवचं कथयि·
ष्यामि सर्गोप्यमति दुर्लभं गोपनीयं प्रय·
त्नेन स्वयोनिवत् शानने पूर्वस्यां पातु काली
च कपाली दक्षिणेऽवतु कुल्ला रक्षतु पाश्चा
त्ये कुरुकुल्ला तथोत्तरे विरोधिनी तथैशान्यां
विप्रचित्ता ग्निकोणके नैरृत्ये पातु चोग्रा च
वायव्ये प्रभावतु दीप्ता रक्षतु मां शिरो नी
लाम्बा स्तु विमण्डले घना रक्षतु कंठे च ब
लाका हृदयेऽवतु नाभौ मात्रा जंघयोश्च
मिता मुद्रा वनधरे ब्रह्माण्याद्या महादेव्यः
सर्वत्र पातु सर्वदा श्लोकत्रयं महापुण्यं
ज्ञात्वा मन्त्रमो भवेत् तव स्नेहान्महादेवि·
कथयामि सुदुर्लभं श्रीपरमशिव उवाच
सर्पिः सागर विस्फुरन्मणिमय द्वीपे कदम्बा
न्विते गेहे रत्नमये शवस्य हृदये रत्नासने
शासने वर्णाधार नवाम लोचन मयीं श्री
दक्षिणां कालिकां सद्यश्छिन्नशिरः करांभ

गवतीं ध्यायति पुण्याशयः मद्याघूर्णितलो
चनत्रयमहाशोभामयीं योषितालैः सेवि
तपादपद्मयुगलां श्रीभैरवीद्योतितां श्री
मत्कालरुद्रवक्षस्थलेनिर्दयरतीं चाट्टीकलां
विभ्रतीं तां ध्यायति हृत्सिद्धये भगवतींत
न्त्रावनानन्दिताः मांसासृग्गन्धरौघछु
रितमद्यमहापानमत्ताहसन्तीं अट्टहं काल
कालं कहंकहंहंइमिति प्रोल्लसन्तीं सर्वोच्चु
न्नत्सप्रोद्दामहासोन्मदमुदितमहाभैरवा
नन्दवीचीमातङ्गरव्वेण्डयन्तीं मम भयवर
कं तां कालिकां नाम नमामः इदं तद्दिव्यक
वचं मतोऽज्ञदेयं कदाचित् दुरवेऽपि नैव म
हद्भयात् त्रेहस्नेन दत्वाहानिः शरीरेण
वसायकेण यस्मादिदं तत्कवचलभ्यते
वरूपिणः ततः तेनदं तत्सकलं तत्त्वं पर
मं प्रिये यस्मै तस्मै न दातव्यं प्राकृतेभ्यो वि
शेषतः प्रकाशे सिद्धिहानिः स्यात् तस्माद्य
त्नेन गोपयेत् गुरुपादप्रसादेन यदि का
ली पलभ्यते तस्याः कालीमहाविद्यासि
द्धं कवचं पठेत् अज्ञात्वा कवचं देविका

पृषा.
र. लिकाचेत्प्रजाप्यते सन्नाप्नोति फलं तस्मात्स
१२९ र्त्तनरकं व्रजेत सर्वं तु सकलं भाविद्याकवच
नस्तु लभे शरीरधनदारेण गुरुं सन्तोष
तस्यैतत् सफला रजनीपूजा दिवा पूजा च
निष्फला तस्मात्सर्वप्रयत्नेन रजस्यां कव
चं स्मरेत् विवादे च रणे द्यूते विद्यायां कवि
तागमे राजगेहे विचारे च सर्वत्रेदं पठेन्नरः
मोहनं स्तम्भनाकर्षमारणोच्चाटने तथा
कवचस्मरणादेव विज्ञायते सर्वसिद्धयः अ
थवा किमिहोक्तेन सत्यं सत्यं मम प्रिये प
सत्यं दक्षिणाकाली वरं यच्छति सुन्दरि
गुरौ च कवचे तन्त्रे यन्त्रे देवीं सदा भजेत् गु
रुस्थाने महादेवकवचं यः प्रयच्छति इद
ं कवचं प्राप्य हेलनं कुरुते तु यः अवि
रात्स माप्नोति मम तुल्योऽपि साधकः
स माता जनकश्चैव स गुरुः स च पूजितः स
र्वैः सर्वाचार्यैः कवचं यः प्रयच्छति इति
श्रीरुद्रयामले महातन्त्रे श्रीदक्षिणका
लिकायाः परमशिवोक्तं सर्वसिद्धिदं क
वचं समाप्तम् सम्पूर्णम् शुभम् ॥

नमामि कृष्णरूपिणीं कृष्णांगयष्टिधारि
णीं समग्रतत्त्वसागरमपारपारगह्वरां
शिवाप्रभां समुज्ज्वलां स्फुरच्छशांकशेख
रां ललाटरत्नभास्करां जगत्प्रदीप्तिभास्क
रां महेन्द्रकश्यपार्चितां सनत्कुमारसंस्तु
तां सुरासुरेन्द्रवन्दितां यथार्थनिर्मला
द्भुतां अतर्करोचिरूर्जितां विकारदोषव
र्जितां मुमुक्षुभिर्विचिन्तितां विशेषत
तमूचितां मृतास्थिनिर्मितस्रजां मृगे
न्द्रवाहनाग्रजां सुशुद्धतत्त्वतोषणां त्रिवे
दपारभूषणां सदोचितैकलक्षणां मनो
जवैरिसत्तणीं भुजंगहारहारिणीं क
पालखड्गधारिणीं सुरेन्द्रवैरिघातिनीं
कुठारपाशचापिनीं कृतान्तकाममर्दिनीं
शुभां कपालमालिनीं सुवर्णकल्पशाखि
नीं श्मशानभूमिवासिनीं द्विजेन्द्रमौलि
भाविनीं तमोऽन्धकारयामिनीं शिवस्व
भावकामिनीं सहस्रसूर्यराजिकां धनं
जयोग्रकारिकां सुशुद्धकालकन्दलां सु
भृंगवृन्दमंजुलां प्रजापिनीं प्रजावतीं

श्या. १. १२०

137

माम्रिमातरं स्तंती स्वकर्मकारणेगतिंह
रप्रियाचपार्वती अनंतशक्तिकांतिदायः
शोऽर्थभुक्तिमुक्तिदा पुनः पुनर्जगद्धितां
नमाम्यहं सुरार्चितां जयेश्वरि त्रिलोचने।
प्रसीद देवि पाहि मां जयंति ते स्तवांतये
शुभं लभन्त्यमोघतः सदैव ते हतद्विषः
परं भवंति सज्जुषः नराः परेशि वेऽधुनाप्र
साथिनां करोमि किं अतीव मोहितात्म
नो हृथा विचेष्टितस्य मे कुरु प्रसादितो मनो
यथास्मि जन्मभंजनः तथा भवंतु तावका
यथैव वेष्टिता लकाः इमां स्तुतिं ममेरि।
तां पठंति कालिसायकाः नते पुनः सुदु
स्तरे पतंति मोहगह्वरे इति श्री ब्रह्मकृता।
कालीस्तवः समाप्तः । इति श्री पूर्णानन्दगि
रि परिव्राजक परमहंस विरचितं श्यामार
हस्यं समाप्तम् संपूर्णम् शुभम् ।
अथ कालिकोपनिषत् अथ हैनां ब्रह्मर
न्ध्रे ब्रह्मस्वरूपिणीमाप्नोति सुभगां त्रिकोण
युक्तानामुत्काकामरेफेन्दिराबिन्दुमेलन
रूपां समष्टिरूपिणीं एतत्त्रिगुणितमादौ न

दनुकूर्चद्वयं कूर्चबीजं तद्व्योमसषष्ठस्वरवि·
न्दुमेलनरूपं तदेवद्विरुच्चार्य्यंभुवनाद्वयंभु
वनातद्व्योमज्वलनेन्दिरास्व्यमेलनरूपा
तद्वयं दक्षिणेकालिके इत्यभिमुख्येतातद
नुबीजसप्तकमुच्चार्य्यहृस्त्रानुजायामुच्च
रेत् मन्त्रविशिवमयो भवेत् गतिस्तस्यास्ति
नामस्यसत्वनारीश्वरः सत्वदेवेश्वरः सत्व
सर्वेश्वरः इति अभिनवजलधरसंकाशा
घनस्तनी कुटिलदंष्ट्राशवासनाकालिके
या त्रिकोणं त्रिकोणं नवकोणं पञ्चनास्मि
न् देवी षडङ्गेनाभ्यर्च्यतदिदं सर्वांगं ॐका
लीकपालिनीकुलाकुरुकुलाविरोधिनी
विप्रचित्ता उग्रा उग्रप्रभा दीप्ता नीला घना
बलाका मात्रा मुद्रा मिता सैव दशापंचको
णगा ॐ ब्राह्मीमाहेश्वरी चेन्द्री चामुण्डा
कौमारी अपराजिता वाराही नारसिंही चा
ष्टपत्रगा त्रिवृत्तः षडष्टदशाद्वादशचतु
र्दश षोडश स्वरभेदेन प्रणवेणमंत्रं विद्यात्
अंगेन तत्कालेनावाहनं तेनैव पूजनं विदुः
यपनं मंत्रराजं नियमेनानियमेन वा ल

पुपा॰
१०
१३८
138

तेलहंस्यावर्तयतिसपाप्मानंतरतिसउल्को
नानितरति सब्रह्मत्वभागभवति समस्तलो
कंतरति सर्वापद्रारोगणैस्स्वैर्यंलभतेसदा
पंचमकारेणपूजयेत् सदाभक्तोभक्तोभवे
त् ॥ क्वचनताविपत्तिर्मिहत्वभुक्तिमुक्तीच
सिद्धंमंत्रस्यजापिनांसिद्धयोऽणिमाद्याभ
वंतिसजीवन्मुक्तःसमस्तविशास्त्रंजानाति
समस्तविश्वमयकारीभवति राजानोदासतां
यांतिसिद्धमंत्रस्यजापिनां यत्नेंद्रदेयत्वपाश्चा
त्तनन्मयंशिवपदंवदेत् तस्मात्सर्वदैवंतंमंत्रं
जीवेयःसंयशिवपदंवायश्चाणिमादिविभू
तीनामीश्वरःकालिकांलभेत् श्रावयोःप
त्रभूतोऽसौमाक्रतीसक्तकल्मषः जीवन्
मुक्तःसविज्ञेयोयःस्मरेद्धारदक्षिणां दशां
शंहोमयेद्धोमयेतद्दन्तर्पयेत् अथदैकेषु
यानकामानवाहयति उच्चयतिश्वनिरुद्धंता
नादनिरुद्धसरस्वती अथदेहंकालिकामंत्रं
जपेद्यःसदाश्रद्धात्माज्ञानेवैराग्ययुक्तः धृ
भवदीन्तासुरतःशक्तिपुत्राशिवाब्रह्मचारी
रोगैर्नवःसदामेरुनासक्तमानसः जपदृ॰

जादिनियमो योषित्सुप्रियकरः स भगोऽस्के
नतयोनिं तेनैव सृजनं सर्वदाकालीरूपमात्मा
नं विभावयेत् स सर्वयोषिदासक्तो भवति स
सर्वदुःखं तरति अथ पंचमकारेण सर्वमा
प्नोति विद्यां पठेत् यं तं यां स सर्वं वशीचकवितं
वनाम्नः परमः पंथा विद्यते मोक्षाय ज्ञानाय
यस्माद्यत्तत्सर्वं भूतं भव्यं यत्किंचित्दृश्यादृ
श्यमानं स्थावरजंगमं तत्सर्वं कालिकातं
त्रेव तं प्रोक्तं वेदेषु यत्स्मृतं तं श्रुतं मंत्रजापी स
पाप्मानं तरति स सर्वं स्वर्गमाप्नोति स सर्वं
जानाति स सर्वभाषी भवति स विविक्तो भ
वति सर्ववेदाध्यायी भवति स सर्वमंत्रजा
पी भवति स सर्वशास्त्रवेत्ता भवति स स
र्वयज्ञाधिकारी भवति आवयोर्मित्रभूतो
भवति इत्याह भगवान् शिवः निर्विकल्पेन
मनसा यः सर्वं करोति अथ हृत्तं मूलाधारं स
रसिजं त्रिकोणं तेजसां निधिं तस्याग्निरेखा
मानीय अर्थ ऊर्ध्वमवस्थितं नीलतोयदम
ध्यस्थान्तडिल्लेखेव भास्वरां नीलां विचिंत्य
स्फीतां भास्करं वदन्तं पत्मा तस्याः शिखाम

श्या॰
२॰
१३१

खेचरमोऽहमवस्थितो मन्त्रलासपिवब्रह्म
ः सर्वपापैर्विमुच्यते समहापातकेभ्यः श्रुतो
मूत्वा सर्वमन्त्रसिद्धिं कृत्वा कैवल्यं भजतीति
भैरवोऽस्य ऋषिरनुष्टुप्छन्दः कालिका दे
वता लज्जाबीजं वधूशक्तिः कवित्वार्थे वि
नियोगः इमं वरऋषिच्छन्दो देवतं ज्ञात्वा स
मन्त्रफलमाकल्पमश्नुते अथ सर्वविद्या
प्रमथमेकं ह्यक्षरं वा नाम त्रयपुटितं कृ
त्वा वा जपेत् गतिस्तस्यास्तीति नामस्याः इह
गतिः ॐ नमस्तनन्मत अथ देहं गरूपति॰
तोऽप्यगो भूमिहिरण्यादिभिः शुश्रूषयात्सम
त्रानं गुरुस्तमपि शिष्याय सकुलीनाय
विद्याभक्ताय शुश्रूषवे हितयस्मै हृद्यां स्वयं पवि
त्रत्वनिशायां विहरेत् एकाकी शिवगेहे ल
तेतदर्धं वा न स्यादेवं ॐ ॐ ॐ सत्यं सत्यं सत्यं ना
मत्रकारेण सिद्धिर्भवतीह कालिकामनो
र्विद्याऽवयति त्रिपुरामनोविद्यां सर्वत्र स्पृगा
मनो ह्रीं हं क्षों फिंवों ॐ तत्सत् । इत्या
थर्वणे सौभाग्यकाण्डे कालिकोपनिष
त्समाप्ता ॥ १९५२ ॥

श्रीनगरे लिखितमिदम्

